

1902 ΞΕΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΧΡΗΣΤΟΜΑΘΕΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΥΣΑ
ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ
ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΝ

ΜΕΡΗ ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ ΕΚ ΤΩΝ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΚΑΤΑ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΙ ΤΑΣ ΕΠΙΣΗΜΟΥΣ ΔΑΔΗΓΙΑΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΦΕΡΝΑΓΩΓΕΙΩΝ
ΜΕΤΑ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ

ΥΠΟ
Δ. Η. ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ Δ. Φ.
Καθηγητοῦ ἐν τῷ Ἀρσακείῳ

ΤΟΜΟΣ Β'

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΣΙΔΕΡΗΣ



ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ "ΑΙ ΜΟΥΣΑΙ, ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΣΙΔΕΡΗ
15—'Οδός Ἑρμοῦ—15

1902

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ

ΠΕΡΙΧΟΡΑ
ΕΠΙΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΟΣ
ΚΥΡΟΥ ΛΙΑΒΑΖΙ

ΜΕΡΗ ΚΑΤ' ΕΚΑΘΗΝ ΕΚ ΤΩΝ ΤΕΣΣΕΡΩΝ ΟΡΘΩΝ ΔΙΑΔΙΟΝ
ΚΑΤΑ ΤΟ ΠΡΟΤΥΠΟΝ ΚΑΙ ΤΑΙΣ ΕΠΙΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑΙΣ ΤΩΝ ΤΥΠΟΓΡΑΦΩΝ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΜΟΝ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΙΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΦΡΑΣΕΩΝ

ΜΕΤΑ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΣ

ΚΑΙ

Δ. Ν. ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΠΡΟΤΥΠΟΝ

ΤΟΜΟΣ Β'

ΕΚΔΟΣΙΣ

ΕΚΔΟΣΤΕΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ Κ. ΣΙΔΕΡΗΣ

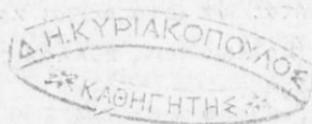


ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΣΤΕΣ Κ. ΣΙΔΕΡΗΣ ΚΑΙ ΥΙΟΣ

1912

Πᾶν ἀντίτυπον μὴ ἔχον ἐνταῦθα κάτωθι τὴν σφραγίδα τοῦ ἐκδότου καὶ τὴν τοῦ συγγραφέως εἶναι κλοπιμαῖον καὶ καταδιώκεται.



ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ ΛΕΩΝΗ
(Ὁδὸς Λέκα, Στοὰ Σιμπούλου)

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἐν τῷ τόμῳ τούτῳ τῆς Χρηστομαθείας περιέλαβον οὐχὶ τὰ δύο πρῶτα βιβλία μόνον τῆς Κύρου ἀναβάσεως τοῦ Ξενοφῶντος, ἀλλὰ μέρη κατ' ἐκλογὴν καὶ ἐκ τῶν **τεσσάρων** πρώτων βιβλίων, ὅπως καὶ τὸ πρόγραμμα τοῦ Ἰπουργείου διατάττει καὶ αἱ ἐπίσημοι αὐτοῦ ὁδηγίαι ὀρίζουσιν· παρέλιπον δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα, τὰ ὅποια δὲν εἶναι ἀπαραίτητα εἰς τὴν συνέχειαν τῆς ἱστορίας. Οὕτω δ' ἔχουσιν οἱ μαθηταὶ σύντομον μὲν, ἀλλὰ πλήρη τὴν ἱστορίαν τῆς ἀναβάσεως τοῦ Κύρου, τὸ ὅποσον εἶναι οὐχὶ μικρὸν πλεονέκτημα ὑπὸ ἔποψιν διδακτικὴν καὶ παιδαγωγικὴν.

Τὰς σημειώσεις ἐφρόντισα νὰ κάμω ὅσον τὸ δυνατόν πρακτικὰς καὶ σαφεῖς ἀποβλέψας μόνον εἰς τὴν ὠφέλειαν τῶν μαθητῶν καὶ οὐχὶ εἰς ἐπίδειξιν πολυμαθείας ἀκαίρου. Ἴνα δὲ ἐθισθῶσιν οἱ μαθηταὶ νὰ ἐργάζωνται καθ' ἑαυτοὺς καὶ κάμνωσι χρῆσιν τῶν βιβλίων των, πολλάκις παραπέμπω εἰς τὴν ἐμὴν γραμματικὴν.

Κείμενον δὲ τῆς Ἀναβάσεως προυτίμησα τὸ τῆς τελευταίας στερεοτύπου ἐκδόσεως τοῦ Teubner (1899) τῆς φιλοπονθηθείσης ὑπὸ Arn. Hug.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 6 Μαΐου 1901.

Δ. Η. ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Κεφ. Α'. Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίγνονται παῖδες δύο, 1
πρεσβύτερος μὲν Ἀρταξέρξης, νεώτερος δὲ Κῦρος, ἐπεὶ δὲ
ἠσθένει Δαρεῖος καὶ ὑπώπτευε τελευτὴν τοῦ βίου, ἐβούλετο
τῷ παιδὲ ἀμφοτέρῳ παρεῖναι. Ὁ μὲν οὖν πρεσβύτερος παρῶν 2
ἐτύγχανε· Κῦρον δὲ μεταπέμπεται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, ἧς αὐτὸν
σατράπην ἐποίησε, καὶ στρατηγὸν δὲ αὐτὸν ἀπέδειξε πάν-
των, ὅσοι εἰς Καστωλοῦ πεδῖον ἀθροίζονται. Ἀναβαίνει οὖν
ὁ Κῦρος λαβὼν Τισσαφέρνην ὡς φίλον καὶ τῶν Ἑλλήνων
ἔχων ὀπίστας ἀνέβη τριακοσίους, ἄρχοντα δὲ αὐτῶν Ξενίαν
Παρθάσιον. Ἐπεὶ δὲ ἐτελεύτησε Δαρεῖος καὶ κατέστη εἰς τὴν 3
βασιλείαν Ἀρταξέρξης, Τισσαφέρνης διαβάλλει τὸν Κῦρον
πρὸς τὸν ἀδελφόν, ὡς ἐπιβουλεύει αὐτῷ. Ὁ δὲ πείθεται καὶ

§ 1. Δαρεῖος] ὁ ἐπικαλούμενος Νόθος βασιλεὺς τῶν Περσῶν ἀπὸ 423—
404 π. Χρ.—γίγνονται]—ἐγένοντο.—πρεσβύτερος] μεγαλύτερος, συγκρτ.
τοῦ πρέσβυς.—Κῦρος]—ἦλιος περσιστί.—τῷ παιδὲ ἀμφοτέρῳ παρεῖναι]
καὶ οἱ δύο τοῦ υἱοῦ νὰ ᾔναι παρόντες.

§ 2. μεταπέμπεται] προσεκάλεσεν.—ἀρχῆς] ἐπαρχίας.—σατράπην]
διοικητὴν ἔχοντα ἀπόλυτον ἐξουσίαν πολιτικὴν καὶ δικαστικὴν.—καὶ
στρατηγὸν δὲ] προσέτι δὲ καὶ στρατηγὸν διώρισεν αὐτόν.—ὁ Καστωλός]
πόλις τῆς Λυδίας.—ἀναβαίνει] πορεύεται πρὸς τὸν πατέρα του εἰς τὰ
μεσόγεια.—Τισσαφέρνην] σατράπην τῆς Ἰωνίας καὶ Καρίας.—ὡς φίλον]
νομίζων φίλον.—Παρθάσιον] ἐκ Παρθασίας πόλεως τῆς Ἀρκαδίας.

§ 3. ἐτελεύτησε] ἐν. τὸν βίον—ἀπέθανε.—κατέστη εἰς τὴν βασιλείαν]
ἔγεινε βασιλεὺς.—Ἀρταξέρξης] ὁ ἐπικληθεὶς Μνήμων.—διαβάλλει] κα-
τηγόρησε ψευδῶς.—ὡς ἐπιβουλεύει αὐτῷ] ὅτι δῆθεν ἐπεβουλεύετο αὐ-
τόν.—ὁ δὲ]—οὗτος δέ, δηλ. ὁ Ἀρταξ.—ὡς ἀποκτινῶν] μὲ σκοπὸν νὰ
τὸν φονεύσῃ] Γραμμτ. § 73, 3.—ἐξαίτησαμένη] παρακάλεσασα νὰ τῆς τον
δώσῃ, ἐπομένως λυτρώσασα αὐτόν.—ἐπὶ τὴν ἀρχὴν] εἰς τὴν ἐπαρχίαν
του, ὅπου ἦτο σατράπης.

συλλαμβάνει Κύρον ὡς ἀποκτενῶν· ἡ δὲ μήτηρ ἐξαιτησα-
 4 μένη αὐτὸν ἀποπέμπει πάλιν ἐπὶ τὴν ἀρχήν. Ὁ δ' ὡς ἀπῆλθε
 κινδυνεύσας καὶ ἀτιμασθείς, βουλεύεται, ὅπως μήποτε ἔτι
 ἔσται ἐπὶ τῶ ἀδελφῶ, ἀλλά, ἢν δύνηται, βασιλεύσει αὐτ'
 ἐκείνου. Παρούσας μὲν δὴ ἡ μήτηρ ὑπῆρχε τῷ Κύρῳ φι-
 5 λούσα αὐτὸν μᾶλλον ἢ τὸν βασιλεύοντα Ἀρταξέρξην. Ὅστις
 δ' ἀφικνοῖτο τῶν παρὰ βασιλέως πρὸς αὐτόν, πάντας οὕτω
 διατιθεὶς ἀπεπέμπετο, ὥστε αὐτῷ μᾶλλον φίλους εἶναι ἢ βα-
 σιλεῖ. Καὶ τῶν παρ' ἑαυτῷ δὲ βαρβάρων ἐπεμελεῖτο, ὡς πο-
 6 λεμῆν τε ἱκανοὶ εἶψαν καὶ εὐνοϊκῶς ἔχοιεν αὐτῷ. Τὴν δὲ
 Ἑλληνικὴν δύναμιν ἡθροίζεν ὡς μάλιστα ἐδύνατο ἐπικρυ-
 πτόμενος, ὅπως ὅτι ἀπαρασκευότατον λάβοι βασιλέα. Ὡδε
 οἷν ἐποιεῖτο τὴν συλλογὴν. Ὅποσας εἶχε φυλακὰς ἐν ταῖς
 πόλεσι, παρήγγειλε τοῖς φρουράρχοις ἐκάστοις λαμβάνειν
 ἄνδρας Πελοποννησίουσιν ὅτι πλείστους καὶ βελτίστους, ὡς
 ἐπιβουλεύοντος Τισσαφέρουσιν ταῖς πόλεσι. Καὶ γὰρ ἦσαν αἱ
 Ἰωνικαὶ πόλεις Τισσαφέρουσιν τὸ ἀρχαῖον ἐκ βασιλέως δεδο-

§ 4. Ὁ δὲ] = οὗτος δέ. δηλ. ὁ Κύρος. — ὡς ἀπῆλθε] ἀφοῦ ἀπῆλθε. — ἀτιμασθείς] προσβληθείς. — βουλεύεται. .. ἐπὶ τῶ ἀδελφῷ] σκέπτεται πῶς δὲν θὰ ἴγναι ποτὲ πλέον εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀδελφοῦ του. — ὑπῆρχε τῷ Κύρῳ] ἐβόήθει τὸν Κ.

§ 5 ὅστις δ' ἀφικνοῖτο] ὁσάκις ἤρχετό τις. — τῶν παρὰ βασιλέως] = τῶν παρὰ βασιλεῖ ὄντων ἀφικνοῖτο παρὰ βασιλέως· δηλ. ἐκ τῶν πλησίον τοῦ βασιλέως διαμενόντων ὁσάκις ἤρχετό τις ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως πρὸς αὐτόν. — μᾶλλον φίλου] = φιλτέρους, δηλ. ν' ἀγαπῶσιν αὐτὸν περισσό- τερον παρὰ τὸν βασιλέα· Γραμμτ. § 38, 1. — τῶν παρ' ἑαυτῷ] τῶν πλη- σίον του, τῶν ἰδικῶν του. — ὡς εὐνοϊκῶς ἔχοιεν αὐτῷ] ἵνα διακηνηται εὐ- νοϊκῶς πρὸς αὐτόν, νά τον ἀγαπῶσιν.

§ 6. δύναμιν] στρατεύμα. — ἐπικρυπτόμενος] προσπαθῶν νά κρύπτεται, κρυφά· τὸ δὲ μάλιστα ἐπικρυπτόμενος, εἶναι περίφρασις τοῦ ὑπερθετι- κοῦ = κρυφιώτατα : Γραμμτ. § 39, 12. — ὅπως λάβοι] ἵνα καταλάβῃ, ἵνα εὕρῃ. — ὅτι ἀπαρασκευότατον] ὅσον τὸ δυνατόν ἀνετοιμότατον. — ὧδε] κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον. — ἐποιεῖτο τὴν συλλογὴν] συνέλεγε, συνήθροίζεν. — φυλακὰς] = φρουράς. — τοῖς φρουράρχοις] ἐνν. αὐτῶν, δηλ. τῶν φυλα- κῶν φρουράρχοι δὲ ἐλέγοντο οἱ ἀρχηγοὶ τῶν φρουρῶν (φυλακῶν). — ὡς ἐπιβουλεύοντος] διότι δῆθεν ὁ Τισσ. ἐπεβούλευε, προφασιζόμενος ὅτι ἐπε- βούλευεν ὁ Τισσ. τὰς πόλεις. — καὶ γὰρ ἦσαν] διότι καὶ ἴγαν. — τὸ ἀρ- χαῖον] ἐπίρρημα = ἐξ ἀρχῆς, παλαιά. — ἀφειστήκεσιν πρὸς Κύρον] εἶχον ἀποστατήσῃ ἀπὸ τοῦ Τισσφ. καὶ εἶχον ἔλθῃ πρὸς τὸν Κύρον.

μέναι, τότε δὲ ἀφειστήκεσαν πρὸς Κύρον πᾶσαι πλὴν Μιλλήτου· ἐν Μιλλήτῳ δὲ Τισσαφέρνης προαισθόμενος τὰ αὐτὰ 7
ταῦτα βουλευομένους, [ἀποστῆναι πρὸς Κύρον,] τοὺς μὲν
ἀπέκτεινε, τοὺς δ' ἐξέβαλεν. Ὁ δὲ Κύρος ὑπολαβὼν τοὺς
φεύγοντας συλλέξας στράτευμα ἐπολιόρκει Μίλητον καὶ
κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν καὶ ἐπειράτο κατάγειν τοὺς
ἐκπεπωκότας. Καὶ αὕτη αὖ ἄλλη πρόφασις ἦν αὐτῷ τοῦ
ἀθροίζειν στράτευμα. Πρὸς δὲ βασιλέα πέμπων ἡξίου ἀδελ- 8
φὸς ὦν αὐτοῦ δοθῆναι οἱ ταύτας τὰς πόλεις μᾶλλον ἢ Τισ-
σαφέρνην ἄρχειν αὐτῶν καὶ ἡ μήτηρ συνέπραττεν αὐτῷ
ταῦτα· ὥστε βασιλεὺς τὴν μὲν πρὸς ἑαυτὸν ἐπιβουλὴν οὐκ
ἠσθάνετο, Τισσαφέρνει δὲ ἐνόμιζε πολεμοῦντα αὐτὸν ἀμφὶ
τὰ στρατεύματα δαπανᾶν· ὥστε οὐδὲν ἤχθετο αὐτῶν πολε-
μούντων. Καὶ γὰρ ὁ Κύρος ἀπέπεμπε τοὺς γιγνομένους δα-
σμοὺς βασιλεῖ ἐκ τῶν πόλεων, ὦν Τισσαφέρνους ἐτύγχανεν
ἔχων. Ἄλλο δὲ στράτευμα αὐτῷ συνελέγετο ἐν Χερρόνῳ 9

§ 7. Μίλητος] πόλις τῆς Καρίας.—ταῦτα βουλευομένους] ἐνν. αὐτούς, δηλ. τοὺς ἐν Μιλλήτῳ (τοὺς Μιλησίους) : ὅτι ἐσκέπτοντο τὰ ἴδια, δηλ. νὰ ἀποστατήσωσι πρὸς Κύρον.—ἐξέβαλε] ἐξώρισεν.—ὑπολαβῶν] ὑποδεχθεὶς.—τοὺς φεύγοντας] τοὺς ἐξωρισμένους.—κατάγειν] νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν πατρίδα των.—τοὺς ἐκπεπωκότας] τοὺς ξεπεσμένους, δηλ. τοὺς ἐξωρισμένους : τὸ ἐκπίπτω εἶναι παθητ. τοῦ ἐκβάλλω.—καὶ αὕτη] ἀντὶ καὶ τοῦτο, δηλ. τὸ ὅτι ἐπολιόρκει τὴν Μίλητον.—αὖ] πάλιν, ἐξ ἄλλου μέρους.

§ 8. ἀδελφὸς ὄν] ἐπειδὴ ἦτο ἀδελφός.—οἱ] ἐαυτῶ, δηλ. τῷ Κύρῳ : ὀρθοτονεῖται διὰ τὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὸ Τισσαφέρνην. Γραμμτ. § 41, στμ. 1.—πρὸς ἑαυτὸν] ἐναντίον ἑαυτοῦ.—πολεμοῦντα] ἐπειδὴ ἐπολέμει ὁ Κ. κατὰ τοῦ Τισσφ.—ἀμφὶ τὰ στρατεύματα] διὰ τὰ στρατεύματα.—οὐδὲν ἤχθετο] διόλου δὲν δυσηρεστεῖτο, ἐπειδὴ αὐτοῖ (ὁ Κ. καὶ ὁ Τ.) ἐπολέμουν.—τοὺς γιγνομένους] τοὺς εἰσπραττομένους,—δασμοὺς] φόρους.—ὄν] ἀντὶ ἄς.—Τισσαφέρνους] ἐνν. οὐσίας πρότερον.

§ 9. ἐν Χερρόνῳ] τῇ Θρακικῇ.—τόνδε τὸν τρόπον] κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον.—Κλεάρχος] στρατηγὸς τῶν Λακεδαιμονίων ἐστάλη πρὸς βιήθειαν τῶν Βυζαντίων κατὰ τῶν Θρακῶν, μετ' ὀλίγον δὲ ἀνιχληθεὶς ὑπὸ τῶν Λακεδ. δὲν ὑπήκουσε καὶ διὰ τοῦτο φυγὰς ἤλθε πρὸς τὸν Κύρον.—συγγενόμενος] συναναστραφεὶς.—ἠγάσθη] ἐθαύμασε καὶ ἔγεινε φίλος· ἴδὲ κεφ. Γ'. § 3. Γραμμτ. § 83, 5.—δαρεικός] στατήρ, νόμισμα χρυσοῦν περσικὸν ἔχον τὴν προτομὴν τοῦ βασιλέως Δαρείου καὶ ἀξίαν 20 δραχμῶν.—ἐὸ χρυσοῦν] τὰ χρήματα ταῦτα, δηλ. τοὺς μυρίους χρυσοὺς δαρεικούς.—ἀπὸ τούτων τῶν χρημάτων] μετὰ αὐτὰ τὰ χρήματα, δηλ. τοὺς μυ-

τόνδε τὸν τρόπον. Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος φυγὰς ἦν· τούτῳ συγγενόμενος ὁ Κῦρος ἠγάσθη τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῷ μισθοὺς δαρεικοὺς. Ὁ δὲ λαβὼν τὸ χρυσίον στρατεύμα συνέλεξεν ἀπὸ τούτων τῶν χρημάτων καὶ ἐπολέμει ἐκ Χερῶν ῥονήσου ὀρμώμενος τοῖς Θραξὶ τοῖς ὑπὲρ Ἑλλάσποντον οἰκοῦσι καὶ ὠφέλει τοὺς Ἕλληνας· ὥστε καὶ χρήματα συνέβάλλοντο αὐτῷ εἰς τὴν τροφὴν τῶν στρατιωτῶν αἱ Ἑλλησποντιακαὶ πόλεις ἐκοῦσαι. Τοῦτο δ' αὖ οὕτω τρεφόμενον 10 ἐλάνθανεν αὐτῷ τὸ στρατεύμα. Ἀρίστιππος δὲ ὁ Θετταλὸς ξένος ὢν ἐτύγχανεν αὐτῷ καὶ πιεζόμενος ὑπὸ τῶν οἴκου ἀντιστασιωτῶν ἔρχεται πρὸς τὸν Κῦρον καὶ αἰτεῖ αὐτὸν εἰς δισχιλίους ξένους καὶ τριῶν μηνῶν μισθόν, ὡς οὕτως περιγενόμενος ἀν τῶν ἀντιστασιωτῶν. Ὁ δὲ Κῦρος δίδωσιν αὐτῷ εἰς τετρακισχιλίους καὶ ἑξ μηνῶν μισθόν καὶ δεῖται αὐτοῦ μὴ πρόσθεν καταλῦσαι πρὸς τοὺς ἀντιστασιώτας, πρὶν ἂν αὐτῷ συμβουλευσῆται. Οὕτω δὲ αὖ τὸ ἐν Θετταλία ἐλάνθανεν 11 αὐτῷ τρεφόμενον στρατεύμα. Πρόξενον δὲ τὸν Βοιωτίου ξένον ὄντα ἐκέλευσε λαβόντα ἄνδρας ὅτι πλείστους παραγενέσθαι, ὡς εἰς Πισίδας βουλόμενος στρατεύεσθαι, ὡς πράγματα παρεχόντων τῶν Πισιδῶν τῇ ἑαυτοῦ χώρα. Σο-

ρίους δαρεικοὺς.—συνεβάλλοντο] συνεισέφερον.—ἐκοῦσαι] θέλουσαι, δηλ. χωρὶς ν' ἀναγκασθῶσι.—τρεφόμενον ἐλάνθανεν] = λάθρα ἐτρέφετο, δηλ. χωρὶς νὰ το καταλαμβάνῃ ὁ βασιλεὺς.—αὐτῷ] χάριν αὐτοῦ, δηλ. τοῦ Κύρου.

§ 10. Ἀρίστιππος] ἐκ Λαρίσσης τῆς Θεσσαλίας.—ξένος] φίλος.—οἴκου] ἐν τῇ πατρίδι· ἐπίβρημα.—ἀντιστασιώται] ἀντίπαλοι, αἱ τοῦ ἀντιθέτου κόμματος.—εἰς δισχιλίους ξένους μισθόν] διὰ δύο χιλιάδας ξένους στρατιώτας (μισθοφόρους) μισθόν.—ὡς οὕτω περιγενόμενος ἂν] = λέγων ὡς οὕτως ἂν περιγένοιτο, ὅτι τοιοῦτοτρόπως ἦτο δυνατόν νὰ γείνη ὑπέρτερος, δηλ. νὰ νικήσῃ.—οὕτω] = εἰ λάθοι τὸν μισθόν (εἰς δισχιλίους ξένους καὶ τριῶν μηνῶν).—δεῖται αὐτὸν] παρακαλεῖ αὐτόν.—καταλῦσαι] ἐνν. τὸν πόλεμον, νὰ μὴ καταπαύσῃ.—αὐτῷ συμβουλευσῆται] συσκευεθῇ μὲ αὐτόν (τὸν Κῦρον), δηλ. πρὶν συνεννοηθῆναι μὲ αὐτόν.

§ 11. ὅτι πλείστους] ὅσον τὸ δυνατόν πλείστους.—παραγενέσθαι] νὰ ἔλθῃ.—ὡς βουλόμενος] διότι δῆθεν ἤθελε.—εἰς Πισίδας] = εἰς Πισιδίαν, χώραν τῆς μικρᾶς Ἀσίας.—ὡς πράγματα παρεχόντων] διότι δῆθεν ἐνογλήσει ἐπυροξένου.—εἰ ἑαυτοῦ χώρα] εἰς τὴν ἐπαρχίαν του.—Στυμφάλιον] ἐκ Στυμφάλου, πόλεως τῆς Ἀρκαδίας πλησίον τῆς Τεγέας.—ὡς πολεμήσων] διότι δῆθεν ἔμελλε νὰ πολεμήσῃ τὸν Τισσφ.

φαίνετον δὲ τὸν Στυμφάλιον καὶ Σωκράτην τὸν Ἀχαιόν, ξένους ὄντας καὶ τούτους, ἐκέλευσεν ἄνδρας λαβόντας ἐλθεῖν ὅτι πλείστους ὡς πολεμύσων Τισσαφέρνει σὺν τοῖς φυγάσι τοῖς Μιλησίων. Καὶ ἐποίουν οὕτως οὗτοι.

Κεφ. Β'. Ἐπεὶ δ' ἐδόκει αὐτῷ ἤδη πορεύεσθαι ἄνω, τὴν μὲν 1
 πρόφασιν ἐποιεῖτο ὡς Πισίδας βουλόμενος ἐκβαλεῖν παντάπα-
 σιν ἐκ τῆς χώρας· καὶ ἀθροίζει ὡς ἐπὶ τούτους τό τε βαρ-
 βαρικὸν καὶ τὸ Ἑλληνικόν. Ἐνταῦθα καὶ παραγγέλλει τῷ τε
 Κλεάρχῳ λαβόντι ἥκειν ὅσον ἦν αὐτῷ στρατεύμα καὶ τῷ
 Ἀριστίπῳ συναλλαγέντι πρὸς τοὺς εἰκοι ἀποπέμψαι πρὸς
 ἑαυτόν, ὃ εἶχε στρατεύμα· καὶ Ξενία τῷ Ἀρκαδί, ὃς αὐτῷ
 προειστίκει τοῦ ἐν τοῖς πόλεσι ξενικοῦ, ἥκειν παραγγέλ-
 λει λαβόντα τοὺς ἄλλους, πλὴν ὅσοι οἱ ἱκανοὶ ἦσαν τὰς ἀ-
 κροπόλεις φυλάττειν. Ἐκάλεσε δὲ καὶ τοὺς Μίλητον πολιορ- 2
 κοῦντας καὶ τοὺς φυγάδας ἐκέλευσε σὺν αὐτῷ στρατεύε-
 σθαι ὑποσχόμενος αὐτοῖς, εἰ καλῶς καταπράξειεν, ἐφ' ἃ
 ἐστρατεύετο, μὴ πρόσθεν παύσεσθαι, πρὶν αὐτοὺς καταγά-
 γοι οἴκαδε. Οἱ δὲ ἠδέως ἐπειθοντο· ἐπίστευον γὰρ αὐτῷ· καὶ
 λαβόντες τὰ ὄπλα παρῆσαν εἰς Σάρδεις. Ξενίας μὲν δὴ 3

Κεφ. Β'. § 1. Ἄνω] εἰς τὰ μεσόγεια. — τὴν πρόφασιν ἐποιεῖτο] = πρου-
 κασιζετο. ὡς βουλόμενος] διότι δῆθεν ἤθελεν. — ὡς ἐπὶ τούτους] δῆθεν κατὰ
 τούτων, δηλ. τῶν Πισιδῶν. — ἐνταῦθα] τότε. — ὅσον ἦν αὐτῷ στρατεύμα]
 ὅλον τὸ στρατεύμα, ὅσον εἶχεν. — συναλλαγέντι] ἀφ' οὗ συμφιλιωθῆ'. ἄρο. β'
 παθ. τοῦ συναλλάττομαι. — πρὸς τοὺς εἰκοι] πρὸς τοὺς ἐν τῇ πατρίδι του,
 δηλ. τοὺς ἀντιστασιώτας (ἀντιπάλους του). — προειστίκει τοῦ ξενικοῦ]
 εἶχε διορισθῆ' ὑπ' αὐτοῦ προϊστάμενος (ἀρχηγός) τοῦ ξενικοῦ στρατεύμα-
 τος. — ἐν ταῖς πόλεσι] ταῖς Ἰωνικαῖς.

§ 2. ὑποσχόμενος] μέσ. ἄρο. β' τοῦ ὑπισχνέομαι-οῦμαι. — εἰ καταπρά-
 ξειεν ἐφ' ἃ ἐστρατεύετο] ἂν ἤθελε κατορθώσῃ ἐκεῖνα, διὰ τὰ ὅποια ἐξε-
 στρατεύε (δηλ. νὰ γείνη βασιλεύς). — πρὶν αὐτοὺς καταγάγοι οἴκαδε] πρὶν
 ἐπαναφέρει αὐτοὺς εἰς τὴν πατρίδα των. — ἐπίστευον] εἶχον ἐμπιστοσύνην.

§ 3. τοὺς ἐκ τῶν πόλεων] = τοὺς ἐν ταῖς πόλεσιν ὄντας λαβῶν ἐκ τῶν
 πόλεων. — Σάρδεις] πρωτεύουσα τῆς Λυδίας. — εἰς τετρακισχιλίους] ἕως
 τέσσαρας χιλιάδας. — ὀπίλται] οἱ ἀποτελοῦντες τὸ βαρὺ πεζικόν, οἵτινες
 εἶχον ὄπλα κράνος, θώρακα, κνημίδας, ἀσπίδα μεγάλην, ξίφος, καὶ δόρυ.
 — γυμνήτες] (ὁ γυμνῆς, τοῦ γυμνήτης καὶ ὁ γυμνήτης, τοῦ γυμνήτου)
 ἢ καὶ ψιλοὶ λεγόμενοι ἦσαν ἡ ἑλαφρῶς ὀπλισμένοι στρατιῶται ἔχοντες
 ὄπλα ἀκόντια ἢ τόξα ἢ σφενδόνας καὶ διὰ τοῦτο λεγόμενοι ἀκοντιῶται ἢ
 τοξίται, ἢ σφενδοῦνται. — πελεισταί] ἑλαφροὶ καὶ οὗτοι στρατιῶται φέρον-

τοὺς ἐκ τῶν πόλεων λαβὼν παρεγένετο εἰς Σάρδεις ὀπλίτας εἰς τετρακισχιλίους, Πρόξενος δὲ παρῆν ἔχων ὀπλίτας μὲν εἰς πεντακοσίους καὶ χιλίους, γυμνῆτας δὲ πεντακοσίους, Σοφαίνετος δὲ ὁ Στυμφάλιος ὀπλίτας ἔχων χιλίους, Σωκράτης δὲ ὁ Ἀχαιὸς ὀπλίτας ἔχων ὡς πεντακοσίους, Πασιῶν δὲ ὁ Μεγαρεὺς τριακοσίους μὲν ὀπλίτας, τριακοσίους δὲ πελταστὰς ἔχων παρεγένετο· ἦν δὲ καὶ οὗτος καὶ ὁ Σωκράτης τῶν ἀμφὶ Μίλητον στρατευομένων. Οὗτοι μὲν εἰς 4 Σάρδεις αὐτῷ ἀφίκοντο. Τισσαφέρνης δὲ κατανοήσας ταῦτα καὶ μείζονα ἠγνισάμενος εἶναι ἢ ὡς ἐπὶ Πισίδας τὴν παρασκευὴν πορεύεται ὡς βασιλέα ἢ ἐδύνατο τάχιστα ἱλπίας ἔχων ὡς πεντακοσίους. Καὶ βασιλεὺς μὲν δὴ ἐπεὶ ἠκούσε Τισσαφέρνους τὸν Κύρου στόλον, ἀντιπαρασκευάζετο.

5 Κῦρος δὲ ἔχων οὓς εἶρηκα ὠρμάτο ἀπὸ Σάρδεων· καὶ ἐξελαύνει διὰ τῆς Λυδίας σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας εἴκοσι καὶ δύο ἐπὶ τὸν Μαϊάνδρον ποταμόν. Τούτου τὸ εὖρος δύο πλέθρα· γέφυρα δὲ ἐπὶν ἐπτὰ ἐξευγμένῃ πλοίοις. 6 Τοῦτον διαβάς ἐξελαύνει διὰ Φρυγίας σταθμὸν ἓνα παρασάγγας ὀκτῶ εἰς Κολοσσάς, πόλιν οἰκουμένην, εὐδαίμονα καὶ

τες δόρυ, ξίφος, καὶ πέλτην (μικρὰν στρογγύλην ἢ τετράγωνον ἀσπίδα). — ὡς πεντακοσίους] ἕως πεντακοσίων. — τῶν στρατευομένων] ἐκ τῶν ἐκστρατευόντων, δηλ. τῶν πολιορκούντων τὴν Μίλητον.

§ 4. μείζονα ἢ ὡς ἐπὶ Πισίδας] ὅτι ἦτο μεγαλειτέρα παρὰ ὅση ἐρρειάζετο κατὰ τῶν Πισιδῶν. — τὴν παρασκευὴν] ἡ ἐτοιμασία τοῦ Κύρου, δηλ. τὸ στράτευμα. — ἢ ἐδύνατο] ὅσον ἐδύνατο. — ἠκούσε Τισσαφέρνους] ἠκούσεν ἀπὸ τῶν Τισσαφ. — στόλον] τὴν ἐκστρατείαν, δηλ. τὴν ἐτοιμασίαν πρὸς ἐκστρατείαν.

§ 5. ἐξελαύνει] ἐξελθὼν, ἐκκινήσας προχωρεῖ. — σταθμός] τὸ στάσιμον μετὰ ἑδοιοπορίαν μιᾶς ἡμέρας καὶ ὁ τόπος ὅπου σταματᾷ τὸ στράτευμα πρὸς ἀνάπαυσιν, ἔπειτα δὲ καὶ τὸ ἀπὸ ἐνὸς σταθμοῦ εἰς ἄλλον διάστημα, ὅπως ἐνταῦθα. — παρασάγγης] λέξις περσικὴ σημαίνουσα μέτρον μήκους 30 σταδίων. — εἴκοσι καὶ δύο] δηλ. τὸ διάστημα, τὸ ὅποιον διήλθε, τὸ μεταξὺ τῶν τριῶν σταθμῶν ἦτο 22 παρασαγγῶν (660 σταδ.). — τὸ εὖρος] τὸ πλάτος. — πλέθρον] μῆκος 100 ποδ. (τὸ ¹/₆ τοῦ σταδίου) = 31 μέτρ. γαλλ. — ἐξευγμένη πλοίοις] κατεσκευασμένη μὲ πλοῖα ἐξευγμένα (συνδεδεμένα).

§ 6. Κολοσσάς] πόλιν τῆς Φρυγίας νῦν κατεστραμμένην. — Μένω· ὁ Θετ. αλόξ] τὴν ὅποιον ἔστειλεν ὁ Ἀρίστιππος ἀρχηγὸν τοῦ στρατεύματος.

μεγάλαν. Ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας ἑπτὰ· καὶ ἦκε Μένων ὁ
 Θετταλὸς ὀπλίτας ἔχων χιλίους καὶ πελταστὰς πεντακο-
 σίους. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμούς τρεῖς παρασάγγας εἴ- 7
 κοσιν εἰς Κελαινάς, τῆς Φρυγίας πόλιν οἰκουμένην, μεγά-
 λην καὶ εὐδαίμονα. Ἐνταῦθα ἔμεινε Κύρος ἡμέρας τριά- 8
 κοντα· καὶ ἦκε Κλέαρχος [ὁ Λακεδαιμόνιος φυγάς] ἔχων ὀ-
 πλίτας χιλίους καὶ πελταστὰς Θρᾶκας ὀκτακοσίους καὶ το-
 ξότας Κρητὰς διακοσίους. Ἄμα δὲ καὶ Σῶσις παρῆν ὁ Συ-
 ρακοῦσιος ἔχων ὀπλίτας τριακοσίους καὶ Σοφαίνετος ὁ
 Ἄρκας ἔχων ὀπλίτας χιλίους. Καὶ ἐνταῦθα Κύρος ἐξέτασιν
 καὶ ἀριθμὸν τῶν Ἑλλήνων ἐποίησεν ἐν τῷ παραδείσῳ καὶ
 ἐγένοντο οἱ σύμπαντες ὀπλίται μὲν μύριοι καὶ χίλιοι, πελ-
 τασταὶ δὲ ἀμφὶ τοὺς δισχιλίους. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει εἰς 9
 Πέλλας, πόλιν οἰκουμένην. Ἐνταῦθ' ἔμεινεν ἡμέρας τρεῖς, ἐν
 αἷς Ξενίας ὁ Ἄρκας τὰ Λύκαια ἔθυσσε καὶ ἀγῶνα ἔθηκε· τὰ
 δὲ ἄθλα ἦσαν στλεγγίδες χρυσαῖ· ἐθεώρει δὲ τὸν ἀγῶνα καὶ
 Κύρος. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμούς δύο παρασάγγας δώ-
 δεκα εἰς Κεράμων ἀγοράν, πόλιν οἰκουμένην, ἐσχάτην
 πρὸς τῇ Μυσίᾳ χώρα. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει εἰς Καύστρου 10
 πεδίων, πόλιν οἰκουμένην. Ἐνταῦθ' ἔμεινεν ἡμέρας πέντε·
 καὶ τοῖς στρατιώταις ὠφείλετο μισθὸς πλεον ἢ τριῶν μν-
 νῶν καὶ πολλακίς ἰόντες ἐπὶ τὰς θύρας ἀπήτουν. Ὁ δὲ ἐλ-

§ 8. Ἐνταῦθα] ἐν Κελαιναῖς. — ἐξέτασιν] ἐπιθεωρητήν. — ἀριθμὸν] ἀρί-
 θμησιν. — παράδεισος] = κήπος, λέξις περσική. — οἱ σύμπαντες] ὅλοι ἑαυτοῦ,
 τὸ ὅλον. — ἀμφὶ τοὺς δισχιλίους] περίπου δύο χιλιάδες.

§ 9. Ἐντεῦθεν] ἀπ' ἐκεῖ, δηλ. ἀπὸ τὰς Κελαινάς. — Πέλλας] πόλιν
 τῆς Φρυγίας. — τὰ Λύκαια ἔθυσσε] ἔκαμε τὴν ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν Λυκαίων
 θυσίαν· τὰ δὲ Λύκαια ἦσαν ἑορτὴ τῶν Ἀρχάδων πρὸς τιμὴν τοῦ Διός. —
 στλεγγίδες] ἕστραι, διὰ τῶν ὀπῶν ἐν ταῖς παλαίστραις ἦ ἐν τῷ λουτρῷ
 ἀπέξενον ἀπὸ τοῦ σώματος τὰς ἀκαθαρσίας μετὰ τοῦ ἰδρωτός. ἔτι δὲ κο-
 σμήματα τῆς κεφαλῆς ἐν εἶδει κτενίου

§ 10 ἐπὶ τὰς θύρας] τῆς σκηνῆς τοῦ Κύρου. — ἐλπίδας λέγων διήγει]
 ἐνν. τὸν χρόνον· δηλ. λέγων λόγους, οἱ ἵπποιοι τοὺς ἔκαυον νὰ ἐλπί-
 ζωσι, παρέτεινε τὸν χρόνον. — ἀν. ὠμεινος] ὅτι ἐστενωχωρεῖτο. Γραμμτ.
 § 63 καὶ § 76, 3, α'. — πρὸς τῷ Κύρου τρόπου] σύμφωνα πρὸς τὸν χα-
 ρακτῆρα τοῦ Κύρου. — ἔχοντα μὴ ἀποδιδόναι] ὅταν εἶχε, νὰ μὴ δίδῃ, ὅ, τι
 ἐχρεώσται.

πίδας λέγων διῆγε καὶ δῆλος ἦν ἀνιόμενος· οὐ γὰρ ἦν
 11 πρὸς τοῦ Κύρου τρόπον ἔχοντα μὴ ἀποδιδόναι. Ἐνταῦθα
 ἀφικνεῖται Ἐπύαξα ἡ Συεννέσιος γυνὴ τοῦ Κιλικίων βασι-
 λέως παρὰ Κύρον καὶ ἐλέγετο Κύρῳ δοῦναι χρήματα πολ-
 λά. Τῇ δ' οὖν στρατιᾷ τότε ἀπέδωκε Κύρος μισθὸν τεττά-
 12 ρων μηνῶν. Ἐνταῦθεν ἐξελαύνει εἰς Τυριάειον, πόλιν οἰ-
 κουμένην. Ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας τρεῖς. Καὶ λέγεται δεη-
 θῆναι ἡ Κίλισσα Κύρου ἐπιδειξαι τὸ στράτευμα αὐτῆ· βου-
 λόμενος αὖν ἐπιδειξαι ἐξέτασιν ποιεῖται ἐν τῷ πεδίῳ τῶν
 13 Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων. Ἐκέλευσε δὲ τοὺς Ἕλληνας,
 ὡς νόμος αὐτοῖς εἰς μάχην, οὕτω ταχθῆναι καὶ στήναι,
 συντάξαι δ' ἕκαστον τοὺς ἑαυτοῦ. Ἐτάχθησαν οὖν ἐπὶ τετ-
 τάρων· εἶχε δὲ τὸ μὲν δεξιὸν Μένων καὶ οἱ οὖν αὐτῷ, τὸ δὲ
 εὐώνυμον Κλέαρχος καὶ οἱ ἐκείνου, τὸ δὲ μέσον οἱ ἄλλοι
 14 στρατηγοί. Ἐθεώρει οὖν ὁ Κύρος πρῶτον μὲν τοὺς βαρβά-
 ρους· οἱ δὲ παρήλαντον τεταγμένοι κατὰ ἴλας καὶ κατὰ
 τάξεις· εἶτα δὲ τοὺς Ἕλληνας παρελαύνων ἐφ' ἄρματος
 καὶ ἡ Κίλισσα ἐφ' ἄρμαμάξης. Εἶχον δὲ πάντες κράνη χαλ-
 κᾶ καὶ χιτῶνας φοινικοῦς καὶ κνημίδας καὶ τὰς ἀσπίδας
 15 ἐκκεκαλυμμένας. Ἐπειδὴ δὲ πάντας παρήλασε, στήσας τὸ

§ 12. δεηθῆναι] ὅτι παρεκάλει τὸν Κύρον.—ἡ Κίλισσα] ἡ Ἐπύαξα.
 —ἐξέτασιν ποιεῖται.] κάμνει ἐπιθεώρησιν.

§ 13. ὡς νόμος αὐτοῖς] ἔνν. ἐστὶ τάττεσθαι, ὅπως εἶναι νόμος εἰς αὐ-
 τοὺς νὰ παρατάττωνται διὰ μάχην (ὅταν δηλ. πρόκηται νὰ κάμωσι μά-
 χην).—συντάξαι δ' ἕκαστον τοὺς ἑαυτοῦ] νὰ παρατάξῃ δὲ ἕκαστος (ἐνν.
 στρατηγός) τοὺς ἰδικούς του στρατιώτας.—ἐπὶ τεττάρων] εἰς 4 σειράς.—
 εἶχε]=κατεῖχε, δηλ. ἐδίωκουσε.—τὸ μὲν δεξιὸν] ἐνν. κέρας, δηλ. τὸ
 ἄκρον τοῦ στρατεύματος.—τὸ δ' εὐώνυμον] τὸ ἀριστερὸν κέρας.

§ 14. ἐθεώρει] ἐπεθεώρει.—οἱ δέ]=οἱ δὲ, δηλ. οἱ βάρβαροι.—πα-
 ρήλαντον] ἔκαμνον παρέλασιν, δηλ. διήρχοντο ἔμπροσθεν τοῦ Κύρου.—
 ἴλη] λόγος ἰπέων ἐξ 64 ἀνδρῶν.—τάξεις] λόγος πεζῶν ἐξ 100 ἀνδρῶν.—
 παρελαύνων] διερχόμενος ἔμπροσθεν αὐτῶν.—ἄρμα] ἄμαξα πολεμικὴ δί-
 τροχος.—ἄρμαμάξα] μεγάλη ἄμαξα τετράτροχος σκεπασμένη πρὸς χρῆσιν
 γυναικῶν, παιδῶν, βασιλέων.—τὸ κράνος] περικεφαλαῖα.—χιτῶνας φοι-
 νικοῦς] φορέματα κόκκινα τὸ ἐπιθ. φοινίκεος-οῦς, Γραμμτ. § 36, 1.
 —κνημίδες] καλύμματα τῶν κνημῶν μετάλλια.—ἐκκεκαλυμμένας] ξε-
 σκεπασμένας· διότι κατὰ τὴν πορείαν ἐκάλυπτον τὰς ἀσπίδας διὰ σάγμα-
 τος (θήκης).

§ 15. πρὸ τῆς φάλαγγος μέσης] ἔμπροσθεν τοῦ μέσου τῆς φάλαγγος.—

ἄρμα πρὸ τῆς φάλαγγος μέσης πέμψας Πίγρητα τὸν ἐρμηνέα παρὰ τοὺς στρατηγούς τῶν Ἑλλήνων ἐκέλευσε προβαλέσθαι τὰ ὄπλα καὶ ἐπιχωρῆσαι ὅλην τὴν φάλαγγα. Οἱ δὲ ταῦτα προεῖπον τοῖς στρατιώταις· καὶ ἐπεὶ ἐσάλπυξε, προβαλόμενοι τὰ ὄπλα ἐπῆσαν. Ἐκ δὲ τούτου θάπτον προ-16
 ἰόντων σὺν κραυγῇ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου δρόμος ἐγένετο τοῖς στρατιώταις ἐπὶ τὰς σκηνάς, τῶν δὲ βαρβάρων φόβος παλὺς, καὶ ἢ τε Κίλισσα ἐφυγεν ἐπὶ τῆς ἀρμαμάξης καὶ οἱ ἐκ τῆς ἀγορᾶς καταλιπόντες τὰ ὄνια ἐφυγον. Οἱ δὲ Ἕλλη-
 νες σὺν γέλωτι ἐπὶ τὰς σκηνάς ἤλθον. Ἡ δὲ Κίλισσα ἰδοῦσα τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν τάξιν τοῦ στρατεύματος ἐθαύμασε. Κῦρος δὲ ἤσθη τὸν ἐκ τῶν Ἑλλήνων εἰς τοὺς βαρβάρους φόβον ἰδών. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει διὰ τῆς Λυκα-17
 ονίας σταθμοὺς πέντε παρασάγγας τριάκοντα. Ταύτην τὴν χώραν ἐπέτρεψε διαρπάσαι τοῖς Ἕλλησιν ὡς πολεμίαν οὔσαν. Ἐντεῦθεν Κῦρος τὴν Κίλισσαν εἰς τὴν Κιλικίαν ἀποπέμ-18
 πει τὴν ταχίστην ὁδόν· καὶ συνέπεμψεν αὐτῇ (τοὺς) στρατιώτας, οὓς Μένων εἶχε, καὶ αὐτόν. Κῦρος δὲ μετὰ τῶν ἄλλων ἐξελαύνει διὰ Καππαδοκίας εἰς Θόανα, πόλιν οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας

τὸν ἐρμηνέα] τὸν διερμηνέα.—προβαλέσθαι τὰ ὄπλα] νὰ προτείνωσι τὰ ὄπλα.—ἐπιχωρῆσαι ὅλην τὴν φάλαγγα] νὰ ἐπέλθῃ, δηλ. νὰ κάμῃ ἔφοδον ὀλόκληρος ἡ φάλαγγις.—οἱ δὲ] δηλ. οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἑλλήνων.—προεῖπον ταῦτα] παρήγγειλαν ταῦτα εἰς τοὺς στρατιώτας, δηλ. νὰ προτείνωσι τὰ ὄπλα καὶ νὰ κάμωσιν ἔφοδον.

§ 16 ἐκ δὲ τούτου] μετὰ δὲ τοῦτο —θάπτον προίητων] ἐπειδὴ οἱ στρατιώται ταχύτερον ἐπροχώρουσι· Γραμ. § 37, 4—ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου] αὐτομάτως, δηλ. μόνον τῶν χωρὶς νὰ τοὺς διατάξῃ τις.—δρόμος ἐγένετο] ἔνν. τοῖς στρατιώταις· ἔτρεξαν οἱ στρατ. εἰς τὰς σκηνάς των, ὅπου ἦτο καὶ ἡ ἀγορά των.—οἱ ἐκ τῆς ἀγορᾶς]—οἱ ἐν τῇ ἀγορᾷ ὄντες (δηλ. οἱ ἔμποροι) ἐφυγον ἐκ τῆς ἀγορᾶς.—τὰ ὄνια] τὰ ὀψώνια.—σὺν γέλωτι] γελῶντες διὰ τὸν φόβον τῶν βαρβάρων καὶ τὴν φυγὴν τῆς Ἐπυαΐτης καὶ τῶν ἐκ τῆς ἀγορᾶς—ἤσθη] εὐχαριστήθη· τὸ ῥ. ἤδουαι.—ἐκ τῶν Ἑλλήνων εἰς τοὺς βαρβάρους φόβον] τὸν ἐκ μέρους τῶν Ἑλλήνων φόβον, ὅποιον δηλ. ἐποξένησαν οἱ Ἕλληνας εἰς τοὺς βαρβάρους.

§ 18 τὴν ταχίστην ὁδόν] διὰ τῆς συντομωτάτης ἰδοῦ.—Θόανα] πόλις τῆς Καππαδοκίας ὑστερον Τύανα ὀνομασθεῖσα.

19 τρεῖς. Ἐντεῦθεν ἐπειρῶντο εἰσβάλλειν εἰς τὴν Κιλικίαν· ἡ δὲ εἰσβολὴ ἦν ὁδοῦ ἀμαξιτῆς ὀρθία ἰσχυρῶς καὶ ἀμήχανος εἰσελθεῖν στρατεύματι, εἴ τις ἐκώλυεν. Ἐλέγεται δὲ καὶ Συέννεσις εἶναι ἐπὶ τῶν ἄκρων φυλάττων τὴν εἰσβολήν· διὸ ἔμειναν ἡμέραν ἐν τῷ πεδίῳ. Τῇ δ' ὑστεραία ἦκεν ἄγγελος λέγων ὅτι λελοιπῶς εἶναι Συέννεσις τὰ ἄκρα, ἐπεὶ ἦσθετο, ὅτι τὸ Μένωνος στρατεύμα ἦδη ἐν Κιλικίᾳ ἦν εἰσω τῶν ὀρέων καὶ ὅτι τριήρεις ἦκουε περιπλεούσας ἀπ' Ἰωνίας εἰς Κιλικίαν Ταυρῶν ἔχοντα τὰς Λακεδαιμονίων καὶ αὐτοῦ Κύρου. Κύρος δ' οὖν ἀνέβη ἐπὶ τὰ ὄρη οὐδενὸς κωλύοντος, καὶ εἶδε τὰς σκηνάς, οὗ οἱ Κίλικες ἐφύλαττον. Ἐντεῦθεν δὲ κατέβαιναν εἰς πεδῖον μέγα καὶ καλόν, ἐπίρρυτον, καὶ δένδρων παντοδαπῶν σύμπλεων καὶ ἀμπέλων· πολὺν δὲ καὶ σήσαμον καὶ μελίην καὶ κέγχρον καὶ πυρούς καὶ κριθὰς φέρει. Ὅρος δ' αὐτὸ περιέχει ὄχυρόν καὶ ὑψηλὸν πάντη ἐκ

20 θαλάττης εἰς θάλατταν. Καταβῆς δὲ διὰ τούτου τοῦ πεδίου ἦλθασεν εἰς Ταρσοὺς, τῆς Κιλικίας πόλιν μεγάλην καὶ εὐδαίμονα.

1 Κεφ. Γ'. Ἐνταῦθα ἔμεινε Κύρος καὶ ἡ στρατιὰ ἡμέρας εἰκοσιν· οἱ γὰρ στρατιῶται οὐκ ἔφασαν ἰέναι τοῦ πρόσω· ὑπόπτειον γὰρ ἦδη ἐπὶ βασιλέα ἰέναι· μισθωθῆναι δὲ οὐκ ἐπὶ τούτῳ ἔφασαν. Πρῶτος δὲ Κλέαρχος τοὺς αὐτοῦ στρατιώτας ἐβιάζετο ἰέναι· οἱ δὲ αὐτόν τε ἔβαλλον καὶ τὰ ὑποζύγια τὰ

§ 19. ἡ εἰσβολή] τὸ μέρος. διὰ τοῦ ἑποίου εἰσβάλλει τις.—ὀρθία ἰσχυρῶς] ἀνηφορικῆ πολὺ.—ἀμήχανος εἰσελθεῖν στρατεύματι] ἀδύνατον νὰ εἰσελθῇ δι' αὐτῆς στρατεύμα.—ἐπὶ τῶν ἄκρων] ἐπάνω εἰς τὰ ὑψώματα.—καὶ δει] καὶ διότι.

§ 20. οἶ] ἔσπου.—ἐπίρρυτον] πολλὰ νερὰ ἔχον.—σύμπλεων] ὑπερπληρες· Γραμμτ. § 19.—μελίην] καλαμπόκι, ὅχι τὸ ἀραποσίτι, ἀλλὰ τὸ πυτόν, ἐκ τοῦ ἑποίου γίνονται τὰ σαρώματα.—πυρούς] σιτάρια, πληθ. τοῦ σίτος.—ὄρος] ὁ Ταῦρος.—αὐτῷ] τὴν πεδιάδα.

Κεφ. Γ'. § 1. Ἐνταῦθα] ἐν Κιλικίᾳ.—οὐκ ἔφασαν ἰέναι] ἔφασαν οὐκ ἰέναι· ἔλεγον ὅτι δὲν θὰ πορευθῶσιν.—τοῦ πρόσω] πρὸς τὰ ἐμπρός.—ἐπὶ βασιλέα] ἐναντίον τοῦ βασιλέως.—ἐπὶ τούτῳ] πρὸς τὸν σκοπὸν τούτου. δηλ. νὰ πορευθῶσι κατὰ τοῦ βασιλέως.—ἐβιάζετο ἰέναι] διὰ τῆς βίης νὰ τοὺς κάμῃ νὰ πορευθῶσι (κατὰ τοῦ βασιλέως).—ἔβαλλον] ἐνν. λιθοῖς=ἐλιθοβόλουν.—ἐπεὶ ἀφραίντο] ὁσάκις ἤρχιζον νὰ προχωρῶσι.

ἐκείνου, ἐπεὶ ἄρξαιντο προίεναί. Κλέαρχος δὲ τότε μὲν μικρόν ἐξέφυγε μὴ καταπετρωθῆναι, ὕστερον δ' ἐπεὶ ἔγνω, ὅτι οὐ δύνησεται βιάσασθαι, συνήγαγεν ἐκκλησίαν τῶν αὐτοῦ στρατιωτῶν. Καὶ πρῶτον μὲν ἐδάκρυε πολὺν χρόνον ἐστῶς· οἱ δὲ ὀρώντες ἐθαύμαζον καὶ ἐσιώπων· εἶτα δὲ ἔλεξε τοιάδε. "Ἄνδρες στρατιῶται μὴ θαυμάζετε ὅτι χαλεπῶς φέρω τοῖς παροῦσι πράγμασιν. Ἐμοὶ γὰρ ξένος Κύρος ἐγένετο καὶ με φεύγοντα ἐκ τῆς πατρίδος τά τε ἄλλα ἐτίμησε καὶ μυρίους ἔδωκε δαρεικούς· εὖς ἐγὼ λαβὼν οὐκ εἰς τὸ ἴδιον κατεθέμην ἐμοὶ οὐδὲ καθηδυσάθησα, ἀλλ' εἰς ὑμᾶς ἐδαπάνων. Καὶ πρῶτον μὲν πρὸς τοὺς Θρακᾶς ἐπολέμησα καὶ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἐτιμωροῦμην μεθ' ὑμῶν, ἐκ τῆς Χερρόνησου αὐτοῖς ἐξελαύνων βουλομένους ἀφαιρεῖσθαι τοὺς ἐνοικοῦντας Ἑλλήνας τὴν γῆν. Ἐπειδὴ δὲ Κύρος ἐκόλει, λαβὼν ὑμᾶς ἐπορευόμην, ἵνα εἴ τι δέοιτο ὠφελοῖν αὐτόν, ἀνθ' ὧν εὖ ἔπαθον ὑπ' ἐκείνου. Ἐπεὶ δὲ ὑμεῖς οὐ βούλεσθε συμπορευέσθαι, ἀνάγκη δὴ μοι ἢ ὑμᾶς προδόντα τῇ Κύρου φιλίᾳ χρῆσθαι ἢ πρὸς ἐκείνον ψευσάμενον μεθ' ὑμῶν εἶναι. Εἰ μὲν δὴ δίκαια ποιήσω οὐκ οἶδα, αἰρήσομαι δ' οὖν ὑμᾶς καὶ σὺν ὑμῖν ὅ,τι ἂν δέη πείσομαι. Καὶ οὐποτε ἐρεῖ οὐδεὶς, ὡς ἐγὼ

§ 2. μικρόν] μόλις.—μὴ καταπετρωθῆναι] νὰ μὴ φονευθῆ διὰ πετρῶν.—ἐκκλησίαν] συνέλευσιν.—ἐστῶς]=ἐστηχῶς· στεκόμενος χωρὶς νὰ λέγῃ τι.

§ 3. χαλεπῶς φέρω] λυποῦμαι.—τοῖς παροῦσι πράγμασι] διὰ τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῶν πραγμάτων, διότι δηλ. ἀπειθοῦντες ἀρνεῖσθε νὰ προχωρήσητε.—ξένος] φίλος.—φεύγοντα] ἐξόριστον ὄντα.—μυρίους δαρεικούς] ἰδὲ κεφ. Α' § 9.—οὐκ εἰς τὸ ἴδιον κατεθέμην] δὲν τοὺς κατέθηκα πρὸς ἰδιαιτέρον ἐμοῦ ὠφέλειαν.—καθηδυσάθησα] ἐξώδευσα εἰς ἡδυπαθείας, εἰς ἡδονάς.—εἰς ὑμᾶς] διὰ σᾶς, δηλ. πρὸς διατροφήν σας.

§ 4. ἐτιμωροῦμην] ἐτιμωροῦν αὐτούς, δηλ. τοὺς Θρακᾶς.—Χερρόνησου] τῆς Θρακικῆς.—εἴ τι δέοιτο] εἰάν εἶχεν ἀνάγκην τινός.—ἀνθ' ὧν εὖ ἔπαθον] δι' ὅσα εὐηργετήθην τὸ μὲν παθητ. εὖ πάσχω ὑπό τις (= εὐεργετοῦμαι), τὸ δὲ ἐνεργ. εὖ ποιῶ τίνα (=εὐεργετῶ).

§ 5. δὴ] βέβαια.—ἢ Κύρου φιλίᾳ χρῆσθαι] νὰ ἔχω τὴν φιλίαν τοῦ Κύρου.—ψευσάμενον] φανεὶς ψεύστης (ἀπαταϊὸν) πρὸς ἐκείνον (τόν Κύρον).—αἰρήσομαι δ' οὖν] θὰ προτιμῆσω ὅμως.—ὅ,τι ἂν δέη] ὅ,τι δὴποτε ἂν ᾔνοι ἀνάγκη (ἐνν. πάσχειν).—πείσομαι] μέλλων τοῦ πάσχω· Γραμμτ. § 97, 4.—εἰλομην] ἐπροτιμῆσα· ἀέρ. τοῦ αἰρούμαι· Γραμμτ. § 73, 3.

§ 6. ἔφομαι] μέλλ. τοῦ ἔπομαι=ἀκολουθῶ· Γραμμτ. § 56, 1, α' καὶ

Ἕλληνας ἀγαγὼν εἰς τοὺς βαρβάρους, προδοὺς τοὺς Ἕλληνας τὴν τῶν βαρβάρων φιλίαν εἰλόμην, ἀλλ' ἐπεὶ ὑμεῖς ἐμοὶ οὐκ ἐθέλετε πείθεσθαι, ἐγὼ σὺν ὑμῖν ἔψομαι καὶ ὅ,τι ἂν δέη πείσομαι. Νομίζω γὰρ ὑμᾶς ἐμοὶ εἶναι καὶ πατρίδα καὶ φίλους καὶ συμμάχους καὶ σὺν ὑμῖν μὲν ἂν οἶμαι εἶναι τίμιος, ὅπου ἂν ᾧ, ὑμῶν δὲ ἔρημος ὢν οὐκ ἂν ἰκανὸς [οἶμοι] εἶναι οὔτ' ἂν φίλον ὠφελῆσαι οὔτ' ἂν ἐχθρὸν ἀλέξασθαι. Ὡς ἐμοῦ οὔν ἰόντος, ὅπῃ ἂν καὶ ὑμεῖς. οὕτω τὴν

7 γνῶμην ἔχετε. Ταῦτα εἶπεν· οἱ δὲ στρατιῶται οἱ τε αὐτοῦ ἐκείνου καὶ οἱ ἄλλοι ταῦτα ἀκούσαντες [ὅτι οὐ φαῖν παρὰ βασιλέα πορεύεσθαι] ἐπήνεσαν· παρὰ δὲ Ξενίου καὶ Πασιώνος πλείους ἢ δισχίλιοι λαβόντες τὰ ὄπλα καὶ τὰ σκευ-

8 οφόρα ἐστρατοπεδεύσαντο παρὰ Κλέαρχον. Κύρος δὲ τούτοις ἀπορῶν τε καὶ λυπούμενος μετεπέμπετο τὸν Κλέαρχον· ὁ δὲ ἰέναι μὲν οὐκ ἠθέλε, λάθρα δὲ τῶν στρατιωτῶν πέμπων αὐτῷ ἄγγελον ἔλεγε θαρρεῖν ὡς καταστησομένων τούτων εἰς τὸ δέον. [Μεταπέμπεσθαι δ' ἐκέλευεν αὐτόν· αὐτὸς

9 δ' οὐκ ἔφη ἰέναι.] Μετὰ δὲ ταῦτα συναγαγὼν τοὺς θ' ἑαυτοῦ στρατιώτας καὶ τοὺς προσελθόντας αὐτῷ καὶ τῶν ἄλλων τὸν βουλόμενον ἔλεξε τοιαύδε. "Ἄνδρες στρατιῶται, τὰ μὲν δὴ Κύρου δῆλον ὅτι οὕτως ἔχει πρὸς ἡμᾶς, ὥσπερ τὰ ἡμέτερα πρὸς ἐκείνον· οὔτε γὰρ ἡμεῖς ἐκείνου ἐτι στρατιῶται, ἐπεὶ γε οὐ συνεπόμεθα οὕτῳ, οὔτε ἐκείνος ἐτι ἡμῖν μισθοδό-

§ 92. 2, 6'. — ὑμᾶς ἐμοὶ εἶναι καὶ πατρίδα καὶ φίλους καὶ συμμάχους] ὅτι σεις εἴθε δι' ἐμὲ καὶ πατρὶς καὶ φίλοι καὶ σύμμαχοι. — σὺν ὑμῖν μέν] ἐνν. ὢν = εἰ σὺν ὑμῖν μὲν εἶην. — ἀν... οἶμαι] = ὅτι εἶην ἂν, ὅτι δυνατόν νά ᾤμαι. — τίμιος] τιμὴν ἔχων, ἄξιον τινά. — ὁ ᾧ ὃ' ἔρημος ἄν] = εἰ δὲ εἶην ὑμῶν ἔρημος (ἐστερημένος, δηλ. ἄνευ ὑμῶν). — ἀλέξασθαι] νά τιμωρήσω — ὡς ἐμοῦ οὔν ἰόντος] ὅτι λυπὸν ἐγὼ θά πορευθῶ — ὅπῃ ἂν καὶ ὑμεῖς] ἐνν. ἤτε (πορεύησθε).

§ 7. σκευοφόρα] τὰ ζῶα τὰ φέροντα τὰ σκεύη, δηλ. τὰ πράγματα τοῦ στρατοῦ.

§ 8. τούτοις] διὰ ταῦτα, δηλ. τὰ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν πραττόμενα. — ὡς καταστησομένων τούτων εἰς τὸ δέον], διότι θά τακτοποιηθῶσι ταῦτα (τὰ τῶν στρατιωτῶν) ὅπως πρέπει. — οὐκ ἔφη ἰέναι] εἶπεν ὅτι δὲν θά ὑπάγῃ.

§ 9. ἡμᾶς] ἐνν. ἐσμέν. — ἐκεῖνος] ἐνν. ἐστί. — ἐτι] πλέον.

της. Ὅτι μέντοι ἀδικεῖσθαι νομίζει ὑφ' ἡμῶν, οἶδα· ὄστε καὶ¹⁰ μεταπεμπομένου αὐτοῦ οὐκ ἐθέλω ἐλθεῖν τὸ μὲν μέγιστον αἰσχυρόμενος, ὅτι σύνοιδα ἑμαυτῷ πάντα ἐψευσμένος αὐτόν, ἔπειτα καὶ δεδιώς, μὴ λαβὼν με δίκην ἐπιθῆ, ὧν νομίζει ὑπ' ἐμοῦ ἠδικῆσθαι. Ἐμοὶ οὖν δοκεῖ οὐχ ὄρα εἶναι ἡμῖν¹¹ καθεύδειν οὐδ' ἀμελεῖν ἡμῶν αὐτῶν, ἀλλὰ βουλεύεσθαι, ὅ,τι χρὴ ποιεῖν ἐκ τούτων. Καὶ ἕως τε μένομεν αὐτοῦ, σκεπτέον μοι δοκεῖ εἶναι, ὅπως [ὡς] ἀσφαλέστατα μενοῦμεν εἴτε ἦδη δοκεῖ ἀπιέναι, ὅπως [ὡς] ἀσφαλέστατα ἀπιμεν καὶ ὅπως τὰ ἐπιτήδεια ἔξομεν· ἄνευ γὰρ τούτων οὔτε στρατηγοῦ οὔτε ἰδιώτου ὄφελος οὐδέν. Ὁ δ' ἀνὴρ πολλοῦ μὲν ἄξιος φίλος,¹² ᾧ ἂν φίλος ἦ, χαλεπώτατος δ' ἐχθρός, ᾧ ἂν πολέμιος ἦ, ἔχει δὲ δύναμιν καὶ πεζὴν καὶ ἱππικὴν καὶ ναυτικὴν, ἦν πάντες ὁμοίως ὀρωμέν τε καὶ ἐπιστάμεθα· καὶ γὰρ οὐδὲ πόρρω δοκοῦμέν μοι αὐτοῦ καθῆσθαι. Ὡστε ὄρα λέγειν, ὅ,τι τις γινώσκει ἄριστον εἶναι. Ταῦτα εἰπὼν ἐπαύσατο. Ἐκ δὲ τού-¹³του ἀνίσταντο οἱ μὲν ἐκ τοῦ αὐτομάτου λέξοντες, ἃ ἐγίνωσκον, οἱ δὲ καὶ ὑπ' ἐκείνου ἐγκέλευστοι ἐπιδεικνύντες, οἷα εἶη ἡ ἀπορία ἄνευ τῆς Κύρου γνώμης καὶ μένειν καὶ ἀπιέναι. Εἰς δὲ δὴ εἶπε προσποιούμενος σπεύδειν ὡς τάχιστα πο-¹⁴

§ 10. καὶ μεταπεμπομένου] ἂν καὶ μὲ προσκαλῆ.—ἐλθεῖν] νὰ ὑπάγω.—τὸ μέγιστον] ἐπίρ. πρὸ πάντων.—ὅ,τι σύνοιδα ἑμαυτῷ] διότι: ἔχω τὴν συνειδησιν, δηλ. γνωρίζω.—ἐψευσμένος] ὅτι ἔγω ἀπατήσῃ αὐτόν.—δεδιώς] ἐπειδὴ φοβοῦμαι· τὸ ῥ. δέδρα ἢ δέδοικα· γραμμτ. § 89, 2.—δίκην ἐπιθῆ] μὲ τιμωρήσῃ—ᾧ] δι' ὅσα.

§ 11. καθεύδει.] νὰ κοιμώμεθα· γραμμτ. § 72, 3, 6' καὶ § 93, 5.—ὅ,τι χρὴ] τί χρειάζεται.—ἐκ τούτων.] κατόπιν τούτων.—αὐτοῦ] ἐπίρ. τοπικόν.—ὅπως]=πῶς.—ἀπιμεν] μέλλ. τοῦ ἀπερογομαι.

§ 12. ὁ δὲ ἀνὴρ] δηλ. ὁ Κύρος.—καθῆσθαι] ὅτι καθήμεθα (εἴμεθα ἐστρατοπεδευμένοι): γραμμτ. § 85, 1.

§ 13. ἐκ δὲ τούτου] μετὰ δὲ τούτον.—οἱ μὲν...οἱ δὲ] ἄλλοι μὲν, ἄλλοι δὲ.—ἐκ τοῦ αὐτομάτου]=αὐτομάτως (αὐθορμητῶς, μόνονι των).—ἐγκέλευστοι] διατεταγμένοι, βαλμένοι.—ἐπιδεικνύντες] προσπαθοῦντες νὰ δείξωσιν.—οἷα εἶη ἡ ἀπορία] ὅποια (δηλ. πόσον μεγάλη) ἤθελεν εἶναι ἡ δυσκολία.

§ 14. σπεύδειν] ἔτι ἔσπευδεν, ἐβιάζετο.—ἀπάγειν] νὰ τοὺς ἐδηγήσῃ ἀπὸ ἐκεῖ εἰς τὴν Ἑλλάδα.—ἡγεμόνα] ὀδηγόν.—φιλίας] φιλικῶς.—τὴν ταχίστην]=τάχιστα.—πέμψαι προκαταληφόμενος] νὰ στείλωσιν ἄνδρας,

ρεύσθαι εἰς τὴν Ἑλλάδα στρατηγούς μὲν ἐλέσθαι ἄλλους
 ὡς τάχιστα, εἰ μὴ βούλεται Κλέαρχος ἀπάγειν· τὰ δ' ἐπιτή-
 δει' ἀγοράζεσθαι — ἢ δ' ἀγορὰ ἦν ἐν τῷ βαρβαρικῷ στρατεύ-
 ματι — καὶ συσκευάζεσθαι· ἐλθόντας δὲ Κύρον αἰτεῖν πλοῖα,
 ὡς ἀποπλέοιεν· ἐὰν δὲ μὴ διδῶ ταῦτα, ἡγεμόνα αἰτεῖν Κύ-
 ρον, ὅστις διὰ φιλίας τῆς χώρας ἀπάξει. Ἐὰν δὲ μὴδὲ ἡγε-
 μόνα διδῶ, συντάττεσθαι τὴν ταχίστην, πέμψαι δὲ καὶ προ-
 καταληψομένους τὰ ἄκρα, ὅπως μὴ φθάσωσι μῦτε Κύρος
 μῦτε οἱ Κίλικες καταλαβόντες, ὧν πολλοὺς καὶ πολλὰ χρή-
 ματα ἔχομεν ἀνηρπακότες. Οὗτος μὲν τοιαῦτα εἶπε· μετὰ
 15 δὲ τοῦτον Κλέαρχος εἶπε τοσοῦτον. Ὡς μὲν στρατηγήσοντα
 ἐμὲ ταύτην τὴν στρατηγίαν μὴδεὶς ὑμῶν λεγέτω· πολλὰ
 γὰρ ἐνορῶ, δι' ἃ ἐμοὶ τοῦτο οὐ ποιητέον· ὡς δὲ τῷ ἀνδρὶ, ὃν
 ἂν ἔλποθε, πείσομαι ἢ δυνατὸν μάλιστα, ἵνα εἰδῆτε, ὅτι καὶ
 16 ἄρχεσθαι ἐπίσταμαι ὡς τις καὶ ἄλλος μάλιστα ἀνθρώπων.
 Μετὰ τοῦτον ἄλλος ἀνέστη ἐπιδεικνύς μὲν τὴν εὐθύθειαν τοῦ
 τὰ πλοῖα αἰτεῖν κελεύοντος, ὥσπερ πάλιν τὸν στόλον Κύρου
 ποιουμένου, ἐπιδεικνύς δέ, ὡς εὔηθες εἶπεν ἡγεμόνα αἰτεῖν
 παρὰ τοῦτου, ᾧ λυμαινόμεθα τὴν πρᾶξιν. Εἰ δὲ καὶ τῷ ἡγε-
 μόνι πιστεύσομεν, ὃν ἂν Κύρος δῶ, τί κωλύει καὶ τὰ ἄκρα
 17 ἡμῖν κελεύειν Κύρον προκαταλαβεῖν; ἐγὼ γὰρ ὀκνοῖν μὲν

ἵνα προκαταλάβωσιν. — ὅπως μὴ φθάσωσι καταλαβόντες] διὰ τὴν μὴ προ-
 φθάσωσι (προλάβωσι) τὴν κατάλαβωσιν. — τοσοῦτον] τόσον μόνον.

§ 15. ὡς στρατηγήσοντα] ὅτι ἔχω σκοπὸν νὰ στρατηγήσω. — τοῦτο οὐ
 ποιητέον] ὅτι δὲν πρέπει τὰ χάρις τοῦτο (νὰ στρατηγήσω). — ὡς δὲ πεί-
 σομαι] ἐνν. πάντες λέγετε. — ἐν ἂν ἔλποθε] ὅποιονδήποτε ἂν ἐκλέξετε·
 τὸ β. αἰρούμαι. — ὡς τις καὶ ἄλλος μάλιστα] ἐνν. ἐπίσταται ἄρχεσθαι =
 περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλον ἀνθρώπων.

§ 16. εὐθύθειαν] μωρίαν. — ὥσπερ... ποιουμένοι] ὡς νὰ ἔκαμνε τὴν πο-
 ρεῖαν (= ἐπορεύετο) ὁ Κ. ἐπίσω. — λυμαινόμεθα τὴν πρᾶξιν] καταστρέ-
 φουμεν τὴν ἐπιχείρησιν, δηλ. τὴν ἐκστρατείαν. — ἡμῖν... προκαταλαβεῖν]
 χάρις ἡμῶν νὰ προκαταλάβῃ· εἰρωνικῶς λέγει τοῦτο.

§ 17. ὀκνοῖν ἂν] ἤθελον διατάξῃ. — ᾧ] ἀντὶ ὃν. — ὅθεν] ἐνν. ἐκεῖσε. —
 οἷα ἔσται] δὲν θὰ ἦναι δυνατόν· τὸ β. ἔστιν = ἔξοστιν. — ἀκροτος ἀπὸ
 Κύρου] ἐὰν ἤθελον ἀπέλθῃ παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ Κύρου. — λαθεῖν αὐτὸν
 ἀπελθόν] νὰ ἀπέλθω λῶθρα αὐτοῦ, δηλ. χωρὶς νὰ με ἐννοήσῃ. — ὅ] = τὸ
 ἀπελθόντα μὲ λαθεῖν αὐτόν.

ἂν εἰς τὰ πλοῖα ἐμβαίνειν, ἃ ἡμῖν δοίη, μὴ ἡμᾶς ταῖς τριή-
 ρεσι καταδύσῃ, φοβοίμην δ' ἂν τῷ ἡγεμόνι, ᾧ δοίη, ἔπεσθαι,
 μὴ ἡμᾶς ἀγάγῃ, ὅθεν οὐκ ἔσται ἐξελεῖν· βουλοίμην δ'
 ἂν ἄκοντος ἀπιὼν Κύρου λαθεῖν αὐτὸν ἀπελθόν· ὃ οὐ δυνα-
 τόν ἐστιν. Ἄλλ' ἐγὼ φημι ταῦτα μὲν φλναρίας εἶναι· δοκεῖ¹⁸
 δέ μοι ἄνδρας ἐλθόντας πρὸς Κύρον, οἵτινες ἐπιτίθειοι, σὺν
 Κλεάρχῳ ἐρωτᾶν ἐκείνον, τί βούλεται ἡμῖν χρῆσθαι· καὶ
 εἰ μὲν ἢ πρᾶξις ἢ παραπλησία, οἴαπερ καὶ πρόσθεν ἐχρῆτο
 τοῖς ξένοις, ἔπεσθαι καὶ ἡμᾶς καὶ μὴ κακίους εἶναι τῶν
 πρόσθεν τούτῳ συναναβάντων· εἰ δὲ μείζων ἢ πρᾶξις¹⁹
 τῆς πρόσθεν φαίνεται καὶ ἐπιπονωτέρα καὶ ἐπικινδυνωτέρα,
 ἀξιούν ἢ πείσαντα ἡμᾶς ἄγειν ἢ πεισθέντα πρὸς φιλίαν
 ἀφιέναι· οὕτω γὰρ καὶ ἐπόμενοι ἂν φίλοι αὐτῷ καὶ πρόθυ-
 μοι ἐποίμεθα καὶ ἀπιόντες ἀσφαλῶς ἂν ἀπίοιμεν· ὅ,τι δ' ἂν
 πρὸς ταῦτα λέγῃ, ἀπαγρεῖλαι δεῦρο· ἡμᾶς δ' ἀκούσαντας
 πρὸς ταῦτα βουλεύεσθαι. Ἔδοξε ταῦτα καὶ ἄνδρας ἐλό-²⁰
 μενοι σὺν Κλεάρχῳ πέμπουσιν, οἱ ἡρώτων Κύρον τὰ δό-
 ξαντα τῇ στρατιᾷ· Ὁ δ' ἀπεκρίνατο, ὅτι ἀκούει Ἀβροκόμαν
 ἐχθρὸν ἄνδρα ἐπὶ τῷ Εὐφράτῃ ποταμῷ εἶναι ἀπέχοντα
 δώδεκα σταθμούς· πρὸς τοῦτον οὖν ἔφη βούλεσθαι ἐλθεῖν·
 κἂν μὲν ἢ ἐκεῖ, τὴν δίκην ἔφη χρῆζειν ἐπιθεῖναι αὐτῷ,
 ἦν δὲ φύγῃ, ἡμεῖς ἐκεῖ πρὸς ταῦτα βουλευσόμεθα· Ἀκού-²¹
 σαντες δὲ ταῦτα οἱ αἰρετοὶ ἀπαγγέλλουσι τοῖς στρατιώταις·

§ 18. ἐπιτήθειοι] φίλοι.—οἴαπερ]—ταύτη, οἴαπερ.—τούτῳ]—σὺν τού-
 τῳ, τῷ Κύρῳ.

§ 19. τῆς πρόσθεν] δηλ. τῆς τῶν πρόσθεν τούτῳ συναναβάντων.—ἀ-
 ξιούν] ἐνν. δοκεῖ μοι· νὰ ζητήσωμεν.—πρὸς φιλίαν]—φιλικῶς.—ἀφ. εἶναι]
 νὰ μᾶς ἀφήσῃ νὰ ἀπέλθωμεν.—καὶ ἐπόμενοι...καὶ ἀπιόντες] καὶ ὃν ἀ-
 χολουθῶμεν...καὶ ἂν ἀπέλθωμεν.—πρόθυμοι] προθύμως.—πρὸς ταῦτα]
 συμφώνως μὲ αὐτὰ νὰ σκέπτεσθε.

§ 20. ἔδοξε] ἀπεφασίσθησαν.—ἐλόμενοι] ἐκλέξαντες· τὸ β. αἰροῦμαι.
 —τὰ δόξαντα] διὰ τὰ ἀποφασισθέντα ὑπὸ τοῦ στρατεύματος.—Ἀβροκό-
 μαν] σατράπην τῆς Φοινίκης.—πρὸς τοῦτον] κατὰ τοῦτου.—τὴν δίκην
 ἐπιθεῖναι] τὴν πρέπουσαν τιμωρίαν νὰ ἐπιβάλῃ εἰς αὐτόν.

§ 21. οἱ αἰρετοὶ] οἱ ἐκλεγμένοι· βηματικὸν τοῦ αἰροῦμαι.—προσαι-
 τοῦσι μισθόν] ζητοῦσι πρόσθετον μισθόν, δηλ. νὰ τοὺς αὐξήσῃ τὸν μι-
 σθόν.—ἡμιόλιον] τὸ δλον καὶ ἡμισυ, δηλ. κατὰ τὸ ἡμισυ περισσότερον·

τοῖς δὲ ὑποψία μὲν ἦν, ὅτι ἄγοι πρὸς βασιλέα, ὅμως δὲ ἐδόκει ἐπεσθαι. Προσαιτούσι δὲ μισθόν· ὁ δὲ Κύρος ὑπισχεῖται ἡμιόλιον πᾶσι δώσειν, οὐ πρότερον ἔφερον, ἀντὶ δαρεικοῦ τρία ἡμιδαιρικὰ τοῦ μινὸς τῷ στρατιώτῃ· ὅτι δὲ ἐπὶ βασιλέα ἄγοι, οὐδὲ ἐνταῦθα ἤκουσεν οὐδεὶς ἔν γε τῷ φανερωῖ.

- 1 Κεφ. Δ'. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει εἰς Ἰσσοὺς, τῆς Κιλικίας ἐσχάτην πόλιν ἐπὶ τῇ θαλάττῃ οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐ-
 2 δαίμονα. Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς· καὶ Κύρω παρῆσαν αἱ ἐκ Πελοποννήσου νῆες τριάκοντα καὶ πέντε καὶ ἐπ' αὐ-
 3 ταῖς ναύαρχος Πυθαγόρας Λακεδαιμόνιος. Παρῆν δὲ καὶ Χειρῖσοφος Λακεδαιμόνιος ἐπὶ τῶν νεῶν μετάπεμπτος ὑπὸ Κύρου ἑπτακοσίους ἔχων ὀπλίτας, ὧν ἐστρατήγει παρὰ Κύρω. Αἱ δὲ νῆες ὄρμουν παρὰ τὴν Κύρου σκηνήν. Ἐνταῦθα καὶ οἱ παρὰ Ἀβροκόμα μισθοφόροι Ἕλληνες ἀποστάντες ἦλθον παρὰ Κύρον τετρακόσιοι ὀπλίται· καὶ συνεστρατεύοντο ἐπὶ
 4 βασιλέα. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει διὰ Συρίας εἰς Μυριάνδον, πόλιν οἰκουμένην ὑπὸ Φοινίκων ἐπὶ τῇ θαλάττῃ· ἐμπόριον
 5 δ' ἦν τὸ χωρίον καὶ ὄρμουν αὐτόθι ὀκτάδες πολλαί. Ἐνταῦθ' ἔμειναν ἡμέρας ἑπτὰ· καὶ Ξενίας ὁ Ἀργὰς καὶ Πασιῶν ὁ Μεγαρεὺς ἐμβάντες εἰς πλοῖον καὶ τὰ πλείστου ἀξία ἐνθέμενοι ἀπέπλευσαν, ὡς μὲν τοῖς πλείστοις ἐδόκουν, φιλοτιμηθέντες, ὅτι τοὺς στρατιώτας αὐτῶν τοὺς παρὰ Κλέαρχον ἀπελθόντας ὡς ἀπίοντας εἰς τὴν Ἑλλάδα πάλιν καὶ

γραμμ. § 47, 14, σημ.—ἀντὶ δαρεικοῦ τρία ἡμιδαιρικὰ] ἐπεξήγησις τοῦ ἡμιόλιον.—ἔν γε τῷ φανερωῖ] εἰς τὸ φανερόν τουλάχιστον.

Κεφ. Δ'. § 1. Ἐντεῦθεν] ἀπὸ τοῦς Ταρσοῦς.

§ 3. μετὰ πεμπτος] προσκεκλημένος· ῥηματικὸν ἐπίθετον τοῦ μεταπέμποιαι.—ὄρμουν] ἦσαν ἀραγμέναι.—Ἀβροκόμα] γραμμ. § 15, 5, 2.

§ 4. ἐμπόριον] ἐμπορικὸς λιμὴν.—ὀκτάδες] πλοῖα φορτηγά.

§ 5. τὰ πλείστου ἀξία] τὰ ἔγοντα πλείστην ἀξίαν πράγματά των.—ὡς τοῖς πλείστοις ἐδόκουν] καθὼς ἐνόμιζον οἱ πλείστοι.—φιλοτιμηθέντες] ἕνεκα φιλοτιμίας, δηλ. ἐπειδὴ προσεβλήθη ἡ φιλοτιμία των.—δει] διότι.—τοὺς στρατιώτας αὐτῶν] ἰδὲ κεφ. Γ' § 7.—διήλθε λόγος] διεδόθη φήμη.—ὡς δειλοὺς ὄντας] διότι κατὰ τὴν γνώμην των ἦσαν δειλοὶ—ληφθῆναι] νὰ συλληφθῶσιν.—ὀκτιρον] ἐλυποῦντο.—εἰ ἀλώσονται] ἂν ἔμελλον νὰ συλληφθῶσι· τὸ ῥ. ἀλίσκομαι· γραμμ. § 90, 7.

οὐ πρὸς βασιλέα εἶα Κύρος τὸν Κλέαρχον ἔχειν. Ἐπεὶ δ' ἦσαν ἀφανεῖς, διῆλθε λόγος, ὅτι διώκοι αὐτοὺς Κύρος τριῖρες· καὶ οἱ μὲν νύχοντο ὡς δειλοὺς ὄντας αὐτοὺς ληφθῆναι, οἱ δ' ὤκτιρον, εἰ ἀλώσονται. Κύρος δὲ συγκαλέσας τοὺς στρατηγούς εἶπεν, Ἀπολελοίπασιν ἡμᾶς Ξενίας καὶ Πασίων. Ἄλλ' εὖ γε μέντοι ἐπιστάσθων, ὅτι οὔτε ἀποδεδράκασιν· οἶδα γάρ, ὅλη οἶχονται· οὔτε ἀποπεφεύγασιν· ἔχω γὰρ τριῖρεις, ὥστε ἐλεῖν τὸ ἐκείνων πλοῖον· ἀλλὰ μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἔγωγε οὐτοὺς διώξω, οὐδ' ἔρει οὐδεὶς, ὡς ἐγώ, ἕως μὲν ἂν παρῆ τις, χρῶμαι, ἐπειδὴν δὲ ἀπιέναι βούλῃται, συλλαβὼν καὶ αὐτοὺς κακῶς ποιῶ καὶ τὰ χρήματα ἀποσουλῶ. Ἄλλὰ ἰόντων εἰδότες, ὅτι κακίους εἰσὶ περὶ ἡμᾶς ἢ ἡμεῖς περὶ ἐκείνους. Καίτοι ἔχω γε αὐτῶν καὶ τέκνα καὶ γυναῖκας ἐν Τράλλεσι φρουρούμενα· ἀλλ' οὐδὲ τούτων στερήσονται, ἀλλ' ἀπολήψονται τῆς πρόσθεν ἕνεκα περὶ ἐμὲ ἀρετῆς. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα εἶπεν· οἱ δὲ Ἕλληνες, εἴ τις καὶ ἀθυμότερος ἦν πρὸς τὴν ἀνάβασιν, ἀκούοντες τὴν Κύρου ἀρετὴν ἴδιον καὶ προθυμότερον συνεπορεύοντο.

Μετὰ ταῦτα Κύρος ἐξελαύνει ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν ὄντα τὸ εὖρος τεττάρων σταδίων· καὶ πόλις αὐτόθι ὠκεῖτο μεγάλη καὶ εὐδαίμων Θάψακος ὄνομα. Ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας πέντε. Καὶ Κύρος μετοπεψάμενος τοὺς στρατηγούς τῶν Ἑλλήνων ἔλεγεν, ὅτι ἡ ὁδὸς ἔσοιτο πρὸς βασιλέα μέγαν εἰς Βαβυλῶνα· καὶ κελεύει αὐτοὺς λέγειν ταῦτα τοῖς

§ 6 ἐπιστάσθων] προσταχτ. τοῦ ἐπίσταμαι· γραμμτ. § 83, 7 καὶ § 57, 3, β'. — ἀποδεδράκασι] παρχυ. τοῦ ἀποδιδράσχω = δραπετεῦω, φεύγω χρυσὰ χωρὶς νὰ γνωρίζουν ποῦ εἶμαι· γραμμτ. § 90, 3 κέξ. — οἶχονται] ἔχουσι ἀπέλθῃ. — ἀποπεφεύγασιν] ἔχουσι σωθῆ διὰ τῆς φυγῆς. — χρῶμαι] τὸν ἔχω φίλον. — καὶ τὰ χρήματα ἀποσουλῶ] καὶ τὰ πράγματά των ἀφαιρῶ. — ἰόντων] ἄς υπάγωσιν, ὁ Ξενίας καὶ ὁ Πασίων· προσταχ. τοῦ εἶμι. — περὶ ἡμᾶς] πρὸς ἐμέ. — αἱ Τράλλεσι] πόλις ὀχυρὰ τῆς Λυδίας πλησίον τοῦ Μαιάνδρου ποταμοῦ.

§ 7. ἀθυμότερος] ὀλιγώτερον πρόθυμος. — ἀρετῆς] τὴν εὐγένειαν καὶ μεγαλοφυλίαν. — ἴδιον] μὲ περισσοτέραν εὐχαρίστησιν.

§ 8. ὁ ἡ ὁδὸς ἔσοιτο] ἐστὶ ἡ πορεία (ἢ ἐκστρατεία) ἔμελλε νὰ ᾖναι κατὰ τοῦ βασιλέως. — καὶ ἀναπειθεῖν ἐπεσθαι] καὶ νὰ προσπαθήσῃ νὰ τοὺς πείσῃ ν' ἀκολουθῶσιν.

9 στρατιώταις καὶ ἀναπειθεῖν ἔπεσθαι. Οἱ δὲ ποιήσαντες ἐκ-
κλήσιον ἀπήγγελλον ταῦτα· οἱ δὲ στρατιῶται ἐχαλέπαινον
τοῖς στρατηγοῖς καὶ ἔφασαν αὐτοὺς πάλαι ταῦτ' εἰδότας
κρύπτειν καὶ οὐκ ἔφασαν ἰέναι, ἐὰν μὴ τις αὐτοῖς χρή-
ματα διδῆ, ὥσπερ τοῖς προτέροις μετὰ Κύρου ἀναβάσι
[παρὰ τὸν πατέρα τοῦ Κύρου], καὶ ταῦτα οὐκ ἐπὶ μάχην
10 ἰόντων, ἀλλὰ καλοῦντος τοῦ πατρὸς Κύρου. Ταῦτα οἱ στρα-
τηγοὶ Κύρῳ ἀπήγγελλον· ὁ δ' ὑπέσχετο ἀνδρὶ ἐκάστῳ δώ-
σειν πέντε ἀργυρίου μνᾶς, ἔπην εἰς Βαβυλῶνα ἦκωσι, καὶ
τὸν μισθὸν ἐντελῆ, μέχρι ἂν καταστήσῃ τοὺς Ἕλληνας εἰς
Ἰωνίαν πάλιν. Τὸ μὲν δὴ πολὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ οὕτως ἐ-
πίσθη. Μένων δὲ πρὶν δῆλον εἶναι, τί ποιήσουσιν οἱ ἄλλοι
στρατιῶται, πότερον ἔψονται Κύρῳ ἢ οὐ, συνέλεξε τὸ αὐ-
11 τοῦ στρατεύμα χωρὶς τῶν ἄλλων καὶ ἔλεξε τάδε. Ἄνδρες,
ἐὰν μοι πεισθῆτε, οὔτε κινδυνεύσαντες οὔτε πονήσαντες
τῶν ἄλλων πλεόν προτιμήσεσθε στρατιωτῶν ὑπὸ Κύρου.
Τί οὖν κελεύω ποιῆσαι; νῦν δεῖται Κύρος ἔπεσθαι τοὺς
Ἕλληνας ἐπὶ βασιλέα· ἐγὼ οὖν φημι ὑμᾶς χρῆναι διαβῆ-
ναι τὸν Εὐφράτην ποταμὸν πρὶν δῆλον εἶναι, ὅ,τι οἱ ἄλλοι
12 Ἕλληνες ἀποκρινοῦνται Κύρῳ. Ἦν μὲν γὰρ ψηφίσωνται
ἔπεσθαι, ἡμεῖς δόξετε αἴτιοι εἶναι ἄρξαντες τοῦ διαβαίνειν
καὶ ὡς προθυμοτάτοις οὔσιν ὑμῖν χάριν εἴσεται Κύρος καὶ

§ 9. ἐχαλέπαινον] ὠργίζοντο. — εἰδότας κρύπτειν] ἐνῷ ἐγνωρίζον
ταῦτα, τὰ ἐκρυπτον. — τις] δηλ. ὁ Κύρος. — καὶ ταῦτα] καὶ μάλιστα. —
οὐκ ἐπὶ μάχην ἰόντων] ἐνῷ δὲν ἐπορεύοντο διὰ νὰ κάμωσι μάχην.

§ 10. καταστήσῃ] φέρῃ. — πάλιν] ὀπίσω. — τὸ πολὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ]
τὸ περισσότερον μέρος τῶν Ἑλλήνων. — χωρὶς τῶν ἄλλων] χωριστὰ ἀπὸ
τοῦ ἄλλου.

§ 11. πλεόν] χωρὶς νὰ κινδυνεύσητε καὶ νὰ κοπιήσητε περισσότερον
ἀπὸ τοὺς ἄλλους στρατιώτας, θὰ προτιμηθῆτε ἀπὸ τοὺς ἄλλους στρατιώ-
τας. — ὅ,τι ἀποκρινοῦνται] τί θὰ ἀποκριθῶσιν.

§ 12. ἄρξαντες] ἐπειδὴ ἐκάματε ἀρχήν, δηλ. πρῶτοι σεις. — χάριν
εἴσεται] θὰ πᾶς γνωρίζῃ χάριν. — εἰσίσταται] γνωρίζει ν' ἀποδίδῃ χάριν. —
εἴ τις καὶ ἄλλος] ἐνν. ἐπίσταται; χάριν ἀποδίδονται; δηλ. περισσότερον
ἀπὸ κάθε ἄλλου. — ἀποψήφισονται] ἐνν. ἔπεσθαι δηλ. ψηφίσωσι νὰ μὴ
ἀκολουθήσωσιν. — ἐπιμνησθῆμι] μὲλλ. τοῦ ἀπέργουμι. — τοῦμπαλιν] ὀπίσω. —
καὶ ἄλλον τεύξεσθε] καὶ παντός ἄλλου θὰ ἐπιτυγχάνετε παρὰ τοῦ Κύρου.

ἀποδώσει· ἐπίσταται δ' εἴ τις καὶ ἄλλος· ἦν δὲ ἀποψηφί-
 σονται οἱ ἄλλοι, ἄπιμεν μὲν ἅπαντες τοῦμπαλιν, ὑμῖν δὲ
 ὡς [μόνοις πειθόμενοις] πιστοτάτοις χρήσεται καὶ εἰς
 φρούρια καὶ εἰς λοχαγίας καὶ ἄλλον, οὔτινος ἂν δένοσθε οἶδα,
 ὅτι ὡς φίλοι τεύξεσθε Κύρου. Ἀκούσαντες ταῦτα ἐπέιθοντο¹³
 καὶ διέβησαν πρὶν τοὺς ἄλλους ἀποκρίνασθαι. Κῦρος δ' ἐπεὶ
 ἤσθητο διαβεβηκότας, ἤσθη τε καὶ τῷ στρατεύματι πέμψας
 Ἰλοῦν εἶπεν, Ἐγὼ μὲν, ὦ ἄνδρες, ἥδη ὑμᾶς ἐπαινῶ· ὅπως
 δὲ καὶ ὑμεῖς ἐμὲ ἐπαινέσετε, ἐμοὶ μελήσει ἢ μηκέτι με Κῦ-
 ρον νομίζετε. Οἱ μὲν δὴ στρατιῶται ἐν ἐλπίσι μεγάλαις¹⁴
 ὄντες νύχοντο αὐτὸν εὐτυχῆσαι. Μένωνι δὲ καὶ δῶρα ἐλέ-
 γετο πέμψαι μεγαλοπρεπῶς. Ταῦτα δὲ ποιήσας διέβαινε·
 συνείπετο δὲ καὶ τὸ ἄλλο στρατεύμα αὐτῷ ἅπαν. Οἱ δὲ Θα-¹⁵
 ψακκνοὶ ἔλεγον, ὅτι οὐλόποθ' οὔτος ὁ ποταμὸς διαβατὸς
 γένοιτο πεζῇ, εἰ μὴ τότε, ἀλλὰ πλοίοις, ἃ τότε Ἀδροκόμας
 προῖδων κατέκαυσεν, ἵνα μὴ Κῦρος διαβῆ. Ἐδόκει δὴ θεῖον
 εἶναι καὶ σαφῶς ὑπεχωρῆσαι τὸν ποταμὸν Κύρῳ ὡς βασι-
 λεύσοντι.

Κεφ. Ε'. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει διὰ τῆς Ἀραβίας τὸν Εὐ- 1
 φράτην ποταμὸν ἐν δεξιᾷ ἔχων. Ἐν τούτῳ δὲ τῷ τόπῳ ἦν μὲν
 ἡ-γῆ πεδίον ἅπαν ὀμαλὸς ὡσπερ θάλαττα, ἀψινθίου δὲ πλῆ-
 ρες· εἰ δέ τι καὶ ἄλλο ἐνῆν ὕλης ἢ καλάμου, ἅπαντα ἦσαν
 εὐώδη ὡσπερ ἀρώματα· δένδρον δ' οὐδὲν ἐνῆν, θηρία δὲ 2
 παντοῖα, πλείστοι ὄνοι ἄγριοι, πολλὰ δὲ στρουθοὶ αἱ μεγά-
 λαι· ἐνῆσαν δὲ καὶ ὠτίδες καὶ δορκάδες· ταῦτα δὲ τὰ θη-

§ 13. ἤσθη] εὐχαριστήθη· τὸ β. ἤδομαι.—ἢ μηκέτι με Κῦρον νομίζετε] εἰ δὲ μή, νὰ μὴ με νομίζετε πλέον Κῦρον (νὰ μὴ με λέγουν Κῦρον).

§ 14. ἐν ἐλπίσι μεγάλαις ὄντες] ἐλπίδας μεγάλας ἔχοντες.

§ 15. πεζῇ] ἐπίρ. μὲ τὰ πόδια.—θεῖον] τὸ διαβατὸν γενέσθαι τὸν ποταμὸν πεζῇ ἐνομίζετο ὅτι ἦτο ἐκ θεοῦ.—καὶ σαφῶς ὑποχωρῆσαι] καὶ ὅτι φανερὰ ὁ ποταμὸς ὑπεχώρησεν.

Κεφ. Ε'. § 1. Ἀραβία] ἐνταῦθα τὸ νότιον τῆς Μεσοποταμίας.—ἀψινθιον] ἀψιθιά.—ἕλη] ξυλώδη φυτὰ, θάμνοι.

§ 2. ὄνοι ἄγριοι]—ὄναγροι.—στρουθοὶ αἱ μεγάλα.]—στρουθοκάμηλοι. ὠτίδες] ἀγριογάλλοι.—δορκάδες] ζαρκάδια.

- 3 ρία οἱ ἰππεῖς ἐνίστε ἐδίωκον. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει τὸν Εὐφράτην ποταμὸν ἐν δεξιᾷ ἔχων καὶ ἀφικνεῖται ἐπὶ Πύλας. Ἐν τούτοις τοῖς σταθμοῖς πολλὰ τῶν ὑποζυγίων ἀπόλετο ὑπὸ λιμοῦ· οὐ γὰρ ἦν χόρτος οὐδὲ ἄλλο οὐδὲν δένδρον, ἀλλὰ ψιλὴ ἦν ἅπασα ἡ χώρα· τὸ δὲ στράτευμα ὁ σῖτος ἐπέ-
- 4 λιπε καὶ πρίασθαι οὐκ ἦν. Κρέα οὖν ἐσθίοντες οἱ στρατιῶται διεγίγνοντο. Ἦν δὲ τούτων τῶν σταθμῶν, οὓς πάνυ μακροὺς
- 5 ἤλαυνεν, ὁπότε ἢ πρὸς ὕδωρ βούλοιτο διατελέσαι ἢ πρὸς
- 6 χιλόν. Τὸ δὲ σύμπαν δῆλος ἦν Κῦρος ὡς σπεύδων πᾶσαν τὴν ὁδὸν καὶ οὐ διατρίβων, ὅπου μὴ ἐπισιτισμοῦ ἕνεκα ἢ τινος ἄλλου ἀναγκαίου ἐκαθέζετο νομίζων, ὅσω μὲν θάπτον ἔλθοι, τοσοῦτῳ ἀπαρασκευωτέρῳ βασιλεῖ μαχεῖσθαι, ὅσω δὲ σχολαιτέρον, τοσοῦτῳ πλέον συναγείρεσθαι βασιλεῖ στράτευμα.
- 7 Πέραν δὲ τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ κατὰ τοὺς ἐρήμους σταθμοὺς ἦν πόλις εἰδαίμων καὶ μεγάλη, ὄνομα δὲ Χαρμάνδη· ἐκ ταύτης οἱ στρατιῶται ἠγόραζον τὰ ἱπιτήδεια σχεδίαις
- 8 διαβαίνοντες. Ἀμφιλεξάντων δὲ τι ἐνταῦθα τῶν τε Μένωνός του στρατιωτῶν καὶ τῶν Κλεάρχου ὁ Κλεάρχος κρίνας ἀδικεῖν τὸν τοῦ Μένωνος πληγὰς ἐνέβαλεν· ὁ δὲ ἔλθων πρὸς τὸ ἑαυτοῦ στράτευμα ἔλεγεν· ἀκούσαντες δὲ οἱ στρατιῶται
- 9 ἐχαλέπαινον καὶ ὠργίζοντο ἰσχυρῶς τῷ Κλεάρχῳ. Τῇ δὲ αὐτῇ ἡμέρᾳ Κλεάρχος ἔλθων ἐπὶ τὴν διάβασιν τοῦ ποταμοῦ

§ 3. Πύλας] τὰς Βαβυλωνίας λεγομένας, ἧτοι στενὸν πέρασμα ἀπὸ τῆς Ἀραβίας εἰς τὴν Βαβυλωνίαν.—ψιλῆ] ἐνν. δένδρων=ἄδενδρος.

§ 4. πρίασθαι] ν' ἀγοράσωσι· γραμμτ. § 83, 6', 2.—οὐκ ἦν] δὲν ἴτο δυνατόν· ὁ ἐνεστ. ἐστίν=ἔξεστιν.—κρέα] γραμμτ. § 27, 2.

§ 5. ἦρ...οὐς]=τινάς.—διατελέσαι] ἐνν. τὴν ὁδόν.—χιλόν] χόρτον διὰ τὰ ζῶα.

§ 6. τὸ δὲ σύμπαν] ἐν γένει δέ.—διατρίβων] ἐνν. τὸν χρόνον=χρονοτριβῶν.—ὅπου μὴ] ἐκτός ὅπου.—σχολαιτέρον] βραδύτερον· γραμμτ. § 38, 1.—συναγείρεσθαι] ὅτι συνηθροῦζετο.

§ 7. σχεδίαις] μὲ σάλια, δηλ. πλοῖα ἐκ τοῦ προχειροῦ κατασκευαζόμενα συνήθως ἐκ ξύλων.

§ 8. ἀμφιλεξάντων] ἐπειδὴ ἐφιλονέκησαν.—του]=τινός.—καὶ τῶν Κλεάρχου] ἐνν. τινός.—πληγὰς ἐνέβαλε] διέταξε καὶ τὸν ἔδειραν.—ἔλεγεν] ὅτι ὁ Κλ. τὸν ἔδειρεν.—ἰσχυρῶς] πολὺ.

§ 9. ἐπὶ τὴν διάβασιν] εἰς τὸ μέρος τῆς διαβάσεως.—κατασκευάμενος] ἐξετάσας καλῶς· τὸ ῥ. κατασκοποῦμαι.—ἀφιππεύει] ἀπέρχεται ἔ-

καὶ ἐκεῖ κατασκευάμενος τὴν ἀγορὰν ἀφίππευει ἐπὶ τὴν
 ἑαυτοῦ σκηνὴν διὰ τοῦ Μένωνος στρατεύματος σὺν ὀλίγοις
 τοῖς περὶ αὐτόν· τῶν δὲ Μένωνος στρατιωτῶν ξύλα σχίζων
 τις, ὡς εἶδε Κλέαρχον διελαύνοντα, ἴησι τῇ ἀξίνῃ· καὶ οὗτος
 μὲν αὐτοῦ ἤμαρτεν· ἄλλος δὲ λίθῳ καὶ ἄλλος, εἶτα πολλοί,
 κραυγῆς γενομένης. Ὁ δὲ καταφεύγει εἰς τὸ ἑαυτοῦ στρα-10
 τευμα καὶ εὐθύς παραγγέλλει εἰς τὰ ὄπλα· καὶ τοὺς μὲν
 ὀπίσθας αὐτοῦ ἐκέλευσε μῆναι τὰς ἀσπίδας πρὸς τὰ γόνατα
 θέντας, αὐτὸς δὲ λαβὼν τοὺς Θρᾶκας καὶ τοὺς ἰππέας, οἳ
 ἦσαν αὐτῷ ἐν τῷ στρατεύματι πλείους ἢ τετταράκοντα,
 τούτων δὲ οἱ πλείστοι Θρᾶκες, ἤλυνεν ἐπὶ τοὺς Μένωνος,
 ὥστ' ἐκείνους ἐκπεπλῆχθαι καὶ αὐτὸν Μένωνα καὶ τρέχειν
 ἐπὶ τὰ ὄπλα· οἱ δὲ καὶ ἔστασαν ἀποροῦντες τῷ πράγματι.
 Ὁ δὲ Πρόξενος—ἔτυχε γὰρ ὕστερος προσιῶν καὶ τάξις αὐτῷ11
 ἐπομένη τῶν ὀπλιτῶν—εὐθύς οὖν εἰς τὸ μέσον ἀμφοτέρων
 ἄγων ἔθετο τὰ ὄπλα καὶ ἐδεῖτο τοῦ Κλεάρχου μὴ ποιεῖν
 ταῦτα. Ὁ δ' ἐχαλέπαινε, ὅτι αὐτοῦ ὀλίγου δεήσαντος κα-
 ταλευσθῆναι πρῶως λέγοι τὸ αὐτοῦ πάθος, ἐκέλευσέ τε αὐτὸν
 ἐκ τοῦ μέσου ἐξιστασθαι. Ἐν τούτῳ δὲ ἐπήει καὶ Κύρος12
 καὶ ἐλύθητο τὸ πρᾶγμα· εὐθύς δ' ἔλαβε τὰ παλτὰ εἰς τὰς
 χεῖρας καὶ σὺν τοῖς παροῦσι τῶν πιστῶν ἦκεν ἐλαύνων εἰς
 τὸ μέσον καὶ λέγει τάδε. Κλέαρχε καὶ Πρόξενε καὶ οἱ ἄλλοι13
 οἱ παρόντες Ἕλληνες, οὐκ ἴστε, ὅ,τι ποιεῖτε. Εἴ γάρ τινα

φιππος.—*ξιελαύνοντα*] διερχόμενον.—*ἴησι τῇ ἀξίνῃ*] τὸν κτυπᾶ διὰ τῆς ἀξίνης.—*ἤμαρτεν*] ἀπέτυχεν.—*ἄλλος δὲ λίθῳ καὶ ἄλλος*] ἔνν. [ἴησιν.—*εἶτα πολλοί*] ἔνν. ἰᾶσι λίθοις.

§ 10. *παραγγέλλει εἰς τὰ ὄπλα*] ἔνν. [ἔναι : δηλ. νὰ ἐκπισθῶσιν.—*αὐτοῦ*] ἐπὶρ. τοπικόν.—*εἰ ἦσαν αὐτῷ*] τοὺς ὁποίους εἶχεν.—*οἱ δέ*] τινὲς δέ.—*ἔστασαν*] = εἰστήκεσαν· ἔστηκεν : γραμμτ. § 81.

§ 11. *καὶ τάξις*. [τῶν ὀπλιτῶν] = καὶ τάξις τῶν ὀπλιτῶν ἔτυχεν ἐπομένη αὐτῷ· ἡ τάξις συνίστατο ἐκ δύο λόγων.—*ἔθετο τὰ ὄπλα*] ἐστάθη.—*αὐτοῦ ὀλίγου δεήσαντος*] ἐνῶ αὐτὸς ὀλίγον ἔλειψε νὰ φονευσῇ λιθεβοληθεὶς.—*πρῶως*] μὲ ἡσυχίαν, δηλ. μὲ ἀδιαφορίαν.—*τὸ πάθος*] τὸν λιθοβολισμόν του.—*ἐξιστασθαι*] νὰ παραμερίσῃ, νὰ φύγῃ ἐκ τοῦ μέσου.

§ 12. *τὰ παλτὰ*] τὰ δύο δόρατά του, ὡς συνειθίζον οἱ Πέρσαι.

§ 13. *καὶ οἱ ἄλλοι*] = καὶ ὑμεῖς εἰ ἄλλοι.—*κατακεκόψεσθαι*] μέλλ-τετελεσμένος· ἀφεύκτως θὰ κατακοπῶ.

- ἀλλήλοις μάχην συνάψετε, νομίζετε ἐν τῇδε τῇ ἡμέρᾳ ἐμέτε κατακεκόψεσθαι καὶ ὑμᾶς οὐ πολὺ ἐμοῦ ἕστερον· κακῶς γὰρ τῶν ἡμετέρων ἐχόντων πάντες οὗτοι, οὓς ὄρατε, βάρβαροι πολεμιώτεροι ἡμῖν ἔσονται τῶν παρὰ βασιλεῖ ὄντων.
- 14 Ἀκούσας ταῦτα ὁ Κλέαρχος ἐν ἑαυτῷ ἐγένετο· καὶ παυσάμενοι ἀμψότεροι κατὰ χώραν ἔθεντο τὰ ὄπλα.
- 1 Κεφ. Γ'. Ἐντεῦθεν προϊόντων ἐφαίνετο ἵχνη ἵππων καὶ κόπρος· εἰκάζετο δ' εἶναι ὁ στίβος ὡς δισχιλίων ἵππων. Οὗτοι προϊόντες ἔκαον καὶ χιλὸν καὶ εἴ τι ἄλλο χρῆσιμον ἦν. Ὀρόντας δὲ Πέρσης ἀνὴρ γένει τε προσήκων βασιλεῖ καὶ τὰ πολέμια λεγόμενος ἐν τοῖς ἀρίστοις Περσῶν ἐπιβουλεύει Κύρῳ
- 2 καὶ πρόσθεν πολεμήσας, καταλλαγείς δέ. Οὗτος Κύρῳ εἶπεν, εἰ αὐτῷ δοίη ἱππέας χιλίους, ὅτι τοὺς προκατακόντας ἱππέας ἢ κατακάνοι ἂν ἐνεδρεύσας ἢ ζῶντας πολλοὺς αὐτῶν ἂν ἔλοι καὶ κωλύσειε τοῦ κάειν ἐπιόντας καὶ ποιήσειεν, ὥστε μῆποτε δύνασθαι αὐτοὺς ἰδόντας τὸ Κύρου στρατεύμα βασιλεῖ διαγγεῖλαι. Τῷ δὲ Κύρῳ ἀκούσαντι ταῦτα ἐδόκει ὠφέλιμα εἶναι καὶ ἐκέλευσεν αὐτὸν λαμβά-
- 3 νειν μέρος πορ' ἐκάστου τῶν ἡγεμόνων. Ὁ δ' Ὀρόντας νομίσας ἐτοίμους εἶναι αὐτῷ τοὺς ἱππέας γράφει ἐπιστολὴν παρὰ βασιλέα, ὅτι ἴξοι ἔχων ἱππέας ὡς ἂν δύνηται πλείστους· ἀλλὰ φράσαι τοῖς ἑαυτοῦ ἱππεῦσιν ἐκέλευεν ὡς φίλιον αὐτὸν ὑποδέχεσθαι. Ἐνῆν δὲ ἐν τῇ ἐπιστολῇ καὶ τῆς

§ 14. ἐν ἑαυτῷ ἐγένετο] ἤλθεν εἰς τὸν ἑαυτὸν του, συνῆλθεν.—κατὰ χώραν ἔθεντο τὰ ὄπλα] ἔθεσαν κατὰ γῆς τὰ ὄπλα.

Κεφ. ΣΤ'. § 1. προϊόντων] ἐνῶ ἐπροχώρου.—ὁ στίβος] τὰ πατήματα.—οὗτοι] οἱ ἱππεῖς ἐνν. ἐκ τοῦ ἵππων.—γένει προσήκων] συγγενής.—ἐν τοῖς ἀρίστοις] μετὰ τῶν ἀρίστων.—καταλλαγείς] φιλιωθείς.

§ 2. τὸς προκατακόντας] τοὺς προπορευομένους καὶ κατακόνοντας· γραμμτ. § 62 παρατήρ. 2 καὶ § 64, 7.—κατακάνοι ἂν] ἤθελε φονεῦσθαι· τὸ β. κατακάνω ποιητικόν.—ἂν ἔλοι] ἤθελε συλλάβῃ, τὸ β. αἰρῶ.—διαγγεῖλαι] δι' ἀγγέλου νὰ μηνύσῃ εἰς τὸν βασιλέα, πῶς ἦτο καὶ πόσο· τὸ στρατεύμα τοῦ Κύρου.—μέρος] τῶν ἱππέων.

§ 3. φράσαι] νὰ εἴπῃ, νὰ διατάξῃ ὁ βασιλεὺς· τὸ β. φράζω.—ἐκέλευε] παρεκάλει.—ὑπομνήματα] ὑπενθυμίσεις.—ὁ δέ] οὗτος ὅμως, δηλ. τὸν ὁποῖον ἐνόμιζε πιστόν.—λαθὼν] ἐνν. αὐτήν, δηλ. τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Ὀρόντα.

πρόσθεν φιλίας ὑπομνήματα καὶ πίστεως. Ταύτην τὴν ἐπι-
στολὴν δίδωσι πιστῶ ἀνδρὶ, ὡς ᾤετο· ὁ δὲ λαβὼν Κύρῳ
δίδωσιν. Ἀναγνοὺς δὲ αὐτὴν ὁ Κύρος συλλαμβάνει Ὀρόν- 4
ταν καὶ συγκαλεῖ εἰς τὴν ἑαυτοῦ σκηνὴν Πέρσας τοὺς
ἀρίστους, τῶν περὶ αὐτὸν ἑπτὰ, καὶ τοὺς τῶν Ἑλλήνων
στρατηγούς ἐκέλευσεν ὀπλίτας ἀγαγεῖν, τούτους δὲ θέσθαι
τὰ ὄπλα περὶ τὴν αὐτοῦ σκηνὴν. Οἱ δὲ ταῦτα ἐποίησαν
ἀγαγόντες ὡς τρισχιλίους ὀπλίτας. Κλέαρχον δὲ καὶ εἴσω 5
παρεκάλεσε σύμβουλον, ὅς γε καὶ αὐτῶ καὶ τοῖς ἄλλοις
ἐδόκει προτιμηθῆναι μάλιστα τῶν Ἑλλήνων. Ἐπεὶ δ' ἐξῆλ-
θεν, ἐξήγγειλε τοῖς φίλοις τὴν κρίσιν τοῦ Ὀρόντα, ὡς ἐγέν-
ετο· οὐ γὰρ ἀπόρρητον ἦν. Μετὰ ταῦτα, ἔφη, κελεύοντος 6
Κύρου ἔλαβον τῆς ζώνης τὸν Ὀρόνταν ἐπὶ θανάτῳ ἅπαντες
ἀναστάντες καὶ οἱ συγγενεῖς· εἶτα δ' ἐξῆγον αὐτόν, οἷς προσ-
ετάχθη. Ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν Ἀρταπάτου σκηνὴν εἰσῆχθη τοῦ 7
πιστοτάτου τῶν Κύρου σκηπτούχων, μετὰ ταῦτα οὔτε ζῶντα
Ὀρόνταν οὔτε τεθνηκότα οὐδεὶς εἶδε πώποτε οὐδέ, ὅπως
ἀπέθανεν, οὐδεὶς εἰδὼς ἔλεγεν· εἰκαζον δὲ ἄλλοι ἄλλως·
τάφος δὲ οὐδεὶς πώποτε αὐτοῦ ἐφάνη.

Κεφ. Ζ'. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει διὰ τῆς Βαβυλωνίας στα- 1
θμοὺς τρεῖς παρασάγγας δώδεκα. Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ σταθμῷ
Κύρος ἐξέτασιν ποιεῖται τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων

§ 4. *ἑπτὰ* | ἔνν. ὄντας.—*θέσθαι τὰ ὄπλα* | νὰ παραταχῶσι μὲ τὰ ὄπλα.

§ 5. *εἴσω παρεκάλεσε* | προσεκάλεσε ὅσα εἰς τὴν σκηνὴν του.—*ὅς*.
διότι *σῶτος*, ὁ Κλ.—*ἐδόκει προτιμηθῆναι* | ἐφαίνετο καλὸν νὰ προτιμηθῆ]
—*τὴν κρίσιν ὡς ἐγένετο* | πῶς ἔγεινεν ἡ κρίσις.—*οὐ γὰρ ἀπόρρητον ἦν* |
διότι δὲν ἦτο ἀπαγορευμένον τοῦτο, δηλ. τὸ πῶς ἔγεινεν ἡ κρίσις.

§ 6. *κελεύοντος Κύρου* | κατὰ διαταγὴν τοῦ Κύρου.—*ἔλαβον τῆς ζώ-
νης* | τὸν ἔπιασαν ἀπὸ τῆν ζώνην, ὅπως συνελθίζον οἱ Πέρσαι, δι' ὅσους
ἔχρινον ἀξίους θανάτου.—*ἐπὶ θανάτῳ* | διὰ θάνατον.

§ 7. *σκηπτούχος* | σωματοφύλαξ τοῦ βασιλέως κρατῶν τὸ σκῆπτρον αὐ-
τοῦ.—*ὅπως* | πῶς.—*εἰκαζον* | κατ' εἰκασίαν ἔλεγον γραμμτ. § 53. 6'.

Κεφ. Ζ'. § 1. *ἐξέτασιν* | ἐπιθεώρησιν.—*περὶ μέσας νύκτας* | περὶ τὸ με-
σονύκτιον.—*εἰς τὴν ἐπιόσθαι ἔσω* | ἕως τὴν ἐπερχομένην αὐγὴν.—*μαχού-
μενον* | ἵνα κάμῃ μάχην· μέλλ. τοῦ μάγομαι.—*τοῦ δεξιῶ κερως* | τῆς δε-
ξιᾶς πτέρυγος τοῦ στρατεύματος τῶν Ἑλλήνων· γραμμτ. § 24. 4.—*ἐνω-
νύμου* | ἔνν. κέρως· τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος.

ἐν τῷ πεδίῳ περὶ μέσας νύκτας· ἐδόκει γὰρ εἰς τὴν ἐπιούσαν
 ἕξαι βασιλέα σὺν τῷ στρατεύματι μαχομένον· καὶ ἐκέλευε
 Κλέαρχον μὲν τοῦ δεξιοῦ κέρως ἡγεῖσθαι, Μένωνα δὲ [τὸν Θετταλὸν] τοῦ εὐωνύμου, αὐτὸς δὲ τοὺς ἑαυ-
 2 τοῦ διέταξε. Μετὰ δὲ τὴν ἐξέτασιν ἅμα τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ
 ἦκοντες αὐτόμολοι παρὰ μεγάλου βασιλέως ἀπήγγελλον
 Κύρῳ περὶ τῆς βασιλέως στρατιάς. Κύρος δὲ συγκαλέσας
 τοὺς στρατηγούς καὶ λοχαγούς τῶν Ἑλλήνων συνεβου-
 λεύετό τε, πῶς ἂν τὴν μάχην ποιῶτο, καὶ αὐτὸς παρήνει
 3 θαρρύνων τοιάδε. ὦ ἄνδρες Ἕλληνες, οὐκ ἀνθρώπων ἀπο-
 ρῶν βαρβάρων συμμαχοὺς ὑμᾶς ἄγω, ἀλλὰ νομίζων ἀμεί-
 νους καὶ κρείττους πολλῶν βαρβάρων ὑμᾶς εἶναι. διὰ τοῦτο
 προσέλαβον. Ὅπως οὖν ἔσεσθε ἄνδρες ἀξιοὶ τῆς ἐλευθερίας,
 ἧς κέκτησθε καὶ ἧς ὑμᾶς ἐγὼ εὐδαιμονίζω. Εὖ γὰρ ἴστε, ὅτι
 τὴν ἐλευθερίαν ἐλοίμην ἂν, ἀντὶ ὧν ἔχω πάντων καὶ ἄλλων
 4 πολλαπλασίων. Ὅπως δὲ καὶ εἰδῆτε, εἰς οἶον ἔρχεσθε ἀγῶνα,
 ὑμᾶς εἰδὼς διδάξω. Τὸ μὲν γὰρ πλῆθος πολὺ καὶ κραυγῇ πολ-
 λῇ ἐπίασιν· ἂν δὲ ταῦτα ἀνάσκηθε, τὰ ἄλλα καὶ αἰσχυνεῖ-
 σθαί μοι δοκῶ, οἷους ἡμῖν γινώσεσθε τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ ὄντας
 ἀνθρώπους. Καὶ εὖ τῶν ἐμῶν γενομένων, ἐγὼ ὑμῶν τὸν μὲν
 οἶκαδε βουλόμενον ἀπιέναι τοῖς οἴκοι ζηλωτὸν ποιήσω

§ 2. αὐτόμολοι| αὐθόρμητοι ἐλθόντες.—συνεβουλεύετο| ἐνν. αὐτοῖς
 συνεσκέπτετο.—θαρρύνων| θέλων, προσπαθῶν νὰ τοὺς ἐνθαρρύνῃ.

§ 3. οὐκ ἀπορῶν| ὅχι διότι δὲν ἔχω.—ὅπως ἔσεσθε| ἐνν. ὁράτε : πῶς
 θὰ ἴσθε, δηλ. φάνητε.—ἧς κέκτησθε| τὴν ὅποιαν ἔχετε· τὸ δὲ ἧς ἀντὶ
 τῆν κατ' ἕξαι.—καὶ ἧς| καὶ διὰ τὴν ὅποιαν.—ἐλοίμην ἂν| ἤθελον προ-
 τιμήσῃ· τὸ β. ἀφροῦμαι.—ἀντὶ ὧν ἔχω πάντων| = ἀντὶ πάντων τούτων,
 ἃ ἔχω.

§ 4. εἰς οἶον ἔρχεσθε ἀγῶνα| = οἶός ἐστιν ὁ ἀγὼν, εἰς ἐν ἔρχεσθε.—
 γάρ| δηλαδῆ.—πολύ|. ἐνν. ἐστίν.—ἐπίασιν| ἐφορμῶσιν· εἰς πλῆθ. διότι
 τὸ πλῆθος εἶναι περιληπτικόν.—ταῦτα| δηλ. τὸ πολὺ πλῆθος καὶ τὸ ὅτι
 ἐφορμῶσι μὲ πολλὴν κραυγῇ.—ἀνάσκηθε| ἄορ. ὑποκτ. τοῦ ἀνέχομαι.
 εἰς ἀνεχθῆτε, ὑπομείνητε.—τὰ ἄλλα...οἶους. γινώσεσθε| διότι τοιοῦτους
 κατὰ τὰ ἄλλα (δηλ. δειλοῦς καὶ ἀνάνδρους) θὰ γνωρίσητε.—αἰσχυνεῖσθαι|
 ὅτι θὰ ἐντρέπωμαι.—εὖ τῶν ἐμῶν γενομένων| ἂν τὰ ἰδικά μου γίνωσι
 καλά, δηλ. ἂν νικήσω.—ζηλωτὸν| ζηλευτόν.—τοῖς οἴκοι| ἀπὸ τοῦ συμ-
 πατριώτας του.—τὰ παρ' ἐμοὶ ἐλεσθαι ἀντὶ τῶν οἴκοι| νὰ προτιμήσωσι
 νὰ μένωσι πλησίον μου παρὰ εἰς τὴν πατρίδα των.

ἀπελθεῖν, πολλοὺς δὲ οἶμαι ποιήτειν τὰ παρ' ἐμοὶ ἐλέσθαι ἀντὶ τῶν οἴκοι. Ἐνταῦθα Γαυλίτης παρῶν φυγὰς Σάμιος, 5 πιστὸς δὲ Κύρω, εἶπε, Καὶ μὲν, ὦ Κύρε, λέγουσί τινες, ὅτι πολλὰ ὑπισχνῆ νῦν διὰ τὸ ἐν τοιοῦτῳ εἶναι τοῦ κινδύνου προσιόντος, ἂν δὲ εὖ γένηται τι, οὐ μεμνήσεσθαι σέ φασιν· ἔτι οὐδ' εἰ μεμνήσῃς τε καὶ βούλοιο, δύνασθαι ἂν ἀποδοῦναι, ὅσα ὑπισχνῆ. Ἀκούσας ταῦτα ἔλεξεν ὁ Κύρος, 6 Ἄλλ' ἔστι μὲν ἡμῖν, ὦ ἄνδρες, ἡ ἀρχὴ ἢ πατρώα πρὸς μὲν μεσημβρίαν, μέχρι οὗ διὰ καῦμα οὐ δύνανται οἰκεῖν ἄνθρωποι, πρὸς δὲ ἄρκτον, μέχρι οὗ διὰ χειμῶνα· τὰ δ' ἐν μέσῳ τούτων πάντα σατραπεύουσιν οἱ τοῦ ἐμοῦ ἀδελφοῦ φίλοι. Ἦν δ' ἡμεῖς νικήσωμεν, ἡμᾶς δεῖ τοὺς ἡμετέρους 7 φίλους τούτων ἐγκρατεῖς ποιῆσαι. Ὡστε οὐ τοῦτο δέδοικα, μὴ οὐκ ἔχω, ὅ,τι δῶ ἐκάστῳ τῶν φίλων, ἂν εὖ γένηται, ἀλλὰ μὴ οὐκ ἔχω ἰκανούς, οἷς δῶ. Ὑμῶν δὲ τῶν Ἑλλήνων καὶ στέφανον ἐκάστῳ χρυσοῦν δώσω. Οἱ δὲ ταῦτα ἀκού- 8 σαντες αὐτοὶ τε ἦσαν πολὺ προθυμότεροι καὶ τοῖς ἄλλοις ἐξήγγελλον. Εἰσηῆσαν δὲ παρ' αὐτὸν οἷ τε στρατηγοὶ καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τινὲς ἀξιοῦντες εἰδέναί, τί σφίσιν ἔσται, ἔάν κρατήσωσιν. Ὁ δὲ ἐμπιπλὰς ἀπάντων τὴν γνώμην

§ 5. Ἐνταῦθα] τότε.—Καὶ μὲν] καὶ ὅμως.—διὰ τὸ ἐν τοιοῦτῳ εἶναι] διότι εἶναι εἰς τοιαύτην θέσιν.—τοῦ κινδύνου ἐπιόντος] ἐπειδὴ ἐπέρχεται ὁ κίνδυνος—ἂν δ' εὖ γένηται τι] δηλ. ἐάν νικήσῃς.—οὐ μεμνήσεσθαι] δὲν θὰ ἐνθυμῆσαι· μέλλ. τετελεσμένος τοῦ μινμήσσομαι· γραμμτ. § 56, 2, 6'.—μεμνήσῃ] παρακμ. εὐκτ. τοῦ μινμήσσομαι· γραμμτ. § 85, 1.

§ 6. ἔστιν ἡμῖν] ἔχω ἐγώ.—ἐχρι οὐ διὰ καῦμα] φθάνουσα μέχρι τοῦ τόπου, ὅπου ἕνεκα ζέσσης.—μέχρι οὐ διὰ χειμῶνα] ἔνν. οὐ δύνανται οἰκεῖν ἄνθρωποι· ἕνεκα ψύχους δὲν δύνανται νὰ κατοικῶσιν ἄνθρωποι· δηλ. ἡ χώρα, εἰς τὴν ἰσοίαν ἄργων ἴτε ὁ πατήρ μου (καὶ τὴν ἰσοίαν ἐγὼ θὰ κληρονομήσω, ἂν νικήσω), ἐκτείνεται ἀπὸ τῆς μιᾶς ἄκρας τοῦ κόσμου μέχρι τῆς ἄλλης.—σατραπεύουσιν] διοικουσιν ὡς σατράπαι.

§ 7. ἐγκρατεῖς] κυροὺς τούτων, τῶν ἐν μέσῳ, δηλ. τῶν χωρῶν τῆς πετρῶας ἀρχῆς.—ὅ,τι δῶ] τί νὰ δώσω.—οἷς δῶ] εἰς τοὺς ἰσοίους νὰ δώσω.

§ 8. τί σφίσιν ἔσται] τί θὰ ἔγωσιν αὐτοὶ, τί θὰ δώσῃ εἰς αὐτούς.—ἐμπιπλὰς] ἔνν. ἐλπιδῶν· γεμίζων μὲ ἐλπίδας· τὸ β. ἐμπιπλήμι· γραμμτ. § 83, 2.

9 ἀπέπεμπε. Παρεκελεύοντο δὲ αὐτῷ πάντες, ὅσοιπερ διελέγοντο, μὴ μάχεσθαι, ἀλλ' ὀπισθεν ἑαυτῶν τάττεσθαι. Ἐν δὲ τῷ καιρῷ τούτῳ Κλέαρχος ᾧδὲ πῶς ἤρετο τὸν Κύρον. Οἶει γάρ σοι μαχεῖσθαι, ὦ Κύρε, τὸν ἀδελφόν; Νῆ Δί', ἔφη ὁ Κύρος, εἴπερ γε Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος ἐστὶ παῖς, ἐμὸς 10δὲ ἀδελφός, οὐκ ἀμαχεῖ ταῦτ' ἐγὼ λήψομαι. Ἐνταῦθα δὲ ἐν τῇ ἐξοπλισίᾳ ὀρθιμὸς ἐγένετο τῶν μὲν Ἑλλήνων ἀσπίς μυρία καὶ τετρακοσία, πελτασταὶ δὲ δισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι, τῶν δὲ μετὰ Κύρου βαρβάρων δέκα μυριάδες καὶ 11ἄρματα δρεπανηφόρα ἀμφὶ τὰ εἴκοσι. Τῶν δὲ πολεμιῶν ἐλέγοντο εἶναι ἑκατὸν καὶ εἴκοσι μυριάδες καὶ ἄρματα δρεπανηφόρα διακόσια. Ἄλλοι δὲ ἦσαν ἑξακισχίλιοι ἵππεῖς, ὧν Ἄρταγέρσης ἤρχεν· οὗτοι δ' αὖ πρὸ αὐτοῦ βασιλέως τεταγ- 12μένοι ἦσαν. Τούτων δὲ παρεγένοντο ἐν τῇ μάχῃ ἐνενηκοντα μυριάδες καὶ ἄρματα δρεπανηφόρα ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα. Ἀβροκόμας δὲ ὑστέρησε τῆς μάχης ἡμέραις πέν- 13τε ἐκ Φοινίκης ἐλαύνων. Ταῦτα δὲ ἠγγελλον πρὸς Κύρον οἱ αὐτομολήσαντες παρὰ μεγάλου βασιλέως πρὸ τῆς μάχης καὶ μετὰ τὴν μάχην, οἳ ὕστερον ἐλήφθησαν τῶν πο- 14λεμιῶν, ταῦτα ἠγγελλον. Ταύτη μὲν οὖν τῇ ἡμέρᾳ οὐκ ἐμαχέσατο βασιλεύς, ἀλλ' ὑποχωρούντων φανερὰ ἦσαν καὶ ἵπ- 15πων καὶ ἀνθρώπων ἰχνη πολλά. Ὡστε τῇ ὑστεραίᾳ Κύρος ἐπορεύετο ἡμελημένως μᾶλλον.

§ 9. μὴ μάχεσθαι] ἐνν. αὐτόν, δηλ. ἀπὸς τοῦ, ὁ ἴδιος νὰ μὴ μάχεται. — ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ] ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ. — ἦρετο] ἠρώτησε· γραμμτ. § 93, 14. — οἶει γάρ σοι μαχεῖσθαι] τῷ ὄντι νομίζεις ὅτι θὰ συνάψῃ μάχην κατὰ σοῦ ὁ ἀδελφός σου; — Νῆ Δία] νὰ μὰ τὸν Δία. — οὐκ ἀμαχεῖ] οὐγ' ἄνευ μάχης.

§ 10. ἐν τῇ ἐξοπλισίᾳ] ἐν τῇ ἐπιθεωρήσει. — ἀριθμὸς ἐγένετο] δηλ. ἀριθμηθέντες εὐρέθησαν — ἀσπίς] = ἀσπίσταί, δηλ. ἐπλίται. — μυρία καὶ τετρακοσία] γραμμτ. § 47, σημ. 1. — δρεπανηφόροι] φέροντα δρέπανα ἐκατέρωθεν τῶν ἄξων ὀριζοντίως καὶ κάτωθεν πρὸς τὴν γῆν βλέποντα, ἵνα κατακόπτωσιν, ὅντινα ἤθελον συναντήσῃ.

§ 12. ἐνενηκοντα] ἦλθεν ὕστερον.

§ 13. οἱ αὐτομολήσαντες] οἱ αὐτόμολοι ἐλθόντες.

§ 14. ἐμαχέσατο] γραμμτ. § 93, 22.

§ 15. ἡμελημένως μᾶλλον] περιφρασις συγκριτικῆς = ἀμελέστερον.

Κεφ. Η'. Καὶ ἤδη τε ἦν ἀμφὶ ἀγορὰν πλήθουσαν καὶ 1
 πλησίον ἦν ὁ σταθμός, ἔνθα ἔμελλε καταλύειν, ἠνίκα Πατρι-
 γύας ἀνὴρ Πέρσης τῶν ἀμφὶ Κῦρον πιστῶν προφαίνεται
 ἐλαύνων ἀνὰ κράτος ἰδροῦντι τῷ ἵπῳ καὶ εὐθύς πᾶσιν,
 οἷς ἐνετύγγανεν, ἐβόα καὶ βαρβαρικῶς καὶ ἑλληνικῶς, ὅτι
 βασιλεὺς σὺν στρατεύματι πολλῷ προσέρχεται ὡς εἰς μάχην
 παρεσκευασμένος. Ἐνθα δὲ πολὺς τάραχος ἐγένετο· αὐ- 2
 τῆκα γὰρ ἐδόκουν οἱ Ἕλληνες καὶ πάντες δὲ ἀτάκτοις σφί-
 σιν ἐπιπεσεῖσθαι· Κῦρός τε καταπνιδήσας ἀπὸ τοῦ ἄρμα- 3
 τος τὸν θώρακα ἐνέδου καὶ ἀναβάς ἐπὶ τὸν ἵππον τὰ παλτά
 εἰς τὰς χεῖρας ἔλαβε, τοῖς τε ἄλλοις πᾶσι παρήγγελλεν
 ἐξοπλίζεσθαι καὶ καθίστασθαι εἰς τὴν ἑαυτοῦ τάξιν ἑκα-
 στον. Ἐνθα δὲ σὺν πολλῇ σπουδῇ καθίσταντο, Κλέαρχος 4
 μὲν τὰ δεξιὰ τοῦ κέρατος ἔχων πρὸς τῷ Εὐφράτῃ ποταμῷ,
 Πρόξενος δὲ ἐχόμενος, οἱ δ' ἄλλοι μετὰ τοῦτον, Μένων δὲ
 τὸ εὐώνυμον κέρας ἔσχε τοῦ Ἑλληνικοῦ. Τοῦ δὲ βαρβα- 5
 ρικοῦ ἵππεις μὲν Παφλαγόνες εἰς χιλίους παρὰ Κλέαρχον
 ἔστησαν ἐν τῷ δεξιῷ καὶ τὸ Ἑλληνικὸν πελταστικόν, ἐν δὲ
 τῷ εὐώνυμῳ Ἀριαῖός τε ὁ Κύρου ἕπαρχος καὶ τὸ ἄλλο
 βαρβαρικόν, Κῦρος δὲ καὶ οἱ ἵππεις τούτου ὄσον ἑξακό-
 σοι κατὰ τὸ μέσον. Καὶ ἤδη τε ἦν μέσον ἡμέρας καὶ οὐπω 6
 καταφανεῖς ἦσαν οἱ πολέμιοι· ἠνίκα δὲ δεῖλη ἐγίγνετο, ἐφάνη

Κεφ. Η'. § 1. ἦν ἀμφὶ ἀγορὰν πλήθουσα·] ἦτο ὦρα περίπου, καθ' ἣν
 ἡ ἀγορὰ ἦτο πλήρης ἀνθρώπων (δηλ. π.μ. 9—12).—καταλύειν] νὰ στα-
 θμεύσῃ.—ἠνίκα] ὅτε.—ἀνὰ κράτος] μὲ δλὴν του τῆν δύναμιν.—ἰδροῦντι]
 τὸ ῥ. ἰδρῶν-ω γραμμτ. § 62, παρατήρ.—ἐνετύγγανεν] ἀπίγντα.

§ 2. ἔνθα δὲ] τότε λοιπόν.—αὐτίκα] τότε εὐθύς.—ἐπιπεσεῖσθαι] ὅτι
 θὰ ἐπιπέσῃ ὁ βασιλεὺς κατ' αὐτῶν, ἐνῶ εἶναι ἄτακτοι (οὐχὶ ἐν τάξει).

§ 3. καθίστασθαι] νὰ τοποθετῆται.

§ 4. ἐχόμενος] πλησίον αὐτοῦ.

§ 5. ἐν τῷ δεξιῷ] ἐνν. κέρατι.—τὸ ἑλληνικὸν πελταστικόν]=τοὺς
 Ἑλλήνας πελτιστάς.—ἕπαρχος] ὑποδιοικητής.—καὶ τὸ ἄλλο βαρβαρι-
 κόν]=καὶ οἱ ἄλλοι βάρβαροι.—ὄσον ἑξακόσιοι] σχεδὸν ἑξακόσιοι.

§ 6. μέσον ἡμέρας] ὦρα 12—2—δεῖλη] ὦρα 2—6—συχνῶ] ὕστερ'
 ἀπὸ πολλῶν χρόνων.—ὡσπερ μελανία] σὰν μαυρίλα· ἐνν. ἐφάνη.—ἐπὶ
 πολὺ] εἰς πολλὴν ἑκτασιν.—τάχι δὲ] τότε ταχέως.—χαλκός τις] χάλ-
 κινόν τι ὄπλον.

κονιορτός ὡσπερ νεφέλη λευκή, χρόνῳ δὲ συχνῶ ὕστερον ὡσπερ μελανία τις ἐν τῷ πεδίῳ ἐπὶ πολὺ. Ὅτε δὲ ἐγγύτερον ἐγίνοντο, τάχα δὴ καὶ χαλκός τις ἤστραπτε καὶ αἱ λόγχοι 7 καὶ αἱ τάξεις καταφανεῖς ἐγίνοντο. Καὶ ἦσαν ἱππεῖς μὲν λευκοθώρακες ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου τῶν πολεμίων· Τισσαφέρ- νης ἐλέγετο τούτων ἄρχειν· ἐχόμενοι δὲ γερόφοροι, ἐχόμενοι δὲ ὀπλίται σὺν ποδῆρεσι ξυλίνας ἀσπίσιν· Αἰγύπτιοι δ' οὗτοι ἐλέγοντο εἶναι· ἄλλοι δ' ἱππεῖς, ἄλλοι τοξόται.

8 Πρὸ δὲ αὐτῶν ἄρματα διαλείποντα συχνὸν ἀπ' ἀλλήλων τὰ δὴ δρεπανηφόρα καλούμενα· εἶχον δὲ τὰ δρέπανα ἐκ τῶν ἀξόνων εἰς πλάγιον ἀποτεταμένα καὶ ὑπὸ τοῖς δίφροις εἰς γῆν βλέποντα, ὡς διακόπτειν ὄτω ἐντυγχάνοιεν. Ἡ δὲ γνώμη ἦν ὡς εἰς τὰς τάξεις τῶν Ἑλλήνων ἐλθόντα καὶ δι- 9 ἀκόψοντα. Ὁ μέντοι Κύρος εἶπεν, ὅτε καλέσας παρεκελεύετο τοῖς Ἑλλήσοι, τὴν κραυγὴν τῶν βαρβάρων ἀνέχεσθαι, ἐψεύσθη τοῦτο· οὐ γὰρ κραυγῆ, ἀλλὰ σιγῆ ὡς ἀνυστὸν καὶ 10 ἠσυχῆ ἐν ἴσῳ καὶ βραδέως προσῆσαν. Καὶ ἐν τούτῳ Κύρος παρελαύνων αὐτὸς σὺν Πίγρητι τῷ ἑρμηνεῖ καὶ ἄλλοις τρισὶν ἢ τέτταρσι τῷ Κλεάρχῳ ἐβόα ἄγειν τὸ στράτευμα κατὰ μέσον τὸ τῶν πολεμίων, ὅτι ἐκεῖ βασιλεὺς εἶν· κἄν 11 τοῦτ', εἶη, νικῶμεν, πανθ' ἡμῖν πεποίηται. Ὅρῶν δὲ ὁ Κλεάρχος τὸ μέσον στίβος καὶ ἀκούων Κύρου ἔξω ὄντα

§ 7. λευκοθώρακες] ἔχοντες λευκοὺς θώρακας, δηλ. λινοῦς.—γερόφοροι] φέροντες γέροντα, δηλ. ἀπίδα μικροῦς τετραγώνους πλεκτάς ἐκ κλάδων ἰτέας ἢ λυγαριάς.—ποδῆρεσιν] αἱ ἰποῖαι ἔφθανον μέχρι τῶν ποδῶν.

§ 8. διαλείποντα συχνόν] ἀπέγοντα πολὺ ἀπ' ἀλλήλων.—ὡς διακόπτειν] ὥστε νὰ διακόπτωσι πάντα, ὅντινα ἤθελον ἀπαντᾶ.—ὡς ἐλθόντα] ὅτι θὰ ἐουήσωσι κλπ. μέλλ. τῆς μετχ. τοῦ β. ἐλαύνω.—καὶ ἀκόψοντα] ἐνν. αὐτάς.

§ 9. ἐψεύσθη τοῦτο] ἠπατήθη ὡς πρὸς τοῦτο.—ὡς ἀνυστόν] ἐνν. ἦν ὅσον ἴσο κατορθωτόν· εἶναι ῥηματικόν τοῦ ἀνύτω=τελειόνω, κατορθώνω.—ἐν ἴσῳ] βῆματι, κανονικῶς.

§ 10. ἐν τούτῳ] ἐν τῷ χρόνῳ.—ἐβόα ἄγειν]=βοῶν ἐκέλευε, τοῦ ἐφώναζε νὰ ὀδηγήσῃ.—κατὰ μέσον] εἰς τὸ κέντρον.—ὅτι...εἶη] διότι κατὰ τὴν γνώμην του ἐκεῖ ἦτο ὁ βασιλεὺς.

§ 11. ὄρῶν...καὶ ἀκούων] ἄν καὶ ἔβλεπε καὶ ἤκουεν ἀπὸ τῶν Κύρου.—τὸ μέσον στίβος] τὸ ἐν τῷ κέντρῳ πληθός, δηλ. τοὺς 6000 ἱππεῖς τοὺς

τοῦ [Ἑλληνικοῦ] εὐωνύμου βασιλέα — τοσοῦτον γὰρ πλί-
 θει περιῖν βασιλεύς, ὥστε μέσον τῶν ἑαυτοῦ ἔχων τοῦ Κύ-
 ρου εὐωνύμου ἔξω ἦν — ἀλλ' ὅμως ὁ Κλέαρχος οὐκ ἤθε-
 λεν ἀποσπάσαι ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τὸ δεξιὸν κέρας φοβού-
 μενος, μὴ κικλωθεῖν ἑκατέρωθεν, τῷ δὲ Κύρῳ ἀπεκρίνατο,
 ὅτι αὐτῷ μέλοι, ὅπως καλῶς ἔχοι. Καὶ ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ¹²
 τὸ μὲν βροβαρικὸν στρατεύμα ὁμαλῶς προῖει, τὸ δὲ Ἑλ-
 ληνικὸν ἔτι ἐν τῷ αὐτῷ μένον συνετάτιετο ἐκ τῶν ἔτι προ-
 σιόντων. Καὶ ὁ Κύρος παρελύνων οὐ πάνυ πρὸς αὐτῷ τῷ
 στρατεύματι κατεθεῖτο ἑκατέρωσε ἀποβλέπων εἰς τε τοὺς
 πολεμίους καὶ τοὺς φίλους. Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Ἑλ-¹³
 ληνικοῦ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος πελάσας ὡς συναντῆσαι ἤ-
 ρετο, εἴ τι παραγγέλλοι ὁ δ' ἐπιστήσας εἶπε καὶ λέγειν ἐκέ-
 λευε πᾶσιν, ὅτι καὶ τὰ ἱερὰ καλὰ καὶ τὰ σφάγια καλὰ.
 Ταῦτα δὲ λέγων θορύβου ἤκουσε διὰ τῶν τάξεων ἰόντος¹⁴
 καὶ ἤρετο, τίς ὁ θόρυβος εἶν. Ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι σύνθημα πα-
 ρέρχεται δεύτερον ἤδη. Καὶ ὡς ἐθαύμασε, τίς παραγγέλλει,

τεταγμένους πρὸ τοῦ βασιλέως (ἰδὲ κεφ. 7, 11).—*περιῖν*] ὑπερεῖχεν.—*ἔχων*] ἐνῶ κατεῖχεν.—*αὐτῷ μέλοι*] ὅτι αὐτὸς ἐφρόντιζεν, ὅτι ἰδική του δουλειὰ ἦτο.—*ὅπως καλῶς ἔχοι*] πῶς θὰ εἶχον τὰ πράγματα καλῶς, πῶς θὰ ἐγίνοντο καλῶς.

§ 12. *ἐν τῷ αὐτῷ*] ἐνν. τόπῳ.—*ἐκ τῶν ἔτι προσιόντων*] ἐκ τῶν ἀκόμη προσερχομένων ἐκ τῆς πορείας.—*οὐ πάνυ πρὸς αὐτῷ τῷ στρατῷ*] οὐχί πολὺ πλησίον αὐτοῦ τοῦ στρατεύματός του.—*ἑκατέρωσε ἀποβλέπων*] ἀπὸ ἐκεῖ βλέπων καὶ εἰς τὰ δύο μέρη, δηλ. εἰς τοὺς ἐχθρούς καὶ εἰς τοὺς φίλους.

§ 13. *πελάσας*] πλησιάσας.—*εἴ τι παραγγέλλοι*] ἂν παρήγγελλέ τι, τί διέταττεν.—*ἐπιστήσας*] σταματήσας τὸν ἵππον του.—*τὰ ἱερὰ*] τὰ μαντικά σημεῖα τὰ ἐν ταῖς σπλάγγχνις τῶν ἱερῶν φαινόμενα.—*σφάγια*] τὰ μαντικά σημεῖα τὰ πρὸ τῆς σφαγιάσεως καὶ κατ' αὐτὴν ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ παρατηρούμενα.

§ 14. *σύνθημα*] φράσις λεγομένη ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ εἰς τοὺς ἀξιωματικούς καὶ ὑπ' αὐτῶν εἰς τοὺς στρατιώτας, διὰ νὰ ἀναγνωρίζωσι τοὺς ἰδικούς των καὶ διακρίνωσιν ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς.—*παρέρχεται δεύτερον*] περὶν δευτέραν φοράν· διότι ἀφοῦ τὸ σύνθημα παρεδίδοτο ἀπὸ τοῦ στρατηγοῦ μέχρι τοῦ τελευταίου στρατιώτου, ἐπανελαμβάνετο ἀντιστρόφως ἀπὸ τοῦ τελευταίου μέχρι τοῦ στρατηγοῦ, διὰ νὰ ἐντυπωθῇ ἀσφαλῆστερον εἰς τὴν μνήμην ἐκάστου καὶ διὰ νὰ βεβαιωθῇ ὁ στρατηγός, ὅτι ἀκριβῶς μετέδοθη τὸ σύνθημα.—*καὶ ὅς*] καὶ οὗτος, ὁ Κύρος· γραμμτ. § 44. σημ. 1.—*ἐθαύμασε*] θαυμάσας ἠρώτησεν.—*τί εἶπ*] τί ἦτο.—*Ζεὺς σωτὴρ καὶ νίκη*] αὐτὸ ἦτο τὸ σύνθημα.

καὶ ἤρετο, ὅ,τι εἶπεν τὸ σύνθημα. Ὁ δ' ἀπεκρίνατο Ζεὺς σω-
 15 τήρ καὶ νίκη. Ὁ δὲ Κύρος ἀκούσας, Ἄλλὰ δέχομαι τε,
 ἔφη, καὶ τοῦτο ἔστω. Ταῦτα δ' εἰπὼν εἰς τὴν αὐτοῦ χώραν
 ἀπήλαυσε· καὶ οὐκέτι τρία ἢ τέτταρα στάδια διειχέτην τῷ
 16 φάλαγγε ἀπ' ἀλλήλων, ἠνίκα ἐπαιάνιζόν τε οἱ Ἕλληνες
 καὶ ἤρχοντο ἀντίοι ἰέναι τοῖς πολεμίοις. Ὡς δὲ πορευομέ-
 νων ἐξεκύμαινέ τι τῆς φάλαγγος, τὸ ὑπολειπόμενον ἤρξατο
 17 δρόμῳ θεῖν· καὶ ἄμα ἐφθέγγοντο πάντες, οἷον τῷ Ἐνυαλίῳ
 ἐλελίζουσι, καὶ πάντες δὲ ἔθειον. Πρὶν δὲ τόξευμα ἐξικνεῖ-
 σθαι, ἐκκλίνουσιν οἱ βάρβαροι καὶ φεύγουσι. Καὶ ἐνταῦθα
 18 δὴ ἐδίωκον μὲν κατὰ κράτος οἱ Ἕλληνες, ἐβόων δὲ ἀλλή-
 λοις μὴ θεῖν δρόμῳ, ἀλλ' ἐν τάξει ἕπεσθαι. Τὰ δ' ἄρματα
 ἐφέροντο τὰ μὲν δι' αὐτῶν τῶν πολεμίων, τὰ δὲ καὶ διὰ τῶν
 Ἑλλήνων κενὰ ἠνιόχων. Οἱ δ' ἐπεὶ προΐδοιεν, δίσταντο·
 19 ἔστι δ' ὅστις καὶ κατελήφθη ὡσπερ ἐν ἵπποδρόμῳ ἐκπλαγεῖς·
 καὶ οὐδὲν μέντοι οὐδὲ τοῦτον παθεῖν ἔφασαν, οὐδ' ἄλλος δὲ
 τῶν Ἑλλήνων ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ ἔπαθεν οὐδεὶς οὐδέν,
 πλὴν ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ τοξευθῆναι τις ἐλέγετο. Κύρος δ'
 ὄρων τοὺς Ἕλληνας νικῶντας τὸ καθ' αὐτοὺς καὶ διώκον-

§ 15. δέχομαι] τὸ παραδέχομαι (ἂν καὶ δέν το ἔδωκα ἐγώ).—καὶ τοῦτ' ἔστω] καὶ εὐχομαι νὰ γένη τοῦτο, δηλ. νὰ μᾶς σώσῃ ὁ Ζεὺς καὶ νὰ νικήσωμεν, ὅπως λέγει τὸ σύνθημα.—εἰς τὴν αὐτοῦ χώραν] εἰς τὴν θέσιν του. τὸ φάλαγγε] αἱ δύο φάλαγγες, τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ Κύρου.—ἐπαιάνιζον] ἔψαλλον παῖδινα πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος.

§ 16. ἐξεκύμαινέ τι τῆς φάλαγγος] μέρος τι τῆς φάλαγγος ὡς κύμα προέβαινεν ἔξω τῆς γραμμῆς.—τὸ ὑπολειπόμενον] τὸ μέρος τῆς φάλαγγος, τὸ ἵπποιν ἔμενον ὀπίσω.—δρόμῳ θεῖν] νὰ τρέγῃ δρομαίως.—οἷον] ὅπως.—τῷ Ἐνυαλίῳ] τῷ Ἄρει.—ἐλελίζουσι] ἀλαλάζουσι, δηλ. φωνάζουσι ἐλελεῦ (=ἀλαλά).

§ 17. πρὶν δὲ τόξευμα ἐξικνεῖσθαι] πρὶν δὲ νὰ σπῆν αὐτοὺς βέλος τοξευόμενον.—ἐκκλίνουσι] στρέφουσι νὰ νῶτα.—ἐνταῦθα δὴ] τότε πλέον.

§ 18. ἐπεὶ προΐδοιεν] ὅταν τὰ ἔβλεπον πρῶτον.—δίσταντο] διεχωρίζοντο, ἵνα περάσωσι τὰ ἄρματα.—ἔστι δ' ὅστις] κάποιος δέ.—ἐκπλαγεῖς] ἐπειδὴ ἐτρέμαξε καὶ τάχασεν ἄφο. ἅ' παθ. τοῦ ἐκπλήττουαι—καὶ... μέντοι] καὶ ὅμως.—πλήν... τοξευθῆναι τις ἐλέγετο] ἐκτός τινος, ὅστις ἐλέγετο ὅτι ἐτοξεύθη.

§ 19. ὄρων... ἠδόμενος καὶ προσκυνούμενος] ἂν καὶ εὐχαριστεῖτε, ἐπειδὴ ἔβλεπε... καὶ προσκυνεῖτο (ὡς βασιλεύς).—τὸ καθ' αὐτοὺς] τὸ ἀντικρῶ

τας ἠδόμενος καὶ προσκυνούμενος ἦδη ὑπὸ τῶν ἀμφ' αὐ-
τόν οὐδ' ὡς ἐξήχθη διώκειν, ἀλλὰ συνεσπειραμένην ἔχων
τὴν τῶν σὺν ἑαυτῷ ἑξακοσίων ἰππέων τάξιν ἐπεμελεῖτο,
ὅ,τι ποιήσει βασιλεύς. Καὶ γὰρ ἦδει αὐτόν, ὅτι μέσον ἔχει
τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος. Καὶ βασιλεύς δὴ τότε μέσον²⁰
ἔχων τῆς αὐτοῦ στρατιᾶς ὅμως ἔξω ἐγένετο τοῦ Κύρου εὐ-
νύμου κέρατος. Ἐπεὶ δ' οὐδεὶς αὐτῷ ἐμάχετο ἐκ τοῦ ἀν-
τίου οὐδὲ τοῖς αὐτοῦ τεταγμένοις ἔμπροσθεν, ἐπέκαμπεν ὡς
εἰς κύκλωσιν. Ἔνθα δὴ Κύρος δείσας, μὴ ὀπισθεν γενόμε-²¹
νος κατακόψη τὸ Ἑλληνικόν, ἐλαύνει ἀντίος· καὶ ἐμβαλὼν
σὺν τοῖς ἑξακοσίοις νικᾷ τοὺς πρὸ βασιλέως τεταγμένους
καὶ εἰς ψυγὴν ἔτρεψε τοὺς ἑξακισχιλίους καὶ ἀποκτεῖναι
λέγεται αὐτὸς τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ Ἀρταγέρσῃν τὸν ἀρχοντα
αὐτῶν. Ὡς δ' ἡ τροπὴ ἐγένετο, διασπείρονται καὶ οἱ Κύ-²²
ρου ἑξακόσιοι εἰς τὸ διώκειν ὀρμήσαντες, πλὴν πάνυ ὀλί-
γοι ἀμφ' αὐτὸν κατελείφθησαν, σχεδὸν οἱ ὀμοτράπεζοι κα-
λούμενοι. Σὺν τούτοις δὲ ὢν καθορᾶ βασιλέα καὶ τὸ ἀμ-²³
φ' ἐκείνον στίφος· καὶ εὐθύς οὐκ ἠνέσχετο, ἀλλ' εἰπὼν, Τὸν
ἄνδρα ὀρῶ, ἴετο ἐπ' αὐτόν καὶ παῖει κατὰ τὸ στέρνον καὶ
τιτρώσκει διὰ τοῦ θώρακος. Παίοντα δ' αὐτόν ἀκοντίζει τις²⁴
παλτῶ ὑπὸ τὸν ὀφθαλμὸν βιαίως. Κύρος δὲ αὐτὸς τε ἀπέ-
θανε καὶ ὀκτῶ οἱ ἄριστοι τῶν περὶ αὐτὸν ἔκειντο ἐπ' αὐτῷ.

Κεφ. Θ'. Κύρος μὲν οὖν οὕτως ἐτελεύτησεν ἀνὴρ ὢν 1
Περσῶν τῶν μετὰ Κύρον τὸν ἀρχαῖον γενομένων βασιλικῶ-

ἑαυτῶν στρατεύμα τῶν βαρβάρων.—οὐδ' ὡς] οὐδὲ τότε.—ἐξήχθη] παρε-
σύρθη.—συνεσπειραμένην] συμπεπυκνωμένην· τὸ β. συσπειράομαι.—ᾧμαι.—
ὅ,τι ποιήσει] τί θά κάμη.

§ 20. ὡς εἰς κύκλωσιν] διὰ τὴν περικυκλώσιν.

§ 21. δείσας] φοβηθεὶς· τὸ β. δέδοικα· γραμμτ. § 89, 2. — ὀπισθεν γε-
νόμνος] ἔλθων ὀπισθεν τοῦ Ἑλλην.στρατεύματος.—ἐμβαλὼν] ἐπιπεσών.

§ 22. ἡ τροπὴ] τῶν 6000 πρὸ τοῦ βασιλέως τεταγμένων.—ὀμοτράπεζοι]
ἢ συντράπεζοι, οἱ πιστότατοι φίλοι τοῦ Κύρου.

§ 23. οὐκ ἠνέσχετο] δὲν ἐκρατήθη· ἀορ.β' μέσ. τοῦ ἀνέχομαι.—ἴετο]
ἐφώρμησεν.—παῖει... καὶ τιτρώσκει] χτυπᾷ καὶ τὸν πληγώνει.

§ 24. ἐπ' αὐτῷ] πλησίον αὐτοῦ φονευμένοι.

Κεφ. Θ'. § 1. βασιλικῶτατος] βασιλεύειν ἰκανώτατος.—ἔβρου ἔν πείρα
γενέσθαι] ὅτι ἐκ πείρας ἐγνώρισαν τὸν Κύρον.

- τατός τε καὶ ἄρχειν ἀξιώτατος, ὡς παρὰ πάντων ὁμολο-
 2 γεῖται τῶν Κύρου δοκούντων ἐν πείρᾳ γενέσθαι. Ὡστε ἐγὼ
 μὲν γε, ἐξ ὧν ἀκούω, οὐδένα κρίνω ὑπὸ πλειόνων πεφιλῆ-
 σθαι οὔτε Ἑλλήνων οὔτε βαρβάρων.
- 1 Κεφ. Ι'. Ἐνταῦθα δὴ Κύρου ἀποτέμενεται ἡ κεφαλὴ καὶ
 ἡ χεὶρ ἡ δεξιὰ. Βασιλεὺς δὲ [καὶ οἱ σὺν αὐτῷ] διώκων εἰσ-
 πίπτει εἰς τὸ Κύρειον στρατόπεδον· καὶ οἱ μὲν μετὰ Ἀρι-
 αίου οὐκέτι ἴστανται, ἀλλὰ φεύγουσι διὰ τοῦ αὐτῶν στρα-
 2 τοπέδου εἰς τὸν σταθμόν, ἔνθεν ὤρμηντο. Ἐνταῦθα διέσχον
 ἀλλήλων βασιλεὺς τε καὶ οἱ Ἕλληνες ὡς τριάκοντα στά-
 δια, οἱ μὲν διώκοντες τοὺς καθ' αὐτούς, οἱ δ' ἀρπάζοντες
 3 ὡς ἦδη πάντα νικῶντες. Ἐπεὶ δ' ἦσθοντο οἱ μὲν Ἕλληνες,
 ὅτι βασιλεὺς σὺν τῷ στρατεύματι ἐν τοῖς σκευοφόροις εἶπ,
 βασιλεὺς δ' αὖ ἤκουσε Τισσαφέρνους, ὅτι οἱ Ἕλληνες νι-
 κῶεν τὸ καθ' αὐτούς καὶ εἰς τὸ πρόσθεν οἴχονται διώκον-
 τες, ἔνθα δὴ βασιλεὺς μὲν ἀθροίζει τε τοὺς ἑαυτοῦ καὶ
 συντάττεται, ὁ δὲ Κλέαρχος ἐβουλεύετο Πρόξενον καλέσας,
 πλησιαίτατος γὰρ ἦν, εἰ πέμποιεν τινὰς ἢ πάντες ἴοιεν
 4 ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἀρήξοντες. Ἐν τούτῳ καὶ βασιλεὺς
 δῆλος ἦν προσιῶν πάλιν, ὡς ἐδόκει, ὀπισθεν. Καὶ οἱ μὲν
 Ἕλληνες στραφέντες παρεσκευάζοντο ὡς ταύτη προσιόν-
 τος καὶ δεξόμενοι, ὁ δὲ [βασιλεὺς] ταύτη μὲν οὐκ ἦγεν,

§ 2. γε] τοῦλάχιστον. — ἐξ ὧν ἀκούω] = ἐκ τούτων, ἀ ἀκούω (γνωρίζω ἐξ ἀκοῆς).

Κεφ. Ι'. § 1. τὸ Κύρειον] τοῦ Κύρου· γραμμτ. § 111, σημ. 1. — ἐνθεν] = ὅθεν, ἐκ τοῦ ὁποίου.

§ 2. διέσχον] ἀπεμακρύνθησαν. — τοὺς καθ' ἑαυτούς] τοὺς ἀντικρῶ ἑαυτῶν. — οἱ μὲν] δηλ. οἱ Ἕλληνες. — οἱ δὲ] ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ.

§ 3. ἐν τοῖς σκευοφόροις] ἐνν. τοῖς αὐτῶν, δηλ. ἐντὸς τοῦ στρατοπέδου ἑαυτῶν. — αὖ] ἄρ' ἐτέρου. — ἔνθα δὴ] τότε πλέον. — πλησιαίτατος] γραμμτ. § 39, 11. — εἰ πέμποιεν] ἀνέπρεπε νὰ στείλωσιν. — ἀρήξοντες] ἵνα βοηθήσωσιν· τὸ β. ἀρήγω.

§ 4. προσιῶν] ὅτι ἔμελλε νὰ προσέλθῃ· μέλλ. τοῦ προσέρχομαι. — ταύτη] ἐπὶ το. τοπικόν· ἐκ τούτου τοῦ μέρους, δηλ. ὀπισθεν. — ὡς προσιόντος καὶ δεξόμενοι] νομίζοντες ὅτι ἔμελλε νὰ προσέλθῃ καὶ ἔχοντες σκοπὸν νὰ τὸν δεχθῶσι, δηλ. νὰ ἀντιταγῶσι κατ' αὐτοῦ. — ἦ] ἐπὶ ββ. τοπικόν· δι' οὗ μέρους. — ἦγεν] ἐπορεύετο. — ἀπήγεν] ἀπήρχετο.

ἢ δὲ παρῆλθεν ἔξω τοῦ εὐωνύμου κέρατος, ταύτη καὶ ἀ-
 πῆγεν. Σχεδὸν δ' ὅτε ταῦτα ἦν, καὶ ἥλιος ἐδύετο. Ἐνταῦθα 5
 δ' ἔστησαν οἱ Ἕλληνες καὶ θέμενοι τὰ ὄπλα ἀνεπαύοντο·
 καὶ ἅμα μὲν ἐθαύμαζον, ὅτι οὐδαμοῦ Κῦρος φαίνοιτο οὐδ'
 ἄλλος ἀπ' αὐτοῦ οὐδεὶς παρεῖν· οὐ γὰρ ἤδεσαν αὐτὸν τε-
 θνηκότα, ἀλλ' εἴκαζον ἢ διώκοντα οἴχεσθαι ἢ καταληψό-
 μενόν τι προεληλακέναι· καὶ αὐτοὶ ἐβουλεύοντο, εἰ αὐτοῦ 6
 μείναντες τὰ σκευοφόρα ἐνταῦθα ἄγοιντο ἢ ἀπίοιεν ἐπὶ τὸ
 στρατόπεδον. Ἐδοξεν αὐτοῖς ἀπιέναι· καὶ ἀφικνοῦνται ἀμφὶ
 δορπηστὸν ἐπὶ τὰς σκηνάς. Ταύτης μὲν τῆς ἡμέρας τοῦτο
 τὸ τέλος ἐγένετο. Καταλαμβάνουσι δὲ τῶν τε ἄλλων χρη- 7
 μάτων τὰ πλεῖστα διηρησμένα καὶ εἴ τι σιτίον ἢ ποτὸν ἦν
 καὶ τὰς ἀμάξας μεστὰς ἀλεύρων καὶ οἴνου, ἃς παρεσκευ-
 άασατο Κῦρος, ἵνα εἴ ποτε σφοδρὰ τὸ στρατεύμα λάβοι ἐν-
 δεῖα, διαδοίῃ τοῖς Ἕλλησιν — ἦσαν δ' αὐταὶ τετρακόσαι
 [ὡς ἐλέγοντο] ἅμαξαι — καὶ ταύτας τότε οἱ σὺν βασιλεῖ
 διήρπασαν. Ὡστε ἄδειπνοὶ ἦσαν οἱ πλεῖστοι τῶν Ἑλλά- 8
 νων· ἦσαν δὲ καὶ ἀνάριστοι· πρὶν γὰρ δὴ καταλῦσαι τὸ
 στρατεύμα πρὸς ἄριστον, βασιλεὺς ἐφάνη. Ταύτην μὲν οὖν
 τὴν νύκτα οὕτω διεγένοντο.

§ 5. θέμενοι τὰ ὄπλα] θέσαντες κατὰ γῆς τὰ ὄπλα. — παρεῖν] παρευρί-
 νετο, ἤρχετο. — τεθνηκότα] ὅτι εἶχε φονευθῆ. — ἢ διώκοντα οἴχεσθαι] ἢ
 καταδιώκων τοὺς ἐχθροὺς ὅτι εἶχεν ἀπέλθῃ. — προεληλακέναι] παρκμ. τοῦ
 προελαύνω· ὅτι εἶχε προχωρήσῃ.

§ 6. αὐτοὶ] μόνον ἄνευ τοῦ Κύρου. — αὐτοῖ] ἐπίβρ. τοπικόν, ἐκεῖ. —
 εἰ ἄγοιντο ἢ ἀπίοιεν] ἂν ἔπρεπε νὰ φέρωσιν ἢ νὰ ἀπέλθωσιν. — ἔδοξεν αὐ-
 τοῖς] ἀπεφάσιον. — ἀμφὶ δορπηστὸν] περὶ τὸ δεῖπνον.

§ 7. χρημάτων] πραγμάτων. — σιτίον] τροφή. γραμμτ. § 19, 7. — λά-
 βοι] ἤθελε καταλάβῃ. — ἐνδεῖα] ἔλλειψις. — ἵνα διαδοίῃ] ἵνα μοιράσῃ τὸ
 βρ. διαδίδωμι.

§ 8. ἀδειπνοὶ] ἄνευ δεῖπνου. — ἀνάριστοι] ἄνευ ἄριστου (γεύματος). —
 καταλῦσαι] πρὶν νὰ σταθμεύσῃ διὰ νὰ γευματίσῃ. — οὕτω διεγένοντο] τοι
 ουτετρόπως ἐπέρασαν, δηλ. ἀνάριστοι καὶ ἀδειπνοὶ.

1 Κεφ. Α΄. Ἄμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ συνελθόντες οἱ στρατηγοὶ
 ἐθαύμαζον, ὅτι Κύρος οὔτε ἄλλον πέμποι σημαίνοντα, ὅ, τι
 2 χρῆ ποιῆν, οὔτε αὐτὸς φαίνοιτο. Ἐδοξεν οὖν αὐτοῖς συ-
 σκευασαμένοις, ἃ εἶχον, καὶ ἐξοπλισαμένοις προΐεναι εἰς τὸ
 πρόσθεν, ἕως Κύρω συμμίξειαν. Ἦδη δὲ ἐν ὀρμῇ ὄντων
 3 ἅμα ἠλίῳ ἀνέχοντι ἦλθε Προκλῆς ὁ Τευθρανίας ἄρχων
 γεγωνὸς ἀπὸ Δαμαράτου τοῦ Λάκωνος καὶ Γλοῦς ὁ Ταμῶ.
 Οὔτοι ἔλεγον, ὅτι Κύρος μὲν τέθνηκεν, Ἀριαῖος δὲ πεφευ-
 γῶς ἐν τῷ σταθμῷ εἶη μετὰ τῶν ἄλλων βαρβάρων, ὅθεν τῇ
 4 προτεραίᾳ ὄρμυντο, καὶ λέγοι ὅτι ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν
 περιμενοῖεν αὐτούς, εἰ μέλλοιεν ἕκειν, τῇ δὲ ἄλλῃ ἀπιέ-
 ναι φαίη ἐπὶ Ἰωνίας, ὅθεν περ ἦλθε. Ταῦτα ἀκούσαντες
 οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες πυνθανόμενοι βαρέως
 ἔφερον. Κλέαρχος δὲ τάδε εἶπεν. Ἄλλ' ὄφελε μὲν Κύρος
 ζῆν· ἐπεὶ δὲ τετελεύτηκεν, ἀπαγγέλλετε Ἀριαίῳ, ὅτι ἡμεῖς
 3 νικῶμέν τε βασιλέα καί, ὡς ὄρατε, οὐδεὶς ἐτι ἡμῖν μάχεται
 καὶ εἰ μὴ ὑμεῖς ἦλθετε, ἐπορευόμεθα ἂν ἐπὶ βασιλέα. Ἐ-
 4 παγγελλόμεθα δὲ Ἀριαίῳ, ἐὰν ἐνθάδε ἔλθῃ, εἰς τὸν θρό-
 νον τὸν βασιλείου καθιεῖν αὐτόν· τῶν γὰρ μάχῃ νικόντων
 καὶ τὸ ἄρχειν ἐστί. Ταῦτα εἰπὼν ἀποστέλλει τοὺς ἀγγέλους
 καὶ σὺν αὐτοῖς Χειρίσοφον τὸν Λάκωνα καὶ Μένωνα τὸν

Κεφ. Α΄. § 1. Ἄμα τῇ ἡμέρᾳ] κατὰ τὰ ἡμερώματα.—σημαίνοντα] ἔνα ἀναγγελῆ· μέλλ. τοῦ σημαίνω.—συσκευασμένοις] ἀποῦ συλλέξωσι τὰ σκεύη των, τὰ πράγματα των.—ἕως Κύρω συμμίξειαν] ἕως ὅτου ἤ-θελον σμίξῃ (ἐνωθῆ) μετὰ τὸν Κύρον.

§ 2. ἐν ὀρμῇ ὄντων] ἐνν. αὐτῶν (τῶν Ἑλλήνων)· ἐνῶ ἔμελλον νὰ ἐκκινήσωσιν.—ἅμα ἠλίῳ ἀνέχοντι] ἅμα τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἡλίου.—Προκλῆς] ἀπόγονος τοῦ Δημαράτου βασιλέως τῆς Σπάρτης, ὅστις ἐχθρονισθεὶς ὑπὸ τοῦ συμβασιλέως Κλεομένουσ ἦλθε πρὸς τὸν Δαρεῖον τὸν Ὑσάσπου καὶ ἔλαθε παρ' αὐτοῦ τρεῖς πόλεις τῆς Μυσίας, τὴν Πέργαμον, τὴν Τευθρα-νίαν, καὶ τὴν Ἀλίταραν.—καὶ λέγοι] καὶ εἶπεν (ὁ Ἀριαῖος).—περιμενοῖεν] θὰ περιμένωσιν (ὁ Ἀριαῖος καὶ οἱ ἄλλοι βάρβαροι).—ἀπιέναι φαίη ἐπὶ Ἰωνίας] ἔλεγεν (ὁ Ἀριαῖος) ὅτι θὰ ἀπίλθῃ εἰς τὴν Ἰωνίαν.

§ 3. πυνθανόμενοι] μανθάνοντες παρὰ τῶν ἀκουσάντων.—βαρέως ἔφερον·] ἐλυποῦντο.—ὄφελε (ἦν) εἶθε νὰ ἔζη.—ἐπαγγελλόμεθα] ὑποσχόμεθα.—καθιεῖν] ὅτι θὰ καθίσωμεν αὐτόν· τὸ ῥ. καθίζω· γραμμ. § 57, 3, β' καὶ § 93, 7.—τὸ ἄρχειν] = τὸ βασιλεύειν.

§ 4. τοὺς ἀγγέλους] τὸν Προκλέα καὶ τὸν Γλοῦν.—ξένος] φίλος ἐκ φιλοξενίας.

Θετταλόν· καὶ γὰρ αὐτὸς Μένων ἐβούλετο· ἦν γὰρ φίλος 5
καὶ ξένος Ἀριαίου. Οἱ μὲν ᾤχοντο, Κλέαρχος δὲ περιέμενε· ὁ
τὸ δὲ στράτευμα ἐπορίζετο σῖτον, ὅπως ἐδύνατο, ἐκ τῶν ὑ-
ποζυγίων κόπτοντες τοὺς βοῦς καὶ ὄνους. Καὶ ἤδη τε ἦν 6
περὶ πλήθυσαν ἀγορὰν καὶ ἔρχονται παρὰ βασιλέως καὶ
Τισσαφέρνηους κήρυκες οἱ μὲν ἄλλοι βάρβαροι, ἦν δ' αὐ-
τῶν Φαλῖνος εἰς Ἕλληνα, ὃς ἐτύγχανε παρὰ Τισσαφέρνη-
ων καὶ ἐντίμως ἔχων· καὶ γὰρ προσεγοιεῖτο ἐπιστήμων
εἶναι τῶν ἀμφὶ τάξεις τε καὶ ὀπλομαχίαν. Οὗτοι δὲ προσ- 7
ελθόντες καὶ καλέσαντες τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἄρχοντας
λέγουσιν, ὅτι βασιλεὺς κελεύει τοὺς Ἕλληνας, ἐπεὶ νικῶν
τυγχάνει καὶ Κῦρον ἀπέκτονε, παραδόντας τὰ ὄπλα ἰόντας
ἐπὶ τὰς βασιλέως θύρας εὐρίσκεσθαι, ἂν τι δύνωνται ἀγα- 8
θόν. Ταῦτα μὲν εἶπον οἱ βασιλέως κήρυκες· οἱ δὲ Ἕλλη-
νες βαρέως μὲν ἤκουσαν, ὅμως δὲ Κλέαρχος τοσοῦτον εἶ-
πεν, ὅτι οὐ τῶν νικῶντων εἶναι τὰ ὄπλα παραδιδόναι· ἀλλ',
ἔφη, ὑμεῖς μὲν, ὧ ἄνδρες στρατηγοί, τούτοις ἀποκρίνασθε.
Ὅτι κάλλιστόν τε καὶ ἀριστόν ἔχετε· ἐγὼ δὲ αὐτίκα ἤξω.
Ἐκάλεσε γὰρ τις αὐτὸν τῶν ὑπηρετῶν, ὅπως ἴδοι τὰ ἱερὰ
ἐξηρημένα· ἔτυχε γὰρ θυόμενος. Ἐνθα δὲ ἀπεκρίνατο 9
Κλεάνωρ ὁ Ἀρκὰς πρεσβύτατος ὢν, ὅτι πρόσθεν ἂν ἀπο-
θάνοιεν ἢ τὰ ὄπλα παραδοῖεν· Πρόξενος δὲ ὁ Θηβαῖος, Ἄλλ'

§ 5. σῖτον] τροφήν.—κόπτοντες] σφάζοντες.

§ 6. ἦν περὶ πλήθυσαν ἀγορὰν] ἰδὲ Α', 8, 1.—ἐντίμως ἔχων] = τι-
μώμενος.—τῶν ἀμφὶ τάξεις τε καὶ ὀπλομαχίαν] τῆς τακτικῆς καὶ ὀ-
πλομαχητικῆς.

§ 7. ἀπέκτονε] γραμμτ. 73, 3 καὶ σημ.—εὐρίσκεσθαι] νὰ ἐπιτύ-
χωσιν.

§ 8. βαρέως] μετ' ἀγανακτήσεως.—τοσοῦτον] τόσον μόνον.—οὐ τῶν
νικῶντων κλπ.] δὲν εἶναι ἴδιον τῶν νικῶντων νὰ παραδίδωται τὰ ὄπλα.—
Ὅ, τι... ἔχετε] ἔνν. ἀποκρίνασθαι.—τὰ ἱερὰ ἐξηρημένα] τὰ σπλάγγνα τῶν
ἱερῶν (σφαγίων) βγαλμένα (ἐκ τῶν ὁποίων καὶ μάλιστα τοῦ ἥπατος ἐμάν-
τεύοντο).

§ 9. ὡς κρατῶν] διότι νομίζει ὅτι εἶναι νικητῆς.—ἢ ὡς διὰ φιλίαν
δῶμα] ἢ ὡς δῶρα (δηλ. νὰ τοῦ τα δωρήσωμεν) ἕνεκα φιλίας.—τί δὲ κτλ.]
τίς ἡ ἀνάγκη νὰ τα ζητῆ καὶ νὰ μὴ ἔλθῃ νὰ τα πάρῃ· παράλληλον πρὸς
τὸ περίφημον τοῦ Λεωνίδα «Μολὼν λαβέ». —τί ἔσται τοῖς στρ.] τί θὰ
ἔχωσιν οἱ στρ.—χαρίσονται] τοῦ τα χάρισωσιν.

- ἐγώ, ἔφη, ὦ Φαλίνε, θαυμάζω, πότερα ὡς κρατῶν βασιλεὺς αἰτεῖ τὰ ὄπλα ἢ ὡς διὰ φιλίαν δῶρα. Εἰ μὲν γὰρ ὡς κρατῶν, τί δεῖ αὐτὸν αἰτεῖν καὶ οὐ λαβεῖν ἐλθόντα ; εἰ δὲ πείσας βούλεται λαβεῖν, λεγέτω, τί ἔσται τοῖς στρατιώταις, 10 ἐὰν αὐτῷ ταῦτα χαρίσωνται. Πρὸς ταῦτα Φαλῖνος εἶπε, Βασιλεὺς νικᾶν ἠγεῖται, ἐπεὶ Κῦρον ἀπέκτονε. Τίς γὰρ αὐτῷ ἔτι τῆς ἀρχῆς ἀντιποιεῖται ; νομίζει δὲ καὶ ὑμᾶς ἑαυτοῦ εἶναι ἔχων ἐν μέσῃ τῇ ἑαυτοῦ χώρα καὶ ποταμῶν ἐντὸς ἀδιαβάτων καὶ πλῆθος ἀνθρώπων ἐφ' ὑμᾶς δυνάμενος ἀγαγεῖν, ὅσον, οὐδ' εἰ παρέχοι ὑμῖν, δύνασθε ἂν ἀποκτεῖναι.
- 11 Μετὰ τοῦτον Θεόπομπος Ἀθηναῖος εἶπεν, ὦ Φαλίνε, νῦν, ὡς σὺ ὀρέῃς, ἡμῖν οὐδὲν ἔστιν ἀγαθὸν ἄλλο, εἰ μὴ ὄπλα καὶ ἀρετή. Ὅπλα μὲν οὖν ἔχοντες οἴομεθα ἂν καὶ τῇ ἀρετῇ χρῆσθαι, παραδόντες δ' ἂν ταῦτα καὶ τῶν σωμάτων στερηθῆναι. Μὴ οὖν εἶον τὰ μόνα ἀγαθὰ ἡμῖν ὄντα ὑμῖν παραδώσειν, ἀλλὰ σὺν τούτοις καὶ περὶ τῶν ὑμετέρων ἀγαθῶν 12 μαχοῦμεθα. Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φαλῖνος ἐγέλασε καὶ εἶπεν, Ἀλλὰ φιλοσόφῳ μὲν ἔοικας, ὦ νεανίσκε, καὶ λέγεις οὐκ ἀχάριτα· ἴσθι μέντοι ἀνόπητος ὢν, εἰ οἶει τὴν ὑμέτεραν 13 ἀρετὴν περιγενέσθαι ἂν τῆς βασιλέως δυνάμεως. Ἐν τούτῳ Κλέαρχος ἦκε καὶ ἠρώτησεν, εἰ ἦδη ἀποκεκριμένοι εἶεν. Φαλῖνος δὲ ὑπολαβὼν εἶπεν, Οὔτοι μὲν, ὦ Κλέαρχε, ἄλλος

§ 10. τῆς ἀρχῆς ἀντιποιεῖται] οἰκαιοποιεῖται, διαφιλονικεῖ τὴν βασιλείαν.—ἐχων] ἐπειδὴ σᾶς ἔχει.—οὐδ' εἰ παρέχοι] καὶ ἂν ἤθελε σᾶς τοὺς δῶσθαι νὰ τοὺς φονεύσῃτε, δὲν ἠθέλετε δυνηθῆναι νὰ τοὺς φονεύσῃτε.

§ 11. ἀρετῇ] ἀνδρεία.—ἂν χρῆσθαι] ὅτι δυνατόν εἶναι νὰ μεταχειριζώμεθα καὶ τὴν ἀνδρείαν μας.—παραδόντες δέ] ἂν ὅμως τὰ παραδώσωμεν.—καὶ τῶν σωμάτων] καὶ τῆς ζωῆς μας.—τὰ μόνα ἀγαθὰ ἡμῖν ὄντα] τὰ μόνα ἀγαθὰ, τὰ ὅποια ἔχομεν, δηλ. τὰ ὄπλα.

§ 12. οὐκ ἀχάριτα] οὐχὶ χωρὶς χάριν, νόστιμα· εἰρωνικῶς τὰ λέγει ὁ Φαλῖνος.—ἴσθι] γινώριζε· προστ. τοῦ οἶδα· γραμμτ. § 89, 1.—περιγενέσθαι ἂν] ὅτι ἡ ἰδική σας ἀνδρεία δύναται νὰ ὑπερισχύσῃ τοῦ στρατεύματος τοῦ βασιλέως.

§ 13. ἐν τούτῳ] ἐνν. τῷ χρόνῳ· ἐν τῷ μεταξῷ.—ὑπολαβὼν] λαβὼν τὸν λόγον, ἀποκριθεὶς.

ἀλλὰ λέγει· οὐ δ' ἡμῖν εἶπέ, τί λέγεις. Ὁ δ' εἶπεν, Ἐγὼ¹⁴
σε, ὦ Φαλίνας, ἄσμενος ἐώρακα, οἶμαι δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πάν-
τες· σύ τε γὰρ Ἕλληνας εἶ καὶ ἡμεῖς τοσοῦτοι ὄντες, ὅσους
σὺ ὄρᾳς· ἐν τοιούτοις δὲ ὄντες πράγμασι συμβουλευόμεθά
σοι, τί χρὴ ποιεῖν, περὶ ὧν λέγεις. Ὁ δὲ Κλέαρχος ταῦτα¹⁵
ὑπήγετο βουλόμενος καὶ αὐτὸν τὸν παρὰ βασιλέως προ-
σθεύοντα συμβουλευῆσαι μὴ παραδοῦναι τὰ ὄπλα, ὅπως
εὐέλπιδες μᾶλλον εἴεν οἱ Ἕλληνες. Φαλίνας δὲ ὑποστρέψας
παρὰ τὴν δόξαν αὐτοῦ εἶπεν, Ἐγὼ, εἰ μὲν τῶν μυρίων ἐλ-¹⁶
πίδων μία τις ὑμῖν ἐστὶ σωθῆναι πολεμοῦντας βασιλεῖ,
συμβουλεύω μὴ παραδιδόναι τὰ ὄπλα· εἰ δέ τοι μηδεμία
σωτηρίας ἐστὶν ἐλπίς ἄκοντος βασιλέως, συμβουλεύω σφ-
ζεσθαι ὑμῖν, ὅπερ δυνατόν. Κλέαρχος δὲ πρὸς ταῦτα εἶπεν,¹⁷
Ἀλλὰ ταῦτα μὲν δὴ οὐ λέγεις· παρ' ἡμῶν δὲ ἀπάγγελλε
τάδε, ὅτι ἡμεῖς οἴομεθα, εἰ μὲν δέοι βασιλεῖ φίλους εἶναι,
πλείονος ἀνάξιοι εἶναι φίλοι ἔχοντες τὰ ὄπλα ἢ παραδόν-
τες ἄλλῳ, εἰ δὲ δέοι πολεμεῖν, ἀμεινον ἂν πολεμεῖν ἔχον-
τες τὰ ὄπλα ἢ ἄλλῳ παραδόντες. Ὁ δὲ Φαλίνας εἶπε, Ταῦτα¹⁸
μὲν δὴ ἀπαγγελοῦμεν· ἀλλὰ καὶ τάδε ὑμῖν εἰπεῖν ἐκέλευσε
βασιλεύς, ὅτι μένουσι μὲν ὑμῖν αὐτοῦ σπονδαὶ εἴησαν,
προϊοῦσι δὲ καὶ ὀπιοῦσι πόλεμος. Εἶπατε οὖν καὶ περὶ τού-
του, πότερα μενεῖτε καὶ σπονδαὶ εἰσιν ἢ ὡς πολέμου ὄντος
παρ' ὑμῶν ἀπαγγελῶ. Κλέαρχος δ' ἔλεξεν, Ἀπάγγελλε

§ 14. καὶ οἱ ἄλλοι πάντες] ἐνν. ἄσμενοί σε ἐώρακασιν.—ἐν τοιούτοις πράγμασι] εἰς τοιαύτην κατάστασιν πραγμάτων, εἰς τοιαύτην (δηλ. δεινὴν) θέσιν.—συμβουλευόμεθά σοι] σέ συμβουλευόμεθα, ζητοῦμεν τὴν συμβουλὴν σου.

§ 15. ὑπήγετο] ἐνν. αὐτὸν προσεπάθει νὰ παρασύρῃ αὐτόν. — εὐέλπιδες μᾶλλον] γραμμτ. § 39, 12.

§ 16. ὑποστρέψας] ἐπιτηδέως στρέψας τὸν λόγον.—εἰ δέ τοι] ἂν ὁμως βέβαια.—ὅπερ δυνατόν] ἐνν. ἐστὶν ὅπως δύνασθε.

§ 17. ταῦτα οὐ λέγεις] αὐτὴ εἶναι ἡ ἰδική σου γνώμη.—οἴομεθα . . . εἶναι] νομίζομεν ὅτι ἠθέλομεν εἶναι.—ἔχοντες ἢ παραδόντες] = εἰ ἔχομεν ἢ εἰ παραδοῖμεν.—ἄλλῳ] εἰς ἄλλον, δηλ. τὸν βασιλέα.

§ 18. δὴ] βεβαίως.—τάδε] τὰ ἐξῆς.—αὐτοῦ] ἐπὶ ῥῥ. τοπικόν.—πόλεμος] ἐνν. εἶη.—ὡς πολέμου ὄντος] ὅτι πόλεμος εἶναι.

τοίνυν καὶ περὶ τούτου, ὅτι καὶ ἡμῖν ταῦτά δοκεῖ, ἄπερ καὶ βασιλεῖ.

- 1 Κεφ. Β'. Φαλίνος μὲν δὴ ᾤχετο καὶ οἱ σὺν αὐτῷ. Οἱ δὲ παρὰ Ἀριαίου ἦκον, Προκλῆς καὶ Χειρίσοφος· Μένων δὲ αὐτοῦ ἔμενε παρὰ Ἀριαίῳ· οὗτοι δὲ ἔλεγον, ὅτι πολλοὺς φαίη Ἀριαῖος εἶναι Πέρσας ἐαυτοῦ βελτίους, οὓς οὐκ ἂν ἀνασχέσθαι αὐτοῦ βασιλεύοντος· ἀλλ' εἰ βούλεσθε συναπιέναι, ἦκειν ἤδη κελεύει τῆς νυκτός. Εἰ δὲ μή, αὖριον
- 2 πρῶ ἀπιέναι φησίν. Ὁ δὲ Κλέαρχος εἶπεν, Ἄλλ' οὕτω χρὴ ποιεῖν· ἐάν μὲν ἤκωμεν, ὥσπερ λέγετε· εἰ δὲ μή, πράττετε, ὅποιον ἂν τι ὑμῖν οἴησθε μάλιστα συμφέρειν. Ὅτι δὲ ποιή-
- 3 σοι, οὐδὲ τούτοις εἶπε. Μετὰ ταῦτα ἤδη ἡλίου δύνοντος συγκαλέσας τοὺς στρατηγούς καὶ λοχαγούς ἔλεξε τοιάδε. Ἐμοί, ὦ ἄνδρες, θυομένῳ ἵεναι ἐπὶ βασιλέα οὐκ ἐγίγνετο τὰ ἱερά. Καὶ εἰκότως ἄρα οὐκ ἐγίγνετο· ὡς γὰρ ἐγὼ νῦν πυνθάνομαι, ἐν μέσῳ ἡμῶν καὶ βασιλέως ὁ Τίγρης ποταμός ἐστι ναυσίπορος, ὃν οὐκ ἂν δυναίμεθα ἄνευ πλοίων διαβῆναι· πλοῖα δὲ ἡμεῖς οὐκ ἔχομεν. Οὐ μὲν δὴ αὐτοῦ γε μένειν οἶόν τε· τὰ γὰρ ἐπιτήδεια οὐκ ἔστιν ἔχειν· ἵεναι δὲ παρὰ τοὺς Κύρου φίλους πάνυ κατὰ ἡμῖν τὰ ἱερά ἦν.
- 4 Ὡδε οὖν χρὴ ποιεῖν· ἀπιόντας δειπνεῖν, ὅ,τι τις ἔχει· ἐπειδὴν δὲ σπηνήνῃ τῷ κέρατι ὡς ἀναπαύεσθαι, συσκευάζεσθε·

Κεφ. Β'. § 1. αὐτοῦ] ἐπίρρ. τοπικόν.—οὓς οὐκ ἂν ἀνασχέσθαι] οἱ ἑποῦσι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀνεχθῶσιν.—ἤδη] τώρα εὐθύς.—εἰ δὲ μή] ἐνν. βούλεσθε ἔχειν.—πρῶ]—πρωί. γραμμτ. § 38, 2. α'.—ἀπιέαι] ὅτι θὰ ἀπέλθῃ.

§ 2. ὥσπερ λέγετε] γρηὶ ποιεῖν οὕτως, ὥσπερ λέγετε.—εἰ δὲ μή] ἐνν. ἔχομεν.—ὅ,τι δὲ ποιήσοι] τί ὄμως ἐμελλε νὰ κάμῃ.

§ 3. ἡλίου δύνοντος] ὅτε ἐβασίλευεν ὁ ἥλιος.—οὐκ ἐγίγνετο τὰ ἱερά] ἐνν. καλὰ=οὐκ ἐκαλλιέροι· δηλ. τὰ ἐκ τῶν σπλάγγων τῶν θυσταζομένων ζώων σημεῖα δὲν ἐφάνοντο καλὰ.—ναυσίπορος] διὰ πλοίων μόνον περνώμενος.—αὐτοῦ] ἐδῶ.—οὐκ ἔστιν] =οὐκ ἔνεστιν· δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐχωμεν.

§ 4. Ὡδε] ὡς ἐξῆς.—ἀπιόντας] ἐνν. ἡμᾶς· ἐνῷ μέλλομεν ν' ἀπέλθωμεν.—σπηνήνῃ] ἐνν. ὁ σάλπιγγις.—τῷ κέρατι] διὰ τῆς σάλπιγγος τῆς κυρτῆς.—ὡς ἀναπαύεσθαι] δῆθεν διὰ νὰ ἀναπαυθῆτε.—συσκευάζεσθε] ἐτοιμάζετε τὰ σκευῆ (τὰ πράγματά) σας.—τὸ δεύτερον] ἐνν. σημήνη.—ἀνατίθεσθε] θέτετε ἐπάνω, φορτώνετε.—ἐπὶ δὲ τῷ τρίτῳ] ἐνν. σημεῖον=ἐπειδὴν

ἐπειδὴν δὲ τὸ δεύτερον, ἀνατίθεσθε ἐπὶ τὰ ὑποζύγια· ἐπὶ δὲ τῷ τρίτῳ ἔπεσθε τῷ ἡγουμένῳ τὰ μὲν ὑποζύγια ἔχοντες πρὸς τοῦ ποταμοῦ, τὰ δὲ ὄπλα ἔξω. Ταῦτ' ἀκούσαντες 5 οἱ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ ἀπῆλθον καὶ ἐποιοῦν οὕτω. Καὶ τὸ λοιπὸν ὁ μὲν ἤρχεν, οἱ δὲ ἐτείθοντο οὐχ ἐλόμενοι, ἀλλὰ ὄρωντες, ὅτι μόνος ἐφρόνει, οἷα δεῖ τὸν ἄρχοντα, οἱ δ' ἄλλοι ἄπειροί ἦσαν. Ἐντεῦθεν ἐπεὶ σκότος ἐγένετο, Μι- 6 τοκύθης μὲν ὁ Θραῖς ἔχων τοὺς τε ἰππέας τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τετταράκοντα καὶ τῶν πεζῶν Θρακῶν ὡς τριακοσίους πύτομόλησε πρὸς βασιλέα. Κλέαρχος δὲ τοῖς ἄλλοις 7 ἠγεῖτο κατὰ τὰ παρηγγελμένα, οἱ δ' εἶποντο καὶ ἀφικνοῦνται εἰς τὸν πρῶτον σταθμὸν παρ' Ἀριαῖον καὶ τὴν ἐκείνου στρατιὰν ἀμφὶ μέσας νύκτας· καὶ ἐν τάξει θέμενοι τὰ ὄπλα συνῆλθον οἱ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ τῶν Ἑλλήνων παρ' Ἀριαῖον· καὶ ὤμοσαν οἱ τε Ἕλληνες καὶ ὁ Ἀριαῖος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ οἱ κράτιστοι μῆτε προδώσειν ἀλλήλους σύμμαχοί τε ἔσεσθαι· οἱ δὲ βάρβαροι προσώμοσαν καὶ ἠγήσεσθαι ἀδόλως. Ἐπεὶ δὲ τὰ πιστὰ ἐγένετο, εἶπεν ὁ 8 Κλέαρχος, "Ἄγε δὴ, ὦ Ἀριαῖε, ἐλείπερ ὁ αὐτὸς ὑμῖν στόλος ἐστὶ καὶ ἡμῖν, εἰπέ, τίνα γνώμην ἔχεις περὶ τῆς πορείας, πότερον ἀπίμεν, ἢ ἵππερ ἦλθομεν, ἢ ἄλλην τινὰ ἐννενοικέναι δοκεῖς ὁδὸν κρείττω. Ὁ δ' εἶπεν, "Ἦν μὲν ἦλθο- 9 μεν ἀπίοντες παντελῶς ἂν ὑπὸ λιμοῦ ἀπολοίμεθα· ὑπάρχει

δὲ τὸ τρίτον σημήνη. — τῷ ἡγουμένῳ] ἀκολουθεῖτε τὸ προπορευόμενον μέρος τοῦ στρατεύματος. — πρὸς τοῦ ποταμοῦ] πρὸς τὸ μέρος τοῦ ποταμοῦ. — τὰ ὄπλα] = τοὺς ἐπιλίτας.

§ 5. τὸ λοιπὸν] εἰς τὸ ἐξῆς. — οὐχ ἐλόμενοι] ὄχι διότι ἐξέλεξαν αὐτὸν ἀρχηγόν. — οἷα δεῖ] ἐνν. φρονεῖν.

§ 6. ἐντεῦθεν] ἀπὸ ἐκεῖ, δηλ. ἀπὸ τοῦ στρατόπεδον. — Μιτοκύθης] ἦτο μετὰ τοῦ Κλέαρχου.

§ 7. τοῖς ἄλλοις ἠγεῖτο] προηγῖτο τῶν ἄλλων. — κατὰ τὰ παρηγγελμένα] συμφώνως μετὰ ἐκεῖνα, τὰ ὅποια εἶχε παραγγεῖλη. — ἀμφὶ μέσας νύκτας] περὶ τὸ μεσονύκτιον. — προσώμοσαν] προσέτι ὠρκίσθησαν. — καὶ ἠγήσεσθαι ἀδόλως] ὅτι καὶ θὰ ἰδηγῶσιν ἄνευ δόλου.

§ 8. τὰ πιστὰ,] οἱ ὄρκοι τῆς πίστεως. — στόλος] πορεία. — ἀπίμεν] μετὰ τοῦ ἀπέρχομαι.

§ 9. ἀπίοντες] εἰ ἀπίομεν· ἐὰν ἠθέλομεν ἀπέλθῃ. — ὑπάρχει ἡμῖν

γὰρ νῦν ἡμῖν οὐδὲν τῶν ἐπιτηδείων. Ἑπτακαίδεκα γὰρ σταθμῶν τῶν ἐγγυτάτῳ οὐδὲ δεῦρο ἰόντες ἐκ τῆς χώρας οὐδὲν εἶχομεν λαμβάνειν· ἔνθα δὲ τι ἦν, ἡμεῖς διαπορευόμενοι κατεδαπανήσαμεν. Νῦν δ' ἐπινοοῦμεν πορεύεσθαι μακροτέρω μὲν, τῶν δ' ἐπιτηδείων οὐκ ἀπορήσομεν. Πορευτέον δ' ἡμῖν τοὺς πρώτους σταθμοὺς ὡς ἂν δυνώμεθα μακροτάτους, ἵνα ὡς πλείστον ἀποσπάσωμεν τοῦ βασιλικοῦ στρατεύματος· ἦν γὰρ ἅπαξ δύο ἢ τριῶν ἡμερῶν ὁδὸν ἀπόσχωμεν, οὐκέτι μὴ δύνηται βασιλεὺς ἡμᾶς καταλαβεῖν. Ὀλίγῳ μὲν γὰρ στρατεύματι οὐ τολμήσει ἐφέπεσθαι· πολὺν δ' ἔχων στόλον οὐ δύνησεται ταχέως πορεύεσθαι· ἴσως δὲ καὶ τῶν ἐπιτηδείων σπανιεῖ. Ταύτην, ἔφη, τὴν γνώμην ἔχω ἔγωγε.

11 Ἦν δὲ αὕτη ἡ στρατηγία οὐδὲν ἄλλο δυναμένη ἢ ἀποδρᾶναι ἢ ἀποφυγεῖν· ἡ δὲ τύχη ἐστρατήγησε κάλλιον. Ἐπεὶ γὰρ ἡμέρα ἐγένετο, ἐπορεύοντο ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸν ἥλιον λογιζόμενοι ἥξειν ἅμα ἡλίῳ δύνοντι εἰς κόμας τῆς Βαβυλῶνιάς χώρας· καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἐψεύσθησαν. Ἐτι δὲ ἀμφὶ δειλὴν ἔδοξαν πολεμίους ὄραν ἰπλέας· καὶ τῶν τε Ἑλλήνων, οἳ μὴ ἔτυχον ἐν ταῖς τάξεσιν ὄντες, εἰς τὰς τάξεις ἔθεον καὶ Ἀριαῖος, ἐτύγχανε γὰρ ἐφ' ἀμάξης πορευόμενος, διότι 13 ἐτέτρωτο, καταβάς ἐθωρακίζετο καὶ οἳ σὺν αὐτῷ. Κλέαρχος δὲ ἐπὶ μὲν τοὺς πολεμίους οὐκ ἦγεν· ἦδει γὰρ καὶ ἀπειρη-

οὐδὲν) δὲν ἔχομεν τίποτε. — ἑπτακαίδεκα σταθμῶν] διὰ μέσου τῶν 17 σταθμῶν. — ἐπινοοῦμεν] ἔχομεν κατὰ νοῦν, σκοπεύομεν. — μακροτέραν] ἐνν. δέν.

§ 10. πορευτέον] πρέπει νὰ πορευώμεθα. — ἀποσπάσωμεν] ἀποσυρθώμεν, ἀπομακρυνθώμεν. — οὐκέτι μὴ δύνηται] δὲν εἶναι πλέον φόβος μήπως δυνηθῆ. — στόλον] στρατεύματι πορευόμενον. — σπανιεῖ] θὰ ἔχη ἔλλειψιν· μέλλ. τοῦ σπανίζω, τοῦ ὀπολοῦ οὐσ. σπάνις καὶ ἐπίθετον σπάνιος.

§ 11. ἦν δυναμένη] = ἦ δυνατό, (ἰσοδυναμει). — ἀποδρᾶναι] γραμμτ. § 90, 3. — ἡ δὲ τύχη ἐστρατήγησε κάλλιον] ἐνν. τῶν στρατηγῶν· διότι ὁ βασιλεὺς τὴν κίνησιν ταύτην τοῦ Ἑλλήν. στρατεύματος ὑπέθεσεν ὡς ἐπίθεσιν καὶ οὐχὶ ὡς ὑποχώρησιν. — λογιζόμενοι] λογαριάζοντες. — τοῦτο οὐκ ἐψεύσθησαν] ὡς πρὸς τοῦτο δὲν ἠπατήθησαν.

§ 12. δειλὴν] πρῶταν, δηλ. ἐνῷ ἀκόμη ἦτο πρῶτα. — ἔθεον] ἔτρεχον. — ἐτέτρωτο] ἦτο πληγωμένος· γραμμτ. § 96, 14. — ἐθωρακίζετο] ἐφόρει τὸν θώρακα, ὠπλιζέτο.

§ 13. οὐκ ἦγεν] δὲν ὠδήγει τὸ στρατεύμα. — ἀπειρηκότης] ἀποκαμω-

κότας τοὺς στρατιώτας καὶ ἀσίτους ὄντας· ἦδη δὲ καὶ ὄψῃ ἦν· οὐ μέντοι οὐδὲ ἀπέκλινε φυλαττόμενος, μὴ δοκοῖν φεύγειν, ἀλλ' εὐθύωρον ἄγων ἅμα τῷ ἡλίῳ δυομένῳ εἰς τὰς ἐγγυτάτω κώμας τοὺς πρώτους ἔχων κατεσκήνωσεν, ἐξ ὧν διήρπαστο ὑπὸ τοῦ βασιλικοῦ στρατεύματος καὶ αὐτὰ τὰ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν ξύλα. Οἱ μὲν οὖν πρῶτοι ὅμως τρόπῳ τινὶ 14 ἐστρατοπεδεύσαντο, οἱ δὲ ὕστεροι σκοταῖοι προσιόντες, ὡς ἐτύγχανον ἕλαστοι, νύλιζοντο καὶ κραυγὴν πολλὴν ἐποίουν καλοῦντες ἀλλήλους, ὥστε καὶ τοὺς πολεμίους ἀκούειν· ὥστε οἱ μὲν ἐγγύτατα τῶν πολεμίων καὶ ἔφυγον ἐκ τῶν σκηνωμάτων. Δῆλον δὲ τοῦτο τῇ ὕστεραίᾳ ἐγένετο· οὔτε 15 γὰρ ὑποζύγιον ἔτ' οὐδὲν ἐφάνη οὔτε στρατόπεδον οὔτε καπνὸς οὐδαμοῦ πλῆσιον. Ἐξεπλάγη δέ, ὡς εἶοικε, καὶ βασιλεὺς τῇ ἐφόδῳ τοῦ στρατεύματος. Ἐδύλωσε δὲ τοῦτο, οἷς τῇ ὕστεραίᾳ ἔπραττε. Προϊούσης μέντοι τῆς νυκτὸς 16 ταύτης καὶ τοῖς Ἕλλησι φόβος ἐμπίπτει καὶ θόρυβος καὶ δοῦπος ἦν, οἷον εἰκὸς φόβου ἐμπεσόντος γίνεσθαι.

Κεφ. Γ'. Ὁ δὲ δὴ ἔγραψα, ὅτι βασιλεὺς ἐξεπλάγη τῇ 1 ἐφόδῳ, τῷδε δῆλον ἦν. Τῇ μὲν γὰρ πρόσθεν ἡμέρᾳ πέμπων τὰ ὄπλα παραδιδόναι ἐκέλευε, τότε δὲ ἅμα ἡλίῳ ἀνα-

μένους· τὸ β. ἀπαγορεύω.—ὄψῃ] ἀργά.—οὐδὲ ἀπέκλινε] οὐδὲ ἀπεμακρύνθη τῶν πολεμίων.—εὐθύωρον] κατ' εὐθεΐαν.

§ 14. ὅμως] δηλ. ἂν καὶ ἦσαν αἱ κώμαι· εἰς τοιαύτην κατάστασιν.—τρόπῳ τινί] ὅπως κ' ὅπως, ἐπωσδήποτε.—σκοταῖοι] με σκοτάδι, ὅτε ἐσκοτείνιασεν.—νύλιζοντο] ἐν τῇ αὐτῇ κατεσκήνουν, δηλ. εἰς τὸ ὑπαίθριον διέμενον.—ὥστε ἀκούειν] ὥστε ἠδύναντο νὰ ἀκούωσι καὶ οἱ πολεμίοι.—οἱ ἐγγύτατα τῶν πολεμίων] ἐνν. σκηνοῦντες· ὅσοι ἐκ τῶν πολεμίων ἐσκήνουν ἐγγύτατα τῶν Ἑλλήνων.

§ 15. τοῦτο] ὅτι ἔφυγον ἐκ τῶν σκηνωμάτων.—τῇ ὕστεραίᾳ] ἐνν. ἡμέρᾳ τὴν ἐπομένην ἡμέραν.—ἐξεπλάγη] ἐτρόμαξεν· ἀόρ. β' παθ. τοῦ ἐκπλήττομαι.—οἷς ἔπραττε] διὰ τούτων, τὰ ὅποια ἔπραττεν.

§ 16. φόβος] πανικός φόβος, ἢ πανικά δαίματα λέγετα· ὁ ἄνευ αἰτίας φόβος, τὸν ὅποσον ἀπέδιδον εἰς τὸν θεόν τῶν ποιμνίων Πᾶνα, διότι συνήθως ἐμπίπτει εἰς τὰ ποιμνία.—δοῦπος] καὶ γοῦπος=κτύπος· λέξις ποιημένη.

Κεφ. Γ'. § 1. τῷδε] ἐκ τοῦ ἐξῆς.—γάρ] δηλαδή.

2 τέλλοντι κήρυκας ἔπεμψε περὶ σπονδῶν. Οἱ δ' ἐπεὶ ἤλθον
 πρὸς τοὺς προφύλακας, ἐζήτησαν τοὺς ἄρχοντας. Ἐπειδὴ
 δὲ ἀπήγγελλον οἱ προφύλακες, Κλέαρχος τυχῶν τότε τὰς
 τάξεις ἐπισκοπῶν εἶπε τοῖς προφύλαξι κελεύειν τοὺς κή-
 3 ρυκας περιμένειν, ἄχρι ἂν σχολάσῃ. Ἐπεὶ δὲ κατέστησε τὸ
 στρατεύμα, ὥστε καλῶς ἔχειν ὁρᾶσθαι πάντη φάλαγγα πυ-
 κνήν, ἐκτὸς δὲ τῶν ὄπλων μηδένα καταφανῆ εἶναι, ἐκά-
 λεσε τοὺς ἀγγέλους καὶ αὐτὸς τε προῆλθε τοὺς τε εὐο-
 4 πλοτάτους ἔχων καὶ εὐειδεστάτους τῶν αὐτοῦ στρατιω-
 τῶν καὶ τοῖς ἄλλοις στρατηγοῖς ταῦτὰ ἔφρασεν. Ἐπεὶ δὲ
 ἦν πρὸς τοῖς ἀγγέλοις, ἀνηρώτα, τί βούλονται. Οἱ δ' ἔλε-
 γον, ὅτι περὶ σπονδῶν ἤκοιεν ἄνδρες, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται
 5 τὰ τε παρὰ βασιλέως τοῖς Ἕλλησιν ἀπαγγεῖλαι καὶ τὰ
 παρὰ τῶν Ἑλλήνων βασιλεῖ. Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, Ἀπαγ-
 γέλλετε τοῖνυν αὐτῷ, ὅτι μάχης δεῖ πρῶτον· αἰσιστον γὰρ
 οὐκ ἔστιν οὐδ' ὁ τολμήσων περὶ σπονδῶν λέγειν τοῖς
 6 Ἕλλησι μὴ πορίσας ἄριστον. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἀγ-
 γελοι ἀπήλαυνον καὶ ἦκον ταχύ· ὦ καὶ δῆλον ἦν, ὅτι ἐγ-
 γύς που βασιλεὺς ἦν ἢ ἄλλος τις, ὃ ἐπετέτακτο ταῦτα
 πράττειν· ἔλεγον δέ, ὅτι εἰκότα δοκοῖεν λέγειν βασιλεῖ καὶ

§ 2. προφύλακας] τοὺς ἔμπροσθεν τοῦ στρατοπέδου φυλάττοντας στρατιώτας.—τυχῶν. [ἐπισκοπῶν] ἐπειδὴ ἔτυχε νὰ ἐπιθεωρῇ.—κελεύειν τοὺς κήρυκας περιμένειν] ὅτι διέταττε νὰ περιμένωσιν οἱ κήρυκες.—ἄχρι ἂν σχολάσῃ] ἕως τοῦ εὐκαιρήσει.

§ 3. καλῶς ἔχειν κλπ.] νὰ ἴναι ὠραῖον νὰ φαίνεται παντοῦ φάλαγγι πυκνή.—ἐκτὸς τῶν ὄπλων] ἐκτὸς τοῦ στρατοπέδου.—ταῦτὰ ἔφρασεν] ἐννοποιεῖν εἶπε νὰ κάμωσι τὰ ἴδια, δηλ. νὰ προέλθωσιν ἔχοντες τοὺς εὐοπλοτάτους καὶ εὐειδεστάτους τῶν στρατιωτῶν των.

§ 4. παρὰ βασιλέως...παρὰ τῶν Ἑλλήνων] δηλ. παραγγελλόμενα.

§ 5. ὅτι μάχης δεῖ] ὅτι εἶναι ἀνάγκη μάχης.—οὐδ' ὁ τολμήσων] ἐννοῦν ἔστιν οὐδ' ἐκεῖνος, ὅστις θὰ τολμήσῃ.—μὴ πορίσας] εἰὰν μὴ πορίσῃ (προμηθεύσῃ).

§ 6. ἀπήλαυνον] ἀπῆλθον.—καὶ ἦκον ταχύ] καὶ ἐπανῆλθον ταχέως.—ὦ καὶ ἐκ τούτου.—ὃ ἐπετέτακτο] εἰς τὸν ὅποιον εἶχε δοθῆ διαταγή, ἐννοῦν ὑπὸ τοῦ βασιλέως.—ὅτι εἰκότα δοκοῖεν λέγειν βασιλεῖ] ὅτι ἐφαινότο εἰς τὸν βασιλέα ὅτι ἔλεγον (οἱ Ἕλληνες) εὐλογα (δικαία).—καὶ ἤκοιεν] καὶ ὅτι εἶγον ἔλθῃ οἱ ἀγγελοι.—ἡγεμόνας] ὁδηγούς.—ἐνθεν] ἐκεῖσε, ἐνθεν δηλ. εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον, ἀπὸ ὅπου.

ἦκοιεν ἡγεμόνας ἔχοντες, οἱ αὐτούς, ἐὰν σπονδαὶ γένωνται, ἄξουσιν, ἔνθεν ἕξουσι τὰ ἐπιτήδεια. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα 7 εἶπον, μετασπασάμενος αὐτούς ὁ Κλέαρχος ἐβουλεύετο· καὶ ἔδοκει τὰς σπονδὰς ποιῆσθαι [ταχύ τε] καὶ καθ' ἡσυχίαν ἔλθειν τε ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια καὶ λαβεῖν. Καὶ οἱ μὲν 8 ἡγοῦντο, Κλέαρχος μέντοι ἐπορεύετο τὰς μὲν σπονδὰς ποιησάμενος, τὸ δὲ στράτευμα ἔχων ἐν τάξει, καὶ αὐτὸς ὠπισθοφυλάκει. Καὶ ἐνετίγχανον τάφροις καὶ αὐλῶσιν ὕδατος πλήρεις, ὥς μὴ δύνασθαι διαβαίνειν ἄνευ γεφυρῶν· ἀλλ' ἐποιοῦντο ἐκ τῶν φοινίκων, οὓς εὗρισκον ἐκπεπτωκότας, τοὺς δὲ καὶ ἐξέκοπτον. Πολὺ δὲ μᾶλλον ὁ Κλέαρχος 9 ἔσπευδεν ὑποπτεύων αὐτὸ τὸ πλήρεις εἶναι τὰς τάφρους ὕδατος· οὐ γὰρ ἦν ὥρα, οἷα τὸ πεδῖον ἄρδειν· ἀλλ' ἵνα ἥδη πολλὰ προφαίνοιτο τοῖς Ἕλλησι δεινὰ εἰς τὴν πορείαν, τούτου ἔνεκα βασιλέα ὑπώπτειεν ἐπὶ τὸ πεδῖον τὸ ὕδωρ ἀφεικέναι. Πορευόμενοι δὲ ἀφίκοντο εἰς κόμας, ὅθεν ἀπέδειξαν οἱ ἡγεμόνες λαμβάνειν τὰ ἐπιτήδεια.

Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς· καὶ παρὰ μεγάλου βα-10 σιλέως ἦκε Τισσαφέρνης καὶ ὁ τῆς βασιλέως γυναικὸς ἀδελφὸς καὶ ἄλλοι Πέρσαι τρεῖς· δοῦλοι δὲ πολλοὶ εἶποντο. Ἐπεὶ δὲ ἀπάντησαν αὐτοῖς οἱ τῶν Ἑλλήνων στρατηγοί,

§ 7. μετασπασάμενος αὐτούς] παραμερίσας αὐτούς.—ἐβουλεύετο] ἐσκέπτετο μετὰ τῶν συστρατῆγων.—καὶ ἔδοκει] καὶ ἀπεσάσισαν.—ταχύ]= ταχέως.—καθ' ἡσυχίαν] ἡσυχως, δηλ. χωρὶς νὰ ἐνοχλῶνται ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν.

§ 8. τὰς μὲν...τὸ δὲ] ἐνῶ ἔκαμε. σπονδὰς, ὅμως εἶχε τὸ στράτευμα ἐν τάξει.—ὠπισθοφυλάκει] ἦτο διοικητὴς τῶν ὠπισθοφυλάκων.—αὐλῶσιν] αὐλάκια.—ὥς μὴ δύνασθαι] ὥστε νὰ μὴ δύνωνται.—ἐποιοῦντο] ἐνν. γεφύρας.—ἐκπεπτωκότας] ξεβριζωμένους καὶ πεσμένους.—τοὺς δὲ] τινὰς δὲ.

§ 9. ὑποπτεύων] ἐπειδὴ ὑπώπτειεν.—αὐτῶ] δι' αὐτό, ὅτι αἱ τάφροι ἦσαν πλήρεις ὕδατος.—οἷα ἄρδειν] τοιαύτη, οἷα (ὥστε) ἄρδειν (νὰ ποτίῳσι).—προφαίνοιτο] παρουσιάζονται.—δεινὰ] προσκόμματα.—τούτου ἔνεκα] πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν· ἐπαναλαμβάνει μετ' ἐμφάσεως τὴν ἔννοιαν τοῦ ἵνα προφαίνοιτο.—ἀφεικέναι] ὅτι εἶχεν ἀφήσῃ, εἶχεν ἀπολύσῃ· παρὰ τοῦ ἀφίημι.

§ 10. ὅθεν] ἀπὸ ἔπου, δηλ. ἐκ τῶν ὑποίων.—οἱ ἡγεμόνες] οἱ ὀδηγοί.

- 11 ἔλεγε πρῶτος Τισσαφέρους δι' ἑρμηνέως τοιάδε. Ἐγώ, ὦ ἄνδρες Ἕλληνες, γείτων οἰκῶ τῇ Ἑλλάδι καὶ ἐπεὶ ὑμᾶς εἶδον εἰς πολλὰ καὶ ἀμήχανα πεπτωκότας, εὐρημα ἐποιήσαμην, εἴ πως δυναίμην παρὰ βασιλέως αἰτήσασθαι δοῦναι ἐμοὶ ἀποσῶσαι ὑμᾶς εἰς τὴν Ἑλλάδα. Οἴμαι γὰρ ἂν οὐκ ἀχαρίστως μοι ἔχειν οὔτε πρὸς ὑμῶν οὔτε πρὸς τῆς πάσης
- 12 Ἑλλάδος. Ταῦτα δὲ γνοὺς ἠτούμην βασιλέα λέγων αὐτῷ, ὅτι δικαίως ἂν μοι χαρίζοιτο, ὅτι αὐτῷ Κῦρόν τε ἐπιστρατεύοντα πρῶτος ἠγγείλα καὶ βοῦθειαν ἔχων ἅμα τῇ ἀγγελίᾳ ἀφικόμεν καὶ μόνος τῶν κατὰ τοὺς Ἕλληνας τεταγμένων οὐκ ἔφυγον, ἀλλὰ διήλασα καὶ συνέμιξα βασιλεῖ ἐν
- 13 τῷ ὑμετέρῳ στρατοπέδῳ. Καὶ περὶ μὲν τούτων ὑπέσχετό μοι βουλευέσθαι· ἐρέσθαι δέ με ὑμᾶς ἐκέλευεν ἔλθόντα, τίνας ἔνεκεν ἐστρατεύσατε ἐπ' αὐτόν. Καὶ συμβουλεύω ὑμῖν μετρίως ἀποκρίνασθαι, ἵνα μοι εὐπρακτότερον ᾦ, ἔάν τι δύ-
- 14 νῶμαι ἀγαθὸν ὑμῖν παρ' αὐτοῦ διαπράξασθαι. Πρὸς ταῦτα μεταστάντες οἱ Ἕλληνες ἐβουλεύοντο· καὶ ἀπεκρίναντο, Κλέαρχος δ' ἔλεγεν. Ἡμεῖς οὔτε συνήλθομεν ὡς βασιλεῖ πολεμήσοντες οὔτε ἐπορευόμεθα ἐπὶ βασιλέα, ἀλλὰ πολλὰς προφάσεις Κῦρος εὔρισκεν, ὡς καὶ σὺ εὖ οἶσθα, ἵνα ὑμᾶς τε ἀπαρασκευοὺς λάβοι καὶ ἡμᾶς ἐνθάδε ἀγάγοι.

§ 11. γείτων τῇ Ἑλλάδι] ἐπειδὴ ἦτο σατραπῆς τῆς Ἰωνίας καὶ Καρίας, ἐπομένως πλησίον τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων καὶ νήσων. — εἰς πολλὰ καὶ ἀμήχανα πεπτωκότας] ὅτι ἔχετε ἐμπέση εἰς πολλὰ καὶ ἀμήχανα πράγματα, δηλ. ἐκ τῶν ὁποίων δὲν εἶναι μηχανῆ (τρόπος) νὰ ἐξέλθετε. — ἐποιήσαμην] = ἠγγασάμην (ἐνόμισα). — εἴ πως δυναίμην] ἂν ἴσως ἦθελον δυναθῆ. — ἀποσῶσαι] = σώσους ἀπαγαγεῖν· νὰ σᾶς σώσω καὶ νὰ σᾶς φέρω εἰς τὴν Ἑλλ. — οὐκ ἀχαρίστως μοι ἔχειν... πάσης Ἑλλάδος] ὅτι ἠθέλετε μοῦ χρεωστῆ χάριν καὶ σεῖς καὶ ὅλη ἡ Ἑλλάς.

§ 12. ταῦτα γνοὺς] ταύτην τὴν γνώμην λαθὼν. — ἠτούμην βασιλέα] ἐζήτητον ἀπὸ τὸν βασιλέα. — ἂν μοι χαρίζοιτο] ἠθέλε μοῦ κάμῃ αὐτὴν τὴν χάριν. — σε] διότι. — ἐπιστρατεύοντα] ὅτι ἐξεστράτευε κατ' αὐτοῦ. — κατὰ τοὺς Ἕλληνας] ἀντικρὺ τῶν Ἑλλ. — διήλασα] διήλθον.

§ 13. ἐπ' αὐτόν] κατ' αὐτοῦ. — μετρίως] μὲ μετριοφροσύνην. — εὐπρακτότερον] εὐκατασθεωτότερον. — διαπράξασθαι] νὰ ἐπιτύχω.

§ 14. μεταστάντες] παραμερίσαντες. — ἔλεγεν] ἔλαβε τὸν λόγον καὶ εἶπεν. — ὡς πολεμήσοντες] μὲ σκοπὸν νὰ πολεμήσωμεν.

Ἐπεὶ μέντοι ἦδη αὐτὸν ἐωρῶμεν ἐν δεινῷ ὄντα, ἠσχύνθη-15
 μεν καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους προδοῦναι αὐτόν, ἐν τῷ πρό-
 σθεν χρόνῳ παρέχοντες ἡμᾶς αὐτοὺς εὖ ποιεῖν. Ἐπεὶ δὲ 16
 Κῦρος τέθνηκεν, οὔτε βασιλεῖ ἀντιποιοῦμεθα τῆς ἀρχῆς
 οὔτ' ἔστιν ὅτου ἔνεκα βουλοίμεθα ἂν τὴν βασιλέως χώραν
 κακῶς ποιεῖν, οὐδ' αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἂν ἐθέλομεν, πορευ-
 οίμεθα δ' ἂν οἴκαδε, εἴ τις ἡμᾶς μὴ λυποῖν· ἀδικοῦντα
 μέντοι πειρασόμεθα σὺν τοῖς θεοῖς ἀμύνασθαι· ἐὰν μέντοι
 τις ἡμᾶς καὶ εὖ ποιῶν ὑπάρχη, καὶ τούτου εἰς γε δύνα-
 μιν οὐχ ἠττησόμεθα εὖ ποιοῦντες. Ὁ μὲν οὕτως εἶπεν· 17
 ἀκούσας δὲ ὁ Τισσαφέρνης Ταῦτα, ἔφη, ἐγὼ ἀπαγγελῶ
 βασιλεῖ καὶ ὑμῖν πάλιν τὰ παρ' ἐκείνου· μέχρι δ' ἂν
 ἐγὼ ἦκω αἰ σπονδαὶ μενόντων· ἀγορὰν δὲ ἡμεῖς παρέξομεν.
 Καὶ εἰς μὲν τὴν ὑστεραίαν οὐχ ἦκεν· ὥσθ' οἱ Ἕλληνας 18
 ἐφρόντιζον· τῇ δὲ τρίτῃ ἦκων ἔλεγεν, ὅτι διαπεπραγμένος
 ἦκοι παρὰ βασιλέως δοθῆναι αὐτῷ σφίξειν τοὺς Ἕλληνας,
 καίπερ πολλῶν ἀντιλεγόντων, ὡς οὐκ ἄξιον εἶν βασιλεῖ
 ἀφείναι τοὺς ἐφ' ἑαυτὸν στρατευσαμένους. Τέλος δὲ εἶπε 19
 Καὶ νῦν ἔξεστιν ὑμῖν πιστὰ λαβεῖν παρ' ἡμῶν ἢ μὴν φι-

§ 15. ἐν δεινῷ] εἰς δεινὴν θέσιν, εἰς κίνδυνον. —παρέχοντες...εὖ ποιεῖν] ἐνῶ ἀφίναμεν (ἐδεχόμεθα) νὰ μᾶς εὐεργετῇ.

§ 16. ἀντιποιοῦμεθα] διαφιλονικιοῦμεν. —οὔτ' ἔστιν ὅτου ἔνεκα] οὔτε ὑπάρχει τι, διὰ τὸ ὅποιον (οὔτε ὑπάρχει καμμία αἰτία, διὰ τὴν ὅποιαν). —κακῶς ποιεῖν] νὰ βλάπτωμεν. —σὺν τοῖς θεοῖς] μετὰ τὴν βοήθειαν τῶν θεῶν. —εὖ ποιῶν ὑπάρχη] κάμνη ἀρχὴν νὰ οἶς εὐεργετῇ. —εἰς γε δύναμιν] ὅσον δυνάμεθα τοῦλάχιστον. —οὐχ ἠττησόμεθα] δὲν θὰ γείνωμεν κατώτεροι.

17. τὰ παρ' ἐκείνου] ἐνν. ἐπαγγελῶ. —μενόντων] προστακτ. ἄς μένωσιν. —ἀγορὰν] τῶν ἐπιτηδεῶν (τῶν τροφίμων).

§ 18. εἰς τὴν ὑστεραίαν] μέχρι τῆς ἐπομένης ἡμέρας. —ἐφρόντιζον] ἦσαν εἰς ἀνησυχίαν. —διαπεπραγμένος] ἀφοῦ εἶχε κατορθώσῃ. —δοθῆναι αὐτῷ] νὰ δοθῇ, νὰ ἐπιτραπῇ εἰς αὐτόν. —καίπερ ἀντιλεγόντων] ἂν καὶ πολλοὶ ἀντέλεγον. —ἄξιον] ἄξιοσπρεπές. —ἀφείναι] νὰ ἀφήσῃ νὰ ἀπέλθωσιν· ἄορ. β' ἀπρμφ. τοῦ ἀφίημι.

§ 19. τέλος] ἐπιφθ. ἐπὶ τέλους. —πιστὰ] ὄρκους ποδὸς ἀσφάλειαν. —ἢ μὴν] ἀληθῶς βέβαια. —φιλίαν] ἐπίθ. =φιλικὴν. —μὴ ἦ] δὲν εἶναι δυνατὸν τὸ ἡ ἀπρόσωπον ἀντὶ τοῦ ἐξῆ· ὁ ἐνεστ. ὄριστ. ἔστιν =ἔξεστιν. —πρίασθαι] νὰ ἀγοράσῃτε· γραμμτ. § 83 β'. σημ.

- λίαν παρέξειν ὑμῖν τὴν χώραν καὶ ἀδόλως ἀπάξειν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀγορὰν παρέχοντας· ὅπου δ' ἂν μὴ ἦ πρίασθαι, λαμβάνειν ὑμᾶς ἐκ τῆς χώρας ἐάσομεν τὰ ἐπιτήδεια.
- 20 Ὑμᾶς δὲ αὖ ἡμῖν δεήσει ὁμόσαι ἢ μὴν πορεύεσθαι ὡς διὰ φιλίας ἀσινῶς σῖτα καὶ ποτὰ λαμβάνοντας, ὁπόταν μὴ ἀγορὰν παρέχωμεν· ἦν δὲ παρέχωμεν ἀγορὰν, ὠνούμενους
- 21 ἔξειν τὰ ἐπιτήδεια. Ταῦτα ἔδοξε καὶ ὤμοσαν καὶ δεξιάς ἔδωσαν Τισσαφέρνης καὶ ὁ τῆς βασιλέως γυναικὸς ἀδελφὸς τοῖς τῶν Ἑλλήνων στρατηγοῖς καὶ λοχαγοῖς καὶ ἔλαβον
- 22 παρὰ τῶν Ἑλλήνων. Μετὰ δὲ ταῦτα Τισσαφέρνης εἶπε Νῦν μὲν δὴ ἄπειμι ὡς βασιλέα· ἐπειδὴν δὲ διαπράξωμαι, ἃ δέομαι, ἤξω συσκευασάμενος ὡς ἀπάξων ὑμᾶς εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ αὐτὸς ἀπιὼν ἐπὶ τὴν ἑμαυτοῦ ἀρχήν.
- 1 Κεφ. Δ'. Μετὰ ταῦτα περιέμενον Τισσαφέρην οἱ τε Ἕλληνες καὶ ὁ Ἀριαῖος ἐγγυὸς ἀλλήλων ἐστρατοπεδευμένοι ἡμέρας πλείους ἢ εἴκοσιν. Ἐν δὲ ταύταις ἀφικνοῦνται πρὸς Ἀριαῖον καὶ οἱ ἀδελφοὶ καὶ οἱ ἄλλοι ἀναγκαῖοι καὶ πρὸς τοὺς σὺν ἐκείνῳ Περσῶν τινες, [] ἵ] παρεθάρρυνόν τε καὶ δεξιάς ἐνίοις παρὰ βασιλέως ἔφερον μὴ μνησικακήσειν βασιλέα αὐτοῖς τῆς σὺν Κύρῳ ἐπιστρατείας μηδὲ ἄλλου μηδενὸς τῶν
- 2 παροιχομένων. Τούτων δὲ γιγνομένων ἐνδηλοὶ ἦσαν οἱ περὶ Ἀριαῖον ἦττον προσέχοντες τοῖς Ἕλλησι τὸν νοῦν· ὥστε

§ 20. δεήσει] θὰ γελνη ἀνάγκη· τὸ ῥ. δεῖ ἀπρόσπ.—ἀσινῶς] ἀβλαβῶς, δηλ. χωρὶς νὰ βλέπτετε τὴν χώραν.—ὠνούμενους] ἐνν. ὑμᾶς· ἀγοράζοντες γραμμ. § 56, 1, 6'.

§ 21. ταῦτα ἔδοξε] ταῦτα ἀπεφασίσθησαν.—ὤμοσαν] ὠρκίσθησαν τὸ ῥ. ὄμνυμι· γραμμ. § 84, 7.—καὶ ἔλαβον] ἐνν. δεξιάς γεῖρας.

§ 22. ἀπειμι] θὰ ἀπέλθω· ὁ ἐνεστ. ἀπέρχομαι· γραμμ. § 97, 1.—συσκευασάμενος] ἀφοῦ ἐτοιμασθῶ.—ὡς ἀπάξων] διὰ νὰ σᾶς ἰδηγῆσω.—ἐπὶ τὴν ἑμαυτοῦ ἀρχήν] εἰς τὴν ἐπαρχίαν μου, δηλ. τὴν Ἰωνίαν καὶ Κασίαν.

Κεφ. Δ'. § 1. ἀναγκαῖοι] συγγενεῖς.—Περσῶν τινες] τινὲς ἐκ τῶν Περσῶν ἔρχονται πρὸς τοὺς σὺν ἐκείνῳ (τῷ Ἀριαίῳ).—δεξιάς] ὑποσχέσεις πίστεως.—ἐνίοις] εἰς τινὰς· γραμμ. § 43, 3.—μὴ μνησικακήσειν] ὅτι δὲν θὰ μνησικακήσῃ.—τῆς ἐπιστρατείας] ἕνεκα τῆς κατ' ἐκείνου (τοῦ βασιλέως) ἐστρατείας.—τῶν παροιχομένων] ἐκ τῶν περασμένων.

§ 2. οἱ περὶ Ἀριαῖον] ὁ Ἀρ. καὶ οἱ περὶ αὐτόν.

καὶ διὰ τοῦτο τοῖς μὲν πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων οὐκ ἤρεσκον, ἀλλὰ προσιόντες τῷ Κλεάρχῳ ἔλεγον καὶ τοῖς ἄλλοις στρατηγοῖς, Τί μένομεν ; ἢ οὐκ ἐπιστάμεθα, ὅτι βασιλεὺς ἡμᾶς ἀπολέσαι ἂν περὶ παντὸς ποιήσαιτο, ἵνα καὶ τοῖς ἄλλοις Ἑλλησι φόβος εἴη ἐπὶ βασιλέα μέγαν στρατεύειν ; Καὶ νῦν μὲν ἡμᾶς ὑπάγεται μένειν διὰ τὸ διεσπάρθαι αὐτῷ τὸ στρατεύμα· ἐπὶν δὲ πάλιν ἀλισθηῖ αὐτῷ ἡ στρατιά, οὐκ ἔστιν ὅπως οὐκ ἐπιθήσεται ἡμῖν. Ἴσως δέ που ἡ ἀποσκάπτει τι ἢ ἀποτεριχίζει, ὡς ἄπορος εἴη ἡ ὁδός. Οὐ γάρ ποτε ἐκὼν γε βουλῆσεται ἡμᾶς ἐλθόντας εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπαγγεῖλαι, ὡς ἡμεῖς τοσοῖδε ὄντες ἐνικῶμεν [τὸν] βασιλέα ἐπὶ ταῖς θύραις αὐτοῦ καὶ καταγελάσαντες ἀπήλθομεν.

Ἐν δὲ τούτῳ ἦκε Τισσαφέρνης ἔχων τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν ὡς εἰς οἶκον ἀπίων καὶ Ὀρόντας τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν. Ἐντεῦθεν δὲ ἦδη Τισσαφέρνους ἠγούμενον καὶ ἀγορὰν παρέχοντος ἐπορεύοντο· ἐπορεύετο δὲ καὶ Ἀριαῖος τὸ Κύρου βαρβαρικὸν ἔχων στρατεύμα ἅμα Τισσαφέρνει καὶ Ὀρόντα καὶ συνεστρατοπεδεύετο σὺν ἐκείνοις. Οἱ δὲ Ἕλληνες ὑφωρῶντες τούτους αὐτοὶ ἐφ' ἑαυτῶν ἐχώρουν ἠγεμόνας ἔχοντες. Ἐστρατοπεδεύοντο δὲ ἐκάστοτε ἀπέχοντες ἀλλήλων παρασάγγην καὶ πλεῖον· ἐφυλάττοντο δὲ ἀμφότεροι ὥσπερ πολεμίου ἀλλήλους καὶ εὐθύς τοῦτο ὑποψίαν παρεῖχεν.

§ 3. τι μένομεν :] διὰ τί μένομεν ; — περὶ παντὸς ἂν ποιήσαιτο] ἀπὸ κάθε ἄλλο πράγμα ἤθελε προτιμήσῃ ν' ἀπολέσῃ ἡμᾶς. — ὑπάγεται μένειν] προσπαθεῖ ὑπόουλως νὰ μᾶς πείσῃ νὰ μένωμεν. — διὰ τὸ διεσπάρθαι] διότι εἶναι διεσκορπισμένον· τὸ ῥ διασπείρομαι. — ἀλισθηῖ] συνάθροισθη. — οὐκ ἔστιν ὅπως] δὲν εἶναι τρόπος νὰ μὴ ἐπιτεθῇ καθ' ἡμῶν, δηλ. ἐξάπαντος θὰ ἐπιτεθῇ.

§ 4. ἀποσκάπτει ἢ ἀποτεριχίζει] σκάπτει τάφρον ἢ κτερίζει πεῖλος ἐν τῇ ὁδῷ πρὸς ἀποκλεισμένον μας (διὰ νὰ μᾶς κόψῃ τὸν δρόμον). — ἀπορος] ἀδιάβατος. — τοσοῖδε] τέσσερον ἄλλοι. — ἐπὶ ταῖς θύραις] κοντὰ στὴν πόρτα τοῦ (σὸ σπῆτι) του, μέσα στὸν τόπο του.

§ 5. ἐν τούτῳ] ἐνν. τῷ χρόνῳ· ἐν τῷ μεταξύ. — ἦκε] ἦλθεν. — εἰς οἶκον] εἰς τὴν Κάραν, ὅπου ἦτο ὁ οἶκός του. — Ὀρόντας] σατράπης τῆς Ἀρμενίας.

§ 6. ὑφωρῶντες] ὑποβλέποντες, ὑποπτέοντες. — αὐτοὶ] μόνοι. — ἐφ' ἑαυτῶν] καθ' ἑαυτούς, χωριστά. — ἐφυλάττοντο] ἐπροφυλάττοντο.

7 Ἐνίοτε δὲ καὶ ξυλιζόμενοι ἐκ τοῦ αὐτοῦ καὶ χόρτον καὶ
 ἄλλα τοιαῦτα συλλέγοντες πληγὰς ἐνέτεινον ἀλλήλοις·
 8 ὥστε καὶ τοῦτο ἔχθραν παρεῖχε. Διελθόντες δὲ τρεῖς στα-
 θμούς ἀφίκοντο πρὸς τὸ Μηδίας καλούμενον τεῖχος, καὶ
 παρῆλθον εἰσὼ αὐτοῦ. Ἦν δὲ ὠκοδομημένον πλίνθοις ὀ-
 πταῖς ἐν ἀσφάλτῳ κειμέναις. Ἀπέχει δὲ Βαβυλῶνος οὐ
 πολύ. Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν σταθμούς δύο παρασάγ-
 γας ὀκτώ· καὶ ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸν Τίγρητα ποταμόν· πρὸς
 ὧ πόλις ἦν μεγάλη καὶ πολυάνθρωπος, ἣ ὄνομα Σιττάκη,
 9 ἀπέχουσα τοῦ ποταμοῦ σταδίους πεντεκαίδεκα. Οἱ μὲν οὖν
 Ἕλληνες παρ' αὐτὴν ἐσκήνησαν ἐγγὺς παραδείσου μεγά-
 λου καὶ καλοῦ καὶ δασέος παντοίων δένδρων, οἱ δὲ βάρ-
 βαροι διαβεβηκότες τὸν Τίγρητα· οὐ μέντοι καταφανεῖς
 10 ἦσαν. Μετὰ δὲ τὸ δεῖπνον ἔτυχον ἐν περιπάτῳ ὄντες πρὸ
 τῶν ὄπλων Πρόξενος καὶ Ξενοφῶν· καὶ προσελθὼν ἄνθρω-
 πὸς τις ἠρώτησε τοὺς προφύλακας, ποῦ ἂν ἴδοι Πρόξενον ἢ
 Κλέαρχον· Μένωνα δὲ οὐκ ἐζήτει, καὶ ταῦτα παρ' Ἀριαίου
 11 ὧν τοῦ Μένωνος ξένου. Ἐπεὶ δὲ Πρόξενος εἶπεν, ὅτι, αὐτός
 εἰμι, ὃν ζητεῖς, εἶπεν ὁ ἄνθρωπος τάδε. Ἐπεμψέ με Ἀρι-
 αῖος καὶ Ἀρτάοχος, πιστοὶ ὄντες Κύρῳ καὶ ὑμῖν εἵνοι καὶ
 κελεύουσι φυλάττεσθαι, μὴ ὑμῖν ἐπιθῶνται τῆς νυκτὸς οἱ
 βάρβαροι· ἔστι δὲ στρατεύμα πολὺ ἐν τῷ πλησίον παρα-
 12 δεῖσῳ. Καὶ παρὰ τὴν γέφυραν τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ πέμ-
 ψαι κελεύουσι φυλακὴν, ὥς διανοεῖται αὐτὴν λῦσαι Τισσα-

§ 7. ξυλιζόμενοι] συλλέγοντες ξύλα.—ἐκ τοῦ αὐτοῦ] δηλ. τόπου.—
 πληγὰς ἐνέτεινον ἀλλήλοις] ἐδέεροντο.

§ 8. Μηδίας τεῖχος] ὅπερ ἐκτίσθη τῷ 580 π. Χ. πρὸς προφύλαξιν
 τῆς Βαβυλωνίας χώρας ἀπὸ τῶν Μήδων.—πλίνθοις ὀπταῖς] μὲ τοῦ βλα.—
 ἀσφαλτος] πίσσα, κατράμι.

§ 9. παντοίων δένδρων] εἰς τὸ παραδείσου, δηλ. κήπου περιέχοντος
 παντὸς εἶδους δένδρα.

§ 10. πρὸ τῶν ὄπλων] ἔμπροσθεν τοῦ στρατοπέδου.—ποῦ ἂν ἴδοι] ποῦ
 δύναται νὰ ἴδῃ.—καὶ ταῦτα ὧν] καὶ μάλιστα ἐνὸς ἧτος.—ξένου] φίλου τοῦ
 Μένωνος.

§ 11. εἵνοι] εὐνοϊκός· γραμμτ. § 17.

§ 12. ὥς διανοεῖται] διότι ὤθηθεν σκέπτεται.—λῦσαι] νὰ διαλύσῃ, νὰ
 χαλάσῃ αὐτήν.—ἀπολεσθήτε] ἀποκλεισθήτε· τὸ ὄ. ἀπολαμβάνομαι.

φέρνης τῆς νυκτός, ἐὰν δύνηται, ὡς μὴ διαβῆτε, ἀλλ' ἐν
 μέσῳ ἀποληφθῆτε τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς διώρυχος. Ἄκου-13
 σαντες ταῦτα ἄγουσιν αὐτὸν παρὰ τὸν Κλέαρχον καὶ φρά-
 ζουσιν, ἃ λέγει. Ὁ δὲ Κλέαρχος ἀκούσας ἐταράχθη σφόδρα
 καὶ ἐφοβεῖτο· ἤρετο δὲ τὸν ἄγγελον, πόση τις εἶναι χώρα ἢ ἐν
 μέσῳ τοῦ Τίγρητος καὶ τῆς διώρυχος. Ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι
 πολλὴ καὶ κῶμαι ἐνεῖσι καὶ πόλεις πολλαὶ καὶ μεγάλαι.
 Τότε δὴ καὶ ἐγνώσθη, ὅτι οἱ βάρβαροι τὸν ἄνθρωπον ὑπο-14
 πέμψειαν ὀκνοῦντες, μὴ οἱ Ἕλληνες διελόντες τὴν γέφυ-
 ραν μείνειαν ἐν τῇ νήσῳ ἐρύματα ἔχοντες ἔνθεν μὲν τὸν
 Τίγρητα, ἔνθεν δὲ τὴν διώρυχα· τὰ δ' ἐπιτήδεια ἔχοιεν ἐκ
 τῆς ἐν μέσῳ χώρας πολλῆς καὶ ἀγαθῆς οὔσης καὶ τῶν ἐρ-
 γασομένων ἐνότων· εἶτα δὲ καὶ ἀποστροφὴ γένοιτο, εἴ τις
 βούλοιο βασιλέα κακῶς ποιεῖν. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνεπαύοντο· 15
 ἐπὶ μέντοι τὴν γέφυραν ὅμως φυλακὴν ἔπεμψαν· καὶ οὔτε
 ἐπέθετο οὐδεὶς οὐδαμῶθεν οὔτε πρὸς τὴν γέφυραν οὐδεὶς
 ἦλθε τῶν πολεμίων, ὡς οἱ φυλάττοντες ἀπήγγελλον. Ἐπειδὴ 16
 δὲ ἕως ἐγένετο, διέβαινον τὴν γέφυραν ἐξευγμένην πλοίοις
 τριάκοντα καὶ ἑπτὰ.

Ἀπὸ δὲ τοῦ Τίγρητος ἐπορεύθησαν ἐπὶ τὸν Φύσκον πο-17
 ταμόν· ἐπὶν δὲ γέφυρα. Καὶ ἐνταῦθα ὤκειτο πόλις μεγάλη
 ὄνομα Ὡπις· πρὸς ἣν ἀπίνιττε τοῖς Ἕλλησιν ὁ Κύρου
 καὶ Ἀρταξέρξου νόθος ἀδελφὸς ἀπὸ Σούσων καὶ Ἐκβατά-
 νων στρατιὰν πολλὴν ἄγων ὡς βοηθήσων βασιλεῖ· καὶ ἐπι-

§ 13. ἤρετο] ἠρώτησεν.—πόση τις] πόση πάνω κάτω.

§ 14. ὑποπέμψειαν] δολίως ἔπεμψαν.—ὀκνοῦντες] ἐπειδὴ ἐφοβοῦντο.
 —ἐρύματα] ὀχυρώματα.—ἐνθεν κέρ] ἀπὸ μὲν τὸ ἐν μέρος.—ἐνθεν δέ]
 ἀπὸ δὲ τὸ ἄλλο μέρος.—ἀγαθῆς] εὐφόρου.—τῶν ἐργασομένων] τῶν ἀν-
 θρώπων, οἱ ὅποιοι ἐμελλον νὰ τὴν καλλιεργῶσιν.—ἀποστροφὴ] καταφύ-
 γιον.

§ 15. φυλακὴν] = φύλακας.

§ 16. ἕως] αὐγὴ.

§ 17. Φύσκον] παραπόταμον τοῦ Τίγρητος ἐν Ἀσσυρίᾳ.—πρὸς ἣν]
 πλησίον τῆς ὀπίας.—Σούσων] τὰ Σούσα καὶ τὰ Ἐκβάτανα καὶ αἱ Σάρδεις
 ἦσαν αἱ τρεῖς πρωτεύουσαι τοῦ Περσικοῦ κράτους.—ὡς βοηθήσων] ἵνα
 βοηθήσῃ.—ἐπιστήσας] σταματήσας τὸ στράτευμά του.

στήσας τὸ ἑαυτοῦ στρατεύμα παρερχομένους τοὺς Ἕλλη-
 18νας ἐθεώρει. Ὁ δὲ Κλέαρχος ἠγείτο μὲν εἰς δύο, ἐπορεύετο
 δὲ ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε ἐφιστάμενος· ὅσον δὲ [ἄν] χρόνον τὸ
 ἠγούμενον τοῦ στρατεύματος ἐπιστήσειε, τοσοῦτον ἦν
 ἀνάγκη χρόνον δι' ὅλου τοῦ στρατεύματος γίγνεσθαι τὴν ἐπί-
 στασιν· ὥστε τὸ στρατεύμα καὶ αὐτοῖς τοῖς Ἕλλησι δόξα
 πάμπολυ εἶναι καὶ τὸν Πέρσην ἐκπεπληῆχθαι θεωροῦντα.

- 1 Κεφ. Ε'. Μετὰ ταῦτα ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸν Ζαπάταν πο-
 ταμόν. Καὶ ἐνταῦθα ἕμειναν ἡμέρας τρεῖς· ἐν δὲ ταύταις
 ὑποψίαι μὲν ἦσαν, φανερὰ δὲ οὐδεμία ἐφαίνετο ἐπιβουλή.
 2 Ἐδοξεν οὖν τῷ Κλεάρχῳ συγγενέσθαι τῷ Τισσαφέρνει [καί],
 εἴ πως δύναιτο, παῦσαι τὰς ὑποψίας, πρὶν ἐξ αὐτῶν πόλε-
 μον γενέσθαι· καὶ ἐπεμψέ τινα ἐροῦντα, ὅτι συγγενέσθαι
 3 αὐτῷ χρήζει. Ὁ δὲ ἐτοίμως ἐκέλευεν ἦκειν. Ἐπειδὴ δὲ συν-
 ἦλθον, λέγει ὁ Κλέαρχος τάδε. Ἐγώ, ὦ Τισσαφέρνη, οἶδα
 μὲν ἡμῖν ὄρκους γεγεννημένους καὶ δεξιὰς δεδομένας μὴ
 ἀδικήσειν ἀλλήλους· φυλαττόμενον δὲ σέ τε ὄρω ὡς πολε-
 μίους ἡμᾶς καὶ ἡμεῖς ὄρωντες ταῦτα ἀντιφυλαττόμεθα.
 4 Ἐπεὶ δὲ σκοπῶν οὐ δύναμαι οὔτε σέ αἰσθέσθαι πειρώμενον
 ἡμᾶς κακῶς ποιεῖν ἐγώ τε σαφῶς οἶδα, ὅτι ἡμεῖς γε οὐδὲ

§ 18. εἰς δύο] μὲ μέτωπον ἀνὰ δύο.—ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε] πότε καὶ
 πότε.—ἐφιστάμενος] σταματῶν.—ἐπιστήσειε] διέττατε νὰ σταματᾷ.—
 γίγνεσθαι τὴν ἐπίστασιν] νὰ σταματᾷ ὅλον τὸ στρατεύμα.—τὸν Πέρσην]
 δηλ. ὁ ἀδελφὸς τοῦ Κύρου καὶ τοῦ Ἀρταξέρξου.

Κεφ. Ε'. § 1. Ζαπάτας] ποταμὸς τῆς Ἀσσυρίας, ὁ ὁποῖος τῶρα λέγεται
 μέγας Ζάπ.

§ 2. συγγενέσθαι] νὰ ἔλθῃ εἰς συνέντευξιν, νὰ συναντηθῇ.—εἴ πως
 δύναιτο] ἐνν. πειρώμενος· προσπαθῶν ἂν ἴσως ἤθελε δυνηθῇ.—ἐροῦντα
 ὅτι χρήζοι] ὅστις νὰ εἴπῃ, ὅτι ἐχρειάζετο, εἶχεν ἀνάγκην.—ἐτοίμως] προ-
 θύμως.

§ 3. ὦ Τισσαφέρνη] ἡ κλητ. ἐσχηματίσθη κατὰ τὴν α' κλίσιν, ἐνῶ
 τὸ ὄνομα εἶναι τῆς γ' κλίσεως.—φυλαττόμενον... ἡμᾶς] ὅτι προφυλάττεται
 ἀπὸ ἡμᾶς.

§ 4. ἡμεῖς γε] ἡμεῖς τοῦλάχιστον.—οὐδ' ἐπινοοῦμεν] οὔτε κἀν εἰς
 τὸν νοῦν μας ἔρχεται.—τοιούτων] δηλ. κακῶς ποιεῖν, δηλ. νὰ σᾶς βλά-
 πτωμεν.—ὅπως... ἐξέλκομεν] ἵνα ἀφαιρέσωμεν.—τὴν ἀπιστίαν] τὴν δυσ-
 πιστίαν.

ἐπινοοῦμεν τοιοῦτον οὐδέν, ἔδοξέ μοι εἰς λόγους σοι ἐλθεῖν, ὅπως εἰ δυναίμεθα, ἐξέλοιμεν ἀλλήλων τὴν ὀπισθίαν. Καὶ γὰρ οἶδα ἀνθρώπους ἦδη, τοὺς μὲν ἐκ διαβολῆς, τοὺς δὲ καὶ ἐξ ὑποψίας, οἱ φθορηθέντες ἀλλήλους φθάσαι βουλομένοι, πρὶν παθεῖν, ἐποίησαν ἀνήκεστα κακὰ τοὺς οὔτε μέλλοντας οὔτ' ἂν βουλομένους τοιοῦτον οὐδέν. Τὰς οὖν τοιαύτας ἀγνωμοσύνας νομίζων σινουσίαις μάλιστα ἂν παύεσθαι ἢ κω καὶ διδάσκειν σε βούλομαι, ὡς σὺ ἡμῖν οὐκ ὀρθῶς ἀπιστεῖς. Πρῶτον μὲν γὰρ καὶ μέγιστον οἱ θεῶν ἡμᾶς ὄρκοι κωλύουσι πολεμίους εἶναι ἀλλήλοις. Τῶν δ' ἀνθρωπίνων σὲ ἐγὼ ἐν τῷ παρόντι νομίζω μέγιστον εἶναι ἡμῖν ἀγαθόν. Ὅσων δὲ δὴ καὶ οἶων ἂν ἐλπίδων ἑμαυτὸν στερήσασαι, εἰ σέ τι κακὸν ἐπιχειρήσασαι ποιεῖν, ταῦτα λέξω. Ἐγὼ γὰρ Κύρον ἐπεθύμησά μοι φίλον γενέσθαι νομίζων τῶν τότε ἱκανώτατον εἶναι εὔ ποιεῖν, ὃν βούλοιο· σὲ δὲ νῦν ὀρῶ τὴν τε Κύρου δύναμιν καὶ χώραν ἔχοντα καὶ τὴν σαιτοῦ [χώραν] σώζοντα, τὴν δὲ βασιλέως δύναμιν, ἣ Κύρος πολεμία ἐχρῆτο, σοὶ ταύτην σύμμαχον οὔσαν. Τούτων δὲ τοιοῦτων ὄντων, τίς οὕτω μαίνεται, ὅστις οὐ βούλεται σοὶ φίλος εἶναι; ἀλλὰ μὴν ἐρῶ γὰρ καὶ ταῦτα, ἐξ ὧν ἔχω ἐλπί-

§ 5. ἦδη] μέχρι τοῦδε.—ἐκ διαβολῆς] ἐνεκ διαβολῆς.—φθάσαι] νὰ προλάβωσιν.—ἀνήκεστα] ἀθεράπευτα.—τοὺς οὔτε μέλλοντας οὔτ' ἂν βουλομένους] ἐκείνους, οἵτινες οὔτε ἐσκόπευον οὔτε ἦτο δυνατόν νὰ θέλωσι (νὰ πράξωσι) τοιοῦτον (δηλ. κακόν) οὐδέν.

§ 6. ἀγνωμοσύνας] ἐσφαλμέναις γνώμας, δηλ. τὰς ἐξ ἐσφαλμένων γνώμων ὑποψίας.—σινουσίαις] διὰ συνεντεύξεων, δηλ. δι' ἐξηγήσεων γινόμενων ἐν συνεντεύξεσιν.—ἂν παύεσθαι] ὅτι δύνανται νὰ παύωνται.—ἀπιστεῖς] δυσπιστεῖς.

§ 7. τῶν δ' ἀνθρωπίνων... ἀγαθόν] ἐγὼ νομίζω σὲ εἶναι ἡμῖν ἐν τῷ παρόντι (χρόνῳ) ἀγαθὸν μέγιστον τῶν ἀνθρωπίνων· δηλ. ὅτι σὺ εἶσαι δι' ἡμᾶς τὸ μεγαλύτερον ἀγαθὸν ἀπὸ ὅλα τὰ ἀνθρώπινα.

§ 8. γάρ] δηλαδή.—το ἴκων] ἐπειδὴ ἐνόμιζον.—τῶν τότε] ἀπὸ τῶς τότε, δηλ. ὅτε ἔζη ὁ Κύρος.—σώζοντα] ὅτι διατηρεῖς.

§ 9. τούτων τοιοῦτων ὄντων] ἐνῷ ταῦτα εἶναι τοιαῦτα (ἀρῶ εἶναι ἔτσι).—οὐδὲν μαίνεται] εἶναι τόσον τρελλός.—ὅστις οὐ βούλεται] ὅστις οὐ βούλεσθαι (ὥστε νὰ μὴ θέλῃ).

10δας καὶ σὲ βουλήσεσθαι φίλον ἡμῖν εἶναι. Οἶδα μὲν γάρ
 ὑμῖν Μυσοὺς λυπηροὺς ὄντας, οὓς νομίζω ἂν σὺν τῇ πα-
 ρούσῃ δυνάμει ταπεινοὺς ὑμῖν παρασχεῖν· οἶδα δὲ καὶ
 Πισίδας· ἀκούω δὲ καὶ ἄλλα ἔθνη πολλὰ τοιαῦτα εἶναι, ἃ
 οἶμαι ἂν παῦσαι ἐνοχλοῦντα ἀεὶ τῇ ὑμετέρᾳ εὐδαιμονίᾳ.
 Αἰγυπτίους δέ, οἷς μάλιστα ὑμᾶς νῦν οἶδα τεθυμωμένους,
 οὐχ ὀρώ, ποῖα δυνάμει συμμαχῶ χρησάμενοι μᾶλλον ἂν κο-
 11λάσαισθε τῆς νῦν σὺν ἐμοὶ οὔσης. Ἐμοὶ μὲν ταῦτα πάντα
 ἐνθυμουμένῳ οὕτω δοκεῖ θαυμασμὸν εἶναι τὸ σὲ ἡμῖν ἀπι-
 στεῖν, ὥστε καὶ ἥδιστ' ἂν ἀκούσαιμι τὸ ὄνομα, τίς οὕτως
 ἐστὶ δεινὸς λέγειν, ὥστε σε πεῖσαι λέγων, ὡς ἡμεῖς σοι ἐπι-
 βουλεύομεν. Κλέαρχος μὲν οὖν τοσαῦτα εἶπε· Τισσαφέρνης
 δὲ ᾧδε ἀπημείφθη.

12 Ἄλλ' ἦδομαι μὲν, ᾧ Κλέαρχε, ἀκούων σου φρονίμους
 λόγους· ταῦτα γὰρ γινώσκων, εἴ τι ἐμοὶ κακὸν βουλευοίς,
 ἅμα ἂν μοι δοκεῖς καὶ σαυτῷ κακόνους εἶναι. Ὡς δ' ἂν
 μάθῃς, ὅτι οὐδ' ἂν ὑμεῖς δικαίως οὔτε βασιλεῖ οὔτ' ἐμοὶ
 13ἀπιστοίητε, ἀντάκουσον. Εἰ γὰρ ὑμᾶς ἐβουλόμεθα ἀπολέ-
 σαι, πότερά σοι δοκοῦμεν ἰπλέων πλήθους ἀπορεῖν ἢ πε-
 ζῶν ἢ ὀπλίσεως, ἐν ἧ ὑμᾶς μὲν βλάπτειν ἱκανοὶ εἶημεν
 14ἂν, ἀντιπᾶσχειν δὲ οὐδεὶς κίνδυνος; Ἄλλὰ χωρίων ἐπιτη-

§ 10. γάρ] δηλαδή.—λυπηροὺς] ἐνοχλητικούς.—τῇ παρούσῃ δυνάμει] μετὰ τὸ σπράτευμα, τὸ ὅποιον ἔγω.—ἂν παρασχεῖν] ὅτι δύναιμι νὰ σᾶς τοὺς κάμω ταπεινοὺς.—οἶδα δὲ καὶ Πισίδας] ἐνν. ὑμῖν λυπηροὺς ὄντας.—τοιαῦτα]=λυπηρὰ, ἐνοχλητικά.—ἂν παῦσαι] ὅτι δύναιμι νὰ τὰ παύσω.—οἷς] κατὰ τῶν ὁποίων.

§ 11. Ἐμοὶ...ἐνθυμουμένῳ] εἰς ἐμὲ συλλογιζόμενον.—τὸ σὲ ἡμῖν ἀπιστεῖν] τὸ νὰ δυσπιστῆς σὺ πρὸς ἡμᾶς.—ἥδιστα] μετὰ μεγίστην εὐχαρίστησιν.—τὸ ὄνομα, τίς]=τὸ ὄνομα τούτου, ὅστις.—ἀπημείφθη] τὸ β. ἀπαμείβομαι=ἀποκρίνομαι.

§ 12. ἦδομαι ἀκούων] εὐχαριστοῦμαι διότι ἀκούω.—ταῦτα γινώσκων] ἀφοῦ ἔχεις ταύτην τὴν γνώμην.—κακόνους] κακὰ νοῶν κακὰ βουλευόμενος (κακοθελητής)· ἀντίθετον τοῦ εὖους.—ὡς δ' ἂν μάθῃς] ἵνα δὲ μάθῃς.

§ 13. πότερα] ποῖον ἐκ τῶν δύο· ἀλλ' ἐνταῦθα τίθεται ἐπὶ τριῶν.—ἀπορεῖν] ὅτι στεροῦμεθα.—ἐν ἧ] διὰ τῆς ἰσοίας.—κίνδυνος] ἐνν. εἴη ἂν.

§ 14. φίλια ὄντα] ἂν καὶ εἶναι φιλικά.—περὲντέα]=ὑπερβατέα=ὅτι] πρέπει νὰ ὑπερβῆτε.—ἡμῖν ἔφεστι] εἶναι δυνατόν εἰς ἡμᾶς.—ἀπορα

δειῶν ὑμῖν ἐπιτίθεσθαι ἀπορεῖν ἂν σοι δοκοῦμεν ; οὐ τοσαῦτα μὲν πεδία, ἃ ὑμεῖς ἥλια ὄντα σὺν πολλῷ πόνῳ διαπορεύεσθε, τοσαῦτα δὲ ὄρη ὄρατε ὑμῖν ὄντα πορευτέα, ἃ ἡμῖν ἔξεστι προκαταλαβοῦσιν ἄπορα ὑμῖν παρέχειν, τοσοῦτοι δ' εἰσὶ ποταμοί, ἐφ' ὧν ἔξεστιν ἡμῖν ταμιεύεσθαι, ὁπόσοις ἂν ὑμῶν βουλώμεθα μάχεσθαι ; εἰσὶ δ' αὐτῶν, οὓς οὐδ' ἂν παντάπασι διαβαίητε, εἰ μὴ ἡμεῖς ὑμᾶς διαπορευοίμεν. Εἰ δ' ἐν πᾶσι τούτοις ἠττώμεθα, ἀλλὰ τό γέ τοι πῦρ,¹⁵ κρεῖττον τοῦ καρποῦ ἐστίν· ὃν ἡμεῖς δυναίμεθ' ἂν κατακαύσαντες λιμὸν ὑμῖν ἀντιτάξαι, ᾧ ὑμεῖς, οὐδ' εἰ πάνυ ἀγαθοὶ εἴητε, μάχεσθαι ἂν δύνασθε. Πῶς ἂν οὖν ἔχοντες¹⁶ τοσοῦτους πόρους πρὸς τὸ ὑμῖν πολεμεῖν καὶ τούτων μηδένα ἡμῖν ἐπικίνδυνον ἔπειτα ἐκ τούτων πάντων τούτων ἂν τὸν τρόπον ἐξελοίμεθα, ὃς μόνος μὲν πρὸς θεῶν ἀσεβής, μόνος δὲ πρὸς ἀνθρώπων αἰσχροός ; Παντάπασι δὲ ἀπόρων¹⁷ ἐστὶ καὶ ἀμηχάνων καὶ ἐν ἀνάγκῃ ἐχομένων καὶ τούτων πονηρῶν, οἵτινες ἐθέλουσι δι' ἐπιπορκίας τε πρὸς θεοὺς καὶ ἀπιστίας πρὸς ἀνθρώπους πράττειν τι. Οὐχ' οὕτως ἡμεῖς, ᾧ Κλέαρχε, οὔτε ἀλόγιστοι οὔτε ἡλίθιοι ἐσμεν. Ἀλλὰ τί¹⁸ δὴ ὑμᾶς ἐξὸν ἀπολέσαι οὐκ ἐπὶ τοῦτο ἦλθομεν ; εὔ ἴσθι, ὅτι

ἀνυπέρβατα, ἀδιάβατα.—ταμιεύεσθαι] ὡσπερ ταμίαι· νὰ φυλάττωμεν καὶ νὰ ἀποχωρίζωμεν τόσους ἀπὸ σῆς, με ὅσους ἂν θέλωμεν ἕνα μαχώμεθα.—εἰσὶ δ' οὓς] εἰσὶ δὲ τινες, οὓς—τινάς δὲ (ποταμούς).

§ 15. ἀλλὰ τό γέ τοι πῦρ] ἀλλὰ τό πῦρ τοῦλάχιστον εἶναι βέβαια ἰσχυρότερον.—ᾧ...μάχεσθαι] κατὰ τοῦ ὁποῦ (λιμοῦ) νὰ μάχεσθε.—οὐδ' εἰ πάνυ ἀγαθοὶ εἴητε] οὐδὲ ἂν ἠθέλετε εἶναι πολὺ ἀνδρείοι.

§ 16. ἔχοντες τοσοῦτους πόρους] ἐνῷ ἔχομεν τόσα μέσα.—ἂν ἐξελοίμεθα] ἠθέλομεν ἐκλέξῃ.—πρὸς θεῶν...πρὸς ἀνθρώπων] κατὰ τὴν κρίσιν τῶν θεῶν...τῶν ἀνθρ.

§ 17. ἀπόρων καὶ ἀμηχάνων] ἴδιον εἶναι ἀνθρώπων μὴ ἐχόντων πόρους (μέσα) καὶ μηχανῆν (τρόπον).—καὶ τούτων] καὶ μάλιστα.—οὐχ οὕτως οὔτε ἀλόγιστοι οὔτε ἡλίθιοι ἐσμέν] δὲν εἴμεθα τόσον οὔτε ἀσυλλόγιστοι οὔτε ἀνόητοι.

§ 18. τ. δθ] διὰ τί λοιπόν.—ἐξὸν] ἐνῷ ἠδυναίμεθα· τό ῥ. ἔξεστιν.—οὐκ ἐπὶ τούτῳ ἦλθομεν] δὲν ποθέημεν εἰς τοῦτο, ὅτλ. δὲν ἐπράξαμεν τοῦτο.—εὔ ἴσθι] γνώριζε καλῶς· τό ῥ. οἶδα. ὁ ἐμός ἐρωα] ἡ μεγάλη μου ἐπιθυμία.—τό ἐ. ἐ. πιστόν...γενέσθαι] ὅτλ. τό νὰ γείνω ἐγὼ πιστευτός εἰς τοὺς Ἕλληνας (ν' ἀποκτήσω τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν Ἑλλήνων)· εἶναι

ὁ ἔμῃς ἔρωσ τούτου αἴτιος τὸ τοῖς Ἑλλήσιν ἐμὲ πιστὸν γενέσθαι, καὶ ὃ Κῦρος ἀνέβη ξενικῶ διὰ μισθοδοσίας πιστεύων, τούτῳ ἐμὲ καταβῆναι δι' εὐεργεσίας ἰσχυρόν. Ὅσα δ' ἐμοὶ χρήσιμοι ὑμεῖς ἐστε, τὰ μὲν καὶ σὺ εἶπας τὸ δὲ μέγιστον ἐγὼ οἶδα· τὴν μὲν γὰρ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ τιάραν βασιλεῖ μόνῳ ἐξεστὶν ὀρθὴν ἔχειν, τὴν δ' ἐπὶ τῇ καρδίᾳ ἴσως ἂν ὑμῶν παρόντων καὶ ἕτερος εὐπετῶς ἔχοι.

20 Ταῦτα εἰπὼν ἔδοξε τῷ Κλεάρχῳ ἀληθῆ λέγειν· καὶ εἶπεν Οὐκοῦν, ἔφη, οἵτινες τοιούτων ἡμῖν εἰς φιλίαν ὑπαρχόντων πειρῶνται διαβάλλοντες ποιῆσαι πολεμίους ἡμᾶς, ἀξιοί 21 εἶσι τὰ ἔσχατα παθεῖν ; Καὶ ἐγὼ μὲν γε, ἔφη ὁ Τισσαφέρνης, εἰ βούλεσθέ μοι οἷ τε στρατηγοὶ καὶ οἱ λοχαγοὶ ἔλθειν ἐν τῷ ἐμφανεῖ, λέξω τοὺς πρὸς ἐμὲ λέγοντας, ὡς σὺ ἐμοὶ 22 ἐπιβουλεύεις καὶ τῇ σὺν ἐμοὶ στρατιᾷ. Ἐγὼ δέ, ἔφη ὁ Κλέαρχος, ἀξω πάντα καὶ σοὶ αὖ δηλώσω, ὅθεν ἐγὼ περὶ σοῦ 23 ἀκούω. Ἐκ τούτων δὴ τῶν λόγων ὁ Τισσαφέρνης φιλοφρονούμενος τότε μὲν μένειν τε αὐτὸν ἐκέλευε καὶ σύνδειπνον ἐποιήσατο. Τῇ δὲ ὑστεραία ὁ Κλεάρχος ἀπελθὼν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον δῆλός τ' ἦν πάνυ φιλικῶς οἴομενος διακεῖσθαι τῷ Τισσαφέρνει καὶ ἃ ἔλεγεν ἐκείνος, ἀπήγγελλεν, ἔφη

ἐπεξηγήσεις τοῦ ἔρωσ.—καὶ ὃ ξενικῶ κλπ.] καὶ μὲ τὸ ξενικὸν στράτευμα, μὲ τὸ ὅποιόν ὁ Κ. ἀνέβη ἐμπιστευόμενος εἰς αὐτό, ἐπειδὴ τὸ ἐμισθοῦσθαι, μὲ τοῦτο ἐγὼ νὰ καταβῶ ἰσχυρὸς εὐεργετῶν αὐτό.

§ 19. Ὅσα] εἰς πῶσα.—τὰ μὲν] τινὰ μὲν.—τὴν δ' ἐπὶ τῇ καρδίᾳ] ἐν. τιάραν· δηλ. τὸ νὰ ἔχη στήν καρδιά του, νὰ ἐπιθυμῇ τὴν τιάραν ὀρθὴν (δηλ. νὰ γείνη βασιλεὺς).—ὑμῶν παρόντων] δηλ. μὲ τὴν βοήθειαν ὑμῶν.—καὶ ἕτερος] καὶ ἄλλος, δηλ. καὶ ἐγὼ.—εὐπετῶς] εὐκόλως.

§ 20. Τοιούτων ἡμῖν εἰς φιλίαν ὑπαρχόντων] ἐνῶ τοιαῦτα (αἷτια) ἔχομεν διὰ νὰ ἡμεῖς φίλοι.—διαβάλλοντες] μὲ διαβολάι, ραδιουργίας.—τὰ ἔσχατα] τὴν ἔσχατην τιμωρίαν, δηλ. τὸν θάνατον.

§ 21. ἔλθειν ἐν τῷ ἐμφανεῖ] νὰ ἔλθῃτε φανερά, δηλ. ἐνώπιόν μου.

§ 22. πάτας] τοὺς στρατηγούς καὶ τοὺς λοχαγούς.—αὖ] ἀπ' ἑτέρου.—ὅθεν] ἀπὸ ποῦ, δηλ. ἀπὸ πόσεως.

§ 23. ἐκ τούτων] μετὰ τούτους.—φιλοφρονούμενος] θέλων νὰ ποιηθῇ.—οὕς] δηλ. τοὺς στρατηγούς καὶ λοχαγούς.—ἐκέλευσε] ἐνν. ἵνα παρήγγειλεν (ὁ Τισσφ.) νὰ ὑπάγῃσιν.—τιμωρηθῆναι] ἐνν. ἔφη γρῆναι· εἶπεν ὅτι ἔπρεπε νὰ τιμωρηθῶσιν.

τε χρῆναι ἰέναι παρὰ Τισσαφέρην, οὗς ἐκέλευσε, καὶ οἱ ἄν
 ἐλεγχθῶσι διαβάλλοντες τῶν Ἑλλήνων, ὡς προδότας αὐ-
 τοὺς καὶ κακόνους τοῖς Ἑλλησιν ὄντας τιμωρηθῆναι. Ὑπὸ 24
 πτεμε δὲ εἶναι τὸν διαβάλλοντα Μένωνα εἰδὼς αὐτὸν καὶ
 λάθρα συγγεγεννημένον Τισσαφέρνει μετ' Ἀρσίου καὶ
 στασιάζοντα αὐτῷ καὶ ἐπιβουλεύοντα, ὅπως τὸ στράτευμα
 ἅπαν πρὸς αὐτὸν λαβὼν φίλος ἦ Τισσαφέρνει. Ἐβούλετο 25
 δὲ καὶ ὁ Κλέαρχος ἅπαν τὸ στράτευμα πρὸς ἑαυτὸν ἔχειν
 τὴν γνώμην καὶ τοὺς παραλυποῦντας ἐκποδῶν εἶναι. Τῶν
 δὲ στρατιωτῶν ἀντέλεγόν τινες αὐτῷ μὴ ἰέναι πάντας τοὺς
 λοχαγοὺς καὶ στρατηγούς μηδὲ πιστεύειν Τισσαφέρνει. Ὁ 26
 δὲ Κλέαρχος ἰσχυρῶς κατέτεινεν, ἔστε διεπράξατο πέντε
 μὲν στρατηγούς ἰέναι, εἴκοσι δὲ λοχαγούς· συνηκολούθη-
 σαν δὲ ὡς εἰς ἀγορὰν καὶ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν ὡς δια-
 κόσιοι.

Ἐπεὶ δὲ ἦσαν ἐπὶ ταῖς θύραις ταῖς Τισσαφέρνους, οἱ 27
 μὲν στρατηγοὶ παρεκλήθησαν εἰσφ. Πρόξενος Βοιωτίας,
 Μένων Θετταλός, Ἀγίας Ἀρκάς, Κλέαρχος Λάκων, Σω-
 κράτης Ἀχαιοῦ· οἱ δὲ λοχαγοὶ ἐπὶ ταῖς θύραις ἔμμενον. Οὗ 28
 πολλῷ δὲ ὕστερον ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου οἱ τ' ἔνδον συν-
 ελαυθάνοντο καὶ οἱ ἔξω κατεκόπησαν. Μετὰ δὲ ταῦτα τῶν
 βαρβάρων τινὲς ἰππέων διὰ τοῦ πεδίου ἐλαύνοντες, ᾧτινι
 ἐντυγχάνοιεν Ἑλληνι ἢ δούλῳ ἢ ἐλευθέρῳ, πάντας ἔκτει-
 νον. Οἱ δὲ Ἑλλήνες τὴν τε ἰππασίαν ἐθαύμαζον ἐκ τοῦ 29

§ 24. συγγεγεννημένον] ὅτι εἶχε λάβη συνέντευξιν μετὰ τὸν Τισσαφ.—
 στασιάζοντα] ὅτι ἀντίπραττεν.—πρὸς αὐτὸν λαβὼν] πρὸς τὸ μέρος τοῦ
 λαβῶν.

§ 25. πρὸς ἑαυτὸν ἔχειν τὴν γνώμην] νὰ ἴναι ἀφωσιωμένον εἰς ἑαυτὸν.
 —τοὺς παραλυποῦντας] καὶ οἱ παρενολοῦντες αὐτὸν.—ἐκποδῶν εἶναι]
 νὰ βγοῦν ἀπὸ τὴν μέσῃν.—μηδὲ πιστεύει] μηδὲ νὰ ἔχωσιν ἐμπιστοσύνην.

§ 26. κατέτεινεν] πολὺ ἐπέμενε.—ἔστε διεπράξατο] ἕως ὅτου κατῶρ-
 θωσεν.—ὡς εἰς ἀγορὰν] ὡς νὰ ἐπῆγαιναν διὰ τὴν ἀγοράσσει, δηλ. ἄσπλοι.

§ 27. παρεκλήθησαν] προσεκληθήσαν.

§ 28. ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου] διὰ τοῦ αὐτοῦ σημείου.—ᾧτινι ἐντυγ-
 χάνοιεν] ὄντινα συνήντων.

§ 29. ἐθαύμαζον] ἐπαραξενεύοντο.—ὅ,τι ἐποίουν] τί ἔκαμον.—ἡμεφε-
 γήσουν] ἀμφέβαλλον· γραμμτ § 57, 3, α'.—πρίν] ἕως οὗ.

στρατοπέδου ὄρωντες καὶ ὅ,τι ἐποίουν, ἠμφεγνόουν, πρὶν Νίκαρχος Ἀρκὰς ἦκε φεύγων τετραμένος εἰς τὴν γαστέρα καὶ τὰ ἔντερα ἐν ταῖς χερσὶν ἔχων καὶ εἶπε πάντα τὰ γε-
 30γεννημένα. Ἐκ τούτου δὴ οἱ Ἕλληνες ἔθειον ἐπὶ τὰ ὄπλα πάντες ἐκπεπληγμένοι καὶ νομίζοντες αὐτίκα ἦξει αὐτοὺς
 31ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. Οἱ δὲ πάντες μὲν οὐκ ἦλθον, Ἀριαῖος δὲ καὶ Ἀρτάζος καὶ Μιθραδάτης, οἳ ἦσαν Κύρω πιστό-
 τatoi· ὁ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἑρμηνεὺς ἔφη καὶ τὸν Τισσα-
 φέρονος ἀδελφὸν σὺν αὐτοῖς ὄραν καὶ γινώσκειν· συνη-
 κολουθῶν δὲ καὶ ἄλλοι Περσῶν τεθωρακισμένοι εἰς τρια-
 32κοσίους. Οὗτοι ἐπεὶ ἐγγὺς ἦσαν, προσελθεῖν ἐκέλευον εἴ τις εἶη τῶν Ἑλλήνων στρατηγὸς ἢ λοχαγός, ἵνα ἀπαγγεῖλωσι
 33τὰ παρὰ βασιλέως. Μετὰ ταῦτα ἐξῆλθον φυλαττόμενοι τῶν Ἑλλήνων στρατηγοὶ μὲν Κλεάνωρ Ὀρχομένιος καὶ Σοφαί-
 νετος Στυμφάλιος, σὺν αὐτοῖς δὲ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, ὅπως μάθοι τὰ περὶ Προξένου· Χειρίσοφος δὲ ἐτύγχανεν ἀπὼν
 34ἐν κώμῃ τινὶ σὺν ἄλλοις ἐπισιτιζόμενος. Ἐπειδὴ δὲ ἔστη-
 σαν εἰς ἐπήκοον, εἶπεν Ἀριαῖος τάδε. Κλέαρχος μὲν, ὦ ἄν-
 δρες Ἕλληνες, ἐπεὶ ἐπιτορκῶν τε ἐφάνη καὶ τὰς σπονδὰς λύων, ἔχει τὴν δίκην καὶ τέθνηκε, Πρόξενος δὲ καὶ Μένων,
 ὅτι κατήγγειλαν αὐτοῦ τὴν ἐπιβουλήν, ἐν μεγάλῃ τιμῇ εἰσιν. Ὑμᾶς δὲ βασιλεὺς τὰ ὄπλα ἀπαιτεῖ· ἑαυτοῦ γὰρ
 35εἶναι φησιν, ἐπεὶπερ Κύρου ἦσαν τοῦ ἐκείνου δούλου. Πρὸς ταῦτα ἀπεκρίναντο οἱ Ἕλληνες, ἔλεγε δὲ Κλεάνωρ ὁ Ὀρ-
 χομένιος. ὦ κάκιστε ἀνθρώπων Ἀριαῖε καὶ οἱ ἄλλοι ὅσοι

§ 30. ἐκ τούτου δὴ] μετὰ τοῦτο λοιπόν.—ἔθειον] ἔτρεχον.

§ 31. ἑρμηνεὺς] διερμηνεύς.—εἰς τριακοσίους] μέχρι τριακοσίων.

§ 32. εἴ τις εἶη] ὅστις ἦτο.

§ 33. φυλαττόμενοι] φρουρούμενοι.—ἐπισιτιζόμενος] προμηθευόμενος τροφάς.

§ 34. ἔστησαν εἰς ἐπήκοον]=ἐλθόντες εἰς ἐπήκοον ἔστησαν, δηλ. ἐστάθησαν εἰς ἀπόστασιν, ὥστε νὰ ἀκούωνται.—ἔχει τὴν δίκην] ἔχει τὴν τιμωρίαν (τὴν πρέπουσαν), δηλ. ἔχει τιμωρηθῆ.—ἔπει] διότι.—αὐτοῦ] τοῦ Κλεάρχου.—ἑαυτοῦ] ἰδικά του.—ἐκείνου] τοῦ βασιλέως.

§ 35. καὶ οἱ ἄλλοι]=καὶ ὑμεῖς οἱ ἄλλοι.—οἵτινες] διότι σεις.—ὁμό-
 σαντες] ἐνῶ ὤρσισθητε.

ἥτε Κύρου φίλοι, οὐκ αἰσχύνεσθε οὔτε θεοὺς οὔτ' ἀνθρώ-
 πους, οἵτινες ὁμόσαντες ἡμῖν τοὺς αὐτοὺς φίλους καὶ ἐχ-
 θροὺς νομεῖν προδόντες ἡμᾶς σὺν Τισσαφέρνει τῷ ἀθε-
 ωτάτῳ τε καὶ τανουργοτάτῳ τοὺς τε ἄνδρας αὐτοὺς οἷς
 ὤμνυτε ἀπολωλέκατε καὶ τοὺς ἄλλους ἡμᾶς προδεδωκότες
 σὺν τοῖς πολεμίοις ἐφ' ἡμᾶς ἔρχεσθε ; Ὁ δὲ Ἀριαῖος εἶπε,³⁶
 Κλέαρχος γὰρ πρόσθεν ἐπιβουλεύων φανερὸς ἐγένετο Τισ-
 σαφέρνει τε καὶ Ὀρόντα, καὶ πᾶσιν ἡμῖν τοῖς σὺν τούτοις.
 Ἐπὶ τούτοις Ξενοφῶν τάδε εἶπε. Κλέαρχος μὲν τοίνυν εἰ³⁷
 παρὰ τοὺς ὄρκους ἔλυσεν τὰς σπονδὰς, τὴν δίκην ἔχει· δί-
 καιον γὰρ ἀπόλλυσθαι τοὺς ἐπιορκοῦντας· Πρόξενος δὲ
 καὶ Μένων ἐπεὶ περ εἰσὶν ὑμέτεροι μὲν εὐεργέται, ἡμέτεροι
 δὲ στρατηγοί, πέμψατε αὐτοὺς δεῦρο· ὅπῃλον γὰρ ὅτι φίλοι
 γε ὄντες ἀμφοτέροις πειράσσονται καὶ ὑμῖν καὶ ἡμῖν τὰ βέλ-
 τιστα συμβουλεῦσαι. Πρὸς ταῦτα οἱ βάρβαροι πολὺν χρό-³⁸
 νον διαλεχθέντες ἀλλήλοις ἀπῆλθον οὐδὲν ἀποκρινάμενοι.

Κεφ. Γ'. Οἱ μὲν δὴ στρατηγοὶ οὕτω ληφθέντες ἀνήχθησαν ¹
 ὡς βασιλέα καὶ ἀποτυμηθέντες τὰς κεφαλὰς ἐτελεύτησαν,
 εἰς μὲν αὐτῶν Κλέαρχος ὁμολογουμένως ἐκ πάντων τῶν
 ἐμπειρώς αὐτοῦ ἐχόντων δόξας γενέσθαι ἀνὴρ καὶ πολε-
 μικός καὶ φιλοπόλεμος ἐσχάτως. Καὶ γὰρ δὴ ἕως μὲν πό- ²

§ 36. Κλέαρχος γάρ] ἐνν. ἀπολωλέκαμεν τοὺς ἄνδρας· δηλ. ναί· διότι ὁ Κλέαρχος.

§ 37. ἐπὶ τούτοις] κατόπιν τούτων.—παρὰ τοὺς ὄρκους] παραβαίνων τοὺς ὄρκους, ἐναντίον τῶν ὄρκων.—φίλοι γε ὄντες] ἐπειδὴ εἶναι φίλοι.

§ 38. διαλεχθέντες] συνομιλήσαντες πρὸς ἀλλήλους.—οὐδὲν ἀποκρινάμενοι] χωρὶς ἢ ἀποκριθῶσι τίποτε.

Κεφ. Γ'. § 1. ληφθέντες] συλληφθέντες.—ἀνήχθησαν] ὠδηγήθησαν ἄνω.—ἀποτυμηθέντες] ἀποκοπέντες· ἀφοῦ ἀπεκόπησαν αἱ κεφαλαὶ τῶν.—ἐτελεύτησαν] ἐνν. τὸν βίον ἀπέθανον.—ἐκ πάντων·] καθὼς ἐκ μέρους πάντων (ὑπὸ πάντων) ὠμολογεῖτο.—τῶν ἐμπειρώς αὐτοῦ ἐχόντων] τῶν γνωρίζόντων αὐτόν.—πολεμικός καὶ φιλοπόλεμος] πολεμικός μὲν εἶναι ὁ ἱκανὸς νὰ πολεμῇ, φιλοπόλεμος δὲ ὁ ἀγαπῶν, ὁ ἐπιθυμῶν νὰ πολεμῇ.—ἐσχάτως] εἰς τὸν ἐσχάτον βαθμὸν, εἰς τὸ ἔπακρον.

§ 2. ἕως μὲν πόλεμος ἦν] ἐν ὧσιν μὲν ἦτο πόλεμος (ὁ Πελοποννησιακὸς 431—404 π. Χρ.)—ἐτὴν αὐτοῦ πόλε·] ἐτὴν Σπάρτην.—τοὺς ἑλι-
 λη·ας] τοὺς κατοικοῦντας ἐν Θορρακικῇ Χερσονήτῳ.—τῶν ἐφόρων] οἵτινες

λεμος ἦν τοῖς Λακεδαιμονίοις πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, πα-
 ρέμενον, ἐπειδὴ δὲ εἰρήνη ἐγένετο, ἀναλείσας τὴν αὐτοῦ
 πόλιν, ὡς οἱ Θραῖκες ἀδικοῦσι τοὺς Ἕλληνας, καὶ διαπρα-
 ξάμενος ὡς ἐδύνατο παρὰ τῶν ἐφόρων ἐξέπλει ὡς πολε-
 3 μύσων τοῖς ὑπὲρ Χερρόνησου καὶ Περίνθου Θραξίν. Ἐπεὶ
 δὲ μεταγνόντες πως οἱ ἔφοροι ἤδη ἔξω ὄντος ἀποστρέφειν
 αὐτὸν ἐπειρῶντο ἐξ Ἰσθμοῦ, ἐνταῦθα οὐκέτι πείθεται, ἀλλ'
 4 ὄχετο πλέων εἰς Ἑλλάσποντον. Ἐκ τούτου καὶ ἔθανα-
 τώθη ὑπὸ τῶν ἐν Σπάρτῃ τελῶν ὡς ἀπειθῶν. Ἦδη δὲ φυ-
 γὰς ὢν ἔρχεται πρὸς Κύρον, δίδωσι δὲ αὐτῷ Κύρος
 5 μυρίουσ δαρεικοῦς· ὁ δὲ λαβὼν οὐκ ἐπὶ ῥαθυμίαν ἐτρέ-
 πετο, ἀλλ' ἀπὸ τούτων τῶν χρημάτων συλλέξας στρα-
 τευμα ἐπολέμει τοῖς Θραξί καὶ πολεμῶν διεγένετο,
 μέχρι Κύρος ἐδεήθη τοῦ στρατεύματος· τότε δὲ ἀπῆλ-
 6 θεν ὡς σὺν ἐκείνῳ αὐ πολεμήσων. Οὕτω μὲν φιλοπόλεμος
 ἦν· πολεμικὸς δὲ αὐ ταύτη ἐδόκει εἶναι, ὅτι φιλοκίνδυνός
 τε ἦν καὶ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἄγων ἐπὶ τοὺς πολεμίους καὶ
 ἐν τοῖς δεινοῖς φρόνιμος, ὡς οἱ παρόντες πανταχοῦ πάντες
 7 ὁμολογοῦν. Καὶ ἀρχικὸς δ' ἐλέγετο εἶναι ὡς δυνατόν ἐκ

ἦσαν 5 ἄρχοντες ἔχοντες ἀπόλυτον ἐξουσίαν καὶ ἐπιτηροῦντες πάντα καὶ πάντας καὶ αὐτοὺς τοὺς βασιλεῖς ἀκόμη —ὡς πολεμήσων] ἵνα πολεμήσῃ. —ὑπὲρ Χερρόνησου] ὑπεράνω τῆς Θρακτικῆς Χερσονήσου. —Περίνθος] πόλις τῆς Θρακίας ἐν Προποντίδι. νῦν Ἡράκλεια.

§ 3. μεταγνόντες] μεταβαλόντες γνώμην, μετανοήσαντες. — πως] κάπως, διότι τινὰ αἰτίαν. — ἀποστρέφειν] νὰ τον γυρίσωσιν ὀπίσω. — ἐνταῦθα] τότε. — οὐκέτι πείθεται] δὲν ὑπήκουσε πλέον.

§ 4. ἐκ τούτου καὶ ἔθαναιώθη] καὶ ἕνεκα τούτου κατεδικάσθη εἰς θάνατον. — τὰ τέλη] οἱ ἀνώτατοι ἄρχοντες τῆς Σπάρτης, δηλ. οἱ βασιλεῖς, οἱ ἔφοροι, ἡ γερουσία. — δαρεικοῦς] ἰδὲ Α', 1, 9.

§ 5. πολεμῶν διεγένετο] ἐξηκολούθησε νὰ πολεμῇ. — ἐδεήθη] ἐχρειάσθη. — αὐ] πάλιν.

§ 6 αὐ] ἄφ' ἑτέρου. — ταύτη] ἐκ τούτου. — ἐν τοῖς δεινοῖς] ἐν καιρῷ τῶν κινδύνων.

§ 7. καὶ ἀρχικὸς δέ] προσέτι δὲ καὶ ἱκανὸς νὰ ἄρχῃ. — ὡς δυνατόν . . . εἶχεν] ὅσον εἶναι δυνατόν νὰ ἦναι τις ἀρχικὸς ἕνεκα τοῦ τοιοῦτου τρόπου (χαρκτηῆρός), ἵσχιον καὶ ἐκείνος (ὁ Κ). εἶχεν. — ἐμποιῆσαι τοὺς παροῦσιν] νὰ ἐμβάλῃ πεποίθησιν εἰς τοὺς παρόντας. — ὡς πεισιτέον εἶναι] ὅτι ἔπρεπε νὰ ὑπακούωσιν.

τοῦ τοιοῦτου τρόπου, οἷον κάκεινος εἶχεν. Ἰκανὸς μὲν γὰρ ὡς τις καὶ ἄλλος φροντίζειν ἦν, ὅπως ἔχοι ἢ στρατιὰ αὐτῷ τὰ ἐπιτήδεια καὶ παρασκευάζειν ταῦτα, ἰκανὸς δὲ καὶ ἐμποῖῃσαι τοῖς παροῦσιν, ὡς πειστέον εἶπεν Κλεόρχῳ. Ἐν μὲν 8 οὖν τοῖς δεινοῖς ἠθέλον αὐτοῦ ἀκούειν σφόδρα καὶ οὐκ ἄλλον ἠροῦντο οἱ στρατιῶται· ὅτε δ' ἔξω τοῦ δεινοῦ γέ- 9 νοιντο καὶ ἐξείη πρὸς ἄλλον ἀρξομένους ἀπιέναι, πολλοὶ αὐτὸν ἀπέλειπον· τὸ γὰρ ἐπίχαρι οὐκ εἶχεν, ἀλλ' αἰετὸ χαλεπὸς ἦν καὶ ὤμος· οἵτινες δὲ ἢ ὑπὸ πλόεως τεταγμένοι ἢ ὑπὸ τοῦ δεῖσθαι ἢ ἄλλῃ τινὶ ἀνάγκῃ κατεχόμενοι παρεῖσαν αὐτῷ, σφόδρα πειθόμενοις ἐχρῆτο. Ἐπεὶ δὲ ἀρξαιντο 10 νικᾶν σὺν αὐτῷ τοὺς πολεμίους, ἤδη μεγάλα ἦν τὰ χρῆσιμους ποιοῦντα εἶναι τοὺς σὺν αὐτῷ στρατιώτας· τό τε γὰρ πρὸς τοὺς πολεμίους θαρράλέως ἔχειν παρῆν καὶ τὸ τὴν παρ' ἐκείνου τιμωρίαν φοβεῖσθαι εὐτάκτους ἐποίει. Τοιοῦτος μὲν δὴ ἀρχῶν ἦν· ἀρχεσθαι δὲ ὑπὸ ἄλλων 11 οὐ μάλ' ἐθέλειν ἐλέγετο. Ἦν δέ, ὅτε ἐτελεύτα, ἀμφὶ τὰ πεντήκοντα ἔτη.

Πρόξενος δὲ ὁ Βοιωτῖος εὐθύς μὲν μεράκιον ὧν ἐπεθύ- 12 μαι γενέσθαι ἀνὴρ τὰ μεγάλα πράττειν ἰκανός· καὶ διὰ ταύτην τὴν ἐπιθυμίαν ἔδωκε Γοργία ἀργύριον τῷ Λεοντίῳ. Ἐπεὶ δὲ συνεγένετο ἐκείνῳ, ἰκανὸς νομίσας ἤδη εἶναι ἀρχεῖν 13 καὶ φίλος ὧν τοῖς πρώτοις μὴ ἠττάσθαι εὐεργετῶν, ἦλθεν

§ 8. ἀκούειν] νὰ ὑπακούωσιν.—ἠροῦντο] προσέτιμων.

§ 9. ἔξω τοῦ δεινοῦ] ἐκτός τοῦ κινδύνου.—ἐξείη] εὐκτ. τοῦ ἔξεστι = εἶναι δυνατόν.—τὸ ἐπίχαρι οὐκ εἶχεν] δὲν ἦτο χαρίεις, δὲν ἦτο φαιδρός.—ὤμος] σκληρός.—ἐπὶ τοῦ δεῖσθαι] ἕνεκα ἐνδείας.

§ 10. ἦδη] τότε πλέον.—μεγάλα] σπουδαῖα.—τὸ θαρράλέως ἔχειν] τὸ νὰ ἦναι θαρράλει, νὰ μὴ φοβῶνται τοὺς ἐχθρούς.

§ 12. μεράκιον] ἐλέγετο ὁ νέος ἀπὸ 14—21 ἔτους.—τὰ μεγάλα] ἐν ταῦθα ἐννοεῖ τὰ πολιτικά.—Γοργίας] περίφημος σοφιστὴς καὶ ῥήτωρ.

§ 13. συνεγένετο] συνανεστράφη, δηλ. ἔγεινε μαθητὴς του.—τότε πρώτοι] μὲν τοὺς πρωτεύοντας ἐν τῇ πόλει.—μὴ ἠττάσθαι εὐεργετῶν] νὰ μὴ νικᾶται, νὰ μὴ ἦναι κατώτερος αὐτῶν εἰς τὰς εὐεργεσίας.—ταύτας τὰς πράξεις] τὰς ὁποίας ἔχομεν εἰπεῖν.

- εἰς ταύτας τὰς σὺν Κύρῳ πράξεις· καὶ ᾤετο κτήσεσθαι ἐκ
 τούτων ὄνομα μέγα καὶ δύναμιν μεγάλην καὶ χρήματα
 14πολλά. Τοσούτων δ' ἐπιθυμῶν σφόδρα ἐνδηλον αὐτῷ καὶ
 τοῦτο εἶχεν, ὅτι τούτων οὐδὲν ἂν θέλοι κτᾶσθαι μετὰ ἀδι-
 κίας, ἀλλὰ σὺν τῷ δικαίῳ καὶ καλῷ ᾤετο δεῖν τούτων τυγ-
 15χάνειν, ἄνευ δὲ τούτων μὴ. Ἄρχειν δὲ καλῶν μὲν καὶ ἀγα-
 θῶν δυνατὸς ἦν· οὐ μὲντοι οὐτ' αἰδῶ τοῖς στρατιώταις
 16ἑαυτοῦ οὔτε φόβον ἰκανὸς ἐμποιῆσαι. ᾤετο δὲ ἀρκεῖν πρὸς
 τὸ ἀρχικὸν εἶναι καὶ δοκεῖν τὸν μὲν καλῶς ποιοῦντα ἐπαι-
 νεῖν, τὸν δὲ ἀδικοῦντα μὴ ἐπαινεῖν. Τοιγαροῦν αὐτῷ οἱ
 μὲν καλοὶ τε καὶ ἀγαθοὶ τῶν συνόντων εἶνοι ἦσαν, οἱ δὲ
 ἀδικοὶ ἐπεβούλευον ὡς εὐμεταχειρίστῳ ὄντι. Ὅτε δὲ ἀπέ-
 θνησκεν ἦν ἑτῶν ὡς τριάκοντα.
- 17 Μένων δὲ ὁ Θετταλὸς δῆλος ἦν ἐπιθυμῶν μὲν πλουτεῖν
 ἰσχυρῶς, ἐπιθυμῶν δὲ ἀρχειν, ὅπως πλείω λαμβάνοι, ἐπι-
 θυμῶν δὲ τιμᾶσθαι, ἵνα πλείω κερδαίνοι· φίλος τε ἐβού-
 λετο εἶναι τοῖς μέγιστον δυναμένοις, ἵνα ἀδικῶν μὴ δι-
 18δοίη δίκην. Ἐπὶ δὲ τὸ κατεργάζεσθαι, ὧν ἐπιθυμοίη, συν-
 τομωτάτην ᾤετο ὁδὸν εἶναι διὰ τοῦ ἐπινοεῖν τε καὶ ψεύδε-
 σθαι καὶ ἐξαπατᾶν, τὸ δ' ἀπλοῦν καὶ ἀληθὲς τὸ αὐτὸ τῷ

§ 14. τοσούτων ἐπιθυμῶν] ἂν καὶ ἐπεθύμει τόσον μεγάλην πράγματα. — σφόδρα ἐνδηλον] πολὺ φανερόν. — αὐτῷ] ἀφ' ἑτέρου, ὅμως. — σὺν τῷ δικαίῳ καὶ καλῷ] δικαίως καὶ ἐντίμως. — ἄνευ δὲ τούτων] δηλ. τοῦ δικαίου καὶ καλοῦ. — μὴ] ἐνν. δεῖν τούτων τυγχάνειν (δηλ. ὀνόματος μεγάλου καὶ δυνάμειος καὶ γρημμάτων πολλῶν).

§ 15. καλῶν ἀγαθῶν] ἀνθρώπων καλῶν καὶ ἐντίμων. — ἐμποιῆσαι] νὰ ἐμπνεύσῃ, νὰ προσενηύσῃ.

§ 16 πρὸς τὸ ἀρχικὸν εἶναι καὶ δοκεῖν] διὰ νὰ ἴναι καὶ νὰ νομίζεται ἀρχικός. — τοιγαροῦν.] διὰ τοῦτο λοιπόν. — τῶν συνόντων] ἐκ τῶν συναναστρεφόμενων αὐτόν. — ὡς εὐμεταχειρίστῳ] διότι ἐνόμιζον ὅτι ἴπτο εὐκολομεταχειρίστος, δηλ. ἡδυνάτο τις νὰ τον μεταχειρίζεται ὅπως ἤθελεν.

§ 17. ἰσχυρῶς] ὅτι πολὺ ἐπεθύμει. — τοῖς μέγιστον δυναμένοις] μετὰ τοὺς ἔχοντας μεγίστην δύναμιν. — μὴ δίδοιη δίκην] μὴ τιμωρῆται.

§ 18. ἐπὶ τὸ κατεργάζεσθαι] διὰ νὰ κατορθώσῃ. — τὸ ἀπλοῦν καὶ ἀληθές] τὴν ἀπλότητα (χρηστότητα) καὶ ἀλήθειαν. — τῷ ἡλιθίῳ] μετὰ τὴν ἡλιθιότητα (μαρῖαν).

ἡλιθίῳ εἶναι. Στέργων δὲ φανερός μὲν ἦν οὐδένα, ὅτῳ δὲ 19
 φαίη φίλος εἶναι, τούτῳ ἔνδηλος ἐγίγνετο ἐπιβουλεύων.
 Ὡσπερ δὲ τις ἀγάλλεται ἐπὶ θεοσεβείᾳ καὶ ἀληθείᾳ καὶ δι- 20
 καιότητι, οὕτω Μένων ἠγάλλετο τῷ ἐξαπατᾶν δύνασθαι,
 τῷ πλάσασθαι ψευδῆ, τῷ φίλους διαγελαῖν· τὸν δὲ μὴ πα-
 νοῦργον τῶν ἀπαιδευτῶν αἰεὶ ἐνόμιζεν εἶναι. Τὸ δὲ πειθο- 21
 μένους τοὺς στρατιώτας παρέχεσθαι ἐκ τοῦ συναδικεῖν αὐ-
 τοῖς ἐμψχανᾶτο. Τιμᾶσθαι δὲ καὶ θεραπεύεσθαι ἡξίου ἐπι-
 δεικνύμενος, ὅτι πλεῖστα δύναίτο καὶ ἐθέλοι ἂν ἀδικεῖν.
 Εὐεργεσίαν δὲ κατέλεγεν, ὅποτε τις αὐτοῦ ἀφίστατο, ὅτι
 χρώμενος αὐτῷ οὐκ ἀπώλεσεν αὐτόν. Ἀποθνησκόντων δὲ 22
 τῶν συστρατήγων, ὅτι ἐστράτευσαν ἐπὶ βασιλέα σὺν Κύρῳ,
 ταῦτά πεποικῶς οὐκ ἀπέθανε, μετὰ δὲ τὸν τῶν ἄλλων θά-
 νατον [στρατηγῶν] τιμωρηθεὶς ὑπὸ βασιλέως ἀπέθανεν,
 οὐχ ὥσπερ Κλέαρχος καὶ οἱ ἄλλοι στρατηγοὶ ἀποτυμηθέντες
 τὰς κεφαλὰς, ὅσπερ τάχιστος θάνατος δοκεῖ εἶναι, ἀλλὰ
 ζῶν αἰκισθεὶς ἐνιαυτὸν ὡς πονηρὸς λέγεται τῆς τελευτῆς
 τυχεῖν.

Ἄγιας δὲ ὁ Ἄρκας καὶ Σωκράτης ὁ Ἀχαιοὺς καὶ τούτῳ 23
 ἀπεθανέτην. Τούτων δὲ οὐθ' ὡς ἐν πολέμῳ κακῶν οὐδεὶς
 κατεγέλα οὐτ' εἰς φιλίαν αὐτοὺς ἐμέμφετο. Ἦστην δὲ ἄμφω
 ἄμφι τὰ πέντε καὶ τριάκοντα ἔτη ἀπὸ γενεᾶς.

— ἡλιθίῳ εἶναι. — φανερός μὲν ἦν οὐδένα. — ὅτῳ δὲ φαίη φίλος εἶναι. — τούτῳ ἔνδηλος ἐγίγνετο ἐπιβουλεύων. — Ὡσπερ δὲ τις ἀγάλλεται ἐπὶ θεοσεβείᾳ καὶ ἀληθείᾳ καὶ δικαιοσύνῃ. — ἀγάλλετο τῷ ἐξαπατᾶν δύνασθαι. — τῷ πλάσασθαι ψευδῆ. — τῷ φίλους διαγελαῖν. — τὸν δὲ μὴ πανοῦργον τῶν ἀπαιδευτῶν αἰεὶ ἐνόμιζεν εἶναι. — Τιμᾶσθαι δὲ καὶ θεραπεύεσθαι ἡξίου ἐπιδεικνύμενος. — ὅτι πλεῖστα δύναίτο καὶ ἐθέλοι ἂν ἀδικεῖν. — Εὐεργεσίαν δὲ κατέλεγεν. — ὅποτε τις αὐτοῦ ἀφίστατο. — ὅτι χρώμενος αὐτῷ οὐκ ἀπώλεσεν αὐτόν. — Ἀποθνησκόντων δὲ τῶν συστρατήγων. — ὅτι ἐστράτευσαν ἐπὶ βασιλέα σὺν Κύρῳ. — ταῦτά πεποικῶς οὐκ ἀπέθανε. — μετὰ δὲ τὸν τῶν ἄλλων θάνατον [στρατηγῶν] τιμωρηθεὶς ὑπὸ βασιλέως ἀπέθανεν. — οὐχ ὥσπερ Κλέαρχος καὶ οἱ ἄλλοι στρατηγοὶ ἀποτυμηθέντες τὰς κεφαλὰς. — ὅσπερ τάχιστος θάνατος δοκεῖ εἶναι. — ἀλλὰ ζῶν αἰκισθεὶς ἐνιαυτὸν ὡς πονηρὸς λέγεται τῆς τελευτῆς τυχεῖν.

§ 19. στέργων] ὅτι ἡγάπα. — § 20. δικαιοσύνη] = δικαιοσύνη. — πλάσασθαι ψευδῆ] νὰ πλάσῃ καὶ νὰ εἴπῃ ψεύματα. — τῶν ἀπαιδευτῶν] = ἀπαιδευτῶν. — ὅποτε τις αὐτοῦ ἀφίστατο] μετὰ τὸ νὰ ἀδικῇ. — ἀφίστατο] ἀφίστατο. — ἐμψχανᾶτο] ἐμψχανεύετο, προσεπάθει νὰ εὕρῃ τρόπον. — κατέλεγεν] ἐλογάριαζεν. — ὅτι χρώμενος αὐτῷ] διότι, ὅτε ἦτο φίλος αὐτοῦ.

§ 22. ἀποθνησκόντων τῶν συστρατήγων] ὅτε ἐφανεύοντο οἱ συστρατηγοὶ του. — ταῦτά πεποικῶς] ἂν καὶ εἶχε κάμη τὰ ἴδια, δηλ. εἶχεν ἐκστρατεύειν κατὰ τοῦ βασιλέως. — αἰκισθεὶς] τιμωρηθεὶς. — κατεγέλα] κατήγόρει. — εἰς φιλίαν] ὡς πρὸς φιλίαν. — ἀπὸ γενεᾶς] ἀπὸ τῆς γεννήσεως των.

§ 23. κακῶν] δειλῶν. — κατεγέλα] κατήγόρει. — εἰς φιλίαν] ὡς πρὸς φιλίαν. — ἀπὸ γενεᾶς] ἀπὸ τῆς γεννήσεως των.

BIBLION TRITON

1 Κεφ. Α'. Ἐπεὶ δὲ οἱ στρατηγοὶ συνειλημμένοι ἦσαν καὶ τῶν λοχαγῶν καὶ τῶν στρατιωτῶν οἱ συνεπισπόμενοι ἀπώλωσαν, ἐν πολλῇ δὴ ἀπορία ἦσαν οἱ Ἕλληνες ἐννοούμενοι μὲν, ὅτι ἐπὶ ταῖς βασιλέως θύραις ἦσαν, κύκλω δὲ αὐτοῖς πάντη πολλὰ καὶ ἔθνη καὶ πόλεις πολέμια ἦσαν, ἀγορὰν δὲ οὐδεὶς ἔτι παρέξειν ἔμελλεν, ἀπείχον δὲ τῆς Ἑλλάδος οὐ μείον ἢ μύρια στάδια, ἠγεμῶν δ' οὐδεὶς τῆς ὁδοῦ ἦν, ποταμοὶ δὲ διεῖργον ἀδιάβατοι ἐν μέσῳ τῆς οἰκαδε ὁδοῦ, προυδεδώκεσαν δὲ αὐτοὺς καὶ οἱ σὺν Κύρῳ ἀναβάντες βάρβαροι, μόνον δὲ καταλελειμμένοι ἦσαν οὐδὲ ἰππεία οὐδένα σύμμαχον ἔχοντες, ὥστε εὐδῆλον ἦν, ὅτι νικῶντες μὲν οὐδένα ἂν κατακάνοιεν, ἠττηθέντων δὲ οὕτων οὐδεὶς
2 ἂν λειφθεῖν. Ταῦτ' ἐννοούμενοι καὶ ἀθύμως ἔχοντες ὀλίγοι μὲν αὐτῶν εἰς τὴν ἐσπέραν σίτου ἐγεύσαντο, ὀλίγοι δὲ πῦρ ἀνέκαυσαν, ἐπὶ δὲ τὰ ὄπλα πολλοὶ οὐκ ἦλθον ταύτην τὴν νύκτα, ἀνεπαύοντο δὲ ὅπου ἐτύγγανεν ἕκαστος οὐ δυνά-

Κεφ. Α'. § 1. *συνειλημμένοι ἦσαν*] ὑπερσντλ. τοῦ συλλαμβάνομαι. — *οἱ συνεπισπόμενοι*] οἱ συνακολουθήσαντες τοὺς στρατηγοὺς· τὸ ῥ. συνεπέπομαι. — *ἀπώλωσαν*] εἶχον ἀπολεσθῆ· γραμμτ. § 84, β. — *ἐννοούμενοι*] συλλογισζόμενοι. — *ἐπὶ ταῖς θύραις*] πλησίον τῆς αὐλῆς τοῦ βασιλέως, ἐπομένως ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ βασιλείως. — *πίτη*] παντοῦ, εἰς πάντα τὰ μέρη. — *ἀγορὰν*] ἐνν. τῶν ἐπιτηδείων, δηλ. τὰ τρόφιμα. — *οὐ μείον*] ἔχει ὀλιγώτερον=πλέον. — *ἠγεμῶν*] ὀδηγός. — *διεῖργον*] ἐμπόδιζον. — *οἰκαδε*] εἰς τὴν πατρίδα. — *ἀναβάντες*] ἐκστρατεύσαντες· δηλ. ὁ Ἄριστος, μετὰ στρατευμά του. — *ἂν κατακάνοιεν*] ἦτο δυνατόν νὰ φονεύσῃ· τὸ ῥ. κατακαίνω. — *ἠττηθέντων*] ἂν ᾔθελον νικηθῆ. — *ἂν λειφθεῖν*] οὐδεὶς ᾔθελε μείνῃ.

§ 2. *ἀθύμως ἔχοντες*] ἀθυμοῦντες (λυπούμενοι). — *εἰς τὴν ἐσπέραν*] μέχρι τῆς ἐσπέρας. — *σιτου*] τροφῆς. — *ἐπὶ τὰ ὄπλα*] εἰς τὸ στρατόπεδον. — *καθεύδειν*] νὰ κοιμῶνται· γραμμτ. § 57, 3, 6' καὶ § 93, 5. — *ὑπὸ λύπης*] ἐνεκα λύπης. — *ἔτι*] πλέον. — *ᾄψισθαι*] μέλλ. τοῦ ᾄρω· γραμμτ. § 56, 1, δ' καὶ § 97, 3.

μενοι καθεύδειν ὑπὸ λύπης καὶ πόθου πατρίδων, γονέων, γυναικῶν, παίδων, οὓς οὐποτ' ἐνόμιζον ἔτι ὄψεσθαι. Οὕτω μὲν δὴ διακείμενοι πάντες ἀνεπαύοντο.

Ἦν δέ τις ἐν τῇ στρῆσι τῶν Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, ὃς οὔτε β στρατηγὸς οὔτε λοχαγὸς οὔτε στρατιώτης ὢν συνηκολούθει, ἀλλὰ Πρόξενος αὐτὸν μετεπέψατο εἰκοθεν ξένος ὢν ἀρχαῖος· ὑπισχνεῖτο δὲ αὐτῷ, εἰ ἔλθοι, φίλον αὐτὸν Κύρω ποιήσειν. Ὁ μὲν δὴ Ξενοφῶν οὕτω θυσάμενος, οἷς ἀνεῖλεν⁴ ὁ θεός, ἐξέπλει καὶ καταλαμβάνει ἐν Σάρδεσι Πρόξενον καὶ Κύρον μέλλοντας ἦδη ὄρμῶν τὴν ἄνω ὁδὸν καὶ συνεστάθη Κύρω. Προθυμουμένου δὲ τοῦ Προξένου καὶ ὁ Κύρος συμ⁵ προυθυμεῖτο μεῖναι αὐτόν, εἶπε δὲ ὅτι, ἐπειδὴν τόχιστα ἢ στρατεία λήξη, εὐθύς ἀποπέμψει αὐτόν. Ἐλέγετο δὲ ὁ στόλος εἶναι εἰς Πισίδας. Ἐστρατεύετο μὲν δὴ οὕτως ἕξα-6 πατηθεῖς—οὐχ ὑπὸ Προξένου· οὐ γὰρ ἦδει τὴν ἐπὶ βασιλέα ὄρμῶν οὐδὲ ἄλλος οὐδεὶς τῶν Ἑλλήνων πλὴν Κλεάρχου. Ἐπαίξιμένοι εἰς Κιλικίαν ἦλθον, σαφὲς πᾶ-7 σιν ἦδη ἐδόκει εἶναι, ὅτι ὁ στόλος εἶν ἐπὶ βασιλέα. Φοβούμενοι δὲ τὴν ὁδὸν καὶ ἄκοντες ὄμως οἱ πολλοὶ δι' αἰσχύνην καὶ ἀλλήλων καὶ Κύρου συνηκολούθησαν· ὢν εἰς καὶ Ξενοφῶν ἦν. Ἐπεὶ δὲ ἀπορία ἦν, ἐλυπεῖτο μὲν σὺν

§ 3. τις Ξενοφῶν] κάποιος Ξενοφῶν· ἐκ μετριοφροσύνης ἐπιλεῖ περὶ ἑαυτοῦ ὁ Ξενοφῶν ὡς περὶ ἀγνώστου προσώπου.—μετεπέψατο] τὸν προσεκάλεσεν.—εἰκοθεν] ἐκ τῆς πατρίδος.—ξένος] φίλος.

§ 4. οἷς ἀνεῖλεν ὁ θεός] εἰς ἐκείνους, τοὺς ὁποίους ἐχρησιμοδόγησεν ὁ θεός (ὁ Ἀπόλλων).—καταλαμβάνει] προσθάνει, εὐρίσκει.—ὄρμῶν τὴν ἄνω ὁδόν] νὰ πορευθῶσι τὴν πρὸς τὰ μεσόγεια ὁδόν.—συνεστάθη] ἐσυστήθη.

§ 5. ἐπειδὴν τόχιστα] εὐθὺς ὅταν.—ὁ στόλος] ἡ πορεία, ἡ ἐκστρατεία.

§ 6. ὄρμῶν] ἐκστρατείαν.

§ 7. ἐπὶ βασιλέα] κατὰ τοῦ βασιλέως.—φοβούμενοι καὶ ἄκοντες] ἄν καὶ ἐφοβοῦντο καὶ δὲν ἤθελον.—οἱ πολλοί] οἱ περισσότεροι.—δι' αἰσχύνην] ἐντροπέζομενοι καὶ ἀλλήλους καὶ τὸν Κύρον.

§ 8. μικρόν] ὀλίγον χρόνον.—ἔπνου λαχῶν] καιμηθεῖς (ἀφ' οὗ ἐπῆρε ὀλίγον ἕπνον).—ὄρα] ὄνειρον· γραμμτ. § 32, 1, 6'.—ἔδοξεν αὐτῷ] τοῦ ἐπάνη.—σκηπτός] κεραυνός.—ἐκ τούτου] ἕνεκα τούτου, δηλ. τοῦ κεραυνοῦ.

τοῖς ἄλλοις καὶ οὐκ ἐδύνατο καθεύδειν· μικρὸν δ' ὕπνου
λαχὼν εἶδεν ὄναρ. Ἔδοξεν αὐτῷ βροντῆς γενεμένης σκη-
πτὸς πεσεῖν εἰς τὴν πατρῶαν οἰκίαν καὶ ἐκ τούτου λάμ-
9 πεσθαι πᾶσα. Περιφθόβος δ' εὐθύς ἀνηγέρθη καὶ τὸ ὄναρ
τῇ μὲν ἔκρινεν ἀγαθόν, ὅτι ἐν πόνοις ὦν καὶ κινδύνοις
ῥῶς μέγα ἐκ Διὸς εἶδεν ἔδοξε· τῇ δὲ καὶ ἐφοβεῖτο, ὅτι ἀπὸ
Διὸς μὲν βασιλέως τὸ ὄναρ ἐδόκει αὐτῷ εἶναι, κύκλω δὲ
ἐδόκει λάμπεσθαι τὸ πῦρ, μὴ οὐ δύναίτο ἐκ τῆς χώρας
ἐξελθεῖν τῆς βασιλέως, ἀλλ' εἰργόιτο πάντοθεν ὑπὸ τινων
10 ἀποριῶν. Ὅποιόν τι μὲν δὴ ἐστὶ τὸ τοιοῦτον ὄναρ εἶδεν,
ἔξεστι σκοπεῖν ἐκ τῶν συμβάντων μετὰ τὸ ὄναρ. Γίγνεται γὰρ
11 τᾶδε. Εὐθύς ἐπειδὴ ἀνηγέρθη, πρῶτον μὲν ἔννοια αὐτῷ
ἐμπίπτει τί κατάκειμαι; ἡ δὲ νύξ προβαίνει ἅμα δὲ τῇ
ἡμέρᾳ εἰκὸς τοὺς πολεμίους ἤξειν. Εἰ δὲ γεννησόμεθα ἐπὶ
βασιλεῖ, τί ἐμποδῶν μὴ οὐχὶ πάντα μὲν τὰ χαλεπώτατα
ἐπιδόντας, πάντα δὲ τὰ δεινότερα παθόντας ὑβριζομένους
12 ἀποθανεῖν; Ὅπως δ' ἀμυνούμεθα, οὐδεὶς παρασκευάζεται οὐδὲ
ἐπιμελεῖται, ἀλλὰ κατακείμεθα, ὥσπερ ἔξον ἡσυχίαν ἄγειν.

§ 9. ἀνηγέρθη] ἐσηκώθη· τὸ β. ἀνεγείρωμαι.—τῇ μὲν...τῇ δέ] ἀφ' ἐνὸς μὲν... ἀφ' ἑτέρου δέ.—ἐν πόνοις ὦν καὶ κινδύνοις] διότι ἐνῶ εὐρίσκειτο εἰς δυσχερεῖας καὶ κινδύνους.—ῥῶς] ἐλπίς.—ἐκ Διὸς] διότι ἐνόμιζον ὅτι ὁ Ζεὺς ἔπεμπε τοὺς ὄνειρους.—ἀπὸ Διὸς βασιλέως] ἐπειδὴ ὁ Ζεὺς ἦτο βασιλεὺς τῶν θεῶν, ἐνόμιζεν ὅτι ἐπροστάτευε τοὺς βασιλεῖς τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐπομένως καὶ τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν.

§ 10. ὁποιόν τι ἐστὶ] τί δηλοῖ, τί σημαίνει.—ἔξεστιν εἶδεν] δύναται τις νὰ ἴδῃ.

§ 11. ἔννοια αὐτῷ ἐμπίπτει] τοῦ ἔσχεται σκέψις (σκέπτεται).—τί] = διὰ τί.—ἡ δὲ νύξ προβαίνει] ἐνῶ ἡ νύξ προχωρεῖ.—ἐπὶ βασιλεῖ] εἰς τὴν ἔξουσίαν τοῦ βασιλέως.—τί ἐμποδῶν] ἐνν. ἐστὶ—τί ἐμποδίζει.—ἐπιδόντας] ἀφ' οὗ ζήσωμεν νὰ ἴδωμεν.—ὑβριζομένους] καταφρονουμένους, προσβαλλομένους.

§ 12. ὅπως ἀμυνούμεθα] πῶς θὰ ὑπερασπισθῶμεν.—ὥσπερ ἔξον] ὡς νὰ ἦτο ἐπιτετραμμένον· τὸ β. ἔξεστιν.—ἡσυχίαν ἄγειν] ἡσυχάζειν.—τὸν ἐκ ποίας πόλεως στρατηγόν] = ποίας πόλεως, ποῖον στρατηγόν.—προσδοκῶ] ἐλπίζω.—ποίαν ἡλικίαν] ποῖαν ἄλλην δηλ. καλλιτέραν τῆς παρούσης· τότε ὁ Ξενοφῶν ἦτο περίπου 30 ἐτῶν.—προδῶ] προδώσω· δηλ. ἂν δὲν φροντίσω νὰ ὑπερασπισθῶμεν, εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς νὰ προδώω τὸν ἑαυτὸν μου.

Ἐγὼ οὖν τὸν ἐκ ποίας πόλεως στρατηγὸν προσδοκῶ ταῦτα πράξειν; ποίαν δὲ ἡλικίαν ἑμαυτῷ ἐλθεῖν ἀναμένω; οὐ γὰρ ἔγωγ' ἔτι πρεσβύτερος ἔσομαι, ἂν τήμερον προδῶ ἑμαυτὸν τοῖς πολεμίοις. Ἐκ τούτου ἀνίσταται καὶ συγκαλεῖ τοὺς ἱεροξένου¹³ πρῶτον λοχαγούς. Ἐπεὶ δὲ συνῆλθον, ἔλεξεν, Ἐγὼ, ὦ ἄνδρες λοχαγοί, οὔτε καθεύδειν δύναμαι, ὥσπερ οἶμαι οἱ δ' ὑμεῖς, οὔτε κατακεῖσθαι ἔτι ὄρων, ἐν οἷσις ἐσμέν. Οἱ μὲν γὰρ πο¹⁴ λέμιοι δῆλον, ὅτι οὐ πρότερον πρὸς ἡμᾶς τὸν πόλεμον ἐξέφηναν, πρὶν ἐνόμισαν καλῶς τὰ ἑαυτῶν παρασκευάσασθαι, ἡμῶν δ' οὐδεὶς οὐδὲν ἀντεπιμελεῖται, ὅπως ὡς κάλλιστα ἀγωνιούμεθα. Καὶ μὴν εἰ ὑψησόμεθα καὶ ἐπὶ βασιλεῖ γενη¹⁵ σόμεθα, τί οἴομεθα πείσεσθαι; Ὅς καὶ τοῦ ὁμομητρίου ἀδελφοῦ καὶ τεθνηκότος ἤδη ἀποτεμῶν τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν χεῖρα ἀνεσταύρωσεν· ἡμᾶς δέ, οἷς κηδεμῶν μὲν οὐδεὶς πάρεστιν, ἐστρατεύσαμεν δὲ ἐπ' αὐτὸν ὡς δοῦλον ἀντὶ βασι¹⁶ λέως ποιήσοντες καὶ ἀποκτενοῦντες, εἰ δυναίμεθα, τί ἂν οἴομεθα παθεῖν; Ἄρ' οὐκ ἂν ἐπὶ πᾶν ἔλθοι, ὡς ἡμᾶς τὰ ἔσχατα¹⁶ αἰκισάμενος πᾶσιν ἀνθρώποις φόβον παράσχοι τοῦ στρατεῦ¹⁷ σαί ποτε ἐπ' αὐτόν; Ἀλλ' ὅπως τοι μὴ ἐπ' ἐκείνῳ γενησόμεθα, πάντα ποιητέον. Ἐγὼ μὲν οὖν ἔστε μὲν αἱ σπονδαί¹⁷

§ 13. ἐκ τούτου] μετὰ τοῦ το. — οὐδ' ὑμεῖς] ἐνν. καθεύδειν δύνασθε. — ὄρων] ἐπειδὴ βλέπω. — ἐν οἷσις ἐσμέν] ἐνν. πράγμασιν· εἰς πόαν δεινην θέσιν εὐρισκόμεθα.

§ 14. ἐξέφηναν] ἐκλήρουσαν τὸ ῥ. ἐκφαίνω. — πρὶν] παρὰ ἀφου. — ὅπως ἀγωνιούμεθα] πῶς θὰ ἀγωνισθῶμεν.

§ 15. καὶ μὴν] καὶ ὅμως. — εἰ ὑψησόμεθα] ἐὰν ὑποχωρήσωμεν (ἐὰν δὲν ἀγωνισθῶμεν) τὸ ῥ. ὑψέμαι. — πείσεσθαι] μελλ. τοῦ πάσχω. — ὅς] = οὗτος γάρ. — καὶ τεθνηκότος ἤδη] ἂν καὶ ἴτη ἀποθαμένος πλέον. — ἀνεσταύρωσεν] ἐπὶ σταυροῦ ἐκρέμασεν. — κηδεμῶν] προστάτης. — ἂν παθεῖν] ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ πάθωμεν. Ὑποκει. τοῦ ἀπαρ.φ. παθεῖν εἶναι τὸ ἀνωτέρω ἡμᾶς, ἂν καὶ ἴναι ταῦτοπροσωπία, κατ' αἰτ. γάριν ἐμφάσεως.

§ 16. ἄρ' οὐκ ἂν ἐπὶ πᾶν ἔλθοι] ἄρα γε δὲν ἤθελε κάυη τὰ πάντα. — τὰ ἔσχατα αἰκισάμενος] = τὰς ἐσχάτας αἰκίας αἰκισ. = τὰς ἐσχάτας τιμωρίας τιμωρήσας. — ἐπ' ἐκείνῳ] εἰς τὴν ἐξουσίαν ἐκείνου (τοῦ βασιλέως). — πάντα ποιητέον] = πάντα δεῖ ποιεῖν· πρέπει νὰ κάμωμεν πάντα.

§ 17. ἔστε] = ἔως, ἐν ὄσω. — μακαρίζω] καλοτυγίζω. — διαθεώμενος] ἐπειδὴ ἔβλεπον. — αὐτῶν] σχῆμα προλήψεως ἀντὶ τοῦ· ὅση τὸ (μεγεθος) καὶ οἶα (τὴν ποιότητα) ἐστὶν ἡ χώρα αὐτῶν, ἣν ἔγοιεν. — ὧ· ἀφθονα] πτόσον ἀφθονα. — χρυσὸν δέ, ἐσθῆτα δέ] μετ' ἐμφάσεως ἀντὶ τοῦ ὅσον δὲ χρυσόν, ὕσθη δὲ ἐσθῆτα (ἐνδύματα).

ἦσαν, οὐποτε ἐπαύομην ἡμᾶς μὲν οἰκτίρων, βασιλέα δὲ καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ μακαρίζων διαθεώμενος αὐτῶν, ὅσων μὲν χώραν καὶ οἶαν ἔχοιεν, ὡς δὲ ἄφθονα τὰ ἐπιτήδεια, ἴσους δὲ 18θεράποντας, ὅσα δὲ κτήνη, χρυσὸν δέ, ἐσθῆτα δέ· τὰ δ' αὐτῶν στρατιωτῶν ὅποτε ἐνθυμοίμην, ὅτι τῶν μὲν ἀγαθῶν τούτων οὐδενὸς ἡμῖν μετεῖν, εἰ μὴ πριαίμεθα, ὅτου δ' ὄνησόμεθα, ἥδειν ἔτι ὀλίγους ἔχοντας, ἄλλως δὲ πῶς πορίζεσθαι τὰ ἐπιτήδεια ἢ ὄνουμένους ὄρκους ἥδη κατέχοντας ἡμᾶς. Ταῦτ' οὖν λογιζόμενος ἐνίστε τὰς σπονδὰς μᾶλλον 19ἐφθοοίμην ἢ νῦν τὸν πόλεμον. Ἐπεὶ μέντοι ἐκεῖνοι ἔλυσαν τὰς σπονδὰς, λελύσθαι μοι δοκεῖ καὶ ἡ ἐκείνων ὕβρις καὶ ἡ ἡμετέρα ἀσάφεια. Ἐν μέσῳ γὰρ ἥδη κεῖται ταῦτα τὰ ἀγαθὰ ἄθλα, ὁπότεροι ἂν ἡμῶν ἄνδρες ἀμείνονες ὦσιν, ἀγωνοθέται δ' οἱ θεοὶ εἰσιν, οἳ σὺν ἡμῖν, ὡς τὸ εἶκός, ἔσονται. 20Οὔτοι μὲν γὰρ αὐτοὺς ἐπιωρκήκασιν· ἡμεῖς δὲ πολλὰ ὀρῶντες ἀγαθὰ στεγρῶς αὐτῶν ἀπειχόμεθα διὰ τοὺς τῶν θεῶν ὄρκους· ὥστε ἐξεῖναι μοι δοκεῖ ἵεναι ἐπὶ τὸν ἀγῶνα πολὺ σὺν φρονή- 21ματι μείζονι ἢ τούτοις. Ἐτι δ' ἔχομεν σώματα ἰκανώτερα τού-

§ 18. αὐ] ἀπ' ἑτέρου δέ.—ὅποτε ἐνθυμοίμην] ὑτάκις ἐσυλλογιζόμεν· ἰδὲ συντκτ. § 53, 2.—τῶν ἀγαθῶν τούτων] δηλ. χώρας, ἐπιτηδείων, κτηνῶν, χρυσῶν, ἐσθῆτος.—μετεῖν] εὐκτ. τοῦ ἀπροσώπου μετεστίν ἡμῖν=μετέγχευεν.—εἰ μὴ πριαίμεθα] ἂν δὲν ἠθέλομεν ἀγοράσῃ αὐτὰ τὸ ῥ. ὠνούμα· ἰδὲ γραμμτ. § 83, σημ.—ὅτου] ἀντὶ τίνος, μὲ τί.—ὄρκους κατέχοντας ἡμᾶς] ὅτι ὄρκου μᾶς ἐμπόδιζον νὰ πορίζόμεθα τὰ τρόφιμα ἄλλως πῶς παρὰ ἀγοράζοντες αὐτά.—ταῦτ' οὖν λογιζόμενος] ταῦτα λοιπὸν συλλογιζόμενος.—ἐνίστε] κάποτε.

§ 19. ἔλυσαν τὰς σπονδὰς] παρέβησαν τὰς συνθήκας· διότι ἐφόνευσαν τοὺς στρατηγούς τῶν Ἑλλ. διὰ δόλου.—λελύσθαι] ὅτι ἔχει παύση.—ὑβρι] ἀδικία.—ἀσάφεια] ἀβεβαιότης.—ἄθλα] ὡς βραβεῖα.—ὁπότεροι ἡμῶν]=τούτοις ἡμῶν, ὁπότεροι (ὅποιοι ἐκ τῶν δύο, τῶν Ἑλλ. καὶ τῶν Περσ.).—ἀμείνονες] ἀνδρείότεροι.—σὺν ἡμῖν] μὲ τὸ μέρος ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν—ὡς τὸ εἶκός] καθὼς εἶναι ἐπόμενον, φυσικόν.

§ 20. ὀρῶντες] ἂν καὶ ἐβλέπομεν.—στεγρῶς] σταθερῶς.—ἐξεῖναι μοι δοκεῖ]=δοκεῖ μοι ὅτι ἔξεστιν ἡμῖν=μοὶ φαίνεται ὅτι δυνάμεθα.—ἐπὶ τὸν ἀγῶνα] εἰς τὸν πόλεμον.—πολὺ σὺν φρονήματι μείζονι]=σὺν φρονήματι πολὺ μείζονι, δηλ. ἔχοντες φρόνημα μεγαλειότερον ἀπὸ τούτους (τοὺς βαρβάρους).

§ 21. φέρειν] νὰ ὑποφέρωσιν.—σὺν τοῖς θεοῖς] μὲ τὴν βοήθειαν τῶν θεῶν.—οἱ δὲ ἄνδρες]=οὔτοι δὲ (δηλ. οἱ πολέμιοι) εἰσὶν ἄνδρες.—ἔρωτοὶ καὶ θρηνητοὶ μᾶλλον] εὐκολώτερον δύνανται νὰ πληγῶνῶνται καὶ νὰ φωνεῶνται· γραμμτ. § 39, 12.—τὸ πρόσθεν] πρότερον.

των καὶ ψύχη καὶ θάλπη καὶ πόνους φέρειν· ἔχομεν δὲ καὶ ψυχὰς σὺν τοῖς θεοῖς ἀμείνονας· οἱ δὲ ἄνδρες καὶ τρωτοὶ καὶ θνητοὶ μᾶλλον ἡμῶν, ἢν οἱ θεοὶ ὥσπερ τὸ πρόσθεν νίκην ἡμῖν διδῶσιν. Ἄλλ' ἴσως γὰρ καὶ ἄλλοι ταῦτ' ἐνθυμοῦνται,²² πρὸς τῶν θεῶν μὴ ἀναμένωμεν ἄλλους ἐφ' ἡμᾶς ἐλθεῖν παρακαλοῦντας ἐπὶ τὰ κάλλιστα ἔργα, ἀλλ' ἡμεῖς ἄρξωμεν τοῦ ἐξορμῆσαι καὶ τοὺς ἄλλους ἐπὶ τὴν ἀρετὴν· φάιντε τῶν λοχαγῶν ἀριστοὶ καὶ τῶν στρατηγῶν ἀξιοστρατηγότεροι. Καγὼ δέ, εἰ μὲν ὑμεῖς ἐθέλετε ἐξορμᾶν ἐπὶ ταῦτα,²³ ἔπεσθαι ὑμῖν βούλομαι, εἰ δ' ὑμεῖς τάττετ' αὐτόν με ἡγεῖσθαι, οὐδὲν προφασίζομαι τὴν ἡλικίαν, ἀλλὰ καὶ ἀκμάζειν ἡγοῦμαι ἐρύκειν ἀπ' ἑμαυτοῦ τὰ κακά.

Ὁ μὲν ταῦτ' ἔλεξεν, οἱ δὲ λοχαγοὶ ἀκούσαντες ἡγεῖσθαι²⁴ ἐκέλευον πάντες, πλὴν Ἀπολλωνίδης τις ἦν βοιωτιάζων τῇ φωνῇ· οὗτος δ' εἶπεν, ὅτι φλυαροῖν, ὅστις λέγοι ἄλλως πῶς σωτηρίας ἂν τυχεῖν ἢ βασιλέα πείσας, εἰ δύναιτο, καὶ ἅμα ἤρχετο λέγειν τὰς ἀπορίας. Ὁ μέντοι Ξενοφῶν μεταξὺ ὑπο²⁵ λαβῶν ἔλεξεν ὧδε. Ὡ θαυμασιώτατε ἄνθρωπε, σύγε οὐδὲ ὄρων γινώσκεις οὐδὲ ἀκούων μέμνησαι. Ἐν ταῦτῳ γε μέντοι ἦσθα τούτοις, ὅτε βασιλεύς, ἐπεὶ Κῦρος ἀπέθανε,

§ 22. ἀλλ' ἴσως γάρ] = ἀλλὰ μὴ ἀναμένωμεν ἴσως γὰρ κλπ. — παρακαλοῦντας] = παρακαλέσοντας, ἵνα μᾶς παρακινήσωσιν. — ἄρξωμεν τοῦ ἐξορμῆσαι] ἄς κάμωμεν ἀρχὴν νὰ παρακινήσωμεν. — ἀρετήν] ἀνδρείαν. — ἀξιοστρατηγότεροι] ἀξιώτεροι νὰ στρατηγήητε.

§ 23. ἡμεῖς ἐξορμᾶν] σεῖς νὰ παρακινήητε. — τάττετε] διορίζετε. — αὐτόν με ἡγεῖσθαι] ἀπὸς μου νὰ ἦμαι ἡγεμόν. — ἀκμάζειν ἡγοῦμαι] ὅτι εἶμαι ἀκμάτος νομίζω. — ἐρύκειν] ν' ἀποκρούω. — τὰ κακά] τὰς ἐκ τῶν Περσῶν συμφοράς.

§ 24. ἡγεῖσθαι] ἐνν. αὐτόν· δηλ. αὐτὸς νὰ ἦναι ἡγεμόν. — βοιωτιάζων τῇ φωνῇ] ὁμιλῶν τὴν βοιωτικὴν διαλέκτον, ἣτις ἦτο Αἰολικὴ. — ἂν τυχεῖν] ὅτι ἡδύνατο νὰ ἐπιτύγῃ σωτηρίαν. — τὰς ἀπορίας] τὰς δυσκολίας.

§ 25. μεταξὺ] ἐνῷ δηλ. ὁ Ἀπολλωνίδης ὠμίλει καὶ ἐπομένως διακόψας αὐτόν. — θαυμασιώτατε] παραξενώτατε. — οὐδὲ ὄρων γινώσκεις] ἐνῷ βλέπεις (εἰς πόλιν θέσιν εἰσεθῆ), δὲν καταλαμβάνεις. — οὐδὲ ἀκούων] καὶ ἐνῷ ἀκούεις (βτα ἔχομεν πῆθην ὑπὸ τοῦ βασιλέως). — ἐν ταῦτῳ τούτοις] εἰς τὸν αὐτὸν τόπον μὲ τούτους, δηλ. τοὺς λοχαγούς. — ἐπὶ τούτῳ] κατόπιν τούτου, δηλ. τοῦ θανάτου τοῦ Κύρου.

καταφρονήσας ἐπὶ τούτῳ πέμπων ἐκέλευε παραδιδόναι τὰ
 26 ὄπλα: Ἐπεὶ δὲ ἡμεῖς οὐ παραδόντες, ἀλλ' ἐξοπλισάμενοι
 ἔλθόντες παρεσκηνήσαμεν αὐτῷ, τί οὐκ ἐποίησε πρέσβεις
 πέμπων καὶ σπονδὰς αἰτῶν καὶ παρέχων τὰ ἐπιτήδεια, ἔστε
 27 σπονδῶν ἔτυχεν; Ἐπεὶ δ' αὖ οἱ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοί,
 ὡσπερ δὴ σὺ κελεύεις, εἰς λόγους αὐτοῖς ἄνευ ὀπλων ἤλ-
 θον πιστεύσαντες ταῖς σπονδαῖς, οὐ νῦν ἐκείνοι ποιόμενοι,
 κεντούμενοι, ὑβρίζομενοι οὐδὲ ἀποθανεῖν οἱ τλήμονες δύ-
 νανται καὶ μάλ' οἴμαι ἐξῶντες τούτου; Ἄ οὐ πόντια εἰ-
 δὼς τοὺς μὲν ἀμύνεσθαι κελεύοντας φλυνεῖν ἤης, πείθειν
 28 δὲ πάλιν κελεύεις ἰόντας; Ἐμοί, ὦ ἄνδρες, δοκεῖ τὸν ἄν-
 θρωπον τοῦτον μήτε προσίεσθαι εἰς ταῦτόν ἡμῖν αὐτοῖς
 ἀφελομένους τε τὴν λοχαγίαν σκεύη ἀναθέντας ὡς τοι
 οὕτω χρῆσθαι. Οὗτος γὰρ καὶ τὴν πατρίδα καταισχύνει καὶ
 29 πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα, ὅτι Ἕλληνας ὢν τοιοῦτός ἐστιν. Τοῦτον
 μὲν οὖν ἀπήλασαν· οἱ δὲ ἄλλοι παρὰ τὰς τάξεις ἰόντες, ὅπου
 μὲν στρατηγὸς σῶς εἶη, τὸν στρατηγὸν παρεκάλουν, ὀπόθεν
 δὲ οἴχοιτο, τὸν ὑποστράτηγον, ὅπου δ' αὖ λοχαγὸς σῶς εἶη,
 30 τὸν λοχαγόν. Ἐπεὶ δὲ πάντες συνῆλθον, εἰς τὸ πρόσθεν τῶν
 ὀπλων ἑκαθέζοντο· καὶ ἐγένοντο οἱ συνελθόντες στρατηγοὶ
 καὶ λοχαγοὶ ἀμφὶ τοὺς ἑκατόν. Ὅτε δὲ ταῦτα ἦν, σχεδὸν
 31 μέσαι ἦσαν νύκτες. Ἐνταῦθα Ἰερώνυμος Ἠλεῖος πρεσβύ-

§ 26. παρεσκηνήσαμεν] ἰσπρατοπεδεύσαμεν πλησίον αὐτοῦ.—ἐστὶ
 ἕως.

§ 27. δ' αὖ] τὸνναντίον δέ.—αὐτοῖς] ταῖς Πέρσαις.—οἱ τλήμονες] οἱ
 ταλαίπυροι—καὶ μάλ' ἐξῶντες τούτου] ἂν καὶ πολὺ ἐπιθυμοῦσι τοῦτο
 (δηλ. ν' ἀπεθάνωσιν).

§ 28. μήτε προσίεσθαι] μήτε νὰ τὸν δεχόμεθα.—ἀφελομένους] καὶ
 ἀφ' αὐτοῦ τοῦ ἀφαιρέσωμεν τὴν λοχαγίαν.—σκεύη ἀναθέντας] ἀφ' αὐτοῦ θέσωμεν
 ἐπάνω του, δηλ. τὸν φορτώσωμεν.—ὡς τοιοῦτω] δηλ. ὡς σκευοφόρον
 ἐθεωροῦντο δὲ οἱ σκευοφόροι ὡς ἀνδράποδα.—ὅτι Ἕλληνας ὢν] διότι ἑνῶ-
 εῖναι Ἕλληνας.

§ 29. ἀπήλασαν] ἀπεδίωξαν· ἀφ' αὐτοῦ ἀπελαύνω.—σῶς]=σῶος· γραμμτ.
 § 36, ζ', 3.—παρεκάλουν] προσεκάλεον.—οἴχοιτο] εἶχε φονεῦθῃ.

§ 30. εἰς τὸ πρόσθεν τῶν ὀπλων] ἔμπροσθεν τοῦ στρατοπέδου.—ἀμφὶ
 τοὺς ἑκατόν] περίπου 100.—μέσαι νύκτες] μεσονύκτιον.

§ 31. ἐνταῦθα] τότε.—ὄδοι] ὡς ἐξῆς.—ἡμῖν...καὶ αὐτοῖς] καὶ ἡμεῖς
 οὕτω νὰ συνέλθωμεν.—καὶ πρὸς ἡμᾶς] ἐνν. ἔλεξας.

τατος ὢν τῶν Προξένου λοχαγῶν ἤρχετο λέγειν ὧδε. Ἡμῖν, ὧ ἄνδρες στρατηγὸι καὶ λοχαγοί, ὀρώσι τὰ παρόντα ἔδοξε καὶ αὐτοῖς συνελθεῖν καὶ ὑμᾶς παρακαλέσαι. ὅπως βουλευσαίμεθα, εἴ τι δυναίμεθα ἀγαθόν. Λέξον δ', ἔφη, καὶ σύ, 32 ὧ Ξενοφῶν, ἅπερ καὶ πρὸς ἡμᾶς. Ἐκ τούτου λέγει τάδε Ξενοφῶν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν δὴ πάντες ἐπιστάμεθα, ὅτι βασιλεὺς καὶ Τισσαφέρνης, οὓς μὲν ἐδυνήθησαν, συνειλήφασιν ἡμῶν, τοῖς δ' ἄλλοις δῆλον, ὅτι ἐπιβουλεύουσιν, ὡς ἦν δύνωνται ἀπολέσωσιν. Ἡμῖν δέ γε οἶμαι πάντα ποιητέα, ὡς μήποτε ἐπὶ τοῖς βαρβάροις γενώμεθα, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκεῖνοι ἐφ' ἡμῖν. Εὖ τοίνυν ἐπίστασθε, ὅτι ὑμεῖς τοσοῦτοι ὄν- 33 τες, ὅσοι νῦν συνεληλύθατε, μέγιστον ἔχετε καιρὸν. Οἱ γὰρ στρατιῶται οὗτοι πάντες πρὸς ὑμᾶς βλέπουσι κἂν μὲν ὑμᾶς ὀρώσιν ἀθυμοῦντας, πάντες κακοὶ ἔσονται, ἦν δὲ ὑμεῖς αὐτοὶ τε παρασκευαζόμενοι φανεροὶ ἦτε ἐπὶ τοῖς πολεμίοις καὶ τοῖς ἄλλοις παρακαλῆτε, εὖ ἴστε, ὅτι ἔψονται ὑμῖν καὶ πειράσονται μιμεῖσθαι. Ἴσως δέ τοι καὶ δίκαιόν 34 ἔστιν ὑμᾶς διαφέρειν τι τούτων. Ὑμεῖς γὰρ ἔστε στρατηγὸι, ὑμεῖς ταξιάρχοι καὶ λοχαγοί· καὶ ὅτε εἰρήνη ἦν, ὑμεῖς καὶ χρήμασι καὶ τιμαῖς τούτων ἐπλεονεκτεῖτε· καὶ νῦν τοίνυν ἐπεὶ πόλεμος ἔστιν, ἀξιοῦν δεῖ ὑμᾶς αὐτοὺς ἀμείνους τοῦ πλήθους εἶναι. Καὶ νῦν πρῶτον μὲν οἶμαι ἂν ὑμᾶς μέγα 35 ὠφελῆσαι τὸ στράτευμα, εἰ ἐπιμεληθείητε, ὅπως ἀντὶ τῶν ἀπολωλότων ὡς τάχιστα στρατηγὸι καὶ λοχαγοὶ ἀντικατα-

§ 32 ἐκ τούτου] μετὰ τοῦτο.—ταῦτα] τὰ ἐξῆς· ὅτι· δηλ. βασιλεὺς κλπ.—δῆ] βέβαια.—ὅς μὲν . . ἡμῶν] ὅσους μὲν ἐξ ἡμῶν.—σ.νειλήφασιν] ἔχουσι συλλάβῃ γραμμτ. § 95, 12.—ἀπολέσωσιν] γραμμτ. § 84, 6.—πάντα ποιητέα] ὅτι πάντα πρέπει νὰ κάμωμεν.—ὡς μήποτε ἐπὶ τοῖς βαρβάροις γενώμεθα] ἵνα μὴ πέσωμεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν βαρβάρων.—ἐφ' ἡμῖν] ἐνν. γίνονται· πέσωσιν εἰς τὴν ἐξουσίαν ἡμῶν.

§ 33. καιρὸν] εὐκαιρίαν, σπουδαιότητα.—βλέπουσιν]=ἀποβλέπουσιν.—ἀθυμοῦντας] ὅτι δὲν ἔχετε καρδιά, ὅτι χωρὶς καρδιά ἐνεργεῖτε.—κακοί] δειλοί.—μιμεῖσθαι] νὰ ἴμωμενται.

§ 34. τοι] τῷ ὄντι.—διαφέρειν] νὰ ὑπερέχητε.—ἐπλεονεκτεῖτε] ὑπερείγετε.

§ 35. τῶν ἀπολωλότων] τῶν χαμένων, πῶν φονευμένων.

σταθῶσιν. Ἡ μὲν γὰρ εὐταξία σφίζειν δοκεῖ, ἡ δὲ ἀταξία
 36 πολλοὺς ἦδη ἀπώλωκεν. Ἐπειδὴν δὲ καταστήσῃσθε τοὺς
 ἄρχοντας, ὅσους δεῖ, ἦν καὶ τοὺς ἄλλους στρατιώτας συλ-
 λέγῃτε καὶ παραθαρβύνητε, οἶμαι ἂν ὑμᾶς πάνυ ἐν καιρῷ
 37 ποιῆσαι. Ἐπίστασθε γὰρ δὴ, ὅτι οὔτε πλεῆθός ἐστιν οὔτε
 ἰσχὺς ἢ ἐν τῷ πολέμῳ τὰς νίκας ποιῶσα, ἀλλ' ὁπότεροι
 ἂν σὺν τοῖς θεοῖς ταῖς ψυχαῖς ἐρρόμενέστεροι ἴωσιν ἐπὶ
 τοὺς πολεμίους, τούτους ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οἱ ἀντίοι οὐδέ-
 38 χονται. Ἐντεθύμημαι δ' ἔγωγε, ὧ ἄνδρες, καὶ τοῦτο, ὅτι
 ὁπόσοι μὲν μαστεύουσι ζῆν ἐκ παντὸς τρόπου ἐν τοῖς πο-
 λεμικοῖς, οὔτοι μὲν κακῶς τε καὶ αἰσχροῶς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ
 ἀποθνήσκουσιν, ὁπόσοι δὲ τὸν μὲν θάνατον ἐγνώκασι πᾶσι
 κοινὸν εἶναι καὶ ἀναγκαῖον ἀνθρώποις, περὶ δὲ τοῦ καλῶς
 ἀποθνήσκειν ἀγωνίζονται, τούτους [δ'] ὀρῶ μᾶλλον πῶς
 εἰς τὸ γῆρας ἀφικνουμένους καί, ἕως ἂν ζῶσιν, εὐδαιμονέ-
 39 στερον διαύγοντας. Ὁ μὲν ταῦτα εἰπὼν ἐπαύσατο. Μετὰ δὲ
 τοῦτον εἶπε Χειρίσοφος, Ἄλλὰ πρόσθεν μὲν, ὧ Ξενοφῶν,
 τοσοῦτόν μόνον σε ἐγίγνωσκον, ὅσον ἦκουον Ἀθηναῖον
 εἶναι, νῦν δὲ καὶ ἐπαινῶ σε, ἔφ' οἷς λέγεις τε καὶ πράττεις
 καὶ βουλοίμην ἂν ὅτι πλείστους εἶναι τοιούτους· κοινὸν
 40 γὰρ ἂν εἶη τὸ ἀγαθόν. Καὶ νῦν, ἔφη, μὴ μέλλωμεν, ὧ ἄν-

§. 36. ἐν καιρῷ] καταλλήλως, ὠφελίμως.

§ 37. δῆ] βέβαια.—ταῖς ψυχαῖς ἐρρόμενέστεροι] κατὰ τὰς ψυχὰς εὐ-
 ρωστότεροι, δηλ. ἀνδρειότεροι· γραμμ. § 39, 12.—οἱ ἀντίοι] οἱ ἐναν-
 τίοι, οἱ πολεμίοι.—οὐδέ χονται] δὲν ὑπομένουσι, δὲν ἀνθίστανται.

§ 38. ἐντεθύμημαι] ἔγω κατὰ νοῦν, συλλογίζομαι.—μαστεύουσι] ζη-
 τοῦσιν.—ἐκ παντὸς τρόπου] μὲ καθε τῶν τρόπων, δηλ. ἐντίμως καὶ μὴ.—
 κακῶς τε καὶ αἰσχροῶς] ἀνάδρωσ καὶ ἀτίμως.—ἐγνώκασιν] ἔχουσι γνώ-
 μην.—πῶς] κίπως.—ἀφικνουμένους] ὅτι φθάνουσιν.—διαύγοντας] ἐν-
 τὸν βίον· ὅτι ζῶσιν.

§ 39. Χειρίσοφος] Λακεδαιμόνιος ἐπιστήμων ὑπὸ τῆς Σπάρτης ἀπεσταλ-
 μένος.—ἐφ' οἷς] δι' ὅσα.—βουλοίμην ἄ.] ἤθελον ἐπιθυμήσῃ=ἔμποτε
 νὰ ἴδωσαν.—κοινόν] γενικόν.

§ 40. μὴ μέλλωμεν] ὡς μὴ βραδύνωμεν.—ἤδη] εὐθύς.—οἱ δεόμεοι]
 ἐνν. ἀρχόντων· ὅσοι δὲν ἔχετε ἀρχοντας.—ἤεστε] ἔλθετε.—συγκαλοῦ-
 μεν] ἐνεστ. μὲ σημασίαν μέλλοντος.

δρες, ἀλλ' ἀπελθόντες ἤδη αἰρεῖσθε οἱ δεόμενοι ἄρχοντας καὶ ἐλόμενοι ἦκετε εἰς τὸ μέσον τοῦ στρατοπέδου καὶ τοὺς αἰρεθέντας ἄγετε· ἔπειτ' ἐκεῖ συγκαλοῦμεν τοὺς ἄλλους στρατιώτας. Παρέστω δ' ἡμῖν, ἔφη, καὶ Τολμίδης ὁ κῆρυξ. Καὶ ἅμα ταῦτ' εἰπὼν ἀνέστη, ὡς μὴ μέλλοιτο,⁴¹ ἀλλὰ περαινοῖτο τὰ δέοντα. Ἐκ τούτου ἠρέθησαν ἄρχοντες ἀντὶ μὲν Κλεάρχου Τιμασιῶν Δαρδανεύς, ἀντὶ δὲ Σωκράτους Ξανθικλῆς Ἀχαιός, ἀντὶ δὲ Ἀγίου Κλεάνωρ Ἀρκάς, ἀντὶ δὲ Μένωνος Φιλήσιος Ἀχαιός, ἀντὶ δὲ Προξένου Ξενοφῶν Ἀθηναῖος.

Κεφ. Β'. Ἐπεὶ δὲ ἤρηντο, ἡμέρα τε σχεδὸν ὑπέβαινε καὶ εἰς τὸ μέσον ἦκον οἱ ἄρχοντες καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς προφυλακὰς καταστήσαντας συγκαλεῖν τοὺς στρατιώτας. Ἐπεὶ δὲ καὶ οἱ ἄλλοι στρατιῶται συνῆλθον, ἀνέστη πρῶτος μὲν Χειρίσοφος ὁ Λακεδαιμόνιος καὶ ἔλεξεν ὧδε. "Ἄνδρες στρατιῶται, χαλεπὰ μὲν τὰ παρόντα, ὅποτε ἀνδρῶν στρατιῶν τοιούτων στερόμεθα καὶ λοχυγῶν καὶ στρατιωτῶν, πρὸς δ' ἔτι καὶ οἱ ἀμφὶ Ἀριαῖον οἱ πρόσθεν σύμμαχοι ὄντες προδεδώκασιν ἡμᾶς· ὅμως δὲ δεῖ ἐκ τῶν παρόντων ἀνδρας ἀγαθοὺς τελέθειν καὶ μὴ ὑφίσθαι, ἀλλὰ πειρᾶσθαι, ὅπως, ἦν μὲν δυνάμεθα, καλῶς νικῶντες σφζώμεθα· εἰ δὲ μὴ, ἀλλὰ καλῶς γε ἀποθνήσκωμεν, ὑποχείριοι δὲ μηδέποτε γενώμεθα ζῶντες τοῖς πολεμίοις.

Ἐκ τούτου Ξενοφῶν ἀνίσταται ἑσταλμένος ἐπὶ πόλεμον⁴

§ 41. Ὡς μὴ μέλλοιτο] ἀπροσώπως· ἵνα μὴ γίνηται βραδύτης. — περαινοῖτο τὰ δέοντα] φέρονται εἰς πέρας τὰ πρόποντα (ἐκτελῶνται). — ἐκ τούτου] μετὰ τούτου. — ἠρέθησαν] ἐξελέχθησαν.

Κεφ. Β' § 1. Ἡλιγτο] εἶχον ἐκλεχθῆ. — ὑπέβαινε] ἐλιανόφεγγεν, ἐγλυκοχάραζεν, ὀηλ. ἤρχισεν ὀλίγον νὰ φωτίζη. — ἔδοξεν αὐτοῖ] ἀπεφάσισαν.

§ 2. Χαλεπὰ] κακὰ. — ὅποτε] ἐπειδὴ. — το σὺτω] ὅποιος ὁ Κλεάρχος καὶ οἱ ἄλλοι, οἵτινες δολίως ἔχουσι συλληφθῆ ὑπὸ τοῦ Τισσαφέρους.

§ 3. τελέθειν] = γίνεσθαι — μὴ ὑφίσθαι] νὰ μὴ ὑποχωρήσωμεν. — καλῶς σφζώμεθα] ἐντίμως σφζώμεθα. — εἰ δὲ μὴ] ἐνν. δυνάμεθα νικῶντες σφζέσθαι. — γε] τοῦλάχιστον. — ὑποχείριοι] ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν.

§ 4. ἑσταλμένος] στολὴν ἐνδεδυμένος χαλλίστην. — πρέπειν] δεῖ ὁ ὑφαιότατος στολισμὸς ἀρμόζει· εἰς τὴν νίκην. — ὀρθῶς ἔχειν] δεῖ ὀρ-

ὡς ἐδύνατο κάλλιστα νομίζων, εἴτε νίκην διδοῖεν οἱ θεοί, τὸν κάλλιστον κόσμον τῷ νικᾶν πρόπειν, εἴτε τελευτᾶν δέοι, ὀρθῶς ἔχειν τῶν καλλίστων ἑαυτὸν ἀξιώσαντα ἐν τούτοις τῆς τελευτῆς τυγχάνειν· τοῦ λόγου δὲ ἤρχετο ὧδε.

5 Τὴν μὲν τῶν βαρβάρων ἐπιπορκίαν τε καὶ ἀπιστίαν ἐπίστασθε καὶ ὑμεῖς, οἶμαι. Εἰ μὲν οὖν βουλούμεθα πάλιν αὐτοῖς διὰ φιλίας ἰέναι, ἀνάγκη ἡμᾶς πολλὴν ἀθυμίαν ἔχειν ὀρῶντας καὶ τοὺς στρατηγούς, οἳ διὰ πίστεως αὐτοῖς ἑαυτοὺς ἐνεχείρισαν, οἷα πεπόνθασιν· εἰ μὲντοι διανοοῦμεθα σὺν τοῖς ὅπλοις, ὧν τε πεποιθήκασι, δίκην ἐπιθεῖναι αὐτοῖς καὶ τὸ λοιπὸν διὰ παντός πολέμου αὐτοῖς ἰέναι, σὺν τοῖς θεοῖς 6 πολλὰ ἡμῖν καὶ καλὰ ἐλπίδες εἰσὶ σωτηρίας. Τοῦτο δὲ λέγοντος αὐτοῦ πτάρνυταί τις· ἀκούσαντες δ' οἱ στρατιῶται πάντες μιᾷ ὀρμῇ προσεκύνησαν τὸν θεὸν καὶ ὁ Ξενοφῶν εἶπε, Δοκεῖ μοι, ὦ ἄνδρες, ἐπεὶ περὶ σωτηρίας ἡμῶν λεγόντων οἰωνός τοῦ Διὸς τοῦ σωτῆρος ἐφάνη, εὐξασθαι τῷ θεῷ τούτῳ θύσειν σωτήρια, ὅπου ἂν πρῶτον εἰς φιλίαν χῶ-

θὸν εἶναι — τῶν καλλίστων] ἐνν. πραγμάτων = τοῦ καλλίστου κόσμου. — ἐν τούτοις] δηλ. τοῖς καλλίστοις — τῷ καλλίστῳ κόσμῳ, μὲ τὴν ὀρειότητά του στολισμένον. — τῆς τελευτῆς τυγχάνειν] = τελευτᾶν (τὸν βίον).

§ 5. πάλιν] ὀπίσω. — αὐτοῖς διὰ φιλίας] φιλικῶς νὰ διακήμεθα πρὸς αὐτούς. — διὰ πίστεως] δι' ἔρκων πίστεως, δηλ. πιστεύσαντες εἰς τοὺς ἔρκους αὐτῶν. — οἷα πεπόνθασιν] τί ἔχουσι πάθη· γραμμτ. § 97,4. — ὧν πεποιθήκασι] δι' ἧσα μᾶς ἔχουσι κάμη. — δίκην ἐπιθεῖναι] τιμωρίαν νὰ ἐπιβάλωμεν εἰς αὐτούς, νὰ τοὺς τιμωρήσωμεν. — τὸ λοιπὸν] εἰς τὸ ἐξῆς. — διὰ παντός πολέμου ἰέναι] μὲ πᾶν εἶδος πολέμου νὰ πολεμῶμεν αὐτούς.

§ 6. πτάρνυταί τις] φτερνίζεται· γραμμτ. § 73,1. — ἀκούσαντες] τὸν παρμόν. — μιᾷ ὀρμῇ] μὲ μιᾷ. — προσεκύνησαν] οἱ παλατοὶ Ἕλληγες προσεκύνησαν κλίνοντες ὀλίγον τὴ γόνυ καὶ τὸ σῶμα καὶ ἐπιθέτοντες τὸν λιγανὸν ἐπὶ τοῦ ἀντίχειρος ὀρθοῦ ἐφίλου αὐτόν. — ἡμῶν λεγόντων] ἐνῶ ἐγὼ ἔλεγον. — οἰωνός] σημεῖον. — εὐξασθαι] προσευχηθέντες νὰ τάξωμεν (νὰ ὑποσχεθῶμεν). — θύσειν σωτήρια] = θύσειν θυσιὰν σωτηρίων· δηλ. νὰ κάμωμεν θυσιὰν διὰ τὴν σωτηρίαν (εὐχαριστοῦντες τὸν Δία). — συνεπέξασθαι δέ] προσέτι δὲ νὰ τάξωμεν. — ὧ μοι δοκεῖ ταῦτα] ὅστις νομίζει ταῦτα (ὅτι εἶναι καλά), ἐπομένως παραδέχεται αὐτά. — ἀνατεινάτω τὴν χεῖρα] ἅς ὑπόσῃ τὴν γεῖτρα· τοῦτο ἐλέγχετο χειροτονεῖν (χειροτονία). — ἐκ τούτου] μετὰ τοῦτο. — ἐπαιάρισαν] ἔψαλαν παιᾶνα (ὕμνον) εἰς τὸν Δία εὐχαριστοῦντες αὐτόν.

ραν ἀφικώμεθα, συνεπέυσασθαι δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς
 θύσειν κατὰ δύναμιν. Καὶ ὅτω δοκεῖ ταῦτ', ἔφη, ἀνατεινάτω
 τὴν χεῖρα. Καὶ ἀνέτειναν ἅπαντες. Ἐκ τούτου νύξαντο καὶ
 ἐπαιάνισαν. Ἐπεὶ δὲ τὰ τῶν θεῶν καλῶς εἶχεν, ἤρχετο πάλιν
 ὧδε. Ἐτύγχανον λέγων, ὅτι πολλαὶ καὶ καλαὶ ἐλπίδες
 ἡμῖν εἶεν σωτηρίας. Πρῶτον μὲν γὰρ ἡμεῖς μὲν ἐμπεδοῦ-
 μεν τοὺς τῶν θεῶν ὄρκους, οἱ δὲ πολέμιοι ἐπιωρκήκασιν τε
 καὶ τὰς σπονδὰς παρὰ τοὺς ὄρκους λελύκασιν. Οὕτω δ' ἐχόν-
 των εἰκὸς τοῖς μὲν πολεμίοις ἐναντίους εἶναι τοὺς θεοὺς,
 ἡμῖν δὲ συμμάχους, οἵπερ ἱκανοὶ εἰσι καὶ τοὺς μεγάλους
 ταχὺ μικροὺς ποιεῖν καὶ τοὺς μικροὺς, κὰν ἐν δεινοῖς ὦσι,
 σφῆξιν εὐπετῶς, ὅταν βούλωνται. Ἐπειτα δὲ ἀναμνήσω γὰρ⁸
 ὑμᾶς καὶ τοὺς τῶν προγόνων τῶν ἡμετέρων κινδύνους, ἵνα
 εἰδῆτε, ὡς ἀγαθοῖς τε ὑμῖν προσήκει εἶναι σφῆζονται τε σὺν
 τοῖς θεοῖς καὶ ἐκ πάνυ δεινῶν οἱ ἀγαθοί. Ἐλθόντων μὲν γὰρ
 Περσῶν καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς παμπληθεῖ στόλῳ ὡς ἀφανιούν-
 των τὰς Ἀθήνας ὑποστῆναι αὐτοὶ Ἀθηναῖοι τολμήσαντες
 ἐνίκησαν αὐτούς. Ἐπειτα ὅτε Ξέρξης ὑστερον ἀγείρας τὴν⁹
 ἀναρίθμητον στρατιὰν ἤλθεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καὶ τότε ἐνί-
 κων οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι τοὺς τούτων προγόνους καὶ κατὰ
 γῆν καὶ κατὰ θάλατταν. Ὡν ἔστι μὲν τεκμήρια ὄραν τὰ
 τρόπαια, μέγιστον δὲ μνημεῖον ἡ ἐλευθερία τῶν πόλεων, ἐν
 αἷς ἡμεῖς ἐγένεσθε καὶ ἐτράφητε· οὐδένα γὰρ ἄνθρωπον δε-

§ 7. ἐτύγχανον λέγων] συντκτ. § 45, β'. 2. — ἐμπεδοῦμεν] φυλάττομεν. — οὕτω δ' ἐχόντων] ἐνν. τούτων· ἐπειδὴ δὲ ταῦτα εἶναι ἔστι. — εἰκὸς] ἐνν. ἐστὶ· ἐπόμενον εἶναι. — ἡμῖν δὲ συμμάχους] ἐνν. εἰκὸς ἐστὶν εἶναι τοὺς θεοὺς. — κὰν] = καὶ ἂν. — ἐν δεινοῖς] ἐν κινδύνοις. — εὐπετῶς] εὐκόλως.

§ 8. ἀναμνήσω ὑμᾶς τοὺς κινδύνους] συντκτ. § 15, α'. — ἀγαθοῖς] = ἀνδρείοις· κατηγορούμενον τοῦ ὑποκμ. τοῦ εἶναι· συντκτ. § 41, β'. — σὺν τοῖς θεοῖς] μὲ τὴν βοήθειαν τῶν θεῶν. — ἐλθόντων γὰρ] ὅτε δηλιδῆ ἦλθον. — παμπληθεῖ στόλῳ] μὲ πολυπληθεῖ στρατεύμα. — ὑποστῆναι] ἀέρ. β'. τοῦ ὑφίσταμαι· νὰ ἀντισταθῶσιν. — αὐτοῖ] μόνου· ἐννεεῖ κατὰ τὴν ἐν Μυραθῶνι μάχην τῷ 490 π. X.

§ 9. ἀγείρας] συναθροίσας. — κατὰ γῆν] ἐν Πλαταιαῖς τῷ 479 π. X. — κατὰ θάλατταν] ἐν Σιλακίῃ (τῷ 480 π. X.) καὶ ἐν Μυκάλλῃ (τῷ 479 π. X.). — ὄν] τῶν κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν νικῶν.

σπότην ἀλλὰ τοὺς θεοὺς προσκυνεῖτε. Τοιούτων μὲν ἔστε
 10 προγόνων. Οὐ μὲν δὴ τοῦτό γε ἔρῳ, ὡς ὑμεῖς κατασιχύ-
 νετε αὐτούς· ἀλλ' οὐπω πολλαὶ ἡμέραι, ἀφ' οὗ ἀντιταξάμε-
 νοι τούτοις τοῖς ἐκείνων ἐκγόνοις πολλαπλασίους ὑμῶν ἐν-
 11 κᾶτε σὺν τοῖς θεοῖς. Καὶ τότε μὲν δὴ περὶ τῆς Κύρου βα-
 σιλείας ἄνδρες ἦτε ἀγαθοί· νῦν δ' ὅποτε περὶ τῆς ὑμετέ-
 ρας σωτηρίας ὁ ἀγὼν ἔστι, πολὺ δόπου ὑμᾶς προσήκει καὶ
 ἀμείνονας καὶ προθυμοτέρους εἶναι.

1 Κεφ. Γ'. Τούτων λεχθέντων ἀνέστησαν καὶ ἀπελθόντες
 κατέκαον τῆς ἀμάξας καὶ τὰς σκηνάς, τῶν δὲ περιττῶν,
 ὅτου μὲν δέοιτό τις, μετεδίδοσαν ἀλλήλοις, τὰ δὲ ἄλλα εἰς
 τὸ πῦρ ἐρρίπτουν. Ταῦτα ποιήσαντες ἠριστοποιοῦντο. Ἄρι-
 στοποιοιμένων δὲ αὐτῶν ἔρχεται Μιθραδάτης σὺν ἰππεῦσιν
 ὡς τριάκοντα καὶ καλεσάμενος τοὺς στρατηγούς εἰς ἐπή-
 2 κκοον λέγει ὧδε. Ἐγώ, ὦ ἄνδρες Ἕλληνες, καὶ Κύρῳ πι-
 στοτός ἦν, ὡς ὑμεῖς ἐπίστασθε, καὶ νῦν ὑμῖν εὖνους· καὶ
 ἐνθάδε δ' εἰμὶ σὺν πολλῷ φόβῳ διάγων. Εἰ σὺν ὀρώφῳ ὑμᾶς
 σωτήριόν τι βουλειομένους, ἔλθοιμι ἂν πρὸς ὑμᾶς καὶ
 τοὺς θεράποντας πάντας ἔχων. Λέξατε οὖν πρὸς με, τί ἐν
 νῶ ἔχετε, ὡς φίλον τε καὶ εὖνουν καὶ βουλόμενον κοινῇ
 3 σὺν ὑμῖν τὸν στόλον ποιῆσθαι. Βουλειομένοις τοῖς στρα-

§ 10. οὐ μὲν δὴ] ἀλλὰ βέβαια δέν.— ὡς ἡμεῖς κατασιχύνετε] ὅτε
 δῆθεν σεῖς ἐντροπιάζετε· ἢ εἰδικῆ οὕτη πρότασις εἶναι ἐπεξήγησις τοῦ
 προηγούμενου τοῦτο· ἰδὲ συντκ. § 51.— ἀφ' οὗ] = ἀφ' οὗ, ἐνν. γρόνου.

§ 11. τότε] δηλ. πρὸ ὀλίγων (49) ἡμερῶν, ὅτε ἔγεινεν ἡ περὶ Κού-
 ναξῃ μάχη — ἀγαθοί] ἀνδρεῖοι.— ὁ ἀγὼν] ἡ μάχη.— δόπου] βέβαια.
 — ἀμείνονας] ἀνδοσιετόρους.

Κεφ. Γ'. § 1. κατέκαον] = κατέκαιον· γραμμτ. § 62. παρᾶ τῆς. 2 καὶ §
 64, 7.— δέοιτο] ἐχρειάζετο.— μετεδίδοσαν] ἀπὸ δὲ τὰ περιττὰ ἔδιδεν ὁ
 ἕνας εἰς τὸν ἄλλον.— ἐρρίπτουν] = ἐρρίπτον.— ἠριστοποιοῦντι] = ἠρίστων,
 ἐγευματίζον.— εἰς ἐπήκκοον] εἰς ἀπίστασιν, ὥστε νά τον ἀκούωσιν.

§ 2. ἔλθοιμι ἂν] δυνατόν νά ἔλθω.— τοὺς θεράποντας] τοὺς ὀπαδοὺς
 μου, δηλ. τοὺς στρατιώτας μου.— τί ἐν νῶ ἔχετε] τί ἔχετε στό νοῦ σας,
 τί σκέπτεσθε.— τὸν στόλον] τὴν πορείαν.

§ 3. ἔλεγε] ἔλαβε τὸν λόγον.— ἀσινέστατα] ἀβλαβέστατα, δηλ. χω-
 ρίς νά βλάπτωμεν τὴν γῶραν διόλου.— διαπολεμεῖν] διαρκῶς νά πολε-
 μῶμεν.

τηγοῖς ἔδοξεν ἀποκρίνασθαι τάδε· καὶ ἔλεγε Χειρίσοφος· Ἡμῖν δοκεῖ, εἰ μὲν τις εἴῃ ἡμᾶς ἀπιέναι οἴκαδε, διαπορεύεσθαι τὴν χώραν ὡς ἂν δυνώμεθα ἀσινέστατα· ἦν δέ τις ἡμᾶς τῆς ὁδοῦ ἀποκωλύη, διαπολεμεῖν τούτῳ ὡς ἂν δυνώμεθα κράτιστα. Ἐκ τούτου ἐπειράτο Μιθραδάτης διδάσκειν,⁴ ὡς ἄπορον εἶη βασιλέως ἄκοντος σωθῆναι. Ἐνθα δὲ ἐγγινώσκετο, ὅτι ὑπόπεμπτος εἶη· καὶ γὰρ τῶν Τισσαφέρους τις οἰκείων παρηκολουθήκει πίστεως ἕνεκα. Καὶ ἐκ τούτου⁵ ἐδόκει τοῖς στρατηγοῖς βέλτιον εἶναι δόγμα ποιήσασθαι τὸν πόλεμον ἀκήρυκτον εἶναι, ἔστ' ἐν τῇ πολεμίᾳ εἶεν· διέφθειρον γὰρ προσιόντες τοὺς στρατιώτας καὶ ἕνα γε λοχαγὸν διέφθειραν, Νίκαρχον Ἀρκίδα, καὶ ὄχρετο ἀπιῶν νυκτὸς σὺν ἀνθρώποις ὡς εἴκοσι.

Μετὰ ταῦτα ἀριστήσαντες καὶ διαβάντες τὸν Ζαπάταν⁶ ποταμὸν ἐπορεύοντο τεταγμένοι τὰ ὑποζύγια καὶ τὸν ὄχλον ἐν μέσῳ ἔχοντες· οὐ πολὺ δὲ προεληλυθότων αὐτῶν ἐπιφαίνεται πάλιν ὁ Μιθραδάτης ἰππέας ἔχων ὡς διακοσίους καὶ τοξότας καὶ σφενδονήτας εἰς τετρακοσίους μάλα ἐλαφροὺς καὶ εὐζώνους. Καὶ προσήει μὲν ὡς φίλος ὢν πρὸς⁷

§ 4. ὡς ἄπορον εἶη] ὅτι τάχα ἦτο δύσκολον.—βασιλέως ἄκοντος] ἂν ὁ βασιλεὺς δὲν ᾔθελεν.—ἐνθα δὴ] τότε πλέον.—ὑπόπεμπτος εἶη] ἦτο ἀπεστγλμένος δολίως.—καὶ γάρ] διότι καί.—παρηκολουθήκει] εἶχεν ἀκολουθήσει αὐτὸν πλησίον.

§ 5. ἐκ τούτου] ἕνεκα τούτου.—δόγμα ποιήσασθαι] νὰ ψηφίσωσι, ν' ἀποφασίσωσιν.—ἀκήρυκτον] οὐχὶ κεκηρυγμένον, κρυφόν, μέχρις ἐξοντώσεως.—ἔπει] ἐν ὅσῳ.—διέφθει οὐ] προσεπάθουν νὰ διαφθείρωσιν· ἔνν. σὶ κήρυκες ἐκ τοῦ ἀκήρυκτον.—διέφθειραν] κατώρθωσαν νὰ τον διεφθείρωσι διὰ χρημάτων καὶ ὑποσχέσεων.

§ 6. ἀριστήσαντες] γευματίσαντες.—τεταγμένοι] ἐν τάξει.—τὸν ὄχλον] τοὺς ἀρχήστους εἰς μάχην ἀνθρώπους.—οὐ πολὺ προεληλυθότων] ἐνῶ δὲν εἶχον προχωρήσει πολὺ.—εὐζώνους] εὐκινήτους.

§ 7. ὡς φίλος ὢν] διότι τάχα ἦτο φίλος.—εγγὺς ἐγένοντο] ἐπλησίασαν ὁ Μιθραδάτης καὶ οἱ στρατιῶταί του.—ἐκαπίης] ἔξοφνα.—ἐτίρωσκον] ἐπλήγωνον· γραμμ. § 96, 14.—ἐπασχον κακῶς] ἐκακοπάθουν, ἐβλάπτοντο.—ἀντεποιοῦν οὐδέν] ἔνν. κακόν.—οἱ Κρήτες] ἰδὲ Α', 6', 9.—βραύτερα] σύστοιγον ἀντικμ. τιῦ ἐτόξευον ἰδὲ συντακτ. § 12, 6.—ψιλοὶ ὄντες] ἐπειδὴ ᾔσαν ἐλαφρῶς ὀπλισμένοι.—τῶν ὀπλων]=τῶν ὀπι-

τοὺς Ἑλλήνας· ἐπεὶ δ' ἐγγὺς ἐγένοντο, ἕξαπίνης οἱ μὲν αὐτῶν ἐτόξευον καὶ ἵππεις καὶ πεζοί, οἱ δ' ἐσφενδόνων καὶ ἐτίτρωσκον. Οἱ δὲ ὀπισθοφύλακες τῶν Ἑλλήνων ἔπασχον μὲν κακῶς, ἀντεποιοῦν δ' οὐδέν. Οἱ τε γὰρ Κρηῖτες βραχύτερα τῶν Περσῶν ἐτόξευον καὶ ἅμα ψιλοὶ ὄντες εἴσω τῶν ὄπλων κατεκέκλειντο, οἱ τε ἀκοντισταὶ βραχύτερα ἠκόντιζον ἢ ὡς ἐξικνεῖσθαι τῶν σφενδονητῶν. Ἐκ τούτου Ξενοφῶντι ἐδόκει διωκτέον εἶναι καὶ ἐδίωκον τῶν ὀπλιτῶν καὶ τῶν πελταστῶν, οἱ ἔτυχον σὺν αὐτῷ ὀπισθοφυλακοῦντες· διώκοντες ὁδὲ οὐδένα κατελάμβανον τῶν πολεμίων. Οὔτε γὰρ ἵππεις ἦσαν τοῖς Ἑλλήσιν οὔτε οἱ πεζοὶ τοὺς πεζοὺς ἐκ πολλοῦ φεύγοντας ἐδύνατο καταλαμβάνειν ἐν ὀλίγῳ χωρίῳ· πολὺ γὰρ οὐχ οἷόν τε ἦν ἀπὸ τοῦ ἄλλου στρατεύματος διώκειν· οἱ δὲ βάρβαροι ἵππεις καὶ φεύγοντες ἅμα ἐτίτρωσκον εἰς τοῦπισθεν τοξεύοντες ἀπὸ τῶν ἵππων, ὅποσον δὲ διώξειαν οἱ Ἕλληνες, τοσοῦτον πάλιν ἐπαναχωρεῖν μαχομένους ἔδει. Ὡστε τῆς ἡμέρας ὅλης διῆλθον οὐ πλεόν πέντε καὶ εἴκοσι σταδίων, ἀλλὰ δείλης ἀφίκοντο εἰς τὰς κώμας.

11 Ἐνθα δὴ πάλιν ἀθυμία ἦν. Καὶ Χειρίσοφος καὶ οἱ πρεσβύτατοι τῶν στρατηγῶν Ξενοφῶντα ἠτιῶντο, ὅτι ἐδίωκεν ἀπὸ τῆς φάλαγγος καὶ αὐτός τε ἐκινδύνευε καὶ τοὺς πολεμίους οὐδὲν μᾶλλον ἐδύνατο βλάπτειν.

τῶν.—ἢ ὡς ἐξικνεῖσθαι πρὸς ὅστε νὰ φθάνωσι τοὺς σφενδονήτας τοῦ Μιθράδατου.

§ 8. ἐκ τούτου] διὰ τοῦτο — διωκτέον] = δεῖν διώκειν, ὅτι ἔπρεπε νὰ τοὺς καταδιώκωσιν· ἰδὲ συντκτ. § 39, 2. — τῶν ὀπλιτῶν καὶ τῶν πελταστῶν] γεν. διαιρετικὴ τοῦ οἱ.

§ 9. ἦσαν τοῖς Ἑλλήσιν] εἶχον οἱ Ἕλλ. — ἀπὸ τοῦ ἄλλου στρατεύματος] μακρὰν τοῦ ἄλλου στρ.

§ 10. καὶ φεύγοντας] καὶ ἐνῷ ἔφευγον. — ἐτίτρωσκον] ἐπλήγωνον τοὺς Ἕλληνας. — ὅποσον διώξειαν] ὅσον διάστημα τοὺς κατεδίωκον· ἰδὲ συντκτ. § 52, 3.

§ 11. δείλης] ἐνν. ὀψίλης. — ἀπὸ τῆς φάλαγγος] μακρὰν τοῦ κυρίου σώματος τοῦ στρατεύματος. — μᾶλλον] ἐνν. ἢ εἰ μὴ ἐδίωκεν.

Κεφ. Δ'. Μείναντες δὲ ταύτην τὴν ἡμέραν τῇ ἄλλῃ ἐπο-
 1 ρεύοντο πρωαίτερον ἀναστάντες· χαράδραν γὰρ ἔδει αὐ-
 τοὺς διαβῆναι, ἐφ' ἣ ἔφοβοῦντο, μὴ ἐπιθοῖντο αὐτοῖς διαβαί-
 νουσιν οἱ πολέμιοι. Διαβεθηκόσι δὲ αὐτοῖς πάλιν φαίνε· 2
 ται ὁ Μιθραδάτης ἔχων ἰπλέας χιλίους, τοξότας δὲ καὶ
 σφενδονήτας εἰς τετρακισχιλίους· τοσοῦτους γὰρ ἤτησε
 Τισσαφέρην καὶ ἔλαβεν ὑποσχόμενος, ἂν τούτους λάβῃ,
 παραδώσειν αὐτῷ τοὺς Ἑλλήνας καταφρονήσας, ὅτι ἐν
 τῇ πρόσθεν προσβολῇ ὀλίγους ἔχων ἔπαθε μὲν οὐδέν, πολλὰ
 δὲ κακὰ ἐνόμιζε ποιῆσαι. Ἐπεὶ δὲ οἱ Ἑλλήνες διαβεθηκό· 3
 τες ἀπειχον τῆς χαράδρας ὅσον ὀκτῶ σταδίους, διέβαινε καὶ
 ὁ Μιθραδάτης ἔχων τὴν δύναμιν. Πορήγγελο δὲ τῶν πελτα-
 στῶν, οὓς ἔδει διώκειν, καὶ τῶν ὀπλιτῶν καὶ τοῖς ἰππεῦσιν
 εἶρητο θαρρόουσι διώκειν ὡς ἐφειψομένης ἰκανῆς δυνάμεως.
 Ἐπεὶ δὲ ὁ Μιθραδάτης κατειλῆφει καὶ ἤδη σφενδόναι καὶ 4
 τοξεύματα ἐξικνοῦντο, ἐσήμνε τοῖς Ἑλλήσι τῇ σάλπιγγι,
 καὶ εὐθύς ἔθεον ὁμόσε, οἷς εἶρητο, καὶ οἱ ἰππεῖς ἤλαυνον,
 οἱ δὲ οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλ' ἔφευγον ἐπὶ τὴν χαράδραν. Ἐν 5
 ταύτῃ τῇ διώξει τοῖς βαρβάροις τῶν τε πεζῶν ἀπέθανον
 πολλοὶ καὶ τῶν ἰππέων ἐν τῇ χαράδρᾳ ζωοὶ ἐλήφθησαν εἰς
 ὀκτωκαίδεκα. Καὶ οἱ μὲν πολέμιοι οὕτω πράξαντες ἀπῆλ· 6

Κεφ. Δ'. § 1. πρωαίτερον | πλέον πρωτὸ ἀπὸ τὸ σύνθητες· γραμμ. § 38, 2, α'. — χαράδραν] βρυματιάν. — ἐφ' ἣ] πλησίον τῆς ὑποίας. — μὴ ἐπι-
 θοῖντο] μήπως ἐπιτεθῶσι· γραμμ. § 81, 1, β'. — αὐτοῖς διαβαίνουσι] κατ' αὐτῶν διαβαινόντων (ἐνῶ διέβαινον).

§ 2. διαβεθηκόσι] ἀφοῦ εἶχον διαβῆ. — καταφρονήσας] ἐνν. τῶν Ἑλ-
 λήνων· ἐπειδὴ κατεφρόνησε τοὺς Ἑλλ. — ὅτι] διότι. — ὀλίγους ἔχων] ἐνῶ εἶχεν ὀλίγους. — ποιῆσαι] ἐνν. τοὺς Ἑλλήνας.

§ 3. ὅσον ὀκτῶ] σχεδὸν ὀκτώ. — τὴν δύναμιν·] τὸ στρατεύμα τὸ ἐν § 2 εἰρημένον. — θαρρόουσι] μετοχή· ἔχοντες θάρρος. — ἐφειψομένης] μέλλ. τοῦ ἐφέπομαι = ἐπακολουθῶ.

§ 4. κατειλῆφει] ἐνν. αὐτοὺς. — ἐσήμνε] ἰδὲ συντακτ. § 9, 2, δ'. — ἔθεον ὁμόσε] ἔτρεχον ἵνα συμπλακῶσιν. — οὐκ ἐδέξαντο] δὲν ὑπέμειναν τὴν προσβολὴν των.

§ 5. εἰς ὀκτωκαίδεκα] ἕως 18.

§ 6. τὸ λοιπόν] τὸ ἐπίλοιπον μέρος τῆς ἡμέρας· ἐνταῦθα εἶναι ἐπί-
 θετον.

- θον, οἱ δὲ Ἕλληνες ἀσφαλῶς πορευόμενοι τὸ λοιπὸν τῆς
 7 ἡμέρας ἀήκοντο ἐπὶ τὸν Τίγρητα ποταμόν. Ἐνταῦθα πό-
 λις ἦν ἐρήμη μεγάλη, ὄνομα δ' αὐτῇ ἦν Λάρισσα· ὄκουν
 δ' αὐτὴν τὸ παλαιὸν Μῆδοι. Τοῦ δὲ τείχους αὐτῆς ἦν τὸ
 εὔρος πέντε καὶ εἴκοσι πόδες, ὕψος δ' ἑκατόν· τοῦ δὲ κύ-
 κλου ἡ περίοδος δύο παρασάγγαι· ὀκοδόμητο δὲ πλίνθοις
 κεραμεαῖς· κρηλὶς δ' ὑπῆν λιθίνη τὸ ὕψος εἴκοσι ποδῶν.
 8 Παρὰ ταύτην τὴν πόλιν ἦν πυραμὶς λιθίνη τὸ μὲν εὔρος
 ἑνὸς πλέθρου, τὸ δὲ ὕψος δύο πλέθρων· Ἐπὶ ταύτης πολ-
 λοι τῶν βαρβάρων ἦσαν ἕκ τῶν πλησίον κομῶν πεφευγό-
 9 τες· Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν σταθμὸν ἕνα παρασάγγας
 ἕξ πρὸς τεῖχος ἔρημον μέγα [κείμενον]· ὄνομα δὲ ἦν τῇ
 πόλει Μέσπιλα· Μῆδοι δ' αὐτὴν ποτε ὄκουν.
 10 Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν σταθμὸν ἕνα παρασάγγας τέτ-
 ταρας. Εἰς τοῦτον δὲ τὸν σταθμὸν Τισσαθέρης ἐπεφάνη,
 οὗς τε αὐτὸς ἰππέας ἤλθεν ἔχων καὶ τὴν Ὀρόντα δύναμιν
 τοῦ τὴν βασιλέως θυγατέρα ἔχοντος καὶ οὗς Κῦρος ἔχων
 ἀνέβη βαρβάρους καὶ οὗς ὁ βασιλέως ἀδελφὸς ἔχων βασι-
 λιῆ ἐβοήθει καὶ πρὸς τούτοις ὄσους βασιλεὺς ἔδωκεν αὐτῶν,
 11 ὥστε τὸ στράτευμα πάμπολυ ἐφάνη. Ἐπεὶ δ' ἐγγὺς ἐγέν-
 νετο, τὰς μὲν τῶν τάξεων ὀπισθεν καταστήσας, τὰς δὲ εἰς
 τὰ πλάγια παραγαγὼν ἐμβαλεῖν μὲν οὐκ ἐτόλμησεν οὐδ'
 ἐβούλετο διακινδυνεύειν, σφενδονᾶν ἐξ παρήγγειλε καὶ
 12 τοξεύειν. Ἐπεὶ δὲ διαταχθέντες οἱ Ῥόδιοι ἐσφενδόνησαν

§ 7. τὸ παλαιόν] ἐπίρρ.—παλαιά.— ἡ περίοδος] ἡ περιφέρεια.—κερα-
 μεαῖς]=ὄπταις· τὸ ἐπίθ. κεραμευός· ἰδὲ γραμμτ. § 36, γ', 1.—κρηλὶς]
 θεμέλιον, βάσις.

§ 8. ἦσαν πεφευγότες]=ἐπεφεύγεσαν· εἶχον καταφύγη.

§ 10. Ὀρόντα] ἰδὲ γραμμτ. § 15, 5, 2.—ἔχοντος] γυναῖκα.—ἀνέβη]
 ἐξεστράτευσεν.—πάμπολυ] ὁ πάμπολος, ἡ πιαμπέλλη, τὸ πάμπολυ.

§ 11. τὰς μὲν τῶν τάξεων ὀπισθ ἢ καταστήσας] τινὰ μὲν ἕκ τῶν ταγ-
 μάτων ὀπισθεν (τῶν Ἑλλήνων) τοποθετήσας.—τὰς δὲ εἰς τὰ πλάγια
 παραγαγὼν] τινὰ δὲ εἰς τὰ πλάγια (τῶν Ἑλλήνων) κατὰ παραγωγὴν ὀ-
 δηγήσας.—ἐμβαλεῖν] νὰ προσβάλλῃ, νὰ ἐφορμήσῃ κατὰ τῶν Ἑλλήνων.

§. 12. διαταχθέντες] χωριστὰ ταχθέντες, διαίρεθέντες, ὥστε νὰ βλέ-

καὶ οἱ [Σκύθαι] τοξόται ἐτόξευσαν καὶ οὐδεὶς ἡμάρτανεν
 ἀνδρός, οὐδὲ γὰρ εἰ πάνυ προθυμεῖτο ῥάδιον ἦν, καὶ ὁ
 Τισσαφέρνης μάλα ταχέως ἔξω βελῶν ἀπεχώρει καὶ [αἱ]
 ἄλλαι τάξεις ἀπεχώρησαν. Καὶ τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρας οἱ ¹³
 μὲν ἐπορεύοντο, οἱ δ' εἶποντο· καὶ οὐκέτι εἴσινοντο οἱ
 βάρβαροι τῇ τότε ἀκροβολίσει. Καὶ ταύτη μὲν τῇ ἡμέρᾳ, ¹⁴
 ἐπεὶ κατεστρατοπεδεύοντο οἱ Ἕλληνες κώμαις ἐπιτυχόν-
 τες, ἀπῆλθον οἱ βάρβαροι μείον ἔχοντες τῇ ἀκροβολίσει·
 τὴν δ' ἐπιούσαν ἡμέραν ἔμειναν οἱ Ἕλληνες καὶ ἐπεισιτί-
 σαντο· ἦν γὰρ πολὺς οἶτος ἐν ταῖς κώμαις. Τῇ δὲ ὑστεραία
 ἐπορεύοντο διὰ τοῦ πεδίου καὶ Τισσαφέρνης εἶπετο ἀκρο-
 βολιζόμενος. Ἔνθα δὴ οἱ Ἕλληνες ἔγνωσαν, πλαίσιονισό- ¹⁵
 πλευρον ὅτι πονηρὰ τάξις εἶν πολεμίων ἐπομένων. Ἐπεὶ ¹⁶
 δὲ ταῦτ' ἔγνωσαν οἱ στρατηγοί, ἐποίησαν ἕξ λόχους ἀνά
 ἑκατὸν ἀνδρας καὶ λοχαγοὺς ἐπέστησαν καὶ ἄλλους πεν-
 τηκοντῆρας καὶ ἄλλους ἐνωμοτάρχους. Τούτῳ τῷ τρόπῳ
 ἐπορεύθησαν σταθμοὺς τέτταρας. Ἠνίκα δὲ τὸν πέμπτον ¹⁷

πῶσι καὶ πρὸς τὰς τρεῖς πλευρὰς τοῦ στρατεύματος τῶν ἐχθρῶν.—Σκύθαι] «οἱ τῶν ἰππέων τάξις γινώμενοι ἰπποτοξόται λέγονται, ὑπ' ἐνίων δὲ Σκύθαι» (Ἀρρίαν. Τακτ. II, 13).—ἡμάρτανεν] ἀπετύγχανεν.—οὐδὲ...προθυμεῖτο] διότι καὶ ἂν πολὺ ἤθελε, δὲν ἦτο εὐκόλον ἐνν. ἀμαρτάνειν.—ἔξω βελῶν] ἔξω βολῆς βελῶν, δηλ. εἰς τόσην ἀπόστασιν, ὥστε νὰ μὴ φθάνωσι τὰ βέλη.

§. 13. τὸ λοιπὸν] τὸ ἐπιλοιπὸν μέρος τῆς ἡμέρας.—οἱ μὲν] οὗτοι μὲν, δηλ. οἱ Ἕλληνες.—οἱ δὲ] ἐκεῖνοι δὲ, δηλ. οἱ βάρβαροι.—εἴσινοντε] ἐβλαπτον.

§ 14. κώμαις ἐπιτυχόντες] ἀπαντήσαντες κώμας—μείον ἔχοντες] εἰς κατωτέραν κατάστασιν ὄντες, δηλ. νικημένοι.—τὴν ἐπιούσαν] τὴν ἐπερχομένην.—ἐπεισιτῆσαντε] ἐπρομηθεύθησαν τροφάς.—ἀκροβολιζόμενος] μακρόθεν μαχόμενος.

§ 15. πλαίσιον ἰσόπλευρον]] τετράγωνον· δηλ. παράταξις τοῦ στρατεύματος εἰς σχῆμα τετραγώνου.—πονηρὰ τάξις] κακὴ παράταξις, ἐπικίνδυνος.

§ 16. ἐπέστησαν] διώρισαν.—πεντηκοντῆρ] διοικητὴς μιᾶς πεντηκονστῆς, ἧτις ἦτο τὸ ἡμισυ τοῦ λόχου.—ἐνωμοτάρχος] ἡ ἐνωμοτάρχης διοικητὴς μιᾶς ἐνωμοτίας, ἧτις ἦτο τὸ ἡμισυ τῆς πεντηκονστῆς.

§ 17. ἠνίκα]=δ-ε.—βασιλεὺς τὴν] ἀνάκτορον τῆς συνήθως πληθ. τὰ βασιλεία.—καθῆκον] ἐξετείνοντο.—ἀσμενοὶ] μὲ ἐυχαρίστησιν.—ὡς εἰκόσ] ἐνν. ἦν· καθὼς ἦτο ἐπόμενον, φυσικόν.—ὄντων] ἐπειδὴ ἦσαν.

ἐπορεύοντο, εἶδον βασιλείον τι καὶ περὶ αὐτὸ κώμας πολ-
 λάς, τὴν δὲ ὁδὸν πρὸς τὸ χωρίον τοῦτο διὰ γηλόφων ὑψη-
 λῶν γιγνομένην, οἱ καθῆκον ἀπὸ τοῦ ὄρους, ὑφ' ᾧ ἦν ἡ
 κώμη. Καὶ εἶδον μὲν τοὺς λόφους ἄσμενοι οἱ Ἕλληνας, ὡς
 18 εἰκὸς τῶν πολεμίων ὄντων ἱππέων· ἐπεὶ δὲ πορευόμενοι ἐκ
 τοῦ πεδίου ἀνέβησαν ἐπὶ τὸν πρῶτον γήλοφον καὶ κατέ-
 βαινον, ὡς ἐπὶ τὸν ἕτερον ἀναβαίνειν, ἐνταῦθα ἐπιγίγνον-
 ται οἱ βάρβαροι καὶ ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ εἰς τὸ πρανὲς ἔβαλ-
 19 λον, ἐσφενδόων, ἐτόξευον ὑπὸ μαστίγων, καὶ πολλοὺς
 ἐτίτρωσκον καὶ ἐκράτησαν τῶν Ἑλλήνων γυμνῆτων καὶ
 κατέκλεισαν αὐτοὺς εἰς τῶν ὄπλων· ὥστε παντάπασιν ταύ-
 τὴν τὴν ἡμέραν ἄχρηστοι ἦσαν ἐν τῷ ὄχλῳ ὄντιες καὶ οἱ
 20 σφενδονῆται καὶ οἱ τοξόται. Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς
 καὶ τῶν τετρωμένων ἕνεκα καὶ ἅμα ἐπιτήδεια πολλὰ εἶχον,
 ἄλευρα, οἶνον, κριθὰς ἵπποις συμβεβλημένας πολλὰς. Ταῦτα
 δὲ συνεννεγεμένα ἦν τῷ σατραπεύοντι τῆς χώρας. Τετάρτη
 21 δ' ἡμέρᾳ καταβαίνουσιν εἰς τὸ πεδίον. Καὶ χρόνον μὲν τινα
 ἐπέσχον τῆς πορείας οἱ βάρβαροι, ἐπειδὴ δὲ ὀψὲ ἐγίγνετο,
 ἀπῆσαν· οὐ γὰρ ἐδόκει λυεῖν αὐτοὺς νυκτὸς πορεύεσθαι
 22 καὶ κατάγεσθαι ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. Ἐπειδὴ δὲ σαφῶς ἀπι-

§ 18. ὡς... ἀναβαίνειν] ἵνα ἀναβῶσιν.—ἐνταῦθα] τότε.—ἐπιγίγνονται] ἐπιτίθενται.—εἰς τὸ πρανὲς] εἰς τὸν κατήφορον.—ὑπὸ μαστίγων] τυ-
 πτούμενοι, ἀναγκαζόμενοι διὰ μαστίγων.

§ 19. γυμνῆτων] ἰδὲ Α', β', 3.—ὁ γυμνῆς, τοῦ γυμνῆτος καὶ ὁ γυ-
 μνήτης, τοῦ γυμνήτου.—εἰς τῶν ὄπλων] ἐντὸς τῶν ὀπλιτῶν, δηλ. ἐν
 τῷ μέσῳ τοῦ πλαισίου.—παντάπασιν ἄχρηστοι] ὅλως διόλου ἀνωφελεῖς.—
 ἐν τῷ ὄχλῳ ὄντιες] ἐπειδὴ ἦσαν ἐντὸς τοῦ ὄχλου· ὄχλος δὲ ἦτο τὸ πολὺ
 πλῆθος τῶν ἀνθρώπων τῶν ἀχρήστων εἰς μάχην.

§ 20. τῶν τετρωμένων] τῶν πληγωμένων· τὸ ῥ. τιτρώσκομαι.—καὶ
 ἅμα εἶχον] καὶ συγχρόνως διότι εἶχον.—συμβεβλημένας] συνηθροισμένας·
 τὸ ῥ. συναβλλομαι.—συνεννεγεμένα ἦν] ὑπερσυντελ. τοῦ συμφέρομαι·
 ἰδὲ γραμμ. § 97, 10.—εἶχον συγκομισθῆ, εἶχον συναθροισθῆ.—τῷ σα-
 τραπεύοντι] ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ.

§ 21. ἐπέσχον τῆς πορείας] ἐκράτησαν τὴν πορείαν των, ἐσταμάτησαν.
 —ὀψὲ] ἀργά, δηλ. δειλιχ.—ἀπῆσαν] ἀπήρχοντο.—λυεῖν] λυσιτελεῖν·
 ὅτι ἦτο ἀφέλιμον.—κατάγεσθαι] νὰ ἐπιστρέψωσιν.

§ 22. σαφῶς] φανερά, ἀληθῶς.—ἀπίστας] ἐνν. τοὺς βαρβάρους· ὅτι
 ἀπήρχοντο οἱ βάρβ.—ἄσμεν] σχεδόν.—τοσοῦτον] δηλ. τὸ διάστημα, ἢ ἀπό-

όντας ἦδη ἑώρων οἱ Ἕλληνες, ἐπορεύοντο καὶ αὐτοὶ ἀνα-
 ζεύξαντες καὶ διήλθον ὅσον ἐξήκοντα σταδίους. Καὶ γί-
 γνεται τοσοῦτον μεταξὺ τῶν στρατευμάτων, ὥστε τῇ ὑπε-
 ραία οὐκ ἐφάνησαν οἱ πολέμιοι οὐδὲ τῇ τρίτῃ, τῇ δὲ τετάρτῃ
 νυκτὸς προελθόντες καταλαμβάνουσι χωρίον ὑπερδέξιον οἱ
 βάρβαροι, ἢ ἐμελλον οἱ Ἕλληνες παριέναι, ἀκρωνυχίαν
 ὄρους, ὑφ' ἣν ἡ κατάβασις ἦν εἰς τὸ πεδίον. Ἐπειδὴ δὲ 23
 ἑώρα Χειρίσοφος προκατειλημμένην τὴν ἀκρωνυχίαν, κα-
 λεῖ Ξενοφῶντα ἀπὸ τῆς οὐρᾶς καὶ κελεύει λαβόντα τοὺς
 πελταστὰς παραγενέσθαι εἰς τὸ πρόσθεν. Ὁ δὲ Ξενοφῶν 24
 τοὺς μὲν πελταστὰς οὐκ ἦγεν· ἐπιφαινόμενον γὰρ ἑώρα
 Τισσαφέρην καὶ τὸ στρατεύμα πᾶν· αὐτὸς δὲ προσελάσας
 ἦρώτα, Τί καλεῖς; ὁ δὲ λέγει αὐτῷ, Ἐξεστὶν ὄραν· προ-
 κατειληπταὶ γὰρ ἡμῖν ὁ ὑπὲρ τῆς καταβάσεως λόφος καὶ
 οὐκ ἔστι παρελθεῖν, εἰ μὴ τούτους ἀποκόψωμεν. Ἀλλὰ τί 25
 οὐκ ἦγες τοὺς πελταστὰς; ὁ δὲ λέγει, ὅτι οὐκ ἐδόκει αὐτῷ
 ἔρημα καταλιπεῖν τὰ ὀπισθεν πολεμίων ἐπιφαινομένων.
 Ἀλλὰ μὴν ὦρα γ', ἔφη, βουλευέσθαι, πῶς τις τοὺς ἀνδρας
 ἀπελᾶ ἀπὸ τοῦ λόφου. Ἐνταῦθα Ξενοφῶν ὄρᾳ τοῦ ὄρους 26

στασις. — τῇ δευτεραία. [τῇ τρίτῃ] ἐνν. ἡμέρα. — ὑπερδέξιον] θέσιν ὑψηλὴν
 πρὸς τὰ δεξιὰ. — ἦ] ἀπὸ ὄπου. — παριέναι] νὰ περάσωσι τὸ ῥ. παρέρχο-
 μαί. — ἀκρωνυχίαν] προεξογήν. — ὑφ' ἣν] κάτωθεν τῆς ὀπίας.

§ 23. προκατειλημμένην] ὅτι εἶχε προκαταληφθῆ ὑπὸ τῶν βερβάρων.
 οὐρά] λέγεται τὸ ὀπισθεν μέρος τοῦ στρατεύματος, τὸ δὲ ἔμπροσθεν
 λέγεται σιόα, ἢ μέτωπον. τὰ δὲ πλάγια λέγονται πλευραί: ταῦτα δὲ
 κατὰ μεταφορὰν ἐκ τῶν ζώων.

§ 24. αὐτὸς προσελάσας] μόνος προσελθὼν τὸ ῥ. προσελάνω. — τί
 καλεῖς;] διὰ τί με καλεῖς; — ἐξεστὶν ὄραν] δύνασαι νὰ ἴδῃς. — ἡμῖν] πρὸς
 βλάβην μας. — ὁ ὑπὲρ τῆς καταβάσεως λόφος] ὁ ὑπεράνω τοῦ μέρους, διὰ
 τοῦ ὁποίου μέλλομεν νὰ καταβῶμεν. — οὐκ ἔστι παρελθεῖν] δὲν εἶναι δυ-
 νατὸν νὰ περάσωμεν. — εἰ μὴ τούτους ἀποκόψωμεν] ἂν δὲν ἀποδιώξωμεν
 τούτους (δηλ. τοὺς κατέχοντες τὸν λόφον).

§ 25. τί] = διατί. — οὐκ ἐδόκει] δὲν ἐφαίνετο καλὴν εἰς αὐτόν. — ἔρημα]
 πελταστῶν. — τὰ ὀπισθεν] τοῦ στρατεύματος, τὴν οὐράν. — ἐπιφαινομένων]
 ἐνῶ ἐφάνοντο πολέμιοι. — ἔφη] ὁ Χειρίσοφος. — τις] ἀντὶ τοῦ ἡμεῖς. —
 τοὺς ἀνδρας] τοὺς εὐθροὺς. — ἀπελᾶ] θ' ἀποδιώξῃ; μέλλ. τοῦ ἀπελάνω.

§ 26. ἐνταῦθα] τότε. — ὁ ἔρ] ὑπεράνω. — ἔφοδον] ἐνν. οὐσαν, ὅτι ὑπῆρχε
 μέρες, δι' οὗ νὰ ἐπιτεθῶσι κατὰ τοῦ λόφου — ἴσθαι] νὰ ὀρμήσωμεν. —
 ἐπὶ τὸ ἄκρον] ἐπάνω εἰς τὴν κορυφὴν. — λάθωμεν] καταλάβωμεν, πιάσω-

- τὴν κορυφὴν ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ ἑαυτῶν στρατεύματος οὕτως
καὶ ἀπὸ ταύτης ἔφθοδον ἐπὶ τὸν λόφον, ἔνθα ἦσαν οἱ πολέ-
μιοι, καὶ λέγει, Κράτιστον, ὦ Χειρίσοφε, ἡμῖν ἴεσθαι ὡς
τάχιστα ἐπὶ τὸ ἄκρον· ἦν γὰρ τοῦτο λάβωμεν, οὐ δυνήσον-
ται μένειν οἱ ὑπὲρ τῆς ὁδοῦ. Ἀλλά, εἰ βούλει, μένε ἐπὶ
τῷ στρατεύματι, ἐγὼ δ' ἐθέλω πορεύεσθαι· εἰ δὲ χρήζεις,
27 πορεύου ἐπὶ τὸ ὄρος, ἐγὼ δὲ μενῶ αὐτοῦ. Ἀλλὰ δίδωμί
σοι, ἔφη ὁ Χειρίσοφος, ὁπότερον βούλει ἐλέσθαι. Εἰπὼν ὁ
Ξενοφῶν, ὅτι νεώτερός ἐστιν, αἰρεῖται πορεύεσθαι, κελεύει
δὲ οἱ συμπέμψαι ἀπὸ τοῦ στόματος ἄνδρας· μακρὸν γὰρ ἦν
28 ἀπὸ τῆς οὐράς λαβεῖν. Καὶ ὁ Χειρίσοφος συμπέμπει τοὺς
ἀπὸ τοῦ στόματος πελταστιάς. Συνέπεσθαι δ' ἐκέλευσεν
αὐτῷ καὶ τοὺς τριακοσίους, οὓς αὐτὸς εἶχε, τῶν ἐπιλέκτων.
29 Ἐντεῦθεν ἐπορεύοντο ὡς ἐδύνατο τάχιστα. Οἱ δ' ἐπὶ τοῦ
λόφου πολέμιοι ὡς ἐνόησαν αὐτῶν τὴν πορείαν ἐπὶ τὸ ἄ-
κρον, εὐθύς καὶ αὐτοὶ ὄρμησαν ἀμιλλᾶσθαι ἐπὶ τὸ ἄκρον.
30 Καὶ ἐνταῦθα πολλὰ μὲν κραυγὴ ἦν τοῦ Ἑλληνικοῦ στρα-
τεύματος διακελευομένων τοῖς ἑαυτῶν, πολλὰ δὲ κραυγὴ
31 τῶν ἀμφὶ Τισσαφέρην τοῖς ἑαυτῶν διακελευομένων. Ξενο-
φῶν δὲ παρελαύνων ἐπὶ τοῦ ἵππου παρεκελεύετο, Ἄνδρες,
νῦν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα νομίζετε ἀμιλλᾶσθαι, νῦν πρὸς τοὺς

μεν.—οἱ ὑπὲρ τῆς ὁδοῦ] οἱ πολέμιοι οἱ ὄντες ὑπὲρ τῆς ὁδοῦ, δηλ. ἐπὶ
τοῦ λόφου.—χρήζεις] θέλεις.—αὐτοῦ] ἐδῶ, δηλ. εἰς τὸ στρατεύμα.

§ 27. ὁπότερον] ὅποιον ἀπὸ τὰ δύο.—ἐλέσθαι] νὰ ἐκλέξης (προτιμήσης)
τὸ β. αἰροῦμαι.—βει] διότι.—οἱ]—ἑαυτῷ, δηλ. τῷ Ξενοφ.—μακρὸν] δηλ.
ἔργον, μακροχρόνιον] δηλ. θὰ παρήρῃτο πολλὸς χρόνος.—λαβεῖν] ἐνν.
ἄνδρας, δηλ. στρατιώτας, ἀπὸ τὸ ὀπισθεν στρατεύμα.

§ 28. καὶ τοὺς τριακοσίους τῶν ἐπιλέκτων] καὶ οἱ 300 ἐπιλεκτοὶ (ἐκ-
λεκτοὶ) νὰ παρακολουθήσωσιν αὐτὸν, τὸν Ξενοφῶντα.

§ 29. ἐντεῦθεν] μετὰ ταῦτα.—ὡς]—ὅτε.—αὐτῶν τὴν πορείαν] ὅτι αὐ-
τοὶ (οἱ Ἑλλ.) ἐπορεύοντο.—ἀμιλλᾶσθαι] νὰ τρέχωσιν ἀμιλλώμενοι, δηλ.
φιλοτιμούμενοι τίς πρότερος νὰ φθάσῃ.

§ 30. ἐνταῦθα] τότε.—τοῦ στρατεύματος διακελευομένων]—τῶν στρα-
τιωτῶν διακελ. σῆμα κατὰ σύνεσιν : ἐπειδὴ οἱ στρατιῶται πρόετρεπον.

§ 31. ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα] διὰ νὰ ἔλθῃτε εἰς τὴν Ἑλλάδα.—πονήσαντες]
ἀποῦ κοπιᾶσωμεν.—ἀμαχεῖ] ἄνευ μάχης ἐπίβρ. τροπικόν.—τὴν λοιπὴν]
ἐνν. ὁδόν.

παῖδας καὶ τὸς γυναῖκας, νῦν ὀλίγον πονήσαντες ἀμαχεῖ
τὴν λοιπὴν πορευσόμεθα. Σωτηρίδας δὲ ὁ Σικυώνιος εἶπεν, ³²
Οὐκ ἐξ ἴσου, ὦ Ξενοφῶν, ἐσμέν· σὺ μὲν γὰρ ἐφ' ἵππου ὄχῃ,
ἐγὼ δὲ χαλεπῶς κάμνω τὴν ἀσπίδα φέρων. Καὶ ὃς ἀκούσας ³³
ταῦτα καταπυθίσας ἀπὸ τοῦ ἵππου ὠθεῖται αὐτὸν ἐκ τῆς
τάξεως καὶ τὴν ἀσπίδα ἀφελόμενος ὡς ἐδύνατο τάχιστα
ἔχων ἐπορεύετο· ἐτύγχανε δὲ καὶ θώρακα ἔχων τὸν ἱππικόν.
ὥστ' ἐπιέζετο. Καὶ τοῖς μὲν ἐμπροσθεν ὑπάγειν παρεκελεύετο,
τοῖς δὲ ὀπισθεν παριέναι μάλιστα ἐπόμενος. Οἱ δ' ἄλλοι στρα- ³⁴
τιῶται παίουσι καὶ βάλλουσι καὶ λοιδοροῦσι τὸν Σωτηρί-
δαν, ἔστε ἠνάγκασαν [ἀνα]λαβόντα τὴν ἀσπίδα πορεύεσθαι.
ὁ δὲ ἀναβάς, ἕως μὲν βάσιμα ἦν, ἐπὶ τοῦ ἵππου ἦγεν, ἐπεὶ
δὲ ἄβαρα ἦν, καταλιπὼν τὸν ἵππον ἔσπευδε πεζῇ. Καὶ φθά-
νουσιν ἐπὶ τῷ ἄκρῳ γενόμενοι τοὺς πολεμίους. ¹

Κεφ. Ε'. Ἐνθα δὴ οἱ μὲν βάρβαροι στραφέντες ἔφευ-
γον, ἢ ἕκαστος ἐδύνατο, οἱ δὲ Ἕλληνες εἶχον τὸ ἄ-
κρον. Οἱ δὲ ἀμφὶ Τισσαφέρην καὶ Ἀριαῖον ἀποτραπό-
μενοι ἄλλην ὁδὸν ᾤχοντο. Οἱ δὲ ἀμφὶ Χειρίσοφον καταβάν-

§ 32. Σικυώνιος] ἐκ Σικυῶνος, πόλεως τῆς Κορινθίας.—ἐξ ἴσου] εἰς ἴσην θέσιν.—ὄχῃ] φέρεσαι, καθαλικεύεις : τὸ ὀ. ὄχομαι-οὔμαι.—χα-
λεπῶς κάμνω] ἀποκάμνω, πολὺ κουράζομαι· ἰδὲ γραμμτ. § 94, 5.—φέ-
ρων] ἐπειδὴ φέρω.

§ 33. καὶ ὄχ] καὶ οὗτος, δηλ. ὁ Ξεφ.—ὠθεῖται] σπρώχνει αὐτὸν ἐξω
τῆς τάξεως· ἰδὲ γραμμτ. § 56, 1, β' καὶ § 93 2 —ἀφελόμενος] ἀφου-
τοῦ ἐπῆρε· τὸ ὀ. ἀφαιροῦμαι.—ἔχων] κρατῶν αὐτήν.—θώρακα τὸν ἱππι-
κόν] ὅστις ἦτο βαρύτερος τοῦ πεζικοῦ θώρακος.—ὑπάγειν] νὰ προχωρῶ-
σιν.—παριέναι] νὰ προπεράσωσιν.—μάλιστα] μάλιστα καὶ μετὰ βίας, δυσ-
κόλως.

§ 34. παίουσι καὶ βάλλουσι] τὸ μὲν παίω σημαίνει κτυπῶ ἀπὸ πλη-
σίον, τὸ δὲ βάλλω κτυπῶ ἀπὸ μακρᾶν.—λοιδοροῦσι] ὑβρίζουσιν.—ἔστε]
ἕωσοῦ.—ὁ δέ] ἐκεῖνος δέ, δηλ. ὁ Ξεφ.—βάσιμα ἦν] ἦτο δυνατὸν νὰ βα-
δίξῃ ὁ ἵππος.—ἐπὶ τοῦ ἵππου ἦγεν] ἐπιπικὸς ἐπορεύετο.—ἄβαρα ἦν] δὲν
ἦτο δυνατὸν νὰ βαδίξῃ ὁ ἵππος.—πεζῇ] πεζός, μὲ τὰ πόδια.—φθάνουσι
τοὺς πολεμίους] προλαμβάνουσι τοὺς ἐχθροὺς καὶ φθάνουσι πρότεροι ἐπάνω
εἰς τὴν κορυφήν.

Κεφ. Ε'. § 1. ἔνθα δὴ] τότε λοιπόν.—ἦ] ὅπως.—εἶχον]=κατεῖ-
χον.—οἱ ἀμφὶ Τισσαφ. καὶ Ἀρ.] ὁ Τισσαφ. καὶ ὁ Ἀρ. μὲ τὰ στρατεύματά
των.—ἀποτραπόμενοι] ἀπομαχρυνθέντες.—ἄλλην ὁδὸν ᾤχοντο] δι' ἄλλης
ὁδοῦ ἀπῆλθον.—ἀγαθῶν]=ἐπιτηδεύων.

- τες ἔστρατοπεδεύοντο ἐν κώμῃ μεστῇ πολλῶν ἀγαθῶν. Ἦσαν δὲ καὶ ἄλλαι κῶμαι πολλαὶ πλήρεις πολλῶν ἀγαθῶν
- ² ἐν τούτῳ τῷ πεδίῳ παρὰ τὸν Τίγρητα ποταμόν. Ἠνίκα δ' ἦν δεξιὰ, ἔξαπίνης οἱ πολέμοι ἐπιφαίνονται ἐν τῷ πεδίῳ καὶ τῶν Ἑλλήνων κατέκοψάν τινες τῶν ἐσκεδασμένων ἐν τῷ πεδίῳ καθ' ἀρπαγὴν· καὶ γὰρ νομαὶ πολλαὶ βοσκημάτων διαδιβαζόμεναι εἰς τὸ πέραν τοῦ ποταμοῦ κατέληφθησαν. Ἐνταῦθα Τισσαφέρνης καὶ οἱ σὺν αὐτῷ κάειν ἐπεχείρησαν τὰς κώμας. Καὶ τῶν Ἑλλήνων μάλα ἠθύμυσάν τινες, ἐννοοῦμενοι μὴ τὰ ἐπιτήδεια, εἰ κάοιεν, οὐκ ἔχοιεν, ὀπόθεν λαμβάνοιεν.
- ⁴ Ἐπεὶ δὲ ἐπὶ τὰς σκηνὰς ἀπῆλθον, οἱ μὲν ἄλλοι περὶ τὰ ἐπιτήδεια ἦσαν, στρατηγοὶ δὲ καὶ λοχαγοὶ συνῆσαν. Καὶ ἐνταῦθα πολλὴ ἀπορία ἦν. Ἐνθεν μὲν γὰρ ὄρη ἦν ὑπερύψηλα, ἐνθεν δὲ ὁ ποταμὸς τοσοῦτος τὸ βάθος, ὥς μηδὲ τὰ
- ⁵ δόρατα ὑπερέχειν πειρωμένοις τοῦ βάρους. Ἐνταῦθα τὴν μὲν ὑστεραίαν ἐπανεχώρουν εἰς τοῦμπαλιν [ἢ πρὸς Βαβυλῶνα] εἰς τὰς ἀκαύστους κώμας, κατακαύσαντες ἐνθεν ἐξῆσαν· ὥστε οἱ πολέμοι οὐ προσήλαινον, ἀλλὰ ἐθεῶντο καὶ ὅμοιοι ἦσαν θαυμάζουσιν, ὅποι ποτὲ τρέφονται οἱ Ἑλ-

§ 2. ἠνίκα] ὅτε.—ἔξαπίνης] ἔξαφνα.—ἐσκεδασμένων] διεσκορπισμένων· τὸ β. σκεδάννυμαι· γραμμτ. § 83, α', 4.—καθ' ἀρπαγὴν] πρὸς ἀρπαγὴν, ἵνα ἀρπάξωσιν.—νομαὶ βοσκημάτων] ποιμνία.—εἰς τὸ πέραν] εἰς τὸ ἀπέναντι μέρος.

§ 3. ἐννοοῦμενοι] συλλογιζόμενοι.—μὴ...οὐκ ἔχοιεν] μήπως δὲν ᾔθελον ἔχη.—εἰ κάοιεν] ἐνν. τὰς κώμας.—ὀπόθεν λαμβάνοιεν] ἀπὸ ποῦ νὰ τα λαμβάνωσιν.

§ 4. ἐπὶ τὰς σκη-άς] εἰς τὸ στρατόπεδον.—περὶ τὰ ἐπιτήδεια ἦσαν] ἠσχολοῦντο εἰς τὰ τρόφιμα.—καὶ ἐνταῦθα] καὶ τότε.—ἐνθεν μὲν γὰρ... ἐνθεν δέ] διότι ἀπὸ μὲν τὸ ἐν μέρος...ἀπὸ δὲ τὸ ἄλλο μέρος.—ὄρη] τὰ Καρδούχεια.—ὁ ποταμὸς] ὁ Τίγρης—ὡς] ὥστε.—πειρωμένοις] ὅτε ἐδοκίμαζον.

§ 5. ἐπανεχώρουν εἰς τοῦμπαλιν] ἐπέστρεφον εἰς τὰ ὀπίσω.—ἐνθεν ἐξῆσαν] τὰς κώμας, ἐκ τῶν ὀπίστων ἐξήρχοντο.—θαυμάζουσιν] μετοχή.—ὅποι ποτέ] ποῦ ἀράγε θὰ πορευθῶσιν.—τί ἐν τῷ ἔχοιεν] τί εἶχαν κατὰ νοῦν.

λπνες καὶ τί ἐν νῶ ἔχοιεν. Ἐνταῦθα οἱ μὲν ἄλλοι στρατιῶ- 6
ται ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια ἦσαν· οἱ δὲ στρατηγοὶ πάλιν συνῆλ-
θον καὶ συναγαγόντες τοὺς ἐαλωκότας ἤλεγχον τὴν κύκλω
πᾶσαν χώραν, τίς ἐκάστη εἶν. Οἱ δὲ ἔλεγον, ὅτι τὰ μὲν πρὸς 7
μεσημβρίαν τῆς ἐπὶ Βαβυλῶνα εἶν καὶ Μηδίαν, δι' ἧσπερ
ἦκοιεν, ἡ δὲ πρὸς ἕω ἐπὶ Σοῦσά τε καὶ Ἐκβάτανα φέροι,
ἐνθα θερίζειν λέγεται βασιλεύς, ἡ δὲ διαβάντι τὸν ποταμὸν
πρὸς ἐσπέραν ἐπὶ Λυδίαν καὶ Ἴωνίαν φέροι, ἡ δὲ διὰ τῶν
ὄρέων καὶ πρὸς ἄρκτον τετραμμένη ὅτι εἰς Καρδούχους 8
ἄγοι. Ἀκούσαντες ταῦτα οἱ στρατηγοὶ ἐκάθισαν χωρὶς τοὺς 8
ἐκασταχόσε φάσκοντας εἰδέναι, οὐδὲν δῆλον ποιήσαντες,
ὅσοι πορεύεσθαι ἔμελλον. Ἐδόκει δὲ τοῖς στρατηγοῖς ἀναγ-
καῖον εἶναι διὰ τῶν ὄρέων εἰς Καρδούχους ἐμβάλλειν· τού-
τους γὰρ διελθόντας ἔφασαν εἰς Ἀρμενίαν ἕξειν, ἥς Ὀ-
ρόντας ἦρχε πολλῆς καὶ εὐδαίμονος. Ἐντεῦθεν δ' εὐπορον 9
ἔφασαν εἶναι ὅσοι τις ἐθέλοι πορεύεσθαι. Ἐπὶ τούτοις ἐθύ-
σαντο, ὅπως ἡνίκα καὶ δοκοῖν τῆς ὥρας τὴν πορείαν
ποιοῖντο· τὴν γὰρ ὑπερβολὴν τῶν ὄρέων ἐδεδοίκεσαν, μὴ
προκαταληφθεῖν· καὶ παρήγγειλαν, ἐπειδὴ δειπνήσειαν,
συσκευασαμένους πάντας ἀναπαύεσθαι, καὶ ἔπεσθαι ἡνίκα ἂν
τις παραγγέλλῃ.

§ 6. ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια ἦσαν] διὰ τὰ τρόφιμα ἐπορεύοντο, δηλ. πρὸς
εὐρεσιν αὐτῶν.—εἰς ἐαλωκότας] τὸ β. ἀλίσκομαι=συλλαμβάνομαι.
γραμματ. § 90, 7.—ἤλεγχον κλπ] ἐξήταζον τίς ἦτο ὅλη ἡ γύρω χώρα.

§ 7. τὰ μὲν πρὸς μεσημβρίαν] τὰ μὲν πρὸς νότον μέρη, ἦσαν τῆς ὁδοῦ
τῆς φερούσης εἰς Βαβυλῶνα καὶ Μηδίαν.—ἡ δὲ πρὸς ἕω] ἡ δὲ πρὸς ἀνα-
τολάς ὁδός.—θερίζειν] ὅτι περὶ τὸ καλοκαῖρι.—πρὸς ἐσπέραν] πρὸς δυ-
σμάς.—πρὸς ἄρκτον] ποὺς βορρᾶν.—εἰς Καρδούχους] εἰς τὴν χώραν τῶν
Καρδούχων, οἱ ἑποιοὶ τῶρα λέγονται Κοῦρδοι.

§ 8. ἐκάθισαν] γραμμτ. § 57, 3, 6' καὶ § 93, 7.—χωρὶς] χωριστά.
—τοὺς ἐκασταχόσε φάσκοντας εἰδέναι] τοὺς λέγοντας ὅτι ἐγνώριζον τὴν
πρὸς ἐκάστην χώραν φέρουσαν ὁδόν.—ὅσοι] ποῦ, δηλ. εἰς ποῖαν ὁδόν.—
ἐμβάλλειν] γὰ εἰσβάλλωσι, γὰ εἰσέλθωσιν.—τούτους] τὴν γῶσαν τούτων,
δηλ. τῶν Καρδούχων ἀφοῦ διέλθωσιν οἱ Ἕλληνες.—ἔφασαν] ἔλεγον οἱ
ἐκλωχότες.—ἕξειν] ὅτι θὰ ἔλθωσιν.—εὐδαίμονος] πλουσίας.—ἐντεῦθεν]
ἀπ' ἐκεῖ, δηλ. ἀπὸ τῆς Ἀρμενίας.—εὐπορον] εὐκόλον.

§ 9. ἐπὶ τούτοις] διὰ ταῦτα, δηλ. διὰ τὴν πορείαν.—ἡνίκα τῆς ὥρας]
ὅποῖαν ὥραν—τὴν πορείαν ποιοῖντο] = πορεύονται.—τὴν γὰρ ὑπερβο-
λήν... μὴ προκαταληφθεῖν] διότι ἐσοθῶντο μὴ-ως προκαταληφθῆν ὑπὸ τῶν
ἐχθρῶν ἢ ὑπερβολῇ τῶν ὄρέων.—ἡνίκα ἂν] ὅταν.

BIBLION TETARTON

- 1 Κεφ. Α'. 'Ηνίκα δ' ἦν ἀμφὶ τὴν τελευταίαν φυλακὴν καὶ
 ἐλείπετο τῆς νυκτὸς ὅσον σκοταίους διελθεῖν τὸ πεδίον, τη-
 νικαῦτα ἀναστάντες ἀπὸ παραγγέλσεως πορευόμενοι ἀφι-
 2 κνούνται ἅμα τῇ ἡμέρᾳ πρὸς τὸ ὄρος. "Ενθα δὲ Χειρίσοφος
 μὲν ἠγεῖτο τοῦ στρατεύματος λαβὼν τὸ ἀμφ' αὐτὸν καὶ τοὺς
 γυμνήτας πάντας, Ξενοφῶν δὲ σὺν τοῖς ὀπισθοφύλαξιν ὀπλί-
 3 ταις εἶπετο οὐδένα ἔχων γυμνήτα· οὐδεὶς γὰρ κίνδυνος ἐδόκει
 εἶναι, μηδὲ τις ἄνω πορευομένων ἐκ τοῦ ὀπισθεν ἐπίσποιτο. Καὶ
 ἐπὶ μὲν τὸ ἄκρον ἀναβαίνει Χειρίσοφος πρὶν τινας αἰσθέσθαι
 τῶν πολεμιῶν· ἔπειτα δ' ὑφηγεῖτο· ἐφείπετο δὲ αἰεὶ τὸ ὑπερ-
 βάλλον τοῦ στρατεύματος εἰς τὰς κόμας τὰς ἐν τοῖς ἄγκεσί
 4 τε καὶ μυχοῖς τῶν ὄρεων. "Ενθα δὲ οἱ μὲν Καρδοῦχοι ἐκλι-

Κεφ. Α'. § 1. ἀμφὶ τελευταίαν φυλακὴν] περίπου τελευταία φυλακή, δηλ. 2 μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Ἡ νύξ διηρεῖτο εἰς 3 φυλακὰς, εἰς πρώτην φυλακὴν ἢ περὶ πρῶτον ὕπνον, εἰς μέσας νύκτας, καὶ εἰς τελευταίαν ἢ τρίτην φυλακὴν. — τῆς νυκτὸς ὅσον] τὸσον μέρος τῆς νυκτὸς, ὥστε. — σκοταίου] ἐνῶ ἦτο ἀκόμη σκότος. — τηρικαῦτα] τότε. — ἀπὸ παραγγέλσεως] συνεπεῖα παραγγέλματος (διαταγῆς) ἀπὸ στόματος, καὶ οὐχὶ διὰ σάλπιγγος ἢ κήρυκος.

§ 2. τὸ ἀμφ' αὐτό] στρατεύμα, δηλ. τοὺς εἰς τὸ στόμα ἢ μέτωπον στρατιώτας. — ἄνω πορευομένων] ἐνῶ αὐτοὶ ἐπορεύοντο ἐπάνω εἰς τὸ ὄρος. — ἐπίσποιτο] ἤθελεν ἐπακολουθήσῃ, δηλ. ἤθελε προσβάλλῃ αὐτούς· τὸ ῥ. ἐφέπομαι.

§ 3. πρὶν αἰσθέσθαι] πρὶν νὰ ἐννοήσωσιν. — ὑφηγεῖτο] = προηγεῖτο. — αἰεὶ] ἐκάστοτε. — τὸ ὑπερβάλλον] τὸ μέρος τοῦ στρατεύματος, τὸ ὅποιον ἐκάστοτε ὑπερέβαινε τὸ ὄρος. — ἄγκεσι] ὄνου. τὸ ἄγκος = κοιλιάς, χούνη. § 4. ἐνθα δὲ] τότε λοιπόν. — ἐπὶ τὰ ὄρη] ἐπάνω εἰς τὰ ὄρη. — ἦν] = ἐξῆν, ἦτο δυνατόν. — χαλκώμασι] μὲ χαλκώματα, δηλ. μὲ γάλκινα σκεύη. — κατεσκευασμένοι] συγυρισμένοι, πεπλουτισμένοι. — ἐδίωκον] κατεδίωκον. — ὑποφειδωμένοι] φειδωλούμενοι· κάπως, ἀποφεύγοντες ταῦτα. — εἰ πως] ἂν ἴσως, δηλ. θέλοντες νὰ ἴδωσιν ἂν ἴσως. — διέλθαι αὐτούς] νὰ διέλθωσιν αὐτοί, δηλ. οἱ Ἕλληνες.

πόντες τὰς οἰκίας ἔχοντες καὶ γυναῖκας καὶ παῖδας ἔφευγον ἐπὶ τὰ ὄρη. Τὰ δὲ ἐπιτήδεια πολλὰ ἦν λαμβάνειν, ἦσαν δὲ καὶ χαλκῶμασι παμπόλλοις κατεσκευασμένοι αἱ οἰκίαι, ὧν οὐδὲν ἔφερον οἱ Ἕλληνες, οὐδὲ τοὺς ἀνθρώπους ἐδίωκον, ὑποφειδόμενοι, εἴ πως ἐθελήσειαν οἱ Καρδοῦχοι διέναι αὐτοὺς ὡς διὰ φιλίας τῆς χώρας, ἐπεὶ περ βασιλεῖ πολέμιοι ἦσαν· τὰ μέντοι ἐπιτήδεια ὅπου τις ἐπιτυχᾶνοι ἐλάμβα- 5 νον· ἀνάγκη γὰρ ἦν. οἱ δὲ Καρδοῦχοι οὔτε καλούντων ὑπέκουον οὔτε ἄλλο φιλικὸν οὐδὲν ἐποίουν. Ἐπεὶ δὲ οἱ τελευ- 6 ταῖοι τῶν Ἑλλήνων κατέβαινον εἰς τὰς κώμας ἀπὸ τοῦ ἄκρου ἤδη σκοταῖοι — διὰ γὰρ τὸ στενὴν εἶναι τὴν ὁδὸν ὅλην τὴν ἡμέραν ἢ ἀνάβασις αὐτοῖς ἐγένετο καὶ κατάβασις — τότε δὴ συλλεγέντες τινὲς τῶν Καρδοῦχων τοῖς τελευταίοις ἐπετίθεντο, καὶ ἀπέκτεινάν τινας καὶ λίθοις καὶ τοξεύμασι κατέτρωσαν, ὀλίγοι ὄντες· ἐξ ἀπροσδοκίτου γὰρ αὐτοῖς ἐπέπεσε τὸ Ἑλληνικόν. Εἰ μέντοι τότε πλείους συνελέγησαν, 7 ἐκινδύνευσεν ἂν διαφθαρῆναι πολὺ τοῦ στρατεύματος. Καὶ ταύτην μὲν τὴν νύκτα οὕτως ἐν ταῖς κώμαις νύλισθησαν· οἱ δὲ Καρδοῦχοι πυρὰ πολλὰ ἔκαον κύκλω ἐπὶ τῶν ὀρέων καὶ συνεῶρων ἀλλήλους. Ἄμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ συνελθοῦσι τοῖς 8 στρατηγοῖς καὶ λοχαγοῖς τῶν Ἑλλήνων ἔδοξε τῶν τε ὑποζυγίων τὰ ἀναγκαῖα καὶ δυνατώτατα ἔχοντας πορεύεσθαι, καταλιπόντας τὰλλα, καὶ ὅσα ἦν νεωστὶ αἰχμάλωτα ἀνδράποδα ἐν τῇ στρατιᾷ πάντα ἀφεῖναι. σχολαίαν γὰρ ἐποίουν 9

§ 5. ἐπιτυχᾶνοι] εὕρισκον. — ἀνάγκη ἦν] ἐνν. αὐτοῖς· διότι ἠναγκάζοντο. — καλούντων] ἐνν. τῶν Ἑλλήνων, ὅτε τοὺς ἐκάλουν.

§ 6 ἤδη σκοταῖοι] ὅτε πλέον ἦτο σκότος. — τότε δὴ συλλεγέντες] τότε πλέον συναθροισθέντες. — τοξεύμασι] μὲ βέλη. — κατέτρωσαν] κατέπληγωσαν· τὸ β. κατατιτρώσκω. — ὀλίγοι ὄντες] ἐπειδὴ ἦσαν ὀλίγοι οἱ Καρδ., διὰ τοῦτο ἀπέκτειναν τινὰς μόνον καὶ ὄχι πολλούς. — ἐξ ἀπροσδοκίτου] = ἀπροσδοκίτως, ἀνεπίστως. — τὸ Ἑλληνικόν] = οἱ Ἕλληνες.

§ 7. συνεῶρον] συνεννοοῦντο πρὸς ἀλλήλους.

§ 8. τοῖς στρατηγοῖς καὶ λοχαγοῖς ἐδ' ἔσ'] οἱ στρατ. καὶ λοχ. ἀπεφάσισαν. — ἀφεῖναι.] ν' ἀπολύσωσιν ἀπρ. τοῦ ἀφίημι.

§ 9. σχολαίαν] βραδείαν. — πολλὰ ὄντα] ἐπειδὴ ἦσαν πολλά. — τὰ αἰχμάλωτα] τὰ ἀνδράποδα. — οἱ ἐπὶ τούτοις] οἱ διωρισμένοι νὰ φυλάττω-

τὴν πορείαν. πολλὰ ὄντα τὰ ὑποζύγια καὶ τὰ αἰχμάλωτα, πολλοὶ δὲ οἱ ἐπὶ τούτοις ὄντες ἀπόμαχοι ἦσαν, διπλάσιά τε ἐπιτήδεια ἔδει πορίζεσθαι καὶ φέρεσθαι πολλῶν τῶν ἀνθρώπων ὄντων. Δόξαν δὲ ταῦτα ἐκήρυσαν οὕτω ποιεῖν.

- 10 Ἐπεὶ δὲ ἀριστήσαντες ἐπορεύοντο, ὑποστήσαντες ἐν τῷ στενῷ οἱ στρατηγοί, εἴ τι εὐρίσκοιεν τῶν εἰρημένων μὴ ἀφειμένον, ἀφῆρουντο οἱ δ' ἐλείθοντο πλὴν εἴ τις τι ἐκλεψεν. Καὶ ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν οὕτως ἐπορεύθησαν, τὰ μὲν τι μαχόμενοι τὰ δὲ καὶ ἀναπαυόμενοι.
- 11 Εἰς δὲ τὴν ὑστεραίαν γίγνεται χειμῶν πολὺς, ἀναγκαῖον δ' ἦν πορεύεσθαι· οὐ γὰρ ἦν ἱκανὰ τὰ ἐπιτήδεια. καὶ ἠγεῖτο μὲν Χειρίσοφος, ὠπισθοφυλάκει δὲ Ξενοφῶν. καὶ οἱ πολέμιοι
- 12 ἰσχυρῶς ἐπειθήνουν, καὶ στενῶν ὄντων τῶν χωρίων ἐγγύς προσιόντες ἐτόξευον καὶ ἐσφενδόων· ὥστε ἠναγκάζοντο οἱ Ἕλληνες ἐπιδιώκοντες καὶ πάλιν ἀναχάζοντες σχολῇ πορεύεσθαι· καὶ θαμινὰ παρήγγελλεν. Ὁ Ξενοφῶν ὑπομένειν,
- 13 ὅτε οἱ πολέμιοι ἰσχυρῶς ἐπικέοιντο. Ἐνταῦθα ὁ Χειρίσοφος ἄλλοτε μὲν ὅτε παρεγγυῶτο ὑπέμενε, τότε δὲ οὐχ ὑπέμε-

σιν αὐτὰ καὶ νὰ φροντίζωσιν.—ἀπόμαχοι] μακρὰν μάχης ἦσαν, δηλ. δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μάχωνται.—δόξαν δὲ ταῦτα]=ἐπεὶ δὲ ἔδοξε ταῦτα· ἀφοῦ ἀπεφασίσθησαν ταῦτα.

§ 10. ἀριστήσαντες] γευματίσαντες.—ὑποστήσαντες] διατάξαντες τὸ στρατεύμα νὰ σταθῇ.—εἴ τι εὐρίσκοιεν] ὅ,τι εὐρισκον.—τὰ μὲν...τὰ δέ] ἄλλοτε μὲν...ἄλλοτε δέ.

§ 11. εἰς τὴν ὑστεραίαν] μέχρι τῆς ἐπομένης ἡμέρας.—ὠπισθοφυλάκει] τὴν ὠπισθοφυλακίαν ἔχων ἠκολούθει.

§ 12. στενῶν ὄντων] ἐπειδὴ οἱ τόποι ἦσαν στενοί.—ἀναχάζοντες] ἐπιστρέφοντες, ὑποχωροῦντες.—σχολῇ] ἐπίρ. βραδέως.—θαμινὰ] συχνά.—ὑπομένειν] νὰ μένωσιν ὀπίσω.—ὅτε ἐπικέοιντο] ὡσάκις ἐπετίθεντο· γραμμτ. § 85, 2.

§ 13. ὅτε παρεγγυῶτο] ὡσάκις παρηγγέλλετο.—ἀλλ' ἦγε] ἀλλ' ἐπρωχῶρει.—ὅτι πράγμα τι εἶη] ὅτι κάποια δυσκολία (πρόσκομμα) ἦτο.—σχολῇ] καιρός, εὐκαιρία.—παρελθόντι] ἐνν. τῷ Ξενοφῶντι· δηλ. δὲν εἶχε καιρὸν ἐνφ. νὰ περάσῃ ἐμπρὶς καὶ νὰ ἴδῃ τὸ αἷτιον τῆς σπουδῆς (ἴης ταχύτητος).—τοῖς ὠπισθοφύλαξι] ὑπὸ τῶν ὠπισθοφυλάκων· δηλ. οἱ ὠπισθοφύλακες ἐπορεύοντο τόσον ταχέως, ὥστε ἡ πορεία των ὁμοίαζε μὲ φυγὴν (ὡς νὰ εἶχον τραπῆ εἰς φυγὴν).

νεν, ἀλλ' ἦγε ταχέως καὶ παρηγγύα ἔπεσθαι, ὥστε δῆλον
 ἦν ὅτι πρᾶγμα τι εἶν· σχολὴ δ' οὐκ ἦν ἰδεῖν παρελθόντι τὸ
 αἴτιον τῆς σπουδῆς· ὥστε ἡ πορεία ὁμοίᾳ φυγῇ ἐγίγνετο
 τοῖς ὀπισθοφύλαξι. Καὶ ἐνταῦθα ἀποθνήσκει ἀνὴρ ἀγαθός 14
 Λακωνικὸς Κλεώνυμος τοξευθεὶς διὰ τῆς ἀσπίδος καὶ τῆς
 σπολάδος εἰς τὰς πλευράς, καὶ Βασίᾳς Ἀρκὰς διαμ-
 περὲς τὴν κεφαλὴν. Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο ἐπὶ σταθμόν, εὐθύς 15
 ὥσπερ εἶχεν ὁ Ξενοφῶν ἐλθὼν πρὸς τὸν Χειρίσοφον ἠτιᾶτο
 αὐτὸν ὅτι οὐχ ὑπέμενον, ἀλλ' ἠναγκάζοντο φεύγοντες ἅμα
 μάχεσθαι. Καὶ νῦν δύο καλῶ τε καὶ ἀγαθῶ ἄνδρε τέθνα-
 τον καὶ οὔτε ἀνελέσθαι οὔτε θάψαι ἐδυνάμεθα. Ἀποκρί- 16
 νεται ὁ Χειρίσοφος, Βλέψον, ἔφη, πρὸς τὰ ὄρη καὶ ἰδὲ
 ὡς ἄβατα πάντα ἐστὶ. μία δ' αὐτῆ ὁδὸς ἦν ὀρθῆς ὀρ-
 θία, καὶ ἐπὶ ταύτῃ ἀνθρώπων ὀρᾶν ἔξεστί σοι ὄχλον το-
 σοῦτον, οἱ κατειληφότες φυλάττουσι τὴν ἔκβασιν. Ταῦτ'
 ἐγὼ ἔσπευδον καὶ διὰ τοῦτό σε οὐχ ὑπέμενον, εἰ πῶς δυ- 17
 ναίμην φθάσαι πρὶν κατειληφθαι τὴν ὑπερβολὴν· οἱ δ' ἠγε-
 μόνες οὐς ἔχομεν οὐ φασιν εἶναι ἄλλην ὁδόν. Ὁ δὲ Ξενο-
 φῶν λέγει, Ἀλλ' ἐγὼ ἔχω δύο ἄνδρας. Ἐπεὶ γὰρ ἡμῖν πράγ- 18
 ματα παρῆχον ἐνδρεύσαμεν ὅπερ καὶ ἡμᾶς ἀναπνεύσαι
 ἐποίησε καὶ ἀπεκτείναμέν τινὰς αὐτῶν καὶ ζῶντας πρου-
 θυμήθημεν λαβεῖν αὐτοῦ τούτου ἕνεκα ὅπως ἠγεμόσιν εἰ-
 δόσι τὴν χώραν χρῆσαιμεθα.

§ 14. ἐνταῦθα] τότε. — ἀποθνήσκει] φονεύεται. — ἀγαθός] ἀνδρεῖος. —
 σπολάς] θώραξ δερμάτινος, τὸν ὁποῖον ἐφόρουσαν ὑποκάτω τοῦ θώρακος. —
 διαμπερές] πέρα πέρα.

§ 15. ἐπὶ σταθμόν] εἰς μέρος, ὅπου ἐστάθησαν. — ὥσπερ εἶχεν] καθὼς
 ἦτο, δηλ. χωρὶς νὰ βραδύνη. — ἠτιᾶτο αὐτόν] τοῦ παρεπονείτο. — ἠναγκάζοντο] ὁ Ξεφ. καὶ τὸ στρατεύμα του. — ἀνελέσθαι] νὰ τους σηκώσωμεν·
 τὸ β. ἀναίρουμαι.

§ 16. ἄβατα] ἀδιάβατα. — ὄχλον] πλῆθος. — οἱ] δηλ. ὁ ὄχλος. — τὴν ἐκ-
 βασιν] τὸ μέρος, δι' οὗ δυνάμεθα νὰ ἐξέλθωμεν.

§ 17. ταῦτα]—διὰ ταῦτα. — εἰ πῶς δυναίμην φθάσαι.] προσπαθῶν ἂν ἴσως
 ἤθελον δυνηθῆν νὰ προφθάσω. — τὴν ὑπερβολὴν] τὸ μέρος, δι' οὗ δυνάμεθα
 νὰ ὑπερβῶμεν τὸ ὄρος. — ἠγεμόνες] ἐνν. τῆς ὁδοῦ· οἱ ὁδηγοί. — οὐ φασιν
 εἶναι]—φασίν οὐκ εἶναι· λέγουσιν ὅτι δὲν ὑπάρχει.

§ 18. πράγματα παρῆχον] ἐνοχλήσεις μᾶς ἐπροξένουν, ἐνν. οἱ Καρ-
 μδύχοι. — ὅπερ] δηλ. τὸ ἐνδρεῦσαι. — ὅπως ἠγεμόσιν... χρῆσαιμεθα] ἵνα
 εὐταχρῆστῶμεν αὐτοὺς ὡς ὁδηγοὺς γνωρίζοντας τὴν χώραν.

19 Καὶ εὐθύς ἀγαγόντες τοὺς ἀνθρώπους ἤλεγχον διαλα-
 βόντες εἰ τινα εἶδειεν ἄλλην ὁδὸν ἢ τὴν φανεράν. Ὁ μὲν
 οὖν ἕτερος οὐκ ἔφη μάλα πολλῶν φόβων προσαγομένων·
 ἐπεὶ δὲ εὐδὲν ὠφέλιμον ἔλεγεν, ὀρῶντος τοῦ ἑτέρου κατε-
 20 σφάγη. Ὁ ἐξ λοιπὸς ἔλεγεν ὅτι οὗτος μὲν οὐ φαίη [διὰ ταῦτα]
 εἶδέναι ὅτι αὐτῷ ἐτύγχανε θυγάτηρ ἐκεῖ παρ' ἀνδρὶ ἐκδεδο-
 μένη, αὐτὸς δ' ἔφη ἠγήσασθαι δυνατὴν καὶ ὑποζυγίσις πο-
 21 ρεύεσθαι ὁδόν. Ἐρωτώμενος δ' εἰ εἶη τι ἐν αὐτῇ δυσπάριτον
 χωρίον, ἔφη εἶναι ἄκρον ὃ εἰ μὴ τις προκαταλήψοιτο, ἀδύνα-
 22 τον ἔσεσθαι πορεύεσθαι. Ἐνταῦθα δ' ἔδοκει συγκαλέσαντας
 λοχαγοὺς καὶ πελταστὰς καὶ τῶν ὀπλιτῶν λέγειν τε τὰ πα-
 ρόντα καὶ ἐρωτᾶν εἴ τις αὐτῶν ἔστιν ὅστις ἀνὴρ ἀγαθὸς
 23 ἐθέλοι ἂν γενέσθαι καὶ ὑποστὰς ἐθελοντὴς πορεύεσθαι. ὑψί-
 στᾶται τῶν μὲν ὀπλιτῶν Ἀριστώνυμος Μεθυδριεὺς [Ἄρ-
 κὰς] καὶ Ἀγασίας Στυμφάλιος [Ἄρκας], ἀντιστασιάζων δὲ
 αὐτοῖς Καλλίμαχος Παρβράσιος [Ἄρκας καὶ οὗτος] ἔφη ἐθέ-
 λειν πορεύεσθαι προσλαβὼν ἐθελοντὰς ἐκ παντὸς τοῦ στρα-
 τεύματος, ἐγὼ γάρ, ἔφη, οἶδα ὅτι ἔψονται πολλοὶ τῶν νέων
 24 ἔμοῦ ἠγουμένου. Ἐκ τούτου ἐρωτῶσιν εἴ τις καὶ τῶν γυ-

§ 19. ἤλεγχον] ἐξήταζον.—διαλαβόντες] χωρίσαντες αὐτούς, δηλ. καθένα χωριστά.—εἰ εἶδειεν] ἂν ἐγνώριζον τὸ β. οἶδα] γραμμτ. § 89, 1. πολλῶν φόβων προσαγομένων] ἂν καὶ ἔφερον πρὸς αὐτὸν (μετεχειρίζοντο) πολλὰ πράγματα διὰ τὰς τὸν φοβίσωσιν.

§ 20. ὁ δὲ λοιπός] ὁ δὲ ἄλλος ὁ ἑποῖος ὑπελείπετο.—οὗτος μὲν] δηλ. ὁ κατασφαγείς.—οὐ φαίη εἶδέναι] ἔλεγεν ὅτι δὲν ἐγνώριζεν.—ὅτι] διότι.—παρ' ἀνδρὶ ἐκδεδομένη] ὑπανδρευμένη.—αὐτὸς δέ] δηλ. ὁ λοιπός.—ἠγήσασθαι... ὁ] ὅτι θά τσε ὀδηγήσῃ εἰς ὁδόν.

§ 21. δυσπάριτον] δυσκολεπέραστον.

§ 22. λοχαγὸς καὶ πελταστὰς καὶ τῶν ὀπλιτῶν]—λοχαγοὺς καὶ τῶν πελταστῶν καὶ τῶν ὀπλιτῶν.—τὰ παρόντα] τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῶν πραγμάτων.—ἀγαθός] ἀνδρείος.—ὑποστὰς] ἀναδεχθεὶς.—ἐθελοντὴς] = ἐθελουσίως.

§ 23. Μεθυδριεὺς] ἀπὸ τὸ Μεθύδριον, πόλιν τῆς Ἀρκαδίας.—Στυμφάλιος] ἀπὸ τὴν Στύμφαλον, πόλιν τῆς Ἀρκαδίας.—ἀντιστασιάζων] ἀντιφιλοτιμούμενος.—Παρβράσιος] ἀπὸ τὴν Παρβράσιαν, πόλιν τῆς Ἀρκαδίας.—ἔψονται] μέλλ. τοῦ ἔπομαι.—ἔμοῦ ἠγουμένου] ἐὰν ἐγὼ ἴμαι ἀρχηγός.

§ 24. ἐκ οὗτου] μετὰ τοῦτο.—ὑψίστᾶται] ἀναδέχεται.—εἰς τὰ τοιαῦτα] ὡς πρὸς τὰ τοιαῦτα.

μνήτων ταξίαρχων ἐθέλοι συμπορεύεσθαι. ὑφίσταται Ἀριστέας Χίος, ὃς πολλαχοῦ πολλοῦ ἀξιος τῆ στρατιᾷ εἰς τὰ τοιαῦτα ἐγένετο.

Κεφ. Β'. Καὶ ἦν μὲν δείλη, οἱ δ' ἐκέλευον αὐτοὺς ἐμ-
φαγόντας πορεύεσθαι. Καὶ τὸν ἡγεμόνα δῆσαντες παραδι-
δόασιν αὐτοῖς, καὶ συντίθενται τὴν μὲν νύκτα, ἦν λάβωσι
τὸ ἄκρον, τὸ χωρίον φυλάττειν, ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῇ σάλ-
πιγγι σημαίνειν· καὶ τοὺς μὲν ἄνω ὄντας ἰέναι ἐπὶ τοὺς
κατέχοντας τὴν φανεράν ἔκβασιν, αὐτοὶ δὲ συμβοηθήσειν
ἐκβαίνοντες ὡς ἂν δύνωνται τάχιστα. Ταῦτα συνθέμενοι οἱ²
μὲν ἐπορεύοντο πλῆθος ὡς δισχίλιοι· καὶ ὕδωρ πολὺ ἦν
ἐξ οὐρανοῦ· Ξενοφῶν δὲ ἔχων τοὺς ὀπισθοφύλακας ἠγεῖτο
πρὸς τὴν φανεράν ἔκβασιν, ὅπως ταύτῃ τῇ ὁδῷ οἱ πολέμοι
προσέχοιεν τὸν νοῦν καὶ ὡς μάλιστα λάθοιεν οἱ περιόν-
τες. Ἐπεὶ δὲ ἦσαν ἐπὶ χαράδρα οἱ ὀπισθοφύλακες ἦν ἔδει³
διαβάντας πρὸς τὸ ὄρθιον ἐκβαίνειν· τινικαῦτα ἐκύλινδον
οἱ βάρβαροι ὀλοιτρόχους ἀμαξιαίους καὶ μείζους καὶ ἐλάτ-
τους, οἱ φερόμενοι πρὸς τὰς πέτρας παίοντες διεσφενδονῶντο·
καὶ παντάσῃσιν οὐδὲ πελάσαι οἶόν τ' ἦν τῇ εἰσόδῳ. Ἐνιοὶ⁴

Κεφ. Β'. § 1. οἱ δέ] οὗτοι δέ, δηλ. ὁ Ξενοφῶν καὶ ὁ Χειρίσοφος.—
τὸν ἡγεμόνα] τὸν ὀδηγὸν τὸν ἐν § 24 τοῦ Α' κεφ.—συντίθενται] συμ-
πωνοῦσιν.—ἦν λάβωσι] ἂν καταλάβωσι, πιάσωσιν.—τοὺς μὲν] οὗτοι μὲν,
δηλ. ὁ Ἀριστώνωμος, ὁ Ἀγασίας, καὶ ὁ Ἀριστέας μετὰ τῶν δισχιλίων
στρατιωτῶν των.—ἄνω ὄντας] ὅταν ἦναι ἐπάνω εἰς τὸ ἄκρον.—αὐτοὶ δέ]
ὁ Χειρίσοφος μὲ τὸ στρατεύμα του.

§ 2. συνθέμενοι] ἀφοῦ συνεφώνησαν ταῦτα.—λάθοιεν οἱ περιόντες]
ἵνα λάθρα περιέλθωσιν· οἱ πορευόμενοι εἰς τὸ ἄκρον.

§ 3. ἐπὶ χαράδρα] πληθὸν ρευματιᾶς.—πρὸς τὸ ὄρθιον] πρὸς τὸν ἀνή-
φορον.—τινικαῦτα] τότε.—ὀλοιτρόχους] πέτρας στρογγύλας.—ἀμαξιαίους]
ἵσους πρὸς ἀμάξας, δηλ. τόσον μεγάλους, ὥστε μόνον ἀμαξα ἠδύνατο νά
τοὺς φέρῃ ἰδὲ γραμμτ. § 111, γ'.—πέτρας] βράχους.—παίοντες] κτυ-
πῶντες εἰς αὐτοὺς.—διεσφενδονῶντο] ἐξεσφενδονίζοντο, ἐρρόπτοντο μα-
κράν.—οὐδὲ πελάσαι] οὐδὲ νὰ πλησιάσωσιν.—οἶόν τ' ἦν] ἦτο δυνατόν.

§ 4. ταύτῃ] ἐπὶ ῥόρῃμα· εἰς τοῦτο τὸ μέρος.—δύναιτο] ἔνν. πελάσαι.
—ἄλλη] ἄλλοι, ἀπὸ ἄλλο μέρος.—ἀφανεῖς εἶναι ἀπίοντες] ὅτι δὲν ἐφαί-
νοντο (ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς) ὅτι ὀπήρχοντο.—ἀνάριστα] ἄνευ προγεύματος.
—οὐδέν]—οὐδεμιᾶν παῦσιν, σύστοιχον ἀντικμ.—τεκμαίρεσθαι δ' ἦν]
ἠδύνατό τις νὰ συμπεράνῃ τοῦτο.—τῷ ὕψῳ] ἐκ τοῦ χρέτου.

δὲ τῶν λοχαγῶν, εἰ μὴ ταῦτα δύναιτο, ἄλλη ἐπειρῶντο· καὶ ταῦτα ἐποίουν μέχρι σκοτός ἐγένετο· ἐπεὶ δὲ ᾤοντο ἀφανεῖς εἶναι ἀπίοντες, τότε ἀπῆλθον ἐπὶ τὸ δεῖπνον· ἐτύγχανον δὲ καὶ ἀνάριστοι ὄντες αὐτῶν οἱ ὀπισθοφυλακήσαντες. Οἱ μὲντοι πολέμιοι οὐδὲν ἐπαύσαντο δι' ὅλης τῆς νυκτός κυλίνδοντες τοὺς λίθους· τεκμαίρεσθαι δ' ἦν τῷ ψόφῳ.

5 Οἱ δ' ἔχοντες τὸν ἡγεμόνα κύκλῳ περιιόντες καταλαμβάνουσι τοὺς φύλακας ἀμφὶ πῦρ καθημένους· καὶ τοὺς μὲν κατακανόντες τοὺς δὲ καταδιώξαντες αὐτοὶ ἐνταῦθ' ἔμενον

6 ὡς τὸ ἄκρον κατέχοντες. Οἱ δ' οὐ κατεῖχον, ἀλλὰ μαστός ἦν ὑπὲρ αὐτῶν παρ' ὃν ἦν ἡ στενὴ αὐτῆ ὁδός ἐφ' ἣ ἐκά-

7 θηντο οἱ φύλακες. Καὶ τὴν μὲν νύκτα ἐνταῦθα διήγαγον· ἐπεὶ δ' ἡμέρα ὑπέβαινε, ἐπορεύοντο σιγῇ συντεταγμένοι ἐπὶ τοὺς πολεμίους· καὶ γὰρ ὀμίχλη ἐγένετο, ὥστ' ἔλαθον ἐγγύς προσελθόντες. ἐπεὶ ἐξ εἶδον ἀλλήλους, ἢ τε σάλπιγξ ἐφθέγγετο καὶ ἀλαλάξαντες ἴεντο ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους· οἱ δὲ οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλὰ λιπόντες τὴν ὁδὸν φεύγοντες ὀλί-

8 γοι ἀπέθνησκον· εὐζωνοὶ γὰρ ἦσαν. Οἱ δὲ ἀμφὶ Χειρῖσοφον ἀκούσαντες τῆς σάλπιγγος εὐθύς ἴεντο ἄνω κατὰ τὴν φανεράν ὁδόν· ἄλλοι δὲ τῶν στρατηγῶν κατὰ ἀτριβεῖς ὁδοὺς ἐπορεύοντο, ἢ ἔτυχον ἕκαστοι ὄντες, καὶ ἀναβάντες ὡς

§ 5. οἱ ἔχοντες τὸν ἡγεμόνα] δηλ. ὁ Ἀριστῶνυμος κλπ. μετὰ τῶν δισχιλίων — κύκλῳ περιιόντες] γύρω περίε τοῦ ὄρου πορευόμενοι. — ἀμφὶ πῦρ] περίε πυρός. — τοὺς μὲν κατακανόντες] ἄλλους μὲν ἐξ αὐτῶν φονεύσαντες. — ἐνταῦθα] ἐκεῖ, δηλ. ἐπὶ τοῦ δευτέρου λόφου. — ὡς κατέχοντες] νομίζοντες ὅτι κατεῖχον τὴν κορυφήν.

§ 6. οἱ δ' οὐ κατεῖχον] ἀλλ' οὗτοι δὲν κατεῖχον τὸ ἄκρον. — μαστός] λόφος ἔχων σχῆμα μαστοῦ. — παρ' ὃ.] πλησίον τοῦ ὀπίου.

§ 7. διήγαγον] ἐπέρασαν· τὸ ῥ. διάγω. — ὑπέβαινε] ἐλιανόφειγεν, ἤρχισε νά φωτίζει. — σιγῇ] μὲ σιωπὴν ἐπορεύοντο. — ἔλαθον ἐγγύς προσελθόντες] — ἄθρα προσῆλθον ἐγγύς = ἐπλησίασαν χωρὶς νά τους ἐνοήσωσιν οἱ ἐχθροί. — ἐφθέγγετο] = ἐσήμανεν. — ἀλαλάξαντες] φωνάζαντες ἀλαλά, τὴν πολεμικὴν κραυγὴν. — ἴεντο] ὤρμων. — ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους] κατὰ τῶν ἐχθρῶν. — οὐκ ἐδέξαντο] δὲν ὑπέμειναν τὴν προσβολὴν αὐτῶν. — φεύγοντες] ἐνῶ ἔφευγον. — ὄζωνοι] ἐλαφρῶς ὀπλισμένοι, ἐπομηνῶς εὐκίνητοι καὶ ταχεῖς.

§ 8. κατὰ τὴν φανεράν ὁδόν] διὰ τῆς φανερᾶς ὁδοῦ. — ἀτριβεῖς] ἀπατήτους. — ἀνέμων] ἀνέσυρον.

ἐδύναντο ἀνίμων ἀλλήλους τοῖς δόρασι. Καὶ οὗτοι πρῶτοι 9
 συνέμιξον τοῖς προκαταλαβοῦσι τὸ χωρίον. Ξενοφῶν δὲ
 ἔχων τῶν ὀπισθοφυλάκων τοὺς ἡμίσεις ἐπορεύετο, ἥπερ οἱ
 τὸν ἡγεμόνα ἔχοντες· εὐδοωτάτη γὰρ ἦν τοῖς ὑποζυγίοις·
 τοὺς δὲ ἡμίσεις ὀπισθεν τῶν ὑποζυγίων ἔταξε. Πορευόμε- 10
 νοι δ' ἐντυγχάνουσι λόφῳ ὑπὲρ τῆς ὁδοῦ κατειλημμένῳ
 ὑπὸ τῶν πολεμίων, οὓς ἢ ἀποκόψαι ἦν ἀνάγκη ἢ διεξεῦ-
 χθαι ἀπὸ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων. Καὶ αὐτοὶ μὲν ἂν ἐπορεύ-
 θησαν, ἥπερ οἱ ἄλλοι, τὰ δὲ ὑποζύγια οὐκ ἦν ἄλλη ἢ ταύτη
 ἐκβῆναι. Ἐνθα δὲ παρακελευσάμενοι ἀλλήλοις προσβάλ- 11
 λουσι πρὸς τὸν λόφον ὀρθίους τοῖς λόχοις οὐ κύκλῳ, ἀλλὰ
 καταλιπόντες ἄφρον τοῖς πολεμίοις, εἰ βούλοιντο φεύγειν.
 Καὶ τέως μὲν αὐτοὺς ἀναβαίνοντας, ὅπῃ ἐδύνατο ἕκαστος, 12
 οἱ βάρβαροι ἐτόξευον καὶ ἔβαλλον, ἐγγὺς δ' οὐ προσίεντο,
 ἀλλὰ φυγῇ λείπουν τὸ χωρίον. Καὶ τοῦτόν τε παρεληλύ-
 θεσαν οἱ Ἕλληνες καὶ ἕτερον ὄρωσιν ἔμπροσθεν λόφον κα-
 τεχόμενον ἐπὶ τοῦτον αἰθίς ἐδόκει πορεύεσθαι καὶ τῷ αὐτῷ
 τρόπῳ καὶ τοῦτον αἰροῦσιν. Ἐτι δ' αὐτοῖς τρίτος μαστός λοι- 13
 πὸς ἦν πολὺ ὀρθιώτατος. Ἐπεὶ δ' ἐγγὺς ἐγένοντο οἱ Ἕλληνες, 14
 λείπουν οἱ βάρβαροι ἀμαχητὶ τὸν μαστόν, ὥστε θαυμαστόν
 πᾶσι γενέσθαι καὶ ὑπόπτειον δείσαντας αὐτούς, μὴ κυκλώ-

§ 9. *συνέμιξαν*] ἠνώθησαν.—*ἥπερ*] δι' ἧς ὁδοῦ ἐπορεύοντο.—*εὐδοω-
 τάτη*] ἔνν. αὕτη ἡ ὁδός· δηλ. εὐκολώτατα ἠδύναντο νὰ πορεύωνται δι'
 αὐτῆς τὰ ὑποζύγια.

§ 10. *ὑπὲρ τῆς ὁδοῦ*] ὑπεράνω τῆς ὁδοῦ.—*ἀποκόψαι*] ν' ἀποδιώξωσιν.
 —*διεξεύχθαι*] νὰ ἦναι ἀποκεχωρισμένοι τὸ ῥ διαζεύγνυμαι.—*ἂν ἐπο-
 ρεύθησαν*] ἦτο δυνατόν νὰ πορευθῶσιν.—*ἕτερον*] δι' ἧς ὁδοῦ.—*ἄλλη ἢ
 ταύτη*] δι' ἄλλης παρὰ διὰ ταύτης.

§ 11. *ἐνθα δὲ*] τότε λοιπόν.—*προσβάλλουσι*] ἐφορῶσιν.—*ὀρθίους*] με
 μέτωπον (δηλ. πλάτος) μικρὸν καὶ βάθος μέγα.—*ἄφρον*] πέρασμα, διὰ
 τοῦ ὁποίου νὰ φύγωσιν οἱ ἐχθροί.

§ 12. *τέως*] μέχρι τίνος.—*οὐ προσίεντο*] δέν τους ἐδέχοντο, δηλαδή
 δέν ὑπέμενον τὴν προσβολὴν των.—*τοῦτον*] τὸν λόφον.—*ὄρωσιν*] μετοχὴ
 δοτ. πτώσεως, ἣτις προσδιορίζει τὸ αὐτοῖς, τὸ ὅποιον ἐννοεῖται εἰς τὸ ἄ-
 πρόσωπον ἐδόκει.

§ 13. *αὐτοῖς λοιπὸς ἦν*] ὑπελείπετο εἰς αὐτούς.

§ 14. *ἐγγὺς ἐγένοντο*] ἐπλησίασαν.—*ἀμαχητὶ*] ἐπὶ ἄνευ μάχης.—
θαυμαστόν] παράξενον.—*δείσαντας... ἀπολιτῆν*] ἐπειδὴ αὐτοὶ (οἱ Καρ-

- 15 θέντες πολιορκοῦντο, ἀπολιπεῖν. Τῇ δὲ ὑστεραία ἀνευ ἡγεμό-
 νος ἐπορεύοντο· μαχόμενοι δ' οἱ πολέμοι καί, ὅλη εἶν στε-
 νὸν χωρίον, προκαταλαμβάνοντες ἐκώλυον τὰς παρόδους.
- 16 Ὅποτε μὲν οὖν τοὺς πρώτους κωλύοιεν, Ξενοφῶν ὀπισθεν
 ἐκβαίνων πρὸς τὰ ὄρη ἔλυε τὴν ἀπόφραξιν τῆς παρόδου τοῖς
- 17 πρώτοις ἀνωτέρω πειρώμενος γίνεσθαι τῶν κωλυόντων,
 ὁπότε δὲ τοῖς ὀπισθεν ἐπιθοῖντο, Χειρίσοφος ἐκβαίνων καὶ
 πειρώμενος ἀνωτέρω γίνεσθαι τῶν κωλυόντων ἔλυε τὴν ἀ-
 πόφραξιν τῆς παρόδου τοῖς ὀπισθεν· καὶ αἰεὶ οὕτως ἐβοήθουν
- 18 ἀλλήλοις καὶ ἰσχυρῶς ἀλλήλων ἐπεμέλοντο. Ἦν δὲ καὶ ὁπό-
 τε αὐτοῖς τοῖς ἀναβάσι πολλὰ πράγματα παρεῖχον οἱ βάρβα-
 ροὶ πάλιν καταβαίνουσιν· ἐλαφροὶ γὰρ ἦσαν, ὥστε καὶ ἐγγύ-
 θεν φεύγοντες ἀποφεύγειν· οὐδὲν γὰρ εἶχον ἄλλο ἢ τόξα καὶ
- 19 σφενδόνας. Ἄριστοι δὲ τοξόται ἦσαν· εἶχον δὲ τόξα ἐγγύς
 τριπήχη, τὰ δὲ τοξεύματα πλεον ἢ διπήχη· εἶλκον δὲ τὰς
 νευράς, ὁπότε τοξεύοιεν, πρὸς τὸ κάτω τοῦ τόξου τῷ ἀρι-
 στερῷ ποδὶ προσβαίνοντες. Τὰ δὲ τοξεύματα ἐχώρει διὰ
 τῶν ἀσπίδων καὶ διὰ τῶν θωράκων. Ἐχρῶντο δὲ αὐτοῖς οἱ
 Ἕλληνες, ἐπεὶ λάβοιεν, ἀκοντίους ἐναγκυλῶντες. Ἐν τού-

δοῦχοι) ἐφοβήθησαν, μήπως περικυκλωθῶσι καὶ πολιορκῶνται, ὅτι ἐγκα-
 τέλιπον τὸν λόφον.

§ 15. ἀνευ ἡγεμόνος] χωρὶς ὁδηγόν· διότι τὸν ἀπέδωσαν εἰς τοὺς βαρ-
 βάρους.— ὅλη εἶν] ὅπου ἦτο.— ἐκώλυον τὰς παρόδους] ἐμπόδιζον τὰ
 περάσματα, δηλ. προσεπάθουν νὰ ἐμποδίζωσι τοὺς Ἕλληνας νὰ περνῶσιν.

§ 16. ὁπότε... κωλύοιεν] ὁσάκις ἐμπόδιζον οἱ ἐχθροὶ τοὺς πρώτους (δηλ.
 τοὺς προπορευομένους, τὴν ἐμπροσθοφυλακὴν).— ἐκβαίνων] ἐνν. τῆς δι-
 δού.— ἔλυε τὴν ἀπόφραξιν τῆς παρόδου] διέλυε τὸν ἀποκλεισμόν τῆς διό-
 δου τῶν ἐμπροσθοφυλάκων.

§ 17. ὁπότε δ'... ἐπιθοῖντο] ὁσάκις δὲ ἤθελον ἐπιτεθῆ.— αἰεὶ] ἐκάστοτε.

§ 18. ἦν ὁπότε] = ἐνίοτε, κάποτε.— πράγματα παρεῖχον] ἠνώγλου.
 — πάλιν καταβαίνουσιν] ὅτε ὀπίσω κατέβαινον.— ἐγγύθεν] ἀπὸ πλησίον,
 ἐκ μικρῆς ἀποστάσεως.— ἀποφεύγειν] ν' ἀπομακρύνωνται, ἐπομένως νὰ
 σφάζωνται διὰ τῆς φυγῆς.

§ 19. ἐγγύς] σχεδόν.— τὰ τοξεύματα] τὰ βέλη.— τὰς νευράς] τὰς χορ-
 δὰς τῶν τόξων.— ὁπότε τοξεύοιεν] ὁσάκις ἐτόξευον.— προσβαίνοντες] πα-
 τοῦντες.— ἐπεὶ λάβοιεν] ὁσάκις τὰ ἐλάμβανον.— αὐτοῖς... ἀκοντίους] με-
 τεχειρίζοντο αὐτὰ (τὰ βέλη) ὡς ἀκόντια.— ἐναγκυλῶντες] προσθέτοντες
 ἀγκύλην (λωρίον), ἀπὸ τῆν ὁποίαν κρατοῦντες ἔβριπτον τὸ ἀκόντιον

τοῖς τοῖς χωρίοις οἱ Κρῆτες χρησιμώτατοι ἐγένοντο. Ἦρχε δὲ αὐτῶν Στρατοκλῆς Κρής.

Κεφ. Γ'. Ταύτην δ' αὐτὴν ἡμέραν νύλισθησαν ἐν ταῖς κώμαις ταῖς ὑπὲρ τοῦ πεδίου τοῦ παρὰ τὸν Κεντρίτην ποταμὸν εὖρος ὡς δίπλεθρον, ὃς ὀρίζει τὴν Ἀρμενίαν καὶ τὴν τῶν Καρδούχων χώραν. Καὶ οἱ Ἕλληνες ἐνταῦθα ἀνέπνευσαν ἄσμενοι ἰδόντες πεδίον· ἀπείχε δὲ τῶν ὄρεων ὁ ποταμὸς ἕξ ἢ ἑπτὰ στάδια [τῶν Καρδούχων]. Τότε μὲν οὖν² νύλισθησαν μάλα ἠδέως καὶ τάπιτῆδεια ἔχοντες καὶ πολλὰ τῶν παρεληλυθότων πόνων μνημονεύοντες. Ἐπτά γὰρ ἡμέρας, ὅσασπερ ἐπορεύθησαν διὰ τῶν Καρδούχων, πάσας μαχόμενοι διετέλεσαν καὶ ἔπαθον κακά, ὅσα οὐδὲ τὰ σύμπαντα ὑπὸ βασιλέως καὶ Τισσαφέρους. Ὡς οὖν ἀπηλλαγμένοι τούτων ἠδέως ἐκοιμήθησαν.

Ἄμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ ὄρωσιν ἰππέας που πέραν τοῦ ποταμοῦ ἐξωπλισμένους ὡς κωλύσοντας διαβαίνειν, πεζοὺς δ' ἐπὶ ταῖς ὄχθαις παρατεταγμένους ἄνω τῶν ἰππέων ὡς κωλύσοντας εἰς τὴν Ἀρμενίαν ἐκβαίνειν. Ἦσαν δ' οὗτοι Ἰόροντα καὶ Ἀρτούχα Ἀρμένιοι καὶ Μάρδοι καὶ Χαλδαῖοι μισθοφόροι. Ἐλέγοντο δὲ οἱ Χαλδαῖοι ἐλεύθεροί τε καὶ ἄλκιμοι εἶναι· ὄπλα δ' εἶχον γέρορα μακρὰ καὶ λόγχας. Αἰς

Κεφ. Γ'. § 1. *νύλισθησαν*] ἐσκήνωσαν, ἐστρατοπέδευσαν.—*ὑπὲρ τοῦ πεδίου*] ὑπεράνω τῆς πεδιάδος.—*ἀνέπνευσαν*] ἔλαβον ἀναψυχὴν, ἔλαβον θάρρος.—*ἄσμενοι*] ἐπειδὴ μὲ εὐχαρίστησιν εἶδον πεδιάδα.—*τῶν ὄρων*] δηλ. τῶν Καρδουγείων.

§ 2. *πολλά*] = πολλάκις.—*τὰ σύμπαντα*] ἐνν. ἔπαθον· ὅλα ὁμοῦ.—*ὡς ἀπηλλαγμένοι*] ἐπειδὴ ἐνόμιζον ὅτι εἶχον ἀπαλλαγθῆ ἀπὸ αὐτά.

§ 3. *ὡς κωλύσοντας*] ἐνν. οὐτοὺς (τοὺς Ἕλλ.)· μὲ σκοπὸν νὰ ἐμποδίσωσιν.—*ἐπὶ ταῖς ὄχθαις*] ἐνταῦθα δὲν εἶναι αἱ ὄχθαι (τὰ γέλη) τοῦ ποταμοῦ, ἀλλ' ὑψώματα γῆς, τὰ ὁποῖα κυρίως λέγονται *ὄχθαι* (ὄχτοι).—*ἄνω τῶν ἰππέων*] ὀπισθεν καὶ ὑπεράνω τῶν ἰππέων.

§ 4. *Μάρδοι*] κατόικον πλησίον τῆς Κασπίας θαλάσσης.—*Χαλδαῖοι* καὶ *Λάκωνες* ὀνομαζέμενοι ἦσαν φυλὴ Ἀρμενικὴ κατοικοῦσα εἰς τὰ ὄρη τῆς Ἀρμενίας.—*ἄλκιμοι*] ἀνδρεῖοι· τὸ ἀντίθετον εἶναι ἀναλκις, -ιδος.—*γέρορα*] ἀσπίδας πλεκτὰς ἐκ κλάδων ἰτέας ἢ λυγαριῶς.

§ 5. *πλήθρον*] ἑκατὰς 100 ποδῶν, τὸ ἕκτον τοῦ σταδίου.—*ἄνω*] εἰς

δὲ ὄχθαι αὐται, ἐφ' ὧν παρατεταγμένοι οὗτοι ἦσαν, τρία ἢ τέτταρα πλέθρα ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἀπειχον· ὁδὸς δὲ μία ἢ ὀρωμένη ἦν ἄγουσα ἄνω ὡσπερ χειροποιήτος· ταύτη ἐπειρῶντο διαβαίνειν οἱ Ἕλληνες. Ἐπεὶ δὲ πειρωμένοις τό τε ὕδωρ ὑπὲρ τῶν μαστῶν ἐφαίνετο καὶ τραχὺς ἦν ὁ ποταμὸς μεγάλαις λίθοις καὶ ὀλισθηροῖς καὶ οὗτ' ἐν τῷ ὕδατι τὰ ὄπλα ἦν ἔχειν, εἰ δὲ μή, ἤρπαζεν ὁ ποταμὸς, ἐπὶ τε τῆς κεφαλῆς τὰ ὄπλα εἴ τις φέροι, γυμνοὶ ἐγίγνοντο πρὸς τὰ τοξεύματα καὶ τᾶλλα βέλη, ἀνεχώρησαν καὶ αὐτοῦ ἐστρατοπεδεύσαντο παρὰ τὸν ποταμὸν. Ἐνθα δὲ αὐτοὶ τὴν πρόσθεν νύκτα ἦσαν ἐπὶ τοῦ ὄρους, ἐόρων τοὺς Καρδούχους πολλοὺς συνειλεγμένους ἐν τοῖς ὄπλοις. Ἐνταῦθα δὲ πολλὰ ἀθυμία ἦν τοῖς Ἕλλησιν ὀρῶσι μὲν τοῦ ποταμοῦ τὴν δυσπορίαν, ὀρῶσι δὲ τοὺς διαβαίνειν κωλύσοντας, ὀρῶσι δὲ τοῖς διαβαίνουσιν ἐπικεισομένους τοὺς Καρδούχους ὀπισθεν. Ταύτην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν καὶ νύκτα ἔμειναν ἐν πολλῇ ἀπορίᾳ ὄντες. Ξενοφῶν δὲ ὄναρ εἶδεν· ἔδοξεν ἐν πέδαις δεδέσθαι, αὐται δὲ αὐτῷ αὐτόμαται περιβρῦνῆναι, ὥστε λυθῆναι καὶ διαβαίνειν, ὁπόσον ἐβού-

τὰ ὄρη τῆς Ἀρμενίας.—ὡσπερ χειροποιήτος] ὡς νὰ ᾔτο κατεσκευασμένη ὑπὸ χειρῶν ἀνθρώπων.—ταύτη] διὰ τούτου τοῦ μέρους.

§ 6. Ἐπὲρ τῶν μαστῶν] ὑπεράνω τῶν μαστῶν.—μεγάλαις λίθοις καὶ ὀλισθηροῖς] ἕνεκα μεγάλων λίθων καὶ γλιστερῶν.—ἦν] ᾔτο δυνατὸν.—εἰ δὲ μή] δηλ. ἂν ἐκράτουν τὰ ὄπλα ἐντὸς τοῦ ὕδατος.—γυμνοὶ] ἀπροφύλακτοι.—παρὰ τὸν ποταμὸν] πλησίον τοῦ ποταμοῦ· ἐπεξηγεῖ τὸ προηγούμενον αὐτοῦ.

§ 7. Ἐνθα] ὄπου, δηλ. ἐπὶ τοῦ ὄρους.—συνειλεγμένους] συνηθροισμένους· τὸ β. συλλέγουμαι.—ἐν τοῖς ὄπλοις] ἐνόπλους.—ἐνταῦθα δη] τότε λοιπόν.—ὀρῶσι] ἐπειδὴ ἔβλεπον.—τοὺς κωλύσοντας] ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἔμελλον νὰ τοὺς ἐμποδίζωσιν, δηλ. τοὺς Ἀρμενίους.—ἐπικεισομένους] ὅτι ἔμελλον νὰ ἐπιτεθῶσιν· παρκμ. τοῦ βήμ. ἐπιτίθειμαι· ἴδε γραμμτ. § 25, 2, σημ.

§ 8. ἔδοξεν] τοῦ ἐφάνη ὅτι ᾔτο δεδεμένος εἰς δεσμά.—αὐτόμαται] = αὐτομάτως, μόναι των, ἀπ' ἐαυτῶν.—περιβρῦνῆναι] ὅτι ἐβρέυσαν περίξ. ἔπεσαν.—διαβαίνειν] νὰ διασκελιζῆ, νὰ ἀνοίγῃ τοὺς πόδας του.—ὄρθρος] ὄρα ἐξεγέρσεως, ὡσα, καθ' ἣν ἐσηκῶνοντο ἐκ τοῦ ὕπνου.—καλῶς ἔσθθαι] ἐνν. τὸ πρᾶγμα· ὅτι ἡ ὑπόθεσις θ' ἀποβῆ καλῶς, ὅτι ἡ δουλειὰ θὲ πάρ καλὰ.

λετο. Ἐπεὶ δὲ ὄρθρος ἦν, ἔρχεται πρὸς τὸν Χειρίσο-
 φον καὶ λέγει ὅτι ἐλπίδας ἔχει καλῶς ἔσσεσθαι καὶ διη-
 γεῖται αὐτῷ τὸ ὄναρ. Ὁ δὲ ἤδετό τε καί, ὡς τάχιστα ἕως⁹
 ὑπέβαιναν, ἐθύοντο πάντες παρόντες οἱ στρατηγοί· καὶ τὰ
 ἱερὰ καλὰ ἦν εὐθύς ἐπὶ τοῦ πρώτου. Καὶ ὀπιόντες ἀπὸ τῶν
 ἱερῶν οἱ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ παρήγγελλον τῇ στρατιᾷ
 ἀριστοποιεῖσθαι. Καὶ ἀριστῶντι τῷ Ξενοφῶντι προσέτρε-¹⁰
 χον δύο νεανίσκῳ· ἤδεσαν γὰρ πάντες, ὅτι ἐξείη αὐτῷ καὶ
 ἀριστῶντι καὶ δειπνοῦντι προσελθεῖν καί, εἰ καθεύδοι, ἐπε-
 γείραντο εἰπεῖν, εἴ τίς τι ἔχοι τῶν πρὸς τὸν πόλεμον. Καὶ¹¹
 τότε ἔλεγον, ὅτι τυγχάνοιεν φρύγανα συλλέγοντες ὡς ἐπὶ
 πῦρ κάπειτα κατίδοιεν ἐν τῷ πέραν ἐν πέτραις καθηκού-
 σαις ἐπ' αὐτὸν τὸν ποταμὸν γέροντά τε καὶ γυναῖκα καὶ
 παιδίσκας ὥσπερ μορσίπους ἱματίων κατατιθεμένους ἐν
 πέτρα ἀντρώδει. Ἰδοῖσι δὲ σφίσι δοῦναι ἀσφαλές εἶναι δια-¹²
 βῆναι· οὐδὲ γὰρ τοῖς πολεμίοις ἰππεῦσι προσβατὸν εἶναι
 κατὰ τοῦτο. Ἐκδύντες δ' ἔφασαν ἔχοντες τὰ ἐγχειρίδια γυ-
 μνοὶ ὡς νεισόμενοι διαβαίνειν· καὶ διαβάντες λαβόντες
 τὰ ἱμάτια πάλιν ἦκειν. Εὐθύς οὖν ὁ Ξενοφῶν αὐτὸς τε¹³

§ 9. ὡς τάχιστα] εὐθύς ὅτε.—ἕως ὑπέβαιναν] αὐγὴ ἐγλυκοχάραζεν.—
 ἐπὶ τοῦ πρώτου] ἐνν. ἱερῶν, δηλ. τοῦ θυσιαζομένου ζώου.—ἀπὸ τῶν ἱερῶν]
 δηλ. τῶν θυσιαζομένων.

§ 10. ἀριστῶντι] ὅτε ἐπρογευματίζεν· τὸ ῥ. ἀριστιάω ὦ.—ἐξείη αὐτῷ
 προσελθεῖν] ὅτι ἦτο ἐπιτετραμμένον νὰ ἔλθωσι πρὸς αὐτὸν (τὸν Ξενοφ.)—
 καὶ εἰ καθεύδοι] καὶ ἂν ἐκοιμᾶτο· ἰδὲ γραμμτ. § 57, 3, 6' καὶ § 93, 5.
 —ἐπεγείραντα] ἀφοῦ τὸν ἐξυπνήσῃ· ἰδὲ γραμμτ. § 55 καὶ § 92, 2, 6'.—
 εἴ τίς τι ἔχοι] ἐνν. εἰπεῖν· β, τ: εἶχε τίς νὰ εἰπῇ.

§ 11. οἱ τυγχάνοιεν] ὅτι ἐτύγγανον νὰ συλλέγωσιν (νὰ μαζεύωσι)
 φρύγανα.—ὡς ἐπὶ πῦρ] διὰ νὰ ἀναψῶσι φωτιάν.—ἐν τῷ πέραν] εἰς τὸ
 πέραν μέρος, εἰς τὴν ἀντικρὺ ὄχθην τοῦ ποταμοῦ.—καθηκούσαις] αἱ ὁ-
 ποῖαι ἐξετείνοντο, ἔφθανον.—παιδίσκας] κοράσια.—μορσίπους ἱματίων]
 σάκκους πλήρεις φορεμάτων.—ἐν πέτρα ἀντρώδει] εἰς βράχον σπηλαιώδη.

§ 12. δόξαί] ἐκ τοῦ ἐννοουμένου ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἔλεγον.—προσβατὸν]
 ἦτο δυνατὸν νὰ προχωρήσωσιν.—κατὰ τοῦτο] διὰ τούτου τοῦ μέρους.—
 ὡς νεισόμενοι] ὡς σκοπὸν νὰ κολυμβήσωσιν τὸ ῥ. νέω.

§ 13. ἔσπευδε] ἔκαμνε σπονδῆν, ἔχυνεν οἶνον.—καὶ τοῖς νεανίσκοις
 ἐγχεῖν ἐκέλευε] καὶ εἰς τοὺς νεανίσκους νὰ χύσωσιν οἶνον διέταξε τοὺς
 περὶ αὐτὸν (τοὺς ἀνθρώπους του).—τοῖς φήνασι] οἱ ὁποῖοι ἐφάνερῶσαν·
 τὸ ῥ. φαίνω.—ἵππεδάσιν] νὰ ἐκτελέσωσιν (οἱ θεοὶ) καὶ τὰ ἐπιλοῖπα ἄ-

ἔσπενδε καὶ τοῖς νεανίσκοις ἔγχειν ἐκέλευε καὶ εὐχεσθαι τοῖς φήνασι θεοῖς τὰ τε ὀνείρατα καὶ τὸν πόρον καὶ τὰ λοιπὰ ἀγαθὰ ἐπιτελέσαι. Σπείσας δ' εὐθύς ἤγε τοὺς νεανίσκους παρὰ τὸν Χειρίσοφον καὶ διηγοῦνται ταῦτά. Ἀκούσας δὲ καὶ ὁ Χειρίσοφος σπονδὰς ἐποίει. Σπείσαντες δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις παρήγγελλον συσκευάζεσθαι, αὐτοὶ δὲ συγκαλέσαντες τοὺς στρατηγοὺς ἐβουλεύοντο, ὅπως ἂν κάλλιστα διαβαῖεν καὶ τοὺς τε ἔμπροσθεν νικῶεν καὶ ὑπὸ τῶν ὀπισθεν μηδὲν πάσχοιεν κακόν. Καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς Χειρίσοφον μὲν ἡγεῖσθαι καὶ διαβαίνειν ἔχοντα τὸ ἥμισυ τοῦ στρατεύματος, τὸ δ' ἥμισυ ἔτι ὑπομένειν σὺν Ξενοφῶντι, τὰ δὲ ὑποζύγια καὶ τὸν ὄχλον ἐν μέσῳ τούτων διαβαίνειν. Ἐπεὶ δὲ [ταῦτα] καλῶς εἶχεν, ἐπορεύοντο. Καὶ Χειρίσοφος μὲν ἐνέβαινε καὶ οἱ σὺν ἐκείνῳ· ὁ δὲ Ξενοφῶν τῶν ὀπισθοφυλάκων λαβὼν τοὺς εὐζωνοτάτους ἔθει ἀνὰ κράτος πάλιν ἐπὶ τὸν πόρον τὸν κατὰ τὴν ἑκδασιν τὴν εἰς τὰ τῶν Ἀρμενίων ὄρη προσποιούμενος ταύτη διαβάς ἀποκλείσειν τοὺς παρὰ τὸν ποταμὸν ἰππέας. Οἱ δὲ πολέμοι ὀρώντες μὲν τοὺς ἀμφὶ Χειρίσοφον εὐπετῶς τὸ ὕδωρ περῶντας, ὀρώντες δὲ τοὺς ἀμφὶ Ξενοφῶντα θέοντας εἰς τοῦμπαλιν δεισαντες, μὴ ἀποληφθεῖσαν, φεύγουσιν ἀνὰ κράτος ὡς πρὸς τὴν τοῦ ποταμοῦ ἄνω ἑκδασιν.

γαθὰ, δηλ. τὴν διάβασιν τοῦ ποταμοῦ καὶ τὴν ἐπιστροφήν εἰς τὴν πατρίδα.

§ 14. σπονδὰς ἐποίει] διέταξε νὰ κάμωσι σπονδὰς.—συσκευάζεσθαι] νὰ μαζεύωσι τὰ σκευῆ (πράγματά) των, νὰ ἐτοιμίζονται.—ὅπως ἂν διαβαῖεν] πῶς ἦτο δυνατόν νὰ διαβῶσιν.—τοὺς ἔμπροσθεν] τοὺς μετὰ τοῦ Ὁρόντα καὶ Ἀρτούχα Ἀρμενίους.—τῶν ὀπισθεν] τῶν Καρδούγων.

§ 15. ὑπομένειν] νὰ μένη ὀπίσω.—τὰ ὑποζύγια καὶ τὸν ὄχλον] τὰ φορτηγὰ ζῶα καὶ τὸ πλῆθος, δηλ. οἱ μὴ μάχιμοι.

§ 16. ἀνὰ κράτος] με ὄλην τὴν δύναμιν.—πάλιν] ὀπίσω.—κατὰ τὴν ἑκδασιν] ἀντικρὺ τοῦ μέρους, ὅπου ἔμελλον νὰ ἐκβῶσιν (νὰ διαβῶσιν).—ταύτη] διὰ τούτου τοῦ μέρους.

§ 17. εὐπετῶς] εὐκόλως.—εἰς τοῦμπαλιν] εἰς τὰ ὀπίσω, δηλ. εἰς τὸν πόρον τὸν κατὰ τὴν ἑκδασιν.—μὴ ἀποληφθεῖσαν] μὴπως ἀποκλεισθῶσιν.—δεινον] ἔσπευδον.

Ἐπεὶ δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν ἐγένοντο, ἔτεινον ἄνω πρὸς τὸ ὄρος. Λύκιος δ' ὁ τὴν τάξιν ἔχων τῶν ἰππέων καὶ Αἰσχί- 18 νης ὁ τὴν τάξιν τῶν πελταστῶν τῶν ἀμύλῃ Χειρίσοφον ἐπεὶ ἐώρων ἀνὰ κράτος φεύγοντας, εἶποντο· οἱ δὲ στρατιῶται ἐβόων μὴ ἀπολείπεσθαι, ἀλλὰ συνεκβαίνειν ἐπὶ τὸ ὄρος. Χειρίσοφος δ' αὖ ἐπεὶ διέβη, τοὺς μὲν ἰππέας οὐκ ἐδίωκεν, 19 εὐθύς δὲ κατὰ τὰς προσηκούσας ὄχθας ἐπὶ τὸν ποταμὸν ἐξέβαινε ἐπὶ τοὺς ἄνω πολεμίους. Οἱ δὲ ἄνω ὄρωντες μὲν τοὺς ἑαυτῶν ἰππέας φεύγοντας, ὄρωντες δ' ὀπλίτας σφί- σιν ἐπιόντας ἐκλείπουσι τὰ ὑπὲρ τοῦ ποταμοῦ ἄκρα. Ξενο- 20 φῶν δ' ἐπεὶ τὰ πέραν ἐώρα καλῶς γιγνόμενα, ἀπεχώρει τὴν ταχίστην πρὸς τὸ διαβαῖνον στράτευμα· καὶ γὰρ οἱ Καρδοῦχοι φανεροὶ ἦδη ἦσαν εἰς τὸ πεδίον καταβαίνοντες ὡς ἐπιθησόμενοι τοῖς τελευταίοις. Καὶ Χειρίσοφος μὲν τὰ 21 ἄνω κατεῖχε, Λύκιος δὲ σὺν ὀλίγοις ἐπιχειρήσας ἐπιδιῶξαι ἔλαβε τῶν σκευοφόρων τὰ ὑπολειπόμενα καὶ μετὰ τούτων ἐσθῆτά τε καλὴν καὶ ἐκπώματα. Καὶ τὰ μὲν σκευοφόρα τῶν 22 Ἑλλήνων καὶ ὁ ὄχλος ἀκμὴν διέβαινε, Ξενοφῶν δὲ στρέψας πρὸς τοὺς Καρδούχους ἀντία τὰ ὄπλα ἔθετο. Ὁ δὲ 23 Χειρίσοφος, ἐπεὶ τὰ παρ' αὐτῷ ἀσφαλῶς εἶχε, πέμπει παρὰ

§ 18. Λύκιος] ἰδὲ Γ', γ', 20.—ἔχων] διοικῶν.—Αἰσχίτης] Ἀκαρνὰν διοικῶν τὴν τάξιν τῶν πελταστῶν.—ἀπολείπεσθαι] νὰ μὴ μένωσιν ὀπίσω.—συνεκβαίνειν] μαζί με τοὺς ἐχθροὺς νὰ ἐκβαίνωσι καὶ ν' ἀναβαίνωσιν ἐπάνω εἰς τὸ ὄρος.

§ 19 αὖ] ἄφ' ἑτέρου.—κατὰ τὰς προσηκούσας ὄχθας] διὰ τῶν ὄχθῶν. αἱ ὁποῖαι ἔφθανον εἰς τὸν ποταμὸν.—ἐξέβαινε ἐπὶ τοὺς ἄνω πολεμίους] διαβαίνων ἐπήρχeto κατὰ τῶν ἐχθρῶν (τῶν πεζῶν) τῶν ὀπισθεν (τῶν ἰππέων): ἰδὲ § 3.—σφίσιν]=ἑαυτοῖς, καθ' ἑαυτῶν.—ἄκρα] ὑψώματα.

§ 20. ἀπεχώρει] ἀπήρχeto.—τὴν ταχίστην] ἐνν. ὁδόν=τάχιστα.—ὡς ἐπιθησόμενοι] μέ σκοπὸν νὰ ἐπιτεθῶσιν.

§ 21. τὰ ἄνω] τὰ ὑπεράνω τοῦ ποταμοῦ ὑψώματα.—τὰ ὑπολειπόμενα] τὰ μένοντα ὀπίσω.—ἐσθῆτα καλὴν] φορέματα ὠραῖα.—ἐκπώματα] ποτήρια.

§ 22. ὁ ὄχλος] τὸ πλῆθος μετὰ τῶν ἀποσκευῶν.—ἀκμὴν]=ἔτι, ἀπόμνη.—ἀντία τὰ ὄπλα ἔθετο] ἀντικρῶ (τῶν Καρδούχων) παρέταξε τοὺς ὀπλίτας του.

§ 23. τὰ παρ' αὐτῷ] τὰ πρὸς τὴν ἀκμὴν του.—παραγγέλλει] ὁ Ξενοφῶν.

Ξενοφῶντα τοὺς πελταστὰς καὶ σφενδονήτας καὶ τοξότας
 24 καὶ κελεύει ποιεῖν, ὅ,τι ἂν παραγγέλλῃ. Ἴδων δ' αὐτοὺς
 διαβαίνοντας ὁ Ξενοφῶν πέμψας ἄγγελον κελεύει αὐτοῦ
 μείναι ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ μὴ διαβάνας· ὅταν δ' ἄρξωνται
 αὐτοὶ διαβαίνειν, ἐναντίους ἔνθεν καὶ ἔνθεν σφῶν ἐμβαί-
 νειν ὡς διαθησομένους· μὴ πρόσω δὲ τοῦ ποταμοῦ προ-
 25 βαίνειν. Τοῖς δὲ παρ' ἑαυτῶ παρήγγειλεν, ἐπειδὴν σφεν-
 δόνη ἐξικνῆται καὶ ἀσπίς ψοφῆ, παιανίσαντος θεῖν εἰς
 τοὺς πολεμίους· ἐπειδὴν δ' ἀναστρέψωσιν οἱ πολέμοι καὶ
 ἐκ τοῦ ποταμοῦ ὁ σαλπικτῆς σημήνῃ τὸ πολεμικόν, ἀνα-
 στρέψαντας ἐπὶ δόρῳ ἠγεῖσθαι μὲν τοὺς οὐραγούς, θεῖν
 δὲ πάντας καὶ διαβαίνειν ὅτι τάχιστα, ἧ ἕκαστος τὴν τάξιν
 εἶχεν, ὡς μὴ ἐμποδίζειν ἀλλήλους· ὅτι οὗτος ἄριστος
 26 ἔσοιτο, ὅς ἂν πρῶτος ἐν τῷ πέραν γέννηται. Οἱ δὲ Καρδοῦ-
 χοὶ ὄρωντες ὀλίγους ἦδη τοὺς λοιποὺς ἐνταῦθα δὴ ἐπέ-
 27 κειντο θρασέως καὶ ἤρχοντο σφενδονᾶν καὶ τοξεύειν. Οἱ
 δὲ Ἕλληνες παιανίσαντες ὥρμησαν δρόμῳ ἐπ' αὐτούς· οἱ
 28 δὲ οὐκ ἐδέξαντο. Ἐν[τούτῳ σημαίνει ὁ σαλπικτῆς· καὶ οἱ

§ 24. διαβαίνοντας] ὅτι προσεπάθουν νὰ διαβῶσιν· ἰδὲ συντακτ. § 29, 1, 4.—ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ] ἐπεξήγησις τοῦ αὐτοῦ.—αὐτοὶ] οἱ περὶ τὸν Ξενοφῶντα.—ἐναντίους] ἀντιθέτως.—ἔνθεν καὶ ἔνθεν σφῶν] ἐκατέρωθεν ἑαυτῶν, ἀπὸ τὸ ἐν καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος αὐτῶν (τῶν περὶ τὸν Ξεφ).—ὡς διαθησομένους] προσποιούμενοι ὅτι θὰ διαβῶσιν.—μὴ...προβαίνειν] ἐνν. κελεύει· νὰ μὴ προχωρῶσιν.

§ 25. ἐπειδὴν...ψοφῆ] ὅταν φθάσωσιν εἰς ἀπέστασιν, ὥστε νὰ τοὺς φθάσῃ βολὴ σφενδόνης καὶ τὰ βέλη (τῶν ἐχθρῶν) νὰ χροτῶσιν εἰς τὰς ἀσπίδας των.—θεῖν] νὰ τρέχωσιν το ῥ. θέω.—ἀναστρέψωσιν] στρέψωσιν ὀπίσω.—τὸ πολεμικόν] ἐνν. σάλπισμα.—ἀναστρέψαντας ἐπὶ δόρῳ] ἀφ' οὗ στρέψωσιν ὀπίσω πρὸς τὸ μέρος τοῦ δόρατος· δηλ. κάμωσι μεταβολὴν ἐπὶ δεξιᾶ.—ἠγεῖσθαι] νὰ προηγῶνται, οἱ οὐραγοὶ (οἱ ἀρχηγοὶ τῶν ὀπισθοφυλάκων).—ἧ ἕκαστος τὴν τάξιν εἶχε] ὅπου ἕκαστος εἶχε τὴν θέσιν του, ἧτο τεταγμένος.—ὅτι...ἔσοιτο] ἐκ τοῦ παρήγγειλεν ἐννοεῖται κατὰ ζεῦγμα εἶπεν.—ἐν τῷ πέραν] εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην.

§ 26. τοὺς λοιπούς] τοὺς μένοντας ἐκ τῶν ὀπισθοφυλάκων.—ἐνταῦθα δὴ] τότε πλέον.—ἐπέκειντο θρασέως] ἐπέτιθεντο τολμηρῶς.—ἤρχοντο] ἤρχιζαν.

§ 27. οὐκ ἐδέξαντο] ἐνν. αὐτοὺς· δὲν ὑπέμειναν τὴν προσβολὴν των.

§ 28. ἐν τούτῳ] ἐνν. τῷ χρόνῳ· ἐν τῷ μεταξύ.—θᾶϊτον] ταχύτερον παρὰ πρότερον.—τάχιστα] εἰς τὰ ὀπίσω.—ὅτι τάχιστα] ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτατα.

μὲν πολέμοι ἔφευγον πολὺ ἔτι θάπτον, οἱ δὲ Ἕλληνες
 τάναντία στρέψαντες ἔφευγον διὰ τοῦ ποταμοῦ ὅτι τάχιστα.
 Κεφ. Δ'. Ἐπεὶ δὲ διέβησαν, συνταξάμενοι ἀμφὶ μέσον
 ἡμέρας ἐπορεύθησαν διὰ τῆς Ἀρμενίας πεδίον ἅπαν καὶ
 λείους γηλόφους οὐ μείον ἢ πέντε παρασάγγας· οὐ γὰρ
 ἦσαν ἔγγυς τοῦ ποταμοῦ κῶμαι διὰ τοὺς πολέμους τοὺς
 πρὸς τοὺς Καρδούχους. Εἰς δὲ ἦν ἀφίκοντο κώμην μεγάλην
 τε ἦν καὶ βασιλείον εἶχε τῷ σατράπῃ καὶ ἐπὶ ταῖς πλεί-
 σταις οἰκίαις τύρσεις ἐπῆσαν· ἐπιτύδεια δ' ἦν δαψιλῆ.
 Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν σταθμοὺς δύο παρασάγγας δέκα
 μέχρι ὑπερῆλθον τὰς πηγὰς τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ. Ἐν-
 τεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας πεντε-
 καίδεκα ἐπὶ τὸν Τηλεβόαν ποταμὸν. Οὗτος δ' ἦν καλὸς
 μὲν, μέγας δ' οὐ· κῶμαι δὲ πολλαὶ περὶ τὸν ποταμὸν
 ἦσαν. Ὁ δὲ τόπος οὗτος Ἀρμενία ἐκαλεῖτο ἢ πρὸς ἑσπέραν.
 Ὑπαρχος δ' ἦν αὐτῆς Τιρίβαζος ὁ καὶ βασιλεὺς φίλος γενό-
 μενος καί, ὁπότε παρεῖν, οὐδεὶς ἄλλος βασιλεὺς ἐπὶ τὸν
 ἵππον ἀνέβαλλεν. Οὗτος προσήλασεν ἱππέας ἔχων καὶ προ-
 πέμψας ἔρμινέα εἶπεν, ὅτι βούλοιο διαλεχθῆναι τοῖς ἄρ-
 χουσι. Τοῖς δὲ στρατηγοῖς ἔδοξεν ἀκοῦσαι· καὶ προσελθόν-
 τες εἰς ἐπήκοον ἠρώτων, τί θέλοι. Ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι σπείσασθαι

Κεφ. Δ'. § 1. Διέβησαν] τὸν Κεντρίτην ποταμὸν.—συνταξάμενοι] τα-
 χθέντες καλῶς ὡς εἰς μάχην.—πεδίον ἅπαν] ὅλο πεδιάδα.—λείους] ἕμα-
 λους οὐχὶ πετωδεις.

§ 2. εἰς ἐδὲ ἦν ἀφίκοντο κώμην]—ἡ δὲ κώμη, εἰς ἣν ἀφίκοντο καθ'
 ἔλθιν.—βασιλείον] ἀνάκτορον.—ἡ σατράπῃ] διὰ τὸν σατράπην, δηλ.
 τὸν Ὁρόνταν.—ἐπὶ ταῖς οἰκίαις] ἐπάνω εἰς τὰς οἰκίας.—τύρσει] πύργοι·
 ὄνομα. ἡ τύρσις.—δαψιλῆ] ἄφθονα.

§ 3. ὑπερῆλθον] διήλθον ὑπεράνω.—Τηλεβόαν] ποταμὸν τῆς Ἀρμε-
 νίας.

§ 4. πρὸς ἑσπέραν] πρὸς δυσμὰς.—ὑπαρχος] ὑποδιοικητής.—ὁπότε
 παρεῖν] ὁσάκις παρευρίσκητο.—ἀνεβαλλεν] ἀνεβίβαζεν ἐπάνω εἰς τὸν ἵπ-
 πον, ὅπως ἴτο σημειῶν εὐνοίας.

§ 5. εἶπε] δηλ. διὰ τοῦ διερμηνέως.—ταῖς ἄρχουσι.]—ταῖς στρατηγοῖς.
 —εἰς ἐπήκοον] εἰς ἀπόστασιν, ὅστε νὰ ἀκούωνται.

§ 6. σπείσασθαι] νὰ συνθηκολογήσῃ· τὸ ῥ. σπένδομαι.—ἐφ' ᾧ] ἐπὶ
 τῷ ὄρει, μὲ τὴν συμφωνίαν.—ἀδικεῖν] νὰ βλάπτῃ.—ἐκέλευον] δηλ. οἱ
 Ἕλληνες.—δδουιντο] εἶχον ἀνάγκην.

βούλοιοτο, ἐφ' ᾧ μίτε αὐτὸς τοὺς Ἕλληνας ἀδικεῖν μίτε ἐκείνους κἀν τὰς οἰκίας λαμβάνειν τε τάπιτῆδεια, ὅσων δέοιτο. Ἔδοξε ταῦτα τοῖς στρατηγοῖς καὶ ἐσπέισαντο ἐπὶ τούτοις.

- 7 Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν σταθμοὺς τρεῖς διὰ πεδίου παρασάγγας πεντεκαίδεκα· καὶ Τιριβάζος παρηκολούθει ἔχων τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν ἀπέχων ὡς δέκα σταδίους· καὶ ἀφίκοντο εἰς βασιλεία καὶ κόμας περίξ πολλὰς πολλῶν 8 τῶν ἐπιτηδείων μεστάς. Στρατοπεδευομένων δ' αὐτῶν γίνεταί τῆς νυκτὸς χιῶν πολλή· καὶ ἔωθεν ἔδοξε διασκηνῆσαι τὰς τάξεις καὶ τοὺς στρατηγοὺς κατὰ τὰς κόμας· οὐ γὰρ ἐόρων πολέμιον οὐδένα καὶ ἀσφαλὲς ἐδόκει εἶναι διὰ 9 τὸ πλῆθος τῆς χιῶνος. Ἐνταῦθα εἶχον [τὰ ἐπιτήδεια], ὅσα ἐστὶν ἀγαθὰ, ἱερεῖα, σῖτον, οἶνους παλαιούς εὐώδεις, ἀσταφίδας, ὄσπρια πιντοδαπά. Τῶν δὲ ἀποσκεδαννυμένων τινὲς ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου ἔλεγον, ὅτι κατίδοιεν νύκτωρ 10 πολλὰ πυρὰ φαίνοντα. Ἐδόκει δὲ τοῖς στρατηγοῖς οὐκ ἀσφαλὲς εἶναι διασκηνοῦν, ἀλλὰ συναγαγεῖν τὸ στράτευμα πάλιν. Ἐντεῦθεν συνῆλθον· καὶ γὰρ ἐδόκει διαθριάζειν. 11 Νυκτερευόντων δ' αὐτῶν ἐνταῦθα ἐπιπίπτει χιῶν ἀπλετος, ὥστε ἀποκρῦψαι καὶ τὰ ὄπλα καὶ τοὺς ἀνθρώπους κατακειμένους· καὶ τὰ ὑποζύγια συνεπόδισεν ἢ χιῶν· καὶ πολὺς

§ 7. διὰ πεδίου] διὰ μέσου πεδιάδος.—δύναμιν] στράτευμα.—βασί-
 λεια] ἀνάκτορα τοῦ Τιριβάζου.

§ 8. ἔωθεν] ἀπὸ πρωίας.—διασκηνῆσαι] νὰ κατοικήσωσι χωριστά.—
 ἀσφαλὲς] ἐνν. τὸ διατηρηῆσαι κατὰ κόμας.

§ 9. ἱερεῖα] κυρίως εἶναι τὰ ζῶα τὰ σφαζόμενα πρὸς θυτίαν, ἔπειτα
 δὲ καὶ τὰ πρὸς εὐχρίαν.—ἰδὼν ἀποσκεδαννυμένων] τῶν ἀπομακρυνομέ-
 νων.—νύκτωρ] ἐπίρ.—ἐν καιρῷ νυκτός.—φαίνοντα] φέγγοντα, λάμποντα.

§ 10. ἐδόκει δὲ] ἔκρινον λοιπὸν οἱ στρατηγοί.—ἐντεῦθεν] διὰ τοῦτο.
 —διαθριάζειν] ὅτι ἤρχισε νὰ φαστερώνη, νὰ γίνηται καλὸς καιρός.

§ 11. νυκτερευόντων] ἐνᾧ δὲ διενυκτέρευον.—ἀπλετος] ἀφθονος.—
 συνεπόδισεν] ἐμπέδωσεν, ἐμπόδισεν.—ἀκρος] ὄκηνηρία.—καὶ αἰμένων]
 ἐνν. αὐτῶν ἐνᾧ ἔκειντο κάτω.—αλεινόν] θερμόν.—μὴ παραρρῦνῆ] δὲν
 ἤθελε ρεύσῃ πλήσιον, ἤθελε τὸν σκεπάσῃ.

ὄκνος ἦν ἀνίστασθαι· κατακειμένων γὰρ ἀλεινὸν ἦν ἡ χιὼν ἐπιπετωκῦα, ὅτω μὴ παραρῶσειν. Ἐπεὶ δὲ Ξενοφῶν ἐτόλ- 12
 μψε γυμνὸς ἀναστὰς σχίζειν ξύλα, τάχ' ἀναστὰς τις καὶ ἄλλος ἐκείνου ἀφελόμενος ἔσχιζεν. Ἐκ δὲ τούτου καὶ ἄλλοι ἀναστάντες πῦρ ἔκαον καὶ ἔχρῳοντο· πολὺ γὰρ ἐνταῦθα εὐ- 13
 ρίσκετο χοῖμα, ᾧ ἔχρῳοντο ἀντ' ἐλαίου, σύειον καὶ σπασίμι-
 νον καὶ ἀμυγδαλίον ἐκ τῶν πικρῶν καὶ τερμίνθινον. Ἐκ δὲ τῶν αὐτῶν τούτων καὶ μύρον εὐρίσκετο.

Μετὰ ταῦτα ἐδόκει πάλιν διασκηνητέον εἶναι [εἰς τὰς 14
 κώμας] εἰς στέγας. Ἐνθα δὲ οἱ στρατιῶται σὺν πολλῇ κραυγῇ καὶ ἠδονῇ ἦσαν ἐπὶ τὰς στέγας καὶ τὰ ἐπιτήδεια· ὅσοι δέ, ὅτε τὸ πρότερον ἀπῆσαν, τὰς οἰκίας ἐνέπησαν ὑπὸ ἀτασθαλίας, δίκην ἐδίδοσαν κακῶς σκηνοῦντες.

Κεφ. Ε'. Τῇ δ' ὑστεραία ἐδόκει πορευτέον εἶναι ὅλην δύ- 1
 ναιντο τάχιστα, πρὶν συλλεγῆναι τὸ στράτευμα πάλιν, καὶ καταλαβεῖν τὰ στενά. Συσκευασάμενοι δ' εὐθύς ἐπορεύοντο διὰ χιόνος πολλῆς ἠγεμόνας ἔχοντες πολλούς· καὶ αὐθημερὸν ὑπερβαλόντες τὸ ἄκρον, ἐφ' ᾧ ἔμελλεν ἐπιτίθεσθαι Τριβάζος, κατεστρατοπεδεύσαντο. Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν 2
 σταθμούς ἐρήμους τρεῖς παρασάγγας πεντεκαίδεκα ἐπὶ τὸν

§ 12. γυμνός] δηλ. ἄνευ ἱματίου, μόνον μετὰ τὸν χιτῶνα.—τάχα] ταχέως.—ἀφελόμενος] ἐνν. τὴν ἄξινην· δηλ. ἐπήσας ἀπὸ τῶν Ξεφ. τὴν ἀξίνην καὶ ἔσχιζεν αὐτός.—ἐκ δὲ τούτου] μετὰ δὲ τοῦτο.—ἐχρῳοντο] ἵνα θερμανθῶσιν.

§ 13. χοῖμα] δι' οὗ ἔχρῳοντο.—σύειον] χοῖρινον λίπος.—σησάμινον] ἢ σησάμου, σουσαμόλαδον.—ἐκ τῶν πικρῶν] ἐνν. ἀμυγδαλῶν.—τερμίνθινον] = τερεβινθίνον, ἐκ τερεβίνθου (τσικουδιάς).—ἐκ τῶν αὐτῶν τούτων] δηλ. σησάμου, ἀμυγδαλῶν, καὶ τερμίνθου.

§ 14. ἐνθα δὴ] τότε λοιπόν.—σὺν κραυγῇ καὶ ἠδονῇ] = τὴν κραυγῇ ἠδονικῇ· σχῆμα δὲ διὰ δυοῖν.—ἦσαν] ἐπορεύοντο· τὸ ῥ. ἔρχομαι· ἴδε γραμμ. § 88.—τὸ πρότερον] ὅτε ἐδόκει οὐκ ἀσφαλές εἶναι διασκηνοῦν § 10.—ὑπὸ ἀτασθαλίας] ἕνεκα κακίας, ἀνοησίας.—δίκην ἐδίδοσαν] ἐτιμωροῦντο.

Κεφ. Ε'. § 1. πορευτέον] ὅτι ἔπρεπε νὰ πορεύωνται.—ἅπλη] ὅπως, ἕσον.—τὸ στράτευμα] ἐνν. τῶν πολεμίων.—ὑπερβαλόντες] ὑπερβάντες.

§ 2. πρὸς τὸν ὀμφαλόν] μέχρι τοῦ ὀμφαλοῦ.—οὐδ' αἱ σῆραι] πρόσωπα καὶ αἱ πηγὰὶ αὐτοῦ ὅτι δὲν ἦσαν μακράν.

Εὐφρότιν ποταμὸν καὶ διέβαινον αὐτὸν βρεχόμενοι πρὸς
 3 τὸν ὄμφαλόν. Ἐλέγοντο δ' οὐδ' αἱ πηγαὶ πρόσω εἶναι. Ἐν-
 τεῦθεν ἐπορεύοντο διὰ χιόνος πολλῆς καὶ πεδίου σταθμοὺς
 τρεῖς παρασάγγας δέκα. Ὁ δὲ τρίτος ἐγένετο χαλεπὸς καὶ
 ἄνεμος βορρῶς ἐναντίος, ἔπνει παντάπασιν ἀποκῶν πάντα
 4 καὶ πηγῶν τοὺς ἀνθρώπους. Ἦν δὲ τῆς χιόνος τὸ βάθος
 ὀργυιὰ ὥστε καὶ τῶν ὑποζυγίων καὶ τῶν ἀνδραπόδων
 πολλὰ ἀπώλετο καὶ τῶν στρατιωτῶν ὡς τριάκοντα. Διεγέ-
 νοντο δὲ τὴν νύκτα πῦρ κάοντες· ξύλα δ' ἦν ἐν τῷ σταθμῷ
 πολλά· οἱ δ' ὄψῃ προσιόντες ξύλα οὐκ εἶχον. Οἱ οὖν πάσαι
 ἤκοντες καὶ πῦρ κάοντες οὐ προσίεσαν πρὸς τὸ πῦρ τοὺς
 ὀψίζοντας, εἰ μὴ μεταδοῖεν αὐτοῖς πυροὺς ἢ ἄλλο [τι], εἰ
 5 τι ἔχοιεν βρωτόν. Ἐθα δὴ μετεδίδοσαν ἀλλήλοις, ὧν εἶχον
 ἕκαστοι. Ἐθα δὲ τὸ πῦρ ἐκάετο, διατηκομένης τῆς χιόνος
 βόθροι ἐγίγνοντο μεγάλοι ἔστε ἐπὶ τὸ δάπεδον· οὗ δὴ πα-
 6 ρῆν μετρεῖν τὸ βάθος τῆς χιόνος. Ἐντεῦθεν δὲ τὴν ἐπιούσαν
 ἡμέραν ὄλην ἐπορεύοντο διὰ χιόνος καὶ πολλοὶ τῶν ἀν-
 θρώπων ἐβουλιμίαςαν. Ξενοφῶν δ' ὀπισθοφυλακῶν καὶ κα-
 ταλαμβάνων τοὺς πίπτοντας τῶν ἀνθρώπων ἠγνόει, ὅτι τὸ
 7 πάθος εἶη. Ἐπειδὴ δὲ εἶπέ τις αὐτῷ τῶν ἐμπεύρων, ὅτι σα-

§ 3. διὰ χιόνος πολλῆς καὶ πεδίου] διὰ μέσου πεδιάδος ἐχούσης πολ-
 λὴν χιόνα.—χαλεπός] δύσκολος, κακός.—ἀποκῶν] κατακαίων, ξηραί-
 νων.—πηγῶν] παγῶνων· γραμμτ. § 84, 4.

§ 4. διεγένοντο] ἐπέρασαν ὄλην τὴν νύκτα.—ὄψῃ] ἀργά.—οὐ προσίε-
 σαι] δὲν ἄφινον νὰ πλησιάζωσιν εἰς τὸ πῦρ.—τοὺς ὀψίζοντας] = τοὺς ὄψῃ
 προσερχομένους.—εἰ μὴ μεταδοῖεν] εἰὰν δὲν ἔδιδον καὶ εἰς αὐτοὺς· συντη.
 § 57, 3.—πιού:] σίτον.—βρωτόν] φαγώσιμον.

§ 5. ἔθα δὴ] τότε λοιπόν.—ὧν] = τούτων. ἅ· ἐξ ὧσων—ἔθα δὲ]
 ὅπου δέ.—διατηκομένης] ἐπειδὴ ἔλυωνεν.—βόθροι] λάκκοι.—ἔστε ἐπὶ
 τὸ δάπεδον] ἕως εἰς τὸ ἔδαφος.—εἶ δὴ] ὅπου, ἐκεῖ λοιπόν.—παρῆν] ἦτο
 δυνατόν· παρατ. τοῦ ἀπρὸςπου κάρεστιν.

§ 6. ἐβουλιμίαςαν] ἐλιμαζαν, δηλ. ἔπαθον βουλιμίαν (μεγάλην πεῖ-
 ναν)· τὸ β. βουλιμιάων· ἰδὲ γραμμτ. § 113, 6' καὶ σημ.—καταλαμ-
 βάτων τοὺς πίπτοντας] εὐρίσκων εἰς τὸν δρόμον τοὺς [πίπτοντας ἐκ τῆς
 βουλιμίας.—ὅτι τὸ πάθος εἶη] τί ἦτο τὸ πάθος.

§ 7. τῶν ἐμπεύρων] ἐνν. τοῦ πάθους, δηλ. τῶν γνωριζόντων τὸ πάθος.
 —σαφῶς] φανερά.—καὶ] = καὶ ἅ.—ἀναστήσονται] θὰ σηκωθῶσιν.—
 εἶ πού τι ὄψῃ] ἂν ἔβλεπε πρὸθενά φαγώσιμόν τι, ὅπου ἔβλεπεν.—διε-

ἥως βουλιμῶσι κἄν τι φάγωσιν, ἀναστήσονται, περιῶν περὶ
 τὰ ὑποζύγια, εἴ ποῦ τι ὄρων βρωτόν, διεδίδου καὶ διέπεμπε
 διδόντας τοὺς δυναμένους περιτρέχειν τοῖς βουλιμῶσιν.
 Ἐπειδὴ δέ τι ἐμφάγοιεν, ἀνίσταντο καὶ ἐπορεύοντο. Πορευο- 8
 μένων δὲ Χειρόσοφος μὲν ἀμφὶ κνέφας πρὸς κώμην ἀφι-
 κνεῖται καὶ ὑδροφορούσας ἐκ τῆς κώμης πρὸς τῇ κρήνῃ
 γυναικας καὶ κόρας καταλαμβάνει ἔμπροσθεν τοῦ ἐρύμα-
 τος. Αὗται ἠρώτων αὐτοὺς, τίνας εἶεν. Ὁ δ' ἐρμηνεύς εἶπε 9
 περσιστί, ὅτι παρὰ βασιλέως πορεύονται πρὸς τὸν σατρά-
 πην. Αἱ δὲ ἀπεκρίναντο, ὅτι οὐκ ἐνταῦθα εἶναι, ἀλλ' ἀπέχει
 ὄσον παρασάγγην. Οἱ δ', ἐπεὶ ὄψῃ ἦν, πρὸς τὸν κωμάρχην
 συνεισέρχονται εἰς τὸ ἔρυμα σὺν ταῖς ὑδροφόροις. Χειρί- 10
 σοφος μὲν οὖν καὶ ὄσοι ἐδυνήθησαν τοῦ στρατεύματος ἐν-
 ταῦθα ἔστρατοπεδεύσαντο, τῶν δ' ἄλλων στρατιωτῶν οἱ μὴ
 δυνάμενοι διατελέσαι τὴν ὁδὸν ἐννεκτέρευσαν ἄσιτοι καὶ
 ἀνευ πυρός. Ἐλείποντο δὲ τῶν στρατιωτῶν οἱ τε διεφθα- 11
 μένοι ὑπὸ τῆς χιόνος τοὺς ὀφθαλμοὺς οἱ τε ὑπὸ τοῦ ψύ-
 χους τοὺς δακτύλους τῶν ποδῶν ἀποσεσηπότες. Ἐνταῦθα 12

δίδου καὶ διέπεμπε] διεμοίραζεν (αὐτά, ὅσα βρωτὰ ἔβλεπε) εἰς τοὺς δυ-
 ναμένους νὰ περιτρέχῃσι καὶ διέπευπεν αὐτοὺς (τοὺς ἔστειλε παντοῦ) διὰ
 νὰ δίδωσιν εἰς τοὺς βουλιμῶντας.

§ 8. ἐπειδὴ δέ τι ἐμφάγοιεν] ἀποῦ δὲ ἔτρωγόν τι (ὄσakis ἔτρωγον)·
 συντακτ. § 53, 2.—ἀμφὶ κνέφας] περὶ τὴν ἐσπέραν· κνέφας=σκότος.
 —πρὸς τῇ κρήνῃ] πλησίον τῆς βρύσεως.—τοῦ ἐρύματος] τοῦ ὀχυρώμα-
 τος, τοῦ τείχους τῆς κώμης.

§ 9. περσιστί] μὲ περσικὴν γλῶσσαν.—παρὰ βασιλέως] ἐκ μέρους
 τοῦ βσιλέως.—ὄσον] σχεδόν.—τὸν κωμάρχην] τὸν ἄρχοντα τῆς κώμης,
 ὅστις ἦτο ὡς ὁ παρ' ἡμῶν δῆμαρχος.

§ 10. ἐδυνήθησαν] ἐνν. διατελέσαι τὴν ὁδόν.—διατελέσαι τὴν ὁδόν]
 νὰ τελειώσωσι, νὰ ἔλθωσι μέχρι τέλους.—ἄσιτοι] νηστικοί.

§ 11. ἐλείποντο] ἔμενον ὀπίσω.—οἱ διεφθαμένοι τοὺς ὀφθαλμοὺς]
 ὄσοι εἶχον πάθῃ κατὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἕνεκα τῆς χιόνος.—οἱ τοὺς δα-
 κτύλους τῶν ποδῶν ἀποσεσηπότες] ἐκεῖνοι, τῶν ὁποίων οἱ δάκτυλοι τῶν
 ποδῶν εἶχον ξεραγιάση.

§ 12. ἐνταῦθα] τότε.—κρίαιστον] ἄριστον, ὠφελιμώτατον.—μὴ ἐπίσθην]
 μὴπως ἐπέρχονται, ἐπιτίθενται κατὰ τῶν προσχόντων στρατιωτῶν.—ἀμφὶ
 ὄν]=ἀμφὶ τούτων, ἀ· καθ' ἑξίν.—διαφερόμενοι] φιλονεικοῦντες.

ἔδοξε κράτιστον εἶναι τοὺς ἐπομένους πολεμίους φοβῆσαι, εἴ τις δύναιτο, μὴ ἐπίοιεν τοῖς κάμνουσι. Καὶ ἦν μὲν σκότος ἦδη, οἱ δὲ προσῆσαν πολλῶ θορύβῳ ἀμφὶ ὧν εἶχον δια-
 13 φερόμενοι. Ἐνθα δὲ οἱ ὀπισθοφύλακες [ἄτε ὑγιαίνοντες] ἐξανα-
 στάντες ἔδραμον εἰς τοὺς πολεμίους· οἱ δὲ κάμνοντες ἀνακραγόντες ὅσον ἐδύναντο μέγιστον τὰς ἀσπίδας πρὸς τὰ δόρατα ἔκρουσαν. Οἱ δὲ πολέμιοι δείσαντες ἦκαν ἑαυ-
 τοὺς κατὰ τῆς χιόνος εἰς τὴν νάπην καὶ οὐδεὶς ἔτι οὐδα-
 14 μού ἐφθέγγατο. Καὶ Ξενοφῶν μὲν καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εἰπόντες τοῖς ἀσθενοῦσιν, ὅτι τῇ ὑστεραία ἤξουσί τινες ἐπ' αὐτοὺς, πορευόμενοι, πρὶν τέτταρα στάδια διελθεῖν, ἐντυγχάνουσιν ἐν τῇ ὁδῷ ἀναπαυομένοις ἐπὶ τῆς χιόνος τοῖς στρατιώταις ἐγκεκαλυμμένοις καὶ οὐδὲ φυλακὴ οὐδεμίᾳ καθειστίκει· καὶ ἀνίστασαν αὐτούς. Οἱ δ' ἔλεγον, ὅτι οἱ ἔμπροσθεν οὐχ ὑπο-
 15 χωροῖεν. Ὁ δὲ ποριῶν καὶ παραπέμπων τῶν πελταστῶν τοὺς ἰσχυροτάτους ἐκέλευε σκέψασθαι, τί εἴη τὸ κωλύον. Οἱ δὲ
 16 ἀπήγγελλον, ὅτι ὄλον οὕτως ἀναπαύοιτο τὸ στράτευμα. Ἐνταῦθα καὶ οἱ περὶ Ξενοφῶντα νύλισθησαν αὐτοῦ ἄνευ πυρὸς καὶ ἀδειπνοὶ φυλακός, οἷας ἐδύναντο, καταστησάμενοι. Ἐπεὶ δὲ πρὸς ἡμέραν ἦν, ὃ μὲν Ξενοφῶν πέμψας πρὸς τοὺς ἀσθενοῦντας τοὺς νεωτάτους ἀναστήσαντος ἐκέλευεν ἀ-
 17 ναγκάζειν προΐεναί. Ἐν δὲ τούτῳ Χειρίσοφος πέμπει τῶν ἐκ

§ 13. ἔνθα δὴ] τότε λοιπόν.—ἔδραμον] ἄορ. τοῦ τρέχω· ἰδὲ γραμμτ. § 97, 7.—ἀνακραγόντες] ἰδὲ γραμμτ. § 68 καὶ 75 σημ.—δείσαντες] φοβηθέντες· γραμμτ. § 89, 2.—ἦκαν] ἄορ. τοῦ ἴημι· ἐβρίσθησαν—εἰς τὴν νάπην] εἰς τὴν κοιλάδα.—ἐφθέγγατο] ὠμίλησεν· τὸ ῥ. φθέγγομαι.

§ 14. ἐπ' αὐτούς] πρὸς αὐτούς, διὰ τὰ τοὺς πάρωϊν.—καθειστίκει.] εἶγε διορισθῆ.—ἀνίστασαι] προσεπάθουν νὰ τοὺς σηκώσωσιν· ἰδὲ συντακτ. § 29, 2, 3.—οὐχ ὑποχωροῖεν] δὲν ἐπροχώρουν.

§ 15. ὃ δὲ] = αὐτός δέ, δηλ. ὁ Ξενοφῶν.—παριῶν... τοὺς ἰσχυροτάτους] ἐργόμενος πρὸς τοὺς δυνατωτάτους.—σκεψασθαι] νὰ παρατηρήσωσι, νὰ ἐξετάσωσι· τὸ ῥ. σκοπέομαι· οὐμαι.—τί εἴη τὸ κωλύον] τί ἐμπόδιζεν· πлагία ἐρώτησις.

§ 16. ἐνταῦθα] τότε.—αὐτοῦ] ἐπίρ. τοπικόν.—πρὸς ἡμέραν ἦν] ἐπλησώζε νὰ ξημερώσῃ.—ἀναστήσαντος ἀναγκάζειν προΐεναί] ἀφοῦ τοὺς σηκώσωσι, νὰ τοὺς ἀναγκάζωσι νὰ προχωρῶσιν.

§ 17. ἐν ἐδὲ τούτῳ] ἐνν. τῷ χρόνῳ = ἐν τῷ μεταξύ.—τῶν ἐκ τῆς κώ-

τῆς κόμης σκεψομένους, πῶς ἔχοιεν οἱ τελευταῖοι. Οἱ δὲ ἄσμενοι ἰδόντες τοὺς μὲν ἀσθενούντας τούτοις παρέδωσαν κομίζειν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, αὐτὰ δὲ ἐπορεύοντο καί, πρὶν εἴκοσι στάδια διελθῆναι, ἦσαν πρὸς τῇ κόμῃ, ἔνθα Χειρίσοφος νύλιζετο. Ἐπεὶ δὲ συνεγένοντο ἀλλήλοις, ἔδοξε 18 κατὰ τὰς κόμας ἀσφαλὲς εἶναι τὰς τάξεις σκηνοῦν. Καὶ Χειρίσοφος μὲν αὐτοῦ ἔμενον, οἱ δὲ ἄλλοι διαλαχόντες, ἃς ἐώρων κόμας ἐπορεύοντο ἕκαστοι τοὺς ἑαυτῶν ἔχοντες. Ταύτην μὲν οὖν τὴν νύκτα διασκηνήσαντες οὕτως 19 ἔκομῆθησαν ἐν πᾶσιν ἀφθόνοις πάντες οἱ στρατιῶται. Τῇ δ' ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ Ξενοφῶν πρὸς Χειρίσοφον ἐπορεύετο· ὅπου 20 δὲ παρῖοι κόμην, ἐτρέπετο πρὸς τοὺς ἐν ταῖς κόμαις καὶ κατελάμβανε πανταχοῦ εὐωχουμένους καὶ εὐθυμουμένους καὶ οὐδαμῶθεν ἀφίεσαν, πρὶν παραθεῖναι αὐτοῖς ἄριστον οὐκ ἦν δ' ὅπου οὐ παρετίθεσαν ἐπὶ τὴν αὐτὴν τράπεζαν 21 κρέα ἄρνια, ἐρίφεια, χοίρεια, μύσχεια, ὀρνίθεια, σὺν πολλοῖς ἄρτοις τοῖς μὲν πυρίνοις τοῖς δὲ κριθίνοις. Ἐπεὶ δ' ἀλ- 22 λήλους ἐφιλοφρονήσαντο Χειρίσοφος καὶ Ξενοφῶν, κοινῇ δὴ ἀνθρώπων τὸν κομάρχην διὰ τοῦ περσίζοντος ἔρμηνέως,

μης] ἔνν. τινὰς=τῶν ἐν τῇ κόμῃ ὄντων τινὰς πέμπει ἐξ αὐτῆς· κατὰ βραχυλογίαν.—σκεψομένους] διὰ τὰ ἰδῶσιν—πῶς ἔχοιεν] πῶς ἦσαν, εἰς ποίαν κατάστασιν εὐρίσκοντο.—ἄσμενοι] εὐχαρίστως.—κομίζειν] διὰ τὰ τοὺς φέρωσιν.—ἐνθα] = ἐν ἧ.

§ 18. ἐπεὶ συνεγένοντο ἀλλήλοις] ἀφοῦ ἔσμιξαν, ἀνταμώθησαν.—αὐτοῦ] = ἐνθα νύλιζετο.—οἱ δὲ ἄλλοι] στρατιῶται.—διαλαχόντες] διὰ λαχνοῦ ῥιζομοιράσαντες· τὸ ῥ. διαλαχάνω· ἰδὲ γοαμμτ. § 56, 2, γ' καὶ § 95, 11.—ἃς ἐώρων κόμας] καθ' ἑλξιν ἀντὶ τὰς κόμας, ἃς ἐώρων.—τοὺς δαυτῶν] στρατιώτας.

§ 19. ἐν πᾶσιν ἀφθόνοις] ἔχοντας πάντα ἄθονα.

§ 20. παρῖοι] ἐπέρονα.—ἐτρέπετο] ἐπορεύετο—κατελάμβανε] εὕρισκεν αὐτούς—οὐδαμῶθεν ἀφίεσαν] ἀπὸ πουθὲ ἀ δὲν τοὺς ἀφῖνον· νὰ ἀπέλιθωσιν.—αὐτοῖς] τοῖς περὶ τὸν Ξενοφῶντα.

§ 21. οὐκ ἦν δ' ὅπου οὐ] = πανταχοῦ.—πανταχοῦ] ἐκ σίτου.

§ 22. περσίζοντος] ἐμιλοῦντος τὴν περσικὴν γλῶσσαν.—εἰμι] διὰ ποῖον, χάριν τίνος.—θεὶ βιβαλιῆ δασμός] ἔνν. τρέφοιντο· ὅτι ἐτρέφοντο διὰ τὸν βυσιλέα (νὰ σταλῶσιν) ὡς φόρο.—Κάλυθα] κατὰ μετωνυμίαν ἀντὶ τὴν χώραν τῶν Καλύθων.—καὶ ἦν ὁδὸν ἔφραζεν ἢ εἶη] κατὰ πρόληψιν ἀντὶ καὶ ἔφραζεν, ἢ εἶη ἡ ὁδός.—ἦ] ἐπίρρ. τοπικόν, διὰ ποίου μέρους.

τίς εἶν ἡ χώρα. Ὁ δ' ἔλεγεν, ὅτι Ἀρμενία. Καὶ πάλιν πρῶ-
των, τίνοι οἱ ἵπποι τρέφονται. Ὁ δ' ἔλεγεν, ὅτι βασιλεῖ δασμός.
τὴν δὲ πλησίον χώραν ἔφη εἶναι Χάλυβας καὶ τὴν ὁδὸν
23 ἔφραζεν, ἧ εἶν. Καὶ αὐτὸν τότε μὲν ὄχλητο ἄγων Ξενοφῶν
πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ οἰκέτας καὶ ἵππον, ὃν εἰλήφει, παλαιτέ-
ρον δίδωσι τῷ κωμάρχη ἀναθρέψαντι καταθῦσαι, ὅτι ἤκουεν
αὐτὸν ἱερὸν εἶναι τοῦ Ἥλιου δεδιώς, μὴ ἀποθάνη· ἐκεκά-
κωτο γὰρ ὑπὸ τῆς πορείας· αὐτὸς δὲ τῶν πώλων λαμβάνει
καὶ τῶν ἄλλων στρατηγῶν [καὶ λοχαγῶν] ἔδωκεν ἐκάστῳ
24 πῶλον. Ἦσαν δ' οἱ ταύτη ἵπποι μείονες μὲν τῶν Περσικῶν,
θυμοειδέστεροι δὲ πολὺ. Ἐνταῦθα δὴ καὶ διδάσκει ὁ κωμάρ-
χης περὶ τοὺς πόδας τῶν ἵππων καὶ τῶν ὑποζυγίων σακία
περιελεῖν, ὅταν διὰ τῆς χιόνος ἄγωσιν· ἄνευ γὰρ τῶν σα-
κίων κατεδύοντο μέχρι τῆς γαστροῦ.

1 Κεφ. Γ'. Ἐπεὶ δ' ἡμέρα ἦν ὀγδόη, ἐπορεύθησαν ἐπὶ τὰ
σταθμοὺς ἀνὰ πέντε παρασάγγας τῆς ἡμέρας παρὰ τὸν Φά-
2 σιν ποταμὸν εὖρος πλεθριαῖον Ἐντεῦθεν ἐπορεύθησαν στα-
θμοὺς δύο παρασάγγας δέκα· ἐπὶ δὲ τῇ εἰς τὸ πεδῖον ὑπερ-
βολῇ ἀπήντησαν αὐτοῖς Χάλυβες καὶ Τάοχοι καὶ Φασιανοί.
3 Χειρίσοφος δ' ἐπεὶ κατεῖδε τοὺς πολεμίους ἐπὶ τῇ ὑπερβολῇ,
ἐπαύσατο πορευόμενος ἀπέχων εἰς τριάκοντα σταδίους, ἵνα
4 μὴ κατὰ κέρας ἄγων πλησιάσῃ τοῖς πολεμίους. Ἐπεὶ δὲ ἦλ-

§ 23. ἑαυτοῦ οἰκέτας] τοῦ κωμάρχου οἰκέτους.—παλαιτέρο] ἰδὲ γραμμ. § 38, 1.—δὲ] διότι.—ἐκεκάκωτο] εἶχε κακοπαθήσῃ, εἶχε ταλαιπωρηθῆ.—τῶν πώλων] ἕνα.

§ 24. ταύτη] τοῦτου τοῦ τόπου, δηλ. τῆς Ἀρμενίας.—μείονες] μικρότεροι.—σακία] μικροὺς σάκους.—περιελεῖν] νὰ περιτυλίξωσιν· τὸ ῥ. περιελέω ὦ.—ἄγωσιν] πορεύονται.—κατεδύοντο] ἐβυθίζοντο.

§ 1. ἀνὰ πέντε] γραμμ. § 47, 10.—Φάσιν] παραπόταμον τοῦ Ἀράξου.—εὖρος] κατὰ τὸ πλάτος.—πλεθριαῖον] ἴσον πρὸς ἓν πλέθρον (100 πόδας)· ἰδὲ γραμμ. § 111, 1γ'.

§ 2. ὑπερβολῇ] διαβάσει.—ἀπήντησαν] ἦλθον ἐναντίον αὐτῶν.—Φασιανοί] κατοικοῦντες περὶ τὸν Φάσιν ποταμὸν.

§ 3. εἰς τριάκοντα] ἕω· τριάκοντα.—κατὰ κέρας ἄγων] πορευόμενος οὕτως, ὥστε νὰ προηγήται τὸ κέρας (ἄκρον) τοῦ στρατεύματος, οἱ δὲ λόχοι πορεύονται ὀπισθεν ὁ εἰς τοῦ ἄλλου.

θον οἱ ὀπισθοφύλακες, συνεκάλεσε τοὺς στρατηγούς καὶ λοχαγούς καὶ ἔλεξεν ὧδε· Οἱ μὲν πολέμιοι, ὡς ὄρατε, κατέχουσι τὰς ὑπερβλάς τοῦ ὄρους· ὧρα δὲ βουλευέσθαι, ὅπως ὡς κάλλιστα ἀγωνιούμεθα. Ἐμὶ μὲν οὖν δοκεῖ παρ' ἡγεῖλαι⁵ μὲν ἀριστοποιῆσθαι τοῖς στρατιώταις, ἡμᾶς δὲ βουλευέσθαι εἴτε τήμερον εἴτε αὔριον δοκεῖ ὑπερβάλλειν τὸ ὄρος. Ἐμοὶ δὲ γε, ἔφη ὁ Κλεάνωρ, δοκεῖ, ἐπὶν τάχιστα ἀριστήσωμεν, ἐξοπλισαμένους ὡς τάχιστα ἰέναι ἐπὶ τοὺς ἀνδρας. Εἰ γὰρ διατρίψωμεν τὴν τήμερον ἡμέραν, οἷ τε νῦν ἡμᾶς ὄρωντες πολέμιοι θαρρόραλεώτεροι ἔσονται καὶ ἄλλους εἰκὸς τούτων θαρρόρουντων πλείους προσγενέσθαι. Μετὰ τοῦτον Ξενοφῶν⁷ εἶπεν· Ἐγὼ δ' οὕτω γιγνώσκω. Εἰ μὲν ἀνάγκη ἐστὶ μάχεσθαι, τοῦτο δεῖ παρασκευάσασθαι, ὅπως ὡς κράτιστα μαχοίμεθα· εἰ δὲ βουλόμεθα ὡς ῥᾶστα ὑπερβάλλειν, τοῦτό μοι δοκεῖ σκεπτέον εἶναι, ὅπως [ὡς] ἐλάχιστα μὲν τραύματα λάθωμεν, ὡς ἐλάχιστα δὲ σώματα ἀνδρῶν ἀποδόλωμεν. Τὸ⁸ μὲν οὖν ὄρος ἐστὶ τὸ ὄρώμενον πλέον ἢ ἑφ' ἐξήκοντα στάδια, ἀνδρες δ' οὐδαμοῦ φυλάττοντες ἡμᾶς φανεροὶ εἰσιν. Ἐγὼ μὲν τοίνυν ἔτοιμός εἰμι τοὺς ὀπισθοφύλακας ἔχων,⁹

§ 4. τὰς ὑπερβλάς τοῦ ὄρους] τὰ μέση διὰ τῶν ὁποίων ἠδύνατο νὰ περὶβῶσι (νὰ περᾶσωσι) τὸ ὄρος.—ὅπως ἀγωνιούμεθα] πῶς θ' ἀγωνισθῶμεν, θὰ πολεμήσωμεν.

§ 5. ἀριστοποιεῖσθαι] νὰ γευματίζωσιν.—εἴτε τήμερον εἴτε αὔριον] = πότερον τήμερον ἢ αὔριον· πλῆγμα ἐρώτησις.—ὑπερβάλλειν] νὰ ὑπερβῶμεν, νὰ περᾶσωμεν.

§ 6. γε] τοῦλάχιστον.—ἐπὶν τάχιστα] εὐθύς ἀφοῦ.—ἐπὶ τοὺς ἀνδρας] κατὰ τῶν ἐχθρῶν.—διατρίψωμεν] γρονοτριβήσωμεν.—εἰκὸς] ἔνν. ἐστὶ ἐπίμενον εἶναι.—προσγενέσθαι] νὰ προστεθῶσιν.

§ 7. ἐγὼ δ' οὕτω γιγνώσκω] ἐνὼ ὅμως ταύτην ἔγω πάντῃ γνώμην.—τ' ἔτι] δηλ. ὅπως μαχοίμεθα (πῶς θὰ πολεμήσωμεν).—ῥᾶστα] εὐκολώτατα.—ὑπερβάλλειν] ἔνν. τὸ ὄρος, νὰ περᾶσωμεν τὸ ὄρος.—σκευασθῶν] = δεῖν σκοπεῖσθαι· πρέπει νὰ σκεφθῶμεν, νὰ ἐξετάσωμεν.—σώματα ἀνδρῶν] = ἀνδρες, κατὰ περίφρασιν.

§ 8. ἐφ' ἐξήκοντα στάδια] εἰς ἕκτασιν ἐξήκοντα στάδιων.

§ 9. καταλιψόμενος] διὰ νὰ καταλάθω.—ἡγεμόναι] ὀδηγούς.—κλωπᾶν] κλεπτῶν. ἢ ὄνομαστ. ὁ κλώψ.—κουτωνὰ καὶ πυθαγομα] παρὰ τοῦτων καὶ πληροφροῦνται.—ἀλλὰ νέμεται αἰεὶ καὶ βοοσι] ἀλλ' ἐπειδὴ βόσκειται ὑπὸ αἰγῶν καὶ βοῶν, εἶναι βατόν.—λάθωμεν] καταλαθώμεν, πιά-

ἐπειδὴν δειπνήσωμεν, ἵεναι καταληψόμενος τὸ ὄρος. Ἐχὼ
 δὲ καὶ ἠγεμόνας· οἱ γὰρ γυμνήτες τῶν ἐπομένων ἡμῖν κλω-
 πῶν ἔλοβόν τινες ἐνεδρεύσαντες· τούτων καὶ πυνθάνομαι,
 ὅτι οὐκ ἄβατόν ἐστι τὸ ὄρος, ἀλλὰ νέμεται αἰξί καὶ βουσί·
 ὥστε ἕάνπερ ἅπαξ λάβωμέν τι τοῦ ὄρους, βατὰ καὶ τοῖς
 10 ὑποζυγίοις ἔσται. Ἐλπίζω δὲ οὐδὲ τοὺς πολεμίους μενεῖν
 ἔτι, ἐπειδὴν ἴδωσιν ἡμᾶς ἐν τῷ ὁμοίῳ ἐπὶ τῶν ἄκρων· οὐδὲ
 γὰρ νῦν ἐθέλουσι καταβαίνειν εἰς τὸ ἴσον ἡμῖν. Ὁ δὲ Χει-
 11 ρίσοφος εἶπε, Καὶ τί δεῖ σὲ ἵεναι καὶ λιπεῖν τὴν ὀπισθοφυ-
 λακίαν; Ἀλλὰ ἄλλους πέμψον, ἂν μὴ τινες ἐθέλοντες ἀγα-
 12 θοὶ φαίνωνται. Ἐκ τούτου Ἀριστόνυμος Μεθυδριεὺς ἔρχε-
 ται ὀπλίτας ἔχων καὶ Ἀριστέας Χίος γυμνήτας καὶ Νικό-
 μαχος Οἰταῖος γυμνήτας· καὶ σύνθημα ἐποίησαντο, ὁπότε
 13 ἔχοιεν τὰ ἄκρα, πυρὰ κάειν πολλά. Ταῦτα συνθέμενοι ἠρί-
 στων· ἐκ δὲ τοῦ ἀρίστου προήγαγεν ὁ Χειρίσοφος τὸ στρα-
 τεύμα πᾶν ὡς δέκα σταδίους πρὸς τοὺς πολεμίους, ὅπως
 ὡς μάλιστα δοκοῖν ταύτη προσάξειν.
 14 Ἐπειδὴ δὲ ἐδείπνησαν καὶ νύξ ἐγένετο, οἱ μὲν ταχθέν-
 τες ὄχοντο καὶ καταλαμβάνουσι τὸ ὄρος, οἱ δὲ ἄλλοι αὐ-
 τοῦ ἀνεπαύοντο. Οἱ δὲ πολέμοι ἐπεὶ ἤσθοντο τὸ ὄρος ἐχό-
 μενον, ἐγρηγόρεσαν καὶ ἕκαον πυρὰ πολλά διὰ νυκτός.

σωμεν.—βατὰ καὶ τοῖς ὑποζυγίοις ἔσται] θὰ ἵεναι δυνατόν καὶ εἰς τὰ
 ὑποζύγια νὰ ἀναβαίνωσιν.

§ 10. ἐν τῷ ὁμοίῳ] εἰς ἐμοῖαν θέσιν, δηλ. ἐπάνω εἰς τὰ ἄκρα (κορυ-
 φός) τοῦ ὄρους.—εἰς τὸ ἴσον ἡμῖν] εἰς ἴσην θέσιν μετ' ἡμᾶς.

§ 11. καὶ τί δεῖ σὲ ἵεναι] καὶ τίς ἀνάγκη εἶναι σὺ νὰ πορευῆσαι.—
 αὐδεῖρία ἀνάγκη εἶναι.—ἀγαθοί] ἀνδρεῖοι.

§ 12. ἐκ τούτου] μετὰ τοῦτο.—Οἰταῖος] ἐκ τῆς Οἴτης ὡς κατωικῶν ὑπὸ
 τὴν Οἴτην, ὄρος τῆς Θεσσαλίας.—σύνθημα ἐποίησαντο]=συνέθετο=
 συνεφώνησαν.—ὁπότε ἔχοιεν] ὅτε ἤθελον κατέχη.

§ 13. ἐκ δὲ τοῦ ἀρίστου] μετὰ δὲ τὸ ἀρίστον (τὸ γεῦμα).—προήγαγε
 τὸ στρατεύμα] διέταξε νὰ προχωρήσῃ τὸ στρατεύμα.—ὡς δέκα.] ἕως
 δέκα—ὡς μάλιστα] ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον.—ταύτη] ἐπὶ ὄρ. το-
 πικόν· διὰ τούτου τοῦ ὕερους.—προσάξει.] ὅτι ἐμελλε νὰ πορευθῆ κατ'
 αὐτῶν.

§ 14. οἱ ταχθέντες] οἱ ἐρισθέντες νὰ καταλάβωσι τὰ ἄκρα (ἰδὲ § 20)
 —αὐτοῦ] ἑαυτοῦ, δηλ. ὅπου ὁ Χειρίσοφος προήγαγε τὸ στρατεύμα (§ 21).
 —ἐγρηγόρεσαν]=ἐγρηγόρουν, ἡγρύπνουν, γραμμ. § 55.—διὰ νυκτός]
 διαρκείας τῆς νυκτός, ὅλην τὴν νύκτα.

Ἐπειδὴ δὲ ἡμέρα ἐγένετο, Χειρίσοφος μὲν θυσάμενος ἦγε 15
κατὰ τὴν ὁδόν, οἱ δὲ τὸ ὄρος καταλαβόντες κατὰ τὰ ἄκρα
ἐπῆσαν. Τῶν δ' αὖ πολεμίων τὸ μὲν πολὺ ἔμενον ἐπὶ τῇ 16
ὑπερβολῇ τοῦ ὄρους, μέρος δ' αὐτῶν ἀπύνητα τοῖς κατὰ τὰ
ἄκρα. Πρὶν δὲ ὁμοῦ εἶναι τοὺς πολλοὺς ἀλλήλοισι, συμ-
μιγνύσασιν οἱ κατὰ τὰ ἄκρα καὶ νικῶσιν οἱ Ἕλληνες καὶ
ὠϊώκοισιν. Ἐν τούτῳ δὲ καὶ οἱ ἐκ τοῦ πεδίου οἱ μὲν πελτα- 17
σταὶ τῶν Ἑλλήνων ὁρόμῳ ἔθεον πρὸς τοὺς παρατεταγμένους,
Χειρίσοφος δὲ βιάδην ταχὺ ἐφείπετο σὺν τοῖς ὀπίταις. Οἱ 18
δὲ πολέμοιοι ἐπὶ τῇ ὁδῷ ἐπειδὴ τὸ ἄνω ἑώρων ἠττώμενον.
φεύγουσι καὶ ἀπέθανον μὲν οὐ πολλοὶ αὐτῶν, γέρρα δὲ
πᾶμπολλα ἐλήφθη, ἃ οἱ Ἕλληνες ταῖς μαχαίραις κόπτον-
τες ἀχρεῖα ἐποιοῦν. Ὡς δ' ἀνέβησαν, θύσαντες καὶ τροπαῖον 19
στησάμενοι κατέβησαν εἰς τὸ πεδίον καὶ εἰς κόμας πολ-
λῶν κάγαθῶν γεμούσας ἦλθον.

Κεφ. Ζ'. Ἐκ δὲ τούτων ἐπορεύθησαν εἰς Ταόχους στα- 1
θμοὺς πέντε παρασάγγας τριάκοντα· καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐπέ-
λιπε· χωρία γὰρ ᾤκουν ἰσχυρὰ οἱ Τάοχοι, ἐν οἷς καὶ τὰ

§ 15. ἦγε] ἐπορεύετο πρὸς τὴν ὁδόν.—κατὰ τὰ ἄκρα] τὰς ἀκρωρεῖας
καταλαβόντες.

§ 16. τὸ πολὺ] τὸ περισσότερον μέρος.—ἐπὶ τῇ ὑπερβολῇ] εἰς τὴν διά-
στας.—ἀπύνητα] ἐπορεύετο ἐναντίον τῶν εἰς τὰς ἀκρωρεῖας ὄντων Ἑλλ.
—ὁμοῦ εἶναι] πρὶν νὰ συναντηθῶσι, συγκρουσθῶσιν.—τοὺς πολλοὺς] οἱ
περισσότεροι τῶν Ἑλλ. καὶ βαρβ. δηλ. τὰ κύρια σώματα. συμμιγνύ-
σαι] συμπλέκονται, συγκρούονται.—οἱ κατὰ τὰ ἄκρα] οἱ ὄντες εἰς τὰς
ἀκρωρεῖας Ἑλλ. καὶ βάρβηροι.

§ 17. οἱ ἐκ τοῦ πεδίου.] κατὰ βραχυλογίαν ἀντὶ οἱ ἐν τῷ πεδίῳ εἰς αὐ-
τοῦ.—ὁρόμῳ] τροχάδην.—ἔθεον] ἔτρεχον.—βιάδην ταχὺ] βιάδων τα-
χύως, με βῆμα ταχὺ· ἴδε γραμμτ. § 115, β', 2, β'.

§ 18. τὸ ἄνω] δηλ. τὸ μέρος αὐτῶν. ἢ ἀπύνητα τοῖς κατὰ τὰ ἄκρα·
§ 24.—γέρρα] ἀσπίδες πλεκταὶ ἐκ κλάδων.—ἀχρεῖα] ἀχρηστα.

§ 19. ὡς δ' ἀνέβησαν] ἀφοῦ δὲ ἀνέβησαν.—πολλῶν κάγαθῶν γεμού-
σας] ἀπὸ πολλὰ καὶ κατὰ πράγματα γεμάτας.

Κεφ. Ζ'. § 1. ἐκ τούτων] μετὰ ταῦτα.—εἰς Ταόχους] εἰς τὴν χώραν
τῶν Ταόχων.—ἐπέλιπε] ἐλείψαν, ἐσώθησαν.—ἰσχυρὰ] ὀχυρὰ.—εἶχον
ἀνακεκομισμένοι] εἶχον φέρον ἐπάνω περιφραστικῶς ὑπερσυντέλικος τοῦ
ἀνακομίζομαι.

2 ἐπιτήδεια πάντα εἶχον ἀακεκομισμένοι. Ἐπεὶ δ' ἀφίκοντο
 πρὸς χωρίον, ὃ πόλιν μὲν οὐκ εἶχεν οὐδ' οἰκίας — συνελ-
 λυθότες δ' ἦσαν αὐτόσε καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ κτήνη
 πολλά — Χειρίσοφος μὲν οὖν πρὸς τοῦτο προσέβαλλεν εὐ-
 θύς ἦκων· ἐπειδὴ δὲ ἡ πρώτη τάξις ἀπέκαμνεν, ἄλλη
 προσῆει καὶ αὐθις ἄλλη· οὐ γὰρ ἦν ἀθρόοις περιστῆναι,
 3 ἀλλὰ ποταμὸς ἦν κύκλω. Ἐπειδὴ δὲ Ξενοφῶν ἤλαθε οὖν τ. ἰς
 ὀπισθοφύλαξι καὶ πελτασταῖς καὶ ὀπλίταις, ἐνταῦθα δὴ λέ-
 γει Χειρίσοφος. Εἰς καλὸν ἦκετε· τὸ γὰρ χωρίον αἰρετέον·
 τῇ γὰρ στρατιᾷ οὐκ ἔστι τὰ ἐπιτήδεια, εἰ μὴ ληψόμεθα τὸ
 χωρίον.

4 Ἐντεῦθεν ἐπορεύοντο Χειρίσοφος καὶ Ξενοφῶν καὶ Καλ-
 λίμαχος Παρδράσιος λοχαγός· τούτου γὰρ ἡ ἡγεμονία ἦν
 τῶν ὀπισθοφυλάκων λοχαγῶν ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ· οἱ δὲ ἄλλοι
 5 λοχαγοὶ ἔμενον ἐν τῷ ἀσφαλεῖ. Ὁ δὲ Ἀγασίας δείσας, μὴ οὐ
 πρῶτος παραδράμῃ εἰς τὸ χωρίον, οὔτε τὸν Ἀριστώνυμον
 πλυσίον ὄντα παρακάλεσας οὔτε Εὐρύλοχον τὸν Λουσιέα ἐταί-
 ρους ὄντας οὔτε ἄλλον οὐδένα χωρεῖ αὐτὸς καὶ παρέρχεται
 6 πάντας. Ὁ δὲ Καλλίμαχος ὡς ὄρᾳ αὐτὸν παριόντα, ἐπιλαμ-
 βάνεται αὐτοῦ τῆς ἵτιος· ἐν δὲ τούτῳ παραθεῖ αὐτοῦς Ἀρι-
 στώνυμος Μεθυδριεύς καὶ μετὰ τοῦτον Εὐρύλοχος Λουσιεύς·

§ 2. *συνεληλυθότες ἦσαν*] = συνεληλύθησαν. εἶχον συνέλθη. — *αὐτόσε*] εἰς τὸ γασίον (θέσιν) αὐτό. — *εὐθύς ἦκων*] εὐθύς ὡς εἶπεν ἔλθη. — *καὶ αὐθις ἄλλη*] ἐν τάξις ποσῆει : καὶ πάλιν ἄλλη. — *ἦν*] = εἶπεν τ' ἦν διότι δὲν ἦτο δυνατὸν. — *ἀθρόοις περιστῆναι*] ἐνν. αὐτοῖς (τοῖς "Ελλ.") ὅλοι βιοῦ νὰ τοὺς περικυκλώσωσιν.

§ 3. *ἐνταῦθα δὴ*] τότε λοιπόν. — *εἰς καλὸν*] διὰ καλόν (σὲ καλό), ἐπομένως εἰς κατάλληλον καιρὸν. — *αἰρετέον*] πρέπει νὰ κυριεύσωμεν. — *οὐκ ἔστι*] = οὐκ ἔσται· δὲν θὰ ἔχῃ τὸ στρατεύμα.

§ 4. *ἡ ἡγεμονία*] ἡ ὀδηγία, δηλ. νὰ ποσοπεύηται.

§ 5. *δείσας, μὴ οὐ πρῶτος παραδράμῃ*] ἐπειδὴ ἐφοβήθη, μήπως δὲν περᾶτῃ πρῶτος. — *αὐτοῦ*] ἴδιος — *τασάρετα*] περᾶν.

§ 6. *ὡς ὄρᾳ*] καθὼς βλέπει, δηλ. ὅτε εἶδεν. — *ἐπιλαμβάνεται αὐτοῦ τῆς ἵτιος*] τὸν πιάνει ἀπὸ τὸν κύκλον τῆς ἵτιος. — *παραθεῖ αὐτοῦ*] παρατρέχει αὐτοῦς, ποσοπερᾶ αὐτοῦς. — *ἀντεπισθῆν οἰκειοκοιοῦντο ἄνδρείαν, ἤθελον νὰ φαίνωνται ἄνδρεῖοι.* — *ἐρίοντες*] ἀμιλλόμενοι.

πάντες γὰρ οὗτοι ἀντεποιοῦντο ἀρετῆς καὶ ἀντηγωνίζοντο πρὸς ἀλλήλους· καὶ οὕτως ἐρίζοντες αἰρούσι τὸ χωρίον. Ἐνταῦθα δὴ δεινὸν ἦν θέαμα. Αἱ γὰρ γυναῖκες ῥίπτοι σαι τὰ 7 παιδία εἶτα εἰς τὰς ἐπικατεῖρῶνται καὶ οἱ ἄνδρες ὡσαύτως. Ἐνταῦθα δὴ καὶ Αἰνεΐας Στυμφάλιος λοχαγὸς ἰδὼν τινα θέοντα ὡς ῥίψοντα ἑαυτὸν στολὴν ἔχοντα καλὴν ἐπιλαμβάνεται ὡς κωλύσων· ὁ δὲ αὐτὸν ἐπισπᾶται καὶ ἀμφοτέρω 8 φέροντο κατὰ τῶν πετρῶν φερόμενοι καὶ ἀπέθανον. Ἐντεῦθεν ἄνθρωποι μὲν πάνυ ὀλίγοι ἐλάβθησαν, βόες δὲ καὶ ὄνοι πολλοὶ καὶ πρόβατα.

Ἐντεῦθεν ἐποιεῦθησαν διὰ Χαλύβων σταθμοὺς ἐπὶ 9 παρασάγγας πεντήκοντα. Οὗτοι ἦσαν, ὧν διπλῶν, ἀλκιμώτατοι καὶ εἰς χεῖρας ἦσαν. Εἶχον δὲ θώρακας λινοὺς μέχρι τοῦ ἦτρου, ἀντὶ δὲ τῶν περὶ γων σπάρτα πυκνὰ ἐστραμμένα. Εἶχον δὲ καὶ κνημῖδας καὶ κράνη καὶ παρὰ τὴν ζώ 10 νην μαχοῖριον ὅσον ξυλήν Λακωνικὴν, ᾧ ἔσφαττον, ὧν κρατεῖν δύνοιντο, καὶ ἀποτεμόντες ἂν τὰς κεφαλὰς ἔχοντες ἐπορεύοντο καὶ ἦδον καὶ ἐχόρευον, ὁπότε οἱ πολέμιοι αὐτοὺς ὄψεσθαι ἔμελλον. Εἶχον δὲ καὶ δόρυ ὡς πεντεκαίδεκα

§ 7. ἐνταῦθα δὴ] τότε λοιπόν.— γὰρ] δηλαδή.— ἐπικατεῖρῶνται] ἐπιλαμβάνονται] ἐπιλαύονται καὶ αὐταί, ὅπως ἔχειαν χορεύουσαι αἱ γυναῖκες τοῦ Σουλίου εἰς τὴν μονὴν τοῦ Ζιλόγκου, ἵνα μὴ πέσωσιν εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν.— ὡς ῥίψοντα] ἵνα βιοβῆ— ἐπιλαύεται] ἐνν. αὐτοῦ· τὸν πιάνει.— ὡς κωλύσων] μὲ σκοπὸν νὰ τον ἐμποδίση.

§ 8. ἐπισπᾶται] τὴν τραβῆ, τὸν συμπαρασύρει.— φέροντο φερόμενοι] ἐβρῶνθησαν.— κατὰ τῶν πετρῶν] ἀπὸ τοὺς βοάγους κἀτω.

§ 9. διὰ Χαλύβων] διὰ μέσου τῆς γῆρας τῶν Χαλύβων.— ὧν διπλῶν] —τούτων, οὗς διπλῶν ἀπὸ ὅλους ἐκεῖνους, διὰ τῆς γῆρας τῶν ὀκτώων διπλῶν.— ἀλκιμώτατοι] ἀνδρείοτατοι.— καὶ εἰς χεῖρας ἦσαν] ἦρχοντο πρὸς χεῖρας, δηλ. συνεχροῦντο.— λινοῦς] ἰδὲ γραμμ. § 17.— ἦ'ρου] ὑπογαστρίου.— π. ἐρυγες] ἦσαν λωρία δερμάτινα εἰς τὰ ἄκρα τοῦ θώρακος.— σπάρτα] σχοινία στραμμένα ἀπὸ σπάτον.

§ 10. κνημῖδα: καὶ κράνη] ἰδὲ β:βλ. Δ', κεφ. 6', 16.— ἐν τῇ] μάχαιρα κυρτή.— ἔχοντες] κρητοῦντες αὐτάς.— ὁπότε] ὁσάκις.— μίαν λόγχην] δηλ. γὰρ τὸ στυράκιον ἢ τὸν σαυρωτήρα, δι' οὗ τὸ δόρυ ἐνεπηγνύετο εἰς τὴν γῆν.

11 πῆχεων μίαν λόγχην ἔχον. Οὗτοι ἐνέμενον ἐν τοῖς πολίσμα-
 σιν· ἐπεὶ δὲ παρέλθοιεν οἱ Ἕλληνες, εἶποντο αἰὲ μαχούμε-
 νοι. Ὄκουν δὲ ἐν τοῖς ὄχυροῖς καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐν τούτοις
 ἀνακεκομισμένοι ἦσαν· ὥστε μηδὲν λαμβάνειν αὐτόθεν τοὺς
 Ἕλληνας, ἀλλὰ διετράφησαν τοῖς κτήνεσιν, ἃ ἐκ τῶν Ταό-
 12 χων ἔλαβον. Ἐκ τούτου οἱ Ἕλληνες ἀφίκοντο ἐπὶ τὸν Ἄρ-
 πασον ποταμὸν εὔρος τεττάρων πλέθρων. Ἐντεῦθεν ἐπορεύ-
 θησαν διὰ Σκυθηνῶν σταθμοὺς τέτταρας παρασάγγας εἴ-
 κοσι διὰ πεδίου εἰς κώμας, ἐν αἷς ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς
 13 καὶ ἐπεσιτίσαντο. Ἐντεῦθεν διπλathon σταθμοὺς τέτταρας
 παρασάγγας εἴκοσι πρὸς πόλιν μεγάλην καὶ εὐδαίμονα καὶ
 οἰκουμένην, ἣ ἐκαλεῖτο Γυμνιάς. Ἐκ ταύτης [τῆς χώρας]
 ὁ ἄρχων τοῖς Ἕλλησιν ἡγεμόνα πέμπει, ὅπως διὰ τῆς ἑαυ-
 14 τῶν πολεμίας χώρας ἄγοι αὐτούς. Ἐλθὼν δ' ἐκεῖνος λέγει,
 ὅτι ὄξει αὐτοὺς πέντε ἡμερῶν εἰς χωρίον, ὅθεν ὄψονται θά-
 λασσαν· εἰ δὲ μὴ, τεθνάναι ἐπηγγείλατο. Καὶ ἡγούμενος
 ἐπειδὴ ἐνέβαλλεν εἰς τὴν [ἑαυτοῦ] πολεμίαν, παρεκελεύετο
 αἶθειν καὶ φθείρειν τὴν χώραν· ᾧ καὶ δῆλον ἐγένετο, ὅτι
 15 τούτου ἔνεκεν συνέλθοι, οὐ τῆς τῶν Ἑλλήνων εὐνοίας. Καὶ

§ 11. ἐπεὶ παρέλθοιεν] ἀφοῦ παρήρχοντο. — μαχούμενοι] ἵνα συνάψωσι
 μάχην. — ἀνακεκομισμένοι ἦσαν] ὑπερασπίζοντες. τοῦ ἀνακομίζομαι· εἶχον
 φεγγ' ἐπάνω. — αὐτόθεν] ἀπὸ αὐτοῦ. δηλ. ἀπὸ τῆς χώρας τῶν Χαλθῶν. —
 ἃ ἐκ τῶν Ταόχων ἔλαβον] ἴδε ἀνωτέρω § 14.

§ 12. ἐκ τούτου] μετὰ τοῦτο. — Ἄρπασον] ποταμὸν τῆς Ἀρμενίας. —
 διὰ Σκυθηνῶν] διὰ τῆς χώρας τῶν Σκυθηνῶν, οἵτινες κατέκων δυτικῶς
 τῆς Ἀρμενίας. — ἐπεσιτίσαντο] ἐπρομηθεύθησαν τροφάς.

§ 13. Γυμνιά] ἡ νῦν Ἐρζερούμ. — ὁ ἄρχων] τῆς χώρας. — ἑαυτῶν] ἑαυ-
 τοῦ καὶ τῶν ὑπάρχων του.

§ 14. Ἐπηγγείλατο] ὁ ἡγεμὼν, ὁ ὁδηγός. — πέντε ἡμερῶν] ἐντὶς πέντε
 ἡμερῶν. — εἰς χωρίον ὅθεν] εἰς τόπον, ἀπὸ τίνος ὁποῖον. — εἰ δὲ μὴ] ἐνν.
 αἰεὶ αὐτοὺς εἰς χωρίον ὅθεν ὄψονται θάλασσαν. — ἐπηγγείλατο] ὑπεσχέθη.
 — παρεκελεύετο] προέτρεπε τοὺς Ἕλληνας. — αἶθειν] γὰ καίωσιν. — ᾧ]
 καὶ ἐκ τούτου. — συνέλθοι] ἦλθε μαζί τους. — οὐ τῆς τῶν Ἑλλ. εὐνοίας]
 καὶ ὄχι ἕνεκα τῆς ποδὸς τοὺς Ἕλληνας εὐνοίας.

§ 15. Ἐπὶ τῷ ὄρει] ἐπὶ τῷ χωρίον ὅθεν ὄψονται θάλασσαν. — Ὅραμα
 δ' ἦν] ὅραμα] ἀνομάζεται δὲ τὸ ὄρος. — ἐγένετο ἐπὶ τοῦ ὄρου] ἐφθασαν
 ἐπάνω εἰς τὸ ὄρος.

ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸ ὄρος τῆ πέμπτη ἡμέρα· ὄνομα δὲ τῷ ὄρει ἦν Θήχης. Ἐπεὶ δὲ οἱ πρῶτοι ἐγένοντο ἐπὶ τοῦ ὄρους, κραυγὴ πολλὴ ἐγένετο. Ἀκούσας δὲ ὁ Ξενοφῶν καὶ οἱ ὄπισθοφύλακες ᾤθησαν ἔμπροσθεν ἄλλους ἐπιτίθεσθαι πολέμους· εἶποντο γὰρ ὄπισθεν οἱ ἐκ τῆς κοιμένης χώρας καὶ αὐτῶν οἱ ὄπισθοφύλακες ἀπέκτεινάν τε τινὰς καὶ ἐζώνησαν ἐνέδραν ποιησάμενοι καὶ γέρορα ἔλαβον δασειῶν βοῶν ὠμοβόεια ἀμφὶ τὰ εἴκοσιν. Ἐπειδὴ δ' ἡ βοή πλείων τε ἐγένετο καὶ ἐγγύτερον καὶ οἱ αἰεὶ ἐπιόντες ἔθεον δρόμῳ ἐπὶ τοὺς αἰεὶ βοῶντας καὶ πολλῶ μείζων ἐγένετο ἡ βοή, ὄσφ δὴ πλείους ἐγίνοντο, ἐδόκει δὴ μείζον τι εἶναι τῷ Ξενοφῶντι καὶ ἀναδῶς ἐφ' ἵππον καὶ Λύκιον καὶ τοὺς ἰππέας ἀναλαβὼν παρεβῆθαι καὶ τάχα δὴ ἀκούουσι βοῶντων τῶν στρατιωτῶν· θάλαττα θάλαττα καὶ παρεγγυώντων. Ἐνθα δὴ ἔθεον πάντες καὶ οἱ ὄπισθοφύλακες καὶ τὰ ὑποζύγια ἠλαύνετο καὶ οἱ ἵπποι. Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο πάντες ἐπὶ τὸ ἄκρον, ἐνταῦθα δὴ περιέβαλλον ἀλλήλους καὶ στρατηγούς καὶ λοχαγούς δακρύοντες. Καὶ ἐξαλίνης ὄτου δὴ παρεγγυήσαντος οἱ στρατιῶται φέρουσι λίθους καὶ ποιοῦσι κολωνὸν μέγαν. Ἐνταῦθα ἀνετίθεσαν δερμάτων πλῆθος ὠμοβοείων καὶ 20 βακτηρίας καὶ τὰ αἰχμάλωτα γέρορα καὶ ὁ ἡγεμὼν αὐτός τε κατέτεμνε τὰ γέρορα καὶ τοῖς ἄλλοις διεκελεύετο Μετὰ ταῦτα 21

§ 16. ἄλλους] ἄλλοι παρὰ οἱ ὄπισθεν ἐπιτιθέμενοι. — δασειῶν βοῶν ὠμοβόεια] μὲ τὰ ὠμά (ἀκατέργαστα) δέρματα βοῶν δαυτριῶν κεκαλυμμένα.

§ 17. οἱ αἰεὶ ἐπιόντες] οἱ ἐκάστοτε ἐρχόμενοι κατόπιν. — δρόμῳ] δρομαίως. — δὴ] = ἤδη, πλέον. — μείζον τι] κάτι πολὺ μέγα, πολὺ σπουδαῖον.

§ 18. Λύκιον] ἀρχηγόν τῶν ἰππέων. — παρεβῆθαι] ἐσπευδε πρὸς βοήθειαν. — τάχα] ταχέως — παρεγγυώντων] παροτρυνόντων τοὺς κατόπιν ἐρχομένους νὰ σπεύσωσι νὰ ἴδωσι τὴν θάλασσαν ὡς τὴν μόνην σωτηρίαν των.

§ 19. ἐπὶ τὸ ἄκρον] ἐπάνω εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους Θήχου. — ἐνταῦθα δὴ] τότε πλέον — περιέβαλλον ἀλλήλους] ἐνηγγαλιζόντο, ἐν ὑπὸ χαρᾶς. — ἐξαλίνης] ἔξαφνα. — ὄτου δὴ] αἰουδήποτε. δηλ. ἄγνωστον τίνος. — κολωνον] λόφον.

§ 20 διεκελεύετο] ἐνν. κατατέμνων, παρεκίνει νὰ κατακέπτωσι, διὰ νὰ γείνωσιν ἄχρηστα.

§ 21. ἀπὸ κοινῶν] ἀπὸ τῶν κοινῶν. — φιάλη] ἀγγεῖον πλατὺ ἀνοικτόν, εἰς τὸ ὀρεῖον ἔθετον φαγητὰ ἢ καὶ ἔπινον δι' αὐτοῦ (τάσι). — κευήν]

τὸν ἡγεμόνα οἱ Ἕλληνες ἀποπέμπουσι δῶρα δόντες ἀπὸ κοινοῦ ἵππον καὶ φιάλην ἀργυρᾶν καὶ σκευὴν Περσικὴν καὶ δαρεικοὺς δέκα· ἢ εἰ ἐξ ἐπιπέπλου τοὺς δακτυλίους καὶ ἔλαβε πολλοὺς παρὰ τῶν στρατιωτῶν. Κώμην δὲ δεῖξας αὐτοῖς, οὗ σκηνήσουσι, καὶ τὴν ὁδόν, ἣν πορεύσονται εἰς Μάκρωνας, ἐπεὶ ἐσπέρα ἐγένετο, ᾤχετο [τῆς νικτὸς] ἀπιών.

- 1 Κεφ. Η'. Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν οἱ Ἕλληνες διὰ Μακρώνων σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας δέκα. Τῇ πρώτῃ δὲ ἡμέρᾳ ἀφίκοντο ἐπὶ τὸν ποταμόν, ὃς ὠρίζε τὴν τῶν Μακρώνων καὶ τὴν τῶν Σκυθηνῶν. Εἶχον δ' ὑπὲρ δεξιῶν χωρίον οἶον χαλεπώτατον καὶ ἐξ ἀριστερᾶς ἄλλον ποταμόν, εἰς ὃν ἐνέβαλλεν ὁ ὀρίζων, δι' οὗ ἔδει διαβῆναι. Ἦν δὲ οὗτος δασὺς δένδρεσι παχέσι μὲν οὗ, πυκνοῖς δέ. Ταῦτ', ἐπεὶ προσῆλθον οἱ Ἕλληνες, ἔκοπτον σπεύδοντες ἐκ τοῦ χωρίου ὡς τάχι-
3 στα ἐξελεῖν. Οἱ δὲ Μάκρωνες ἔχοντες γέροντα καὶ λόγχας καὶ τριχίνοὺς χιτῶνας κατ' ἀντιπέραν τῆς διαβάσεως παρατεταγμένοι ἦσαν καὶ ἀλλήλοισι διεκελεύοντο καὶ λίθους εἰς τὸν ποταμόν ἔρριπτον· ἐξικνούντο γὰρ οὗ, οὐδ' ἔβλαπτον οὐδέν.

- 4 Ἐνθα δὲ προσέρχεται Ξενοφῶντι τῶν πελταστῶν ἀνὴρ Ἀθήνησι φάσκων δεδουλευκέναι λέγων, ὅτι γινώσκω τὴν φωνὴν τῶν ἀνθρώπων καὶ οἶμαι, ἔφη, ἐμὴν ταύτην πα-

στολήν.—δωρεαὶ αὐτῶν] ἕκαστος δαρεικὸς εἶχεν ἀξίαν 20 ἀργυρῶν δραχμῶν.—εἰδὲ] = ἔπειτα ἐν τῇ ἐποίᾳ.—εἰς Μάκρωνας] εἰς τὴν χώραν τῶν Μακρώνων.—ᾤχετο ἀπιών] ἀπῆλθεν.

Κεφ. Η'. § 1. ἐπὶ τὸν ποταμόν] τὸν Ἀψαρρον.

§ 2. ὑπὲρ δεξιῶν] ὑπεράνω δεξιᾶ—οἶον χαλεπώτατον] πολὺ δυσβατότοτον.—ἐξ ἀριστερᾶς] ἐνν. γειρῶς = ἐνέβαλλεν] ἐγύνητο.—ὁ ὀρίζων] ὁ Ἀψαρρος.—δε ὀρίζω] = ἐνένευρος· ἴδε γραμμ. § 31 2.

§ 3 γέροντα] ἀσπίδος πλεκτὰς τετραγωνοῦς.—χιτῶν] τὰ ἔσωθεν φορέματα.—κατ' ἀντιπέραν] καταντικρῶ.—ἡ τῶν ποταμῶν] εἰρωνικῶς λέγεσθαι τούτο.—ἐξικνούμενοι γὰρ οὗ] διότι οἱ Μάκρωνες δὲν ἔφθανον τοὺς Ἕλληνας τὸ εἶναι τὸν ποταμόν, διότι εἶναι ἐν τῇ φράσει.

§ 4. τῶν πελταστῶν ἀνὴρ] ἀνὴρ τις ἐκ τῶν πελταστῶν.—Ἀθήνησι... δεδουλευκέναι] ὅτι εἶχεν ὑπαρξίαν ἐπί τοις Ἀθήναις.—τῆς φωνῆς] τὴν γλῶσσαν τῶν ἀνθρώπων τούτων, δηλ. τῶν Μακρώνων.—ἐμὴν ταύτην πατρίδα εἶναι] ὅτι αὕτη ἡ χώρα (τῶν Μακρώνων) εἶναι πατρίς μου.

τριδα εἶναι· καὶ εἰ μὴ τι κωλύει, ἐθέλω αὐτοῖς διαλεχθῆναι.
 Ἄλλ' οὐδὲν κωλύει, ἔφη, ἀλλὰ διαλέγου· καὶ μάθε πρῶτον 5
 τίνες εἰσίν. Οἱ δ' εἶπον ἐρωτήσαντος, ὅτι Μάκρωνες. Ἐρώτα,
 τοίνυν, ἔφη, αὐτούς, τί ἀντιτετάχεται καὶ χρήζουσιν ἡμῖν
 πολέμιοι εἶναι. Οἱ δ' ἀπεκρίναντο. Ὅτι καὶ ὑμεῖς ἐπὶ τὴν 6
 ἡμετέραν χώραν ἔρχεσθε. Λέγειν ἐκέλευον οἱ στρατηγοί, ὅτι
 οὐ κακῶς γε ποιήσοντες, ἀλλὰ βασιλεῖ πολεμήσαντες ἀπερ-
 χόμεθα εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐπὶ θάλατταν βουλόμεθα ἀφι-
 κέσθαι. Ἠρώτων ἐκείνοι, εἰ δοῖεν ἂν τούτων τὰ πιστά. Οἱ 7
 δ' ἔφασαν καὶ δοῦναι καὶ λαβεῖν ἐθέλειν. Ἐντεῦθεν διδόνασιν
 οἱ Μάκρωνες βαρβαρικὴν λόγχην τοῖς Ἕλλησιν, οἱ δὲ Ἕλ-
 ληνες ἐκείνοις Ἑλληνικὴν· ταῦτα γὰρ ἔφασαν πιστὰ εἶναι.
 θεοὺς δ' ἐπεμαρτύραντο ἀμφότεροι.

Μετὰ δὲ τὰ πιστὰ εὐθύς οἱ Μάκρωνες τὰ δένδρα συνεξέ- 8
 κοπτον τὴν τε ὁδὸν ὠδοποιοῦν ὡς διαβιβῶντες ἐν μέσοις
 ἀναμεμιγμένοι τοῖς Ἕλλησι καὶ ἀγοράν, οἷαν ἐδύναντο,
 παρεῖχον καὶ παρήγαγον ἐν τρισὶν ἡμέραις, ἕως ἐπὶ τὰ
 Κόλχων ὄρια κατέστησαν τοὺς Ἕλληνας. Ἐνταῦθα ἦν ὄρος 9
 μέγα· καὶ ἐπὶ τούτου οἱ Κόλχοι παρατεταγμένοι ἦσαν. Καὶ
 τὸ μὲν πρῶτον οἱ Ἕλληνες ἀντιπαρετάξαντο φάλαγγα ὡς
 οὕτως ἄζοντες πρὸς τὸ ὄρος· ἔπειτα δὲ ἔδοξε τοῖς στρατη-

§ 5. ἔφη] ὁ Ξενοφῶν.—τί] = διὰ τί.—ἀντιτετάχεται] Ἰωνικὸς τόπος = ἀντιτεταγμένοι· εἰσίν.—καὶ χρήζουσιν] καὶ τί χρειάζονται, διὰ τί θέλουσιν.

§ 6. ὅτι] διότι· ἐνν. χρήζομεν ὑμῖν πολέμιοι εἶναι, ὅτι κλπ.—οὐ κακῶς γε ποιήσοντες] ἐνν. ἐρχόμεθα· ὅχι βέβαια διὰ τὰ βλάψομεν.—πολεμήσαντες] ἀφ' οὗ ἐπολεμήσαμεν κατὰ τοῦ βασιλέως.

§ 7. εἰ δοῖεν ἂν] ἂν ἦτο δυνατόν νὰ δώσωσιν.—τούτων τὰ πιστά] τοὺς ὄρκους περὶ τούτων.—καὶ δοῦναι καὶ λαβεῖν] ἐνν. τὰ πιστά.—ἐντεῦθεν] μετὰ ταῦτα.—ἔφασαν] ἐνν. οἱ Μάκρωνες.—θεοὺς ἐπεμαρτύραντο] τοὺς θεοὺς ἐπεκαλέσθησαν μάρτυρας, ὅτι δηλ. θὰ φυλάξωσι· τοὺς ὄρκους τῶν.

§ 8. μετὰ τὰ πιστά] ἀφ' οὗ ἔδωσαν καὶ ἔλαβον τοὺς ὄρκους.—ὠδοποιοῦν] κατεσκευάζον.—ὡς διαβιβῶντες] ἵνα διαβιβάσωσιν· μέλλ. τοῦ διαβιβάω.—ἐν μέσοις τοῖς Ἕλλησι] μέσα εἰς τοὺς Ἕλληνας.—παρήγαγον] συνοδεύοντες ὠδήγησαν τοὺς Ἕλληνας.—ἐπὶ τὰ Κόλχων ὄρια] εἰς τὰ σύνορα τῆς χώρας τῶν Κόλχων (Κολχίδος).

§ 9. ἀντιπαρετάξαντο φάλαγγα] ἀντιπαρετάχθησαν φάλαγγα ποιή.

- γοῖς βουλευσασθαι συλλεγεῖσιν, ὅπως ὡς κάλλιστα ἀγω-
 10 νούσονται. Ξενοφῶν δὲ ἀπιὼν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον ἀπὸ τοῦ δε-
 ξιοῦ ἔλεγε τοῖς στρατιώταις, "Ἄνδρες, οὗτοί εἰσιν, οὐς ὄρατε,
 μόνοι ἐστὶ ἡμῖν ἐμποδῶν τὸ μὴ ἦδη εἶναι, ἔνθα πάλαι σπεύ-
 δομεν· τούτους, ἦν πως δυνώμεθα, καὶ ὁμοῖς δεῖ κατα-
 φαγεῖν.
- 11 Ἐκ τούτου παρηγγύησαν οἱ στρατηγοὶ εὐχεσθαι· εὐ-
 ξάμενοι δὲ καὶ παιανίσαντες ἐπορεύοντο. Καὶ Χειρίσοφος μὲν
 καὶ Ξενοφῶν καὶ οἱ σὺν αὐτοῖς πελτασταὶ τῆς τῶν πολε-
 12 μίων φάλαγγος ἔξω γενόμενοι ἐπορεύοντο· οἱ δὲ πολέμιοι
 ὡς εἶδον αὐτούς, ἀντιπαραθέοντες οἱ μὲν ἐπὶ τὸ δεξιὸν, οἱ
 δὲ ἐπὶ τὸ εὐώνυμον διεσπάρσθησαν καὶ πολὺ τῆς αὐτῶν φά-
 13 λαγγος ἐν τῷ μέσῳ κενὸν ἐποίησαν. Οἱ δὲ κατὰ τὸ Ἄρκα-
 δικὸν πελτασταί, ὧν ἦρχεν Αἰσχίνης ὁ Ἄκαρνάν, νομίσαν-
 τες φεύγειν ἀνακραγόντες ἔθεον· καὶ οὗτοι πρῶτοι ἐπὶ τὸ
 ὄρος ἀναβαίνουσι· συνεφέλιπετο δὲ αὐτοῖς καὶ τὸ Ἄρκαδι-
 14 κὸν ὀπλιτικόν, ὧν ἦρχε Κλεάνωρ ὁ Ὀρχομένιος. Οἱ δὲ πο-
 λέμιοι, ὡς ἤρξαντο θεῖν, οὐκέτι ἔστησαν, ἀλλὰ φυγῇ ἄλλος
 ἄλλη ἐτράπετο. Οἱ δὲ Ἕλληνας ἀναδύαντες ἐστρατοπεδεύοντο
 ἐν πολλαῖς κόμαις καὶ τάπιτύδεια πολλὰ ἐχούσαις.

σαντες.—οὕτως ἄγοντες] ἵνα τοιοῦτοτρόπως (δηλ. τεταγμένοι εἰς φά-
 λαγγα) πορευθῶσιν.—συλλεγεῖσιν] ἀφοῦ συναθροισθῶσιν· ἀόρ. β' παθ.
 τοῦ συλλέγομαι.—ὅπως ἀγωνισθῆται] πῶς θά ἀγωνισθῶσι, θά πολεμή-
 σωσι.

§ 10. ἐπὶ τὸ εὐώνυμον] ἐνν. κέρως· εἰς τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα.—εἰς τὸν
 ἐμποδῶν] ἐμποδίζουσιν.—τὸ μὴ ἦδη εἶναι] εἰς τὸ νὰ μὴ ἦμεθα.—πάλαι
 σπεύδομεν] ἐνν. εἶναι πρὸ πολλοῦ σπεύδομεν νὰ ἦμεθα, δηλ. εἰς τὴν
 θάλασσαν.—ἦν πως] ἀν ἴσως.

§ 11. παρηγγύησαν] παρήγγειλαν, διέταξαν· τὸ β. παρεγγυάω-ω.—
 παιανίσαντες.] ἀφοῦ ἔφαλαν παιᾶνα.

§ 12. ἀντιπαραθέοντες] ἐναντίον τῶν Ἑλλ. παρὰ τὰς τάξεις αὐτῶν
 τρέχοντες.—διεσπάρσθησαν] διεχωρίσθησαν· τὸ β. διασπάρσμαι-ᾶμαι.

§ 13. φεύγειν] ὅτι ἐφευγον οἱ πολέμιοι.—τὸ Ἄρκαδικὸν ὀπλιτικόν]
 κατὰ μετωνουσίαν ἀντί οἱ Ἀρχάδες ὀπλιταί.

§ 14. ὡς ἤρξαντο θεῖν] ὅτι ἤρξαντο νὰ τρέχωσιν, ἐνν. οἱ Ἕλληνας
 πελτασταί.—ἀλλὰ φυγῇ ἄλλος ἄλλη ἐτράπετο] ἀλλὰ φεύγοντες ἄλλος
 εἰς ἄλλο μέρος ἐπορεύθη.

Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν δύο σταθμοὺς παρασάγγας 15
 ἑπτὰ καὶ ἦλθον ἐπὶ θάλατταν εἰς Τραπεζοῦντα πόλιν Ἐλ-
 ληνίδα οἰκουμένην ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ Σινωπέων ἀποι-
 κίαν ἐν τῇ Κόλχων χώρα. Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας ἀμφὶ τὰς
 τριάκοντα ἐν ταῖς τῶν Κόλχων κόμαις· κάντεῦθεν ὄρω- 16
 μενοι ἐλήζοντο τὴν Κολχίδα. Ἀγορὰν δὲ παρεῖχον τῷ στρα-
 τοπέδῳ Τραπεζοῦντιοὶ καὶ ἐδέξαντό τε τοὺς Ἕλληνας καὶ
 ξένια ἔδωσαν βούς καὶ ἄλφιστα καὶ οἶνον. Συνδιεπράττοντο 17
 δὲ καὶ ὑπὲρ τῶν πλοσίων Κόλχων τῶν ἐν τῷ πεδίῳ μάλιστα
 οἰκούντων καὶ ξένια καὶ παρ' ἐκείνων ἦλθον βόες Μετὰ δὲ 18
 τοῦτο τὴν θυσίαν, ἣν εὗξαντο, παρεσκευάζοντο· ἦλθον δ' αὐ-
 τοῖς ἱκανοὶ βόες ἀποθῦσαι τῷ Διὶ σωτήρια καὶ τῷ Ἡρα-
 κλεῖ ἡγεμόσυνα καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς, ἃ εὗξαντο. Ἐποίησαν
 δὲ καὶ ἀγῶνα γυμνικὸν ἐν τῷ ὄρει, ἔνθα περ ἐσκήνουν· εἵ-
 λοντο δὲ Δρακόντιον Σπαρτιάτην, ὃς ἔφυγε παῖς ὢν οἴκο-
 θεν παῖδα ἄκων κατακανῶν ξυήλη πατάξας, δρόμου τ' ἐπι-
 μεληθῆναι καὶ τοῦ ἀγῶνος προστατῆσαι. Ἐπειδὴ δὲ ἡ θυ- 19

§ 15. ἀμφὶ τὰς τοιάκοντα] περίπου 30.

§ 16. ἐδέξαντο] εἰς τὴν πόλιν τῶν.—ξένια] δῶρα.—ἄλφιστα] ἰδὲ Α',
 § ε', 6.

§ 17. συνδιεπράττοντο] διεπραγματεύοντο μαζί.—ξένια] δῶρα.

§ 18. εὗξαντο] εὐχθέντες ἔταξαν.—παρασκευάζοντο] ἡτοίμαζον τὴν
 θυσίαν.—ἀποθῦσαι] ἵνα ἀπὸ τούτων θυσιάσωσιν.—σωτήρια.. ἡγεμόσυνα]
 = θυσίαν σωτηρίων... ἡγεμόσύνων· δηλ. διότι ὁ μὲν Ζεὺς τοὺς ἔσωσεν, ὁ δὲ
 Ἡρακλῆς τοὺς ὠδήγησεν· διότι οὗτος ἐνομιλῆτο ὡς ἡγεμὼν (ὀδηγός) τῶν
 ἐστρατευόντων.—ἃ εὗξαντο] ὅσα ἔταξαν.—ἐνθα περ ἐσκήνουν] ἐκεῖ ὅπου
 ἐστρατοπέδευον.—εἵλοντο] ἐξέλεξαν.—ἀκων] ἐκ τῆς πατρίδος.—ἄκων
 κατακανῶν] ἀκουσίως (χωρὶς νὰ θέλῃ) φονεύσας.—πατάξας] κτυπήσας.
 —δρόμου ἐπιμεληθῆναι] διὰ νὰ φροντίσῃ περὶ τοῦ δρόμου, δηλ. περὶ τοῦ
 τόπου, ὅπου ἔμελλε νὰ γείνη ὁ ἀγὼν τοῦ δρόμου.—καὶ τοῦ ἀγῶνος
 προστατῆσαι] καὶ νὰ γείνη προστατῆς τοῦ ἀγῶνος· δηλ. νὰ φροντίσῃ
 δι' ὅσα ἐχρειάζοντο διὰ τὸν ἀγῶνα.

§ 19. τὰ δῆματα] τῶν θυσιασθέντων ζώων, διὰ νὰ δοθῶσι βραβεῖα εἰς
 τοὺς νικητὰς ἐν τῷ ἀγῶνι.—ὅπου] = ἐκεῖσε, ὅπου.—τὸν δρόμον] τὸν τό-
 πον, ὅπου ἔμελλε νὰ γείνη ὁ ἀγὼν τοῦ δρόμου.—οὐπερ] τὸν τόπον, ὅπου.
 —κάλλιος] καταλλήλτος.—βούληται] ἐνν. πρέχειν.—δυσήσονται]
 ἐνν. οἱ ἀγωνιζόμενοι.—θασεὶ οὕτως] εἰς τόπον τόσον σκληρὸν καὶ πυκνό-
 φυτον.—ἀνιάσται] θὰ λυπηθῇ, θὰ πονέσῃ· ἰδὲ γραμματ. § 76, 3, α'
 καὶ § 63.

σία ἐγένετο, τὰ δέρματα παρέδωσαν τῷ Δρακοντίῳ καὶ ἠγεῖσθαι ἐκέλευον, ὅπου τὸν δρόμον πεποικηκῶς εἶη. Ὁ δὲ δειξας, οὐπερ ἐστηκότες ἐτύγγανον. Οὗτος ὁ λόφος, ἔφη, κάλλιστος τρέχειν, ὅπου ἂν τις βούληται. Πῶς οὖν, ἔφασαν, δυνήσονται παλαίειν ἐν σκληρῷ καὶ δασεῖ οὕτως; Ὁ δ' εἶπε, Μᾶλλον τι ἀνιάσεται ὁ καταπεσών. Ἡγωνίζοντο δὲ παῖδες μὲν στάδιον τῶν αἰχμαλώτων οἱ πλείστοι, δόλιχον δὲ Κρηῖτες πλείους ἢ ἐξήκοντα ἔθειον, πάλιν δὲ καὶ πυγμὴν καὶ παγκράτιον ἕτεροι. Καὶ καλὴ θέα ἐγένετο· πολλοὶ γὰρ κατέβησαν καὶ ἄτε θεωμένων τ' ὠνεταιίρων πολλὴ φιλονικία ἐγίγνετο. Ἔθειον δὲ καὶ ἵπποι καὶ ἔδει αὐτοὺς κατὰ τοῦ πρανοῦς ἐλάσαντας ἐν τῇ θαλάττῃ ὑποστρέψαντας πάλιν ἄνω πρὸς τὸν βωμὸν ἄγειν. Καὶ κάτω μὲν οἱ πολλοὶ ἐκαλινδοῦντο· ἄνω δὲ πρὸς τὸ ἰσχυρῶς ὄρθιον μόλις βάδην ἐπορεύοντο οἱ ἵπποι· ἔνθα πολλὴ κραυγὴ καὶ γέλως καὶ παρακείμεσις ἐγίγνετο.

§ 20. στάδιον] = ἀγῶνα σταδίου· τὸ στάδιον ἦτο διάστημα 600 ποδῶν. — δόλιχον] ἐνν. δρόμον· ἦτο δὲ ὁ δόλιχος δρόμος σταδίων 6 μέχρις 24. — πυγμὴν] γρονθομαχίαν. — παγκράτιον] ἀγὼν πάλης καὶ πυγμῆς ὁμοῦ. — ἕτεροι] ἐνν. ἠγωνίζοντο. — κατέβησαν] εἰς τὸν ἀγῶνα, ἔλαβον δηλ. μέρος. — ἄτε θεωμένων τῶν εταίρων] ἐπειδὴ θεατὰ ἦσαν οἱ σύντροφοὶ τῶν, οἱ φίλοι τῶν. — φιλονικία] φιλοτιμία, ἀμίλλα.

§ 21. κατὰ τοῦ πρανοῦς] εἰς τὸν κατήφορον. — πάλιν] ὀπίσω. — ἄγειν] νὰ φέρωσι τοὺς ἵππους. — οἱ πολλοὶ] οἱ περισσότεροι, τῶν ἰππέων ἐνν. — ἐκαλινδοῦντο] ἐκυλινδοῦντο πίπτοντες χαμαί. — ἰσχυρῶς ὄρθιον] πολὺ ἀνηφορικόν. — μόλις] δυσκόλως. — βάδην] με βῆμα, δηλ. χωρὶς νὰ τρέχωσιν. — ἐνθα] τότε. — παρακείμεσις] παρόρμησις.

Τ Ε Λ Ο Σ

ΣΥΓΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ



Αθηνά



Αθηνά



Αθηνά



Αθηνά



Ο Παρθενών - Ζώνη



Ζεύς



Ήρα



Προπύλαια



Ήρμης



Αθηνά



Αθηνά



Αθηνά



Αθηνά



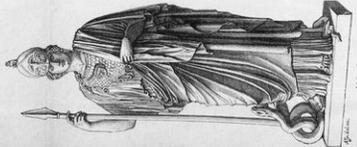
Αθηνά



Αθηνά



Αθηνά



Αθηνά



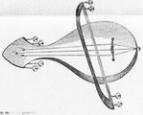
Αθηνά



Αθηνά



Αθηνά



Αθηνά



Αθηνά



Αθηνά



Αθηνά



Αθηνά



Αθηνά



Αθηνά



Αθηνά



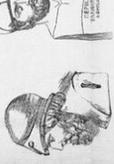
Αθηνά



Αθηνά



Αθηνά



Αθηνά



Αθηνά



Η Ακρόπολη



Αθηνά



Αθηνά



Αθηνά



Αθηνά



Αθηνά



Αθηνά



Αθηνά

